

၁၅၀၀

ပါဠိ၊ အနက်၊ အရကောက်၊ အဓိပ္ပါယ်
သိမှတ်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ယင်အပ်သော

မာတိကာ+မာတုကထာ လက်ဆောင်

စာပေအမှတ်စဉ်-၄

အရှင် တိလောကာဘိဝံသ (အင်းစိန်)

သတ္တမအကြိမ်

၁၅၀၀

ပါဠိ၊ အနက်၊ အရကောက်၊ အဓိပ္ပါယ်
သိမှတ်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ယင်အပ်သော

မာတိကာ+မာတုကထာ လက်ဆောင်

စာပေအမှတ်စဉ်-၄

အရှင် တိလောကာဘိဝံသ (အင်းစိန်)

သတ္တမအကြိမ်

ဤစာအုပ်၌

မာတိကာ စာတုကထာဘာသာဆိုင်ရာ

- အရကောက်ယေးများ
- အညွန့်များ
- နိယံ ကဗျာများ
- အဓိပ္ပါယ်များ
- ကျက်မှတ်စရာ ပါဠိ သာဓကများ
- အရကောက်လာ ကျမ်းတက်များ
- စသည် စသည်တို့ဖြင့် ဝေဝေဆာဆာ တန်ဆာဆင်ထားသည်။

စာအုပ်ရရှိနိုင်သောဌာန

စာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့
 သိမ်ကျောင်းဆောင်
 ရွာမပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
 အင်းစိန်မြို့။
 ဖုန်း- ၀၁-၆၄၀၀၇၅

မာတိကာ + ဇာတကထာ လက်ဆောင်

စာပေအဖွဲ့စဉ်-၄

အရှင်တိလောကာဘိဝံသ
(အင်းစိန်)

သတ္တမအကြိမ်

သာသနာ ၂၅၅၃

ဧကရာဇာ ၁၃၇၁

ခရစ် ၂၀၁၀

သာသနာရေးခွင့်ပြုချက်စာအမှတ်
၀၁/၁၁၉/(ပုံနှိပ်) သသန-၀၈

သက္ကမအကြိမ်

၂၀၀၉ခုနှစ်၊ ဇေဇော်ဝါရီလ
အုပ်ရေ - ၂၀၀၀
တန်ဖိုး - ၉၀၀ ကျပ်

ပုံနှိပ်သူ သိန်းသန်းဦး(စာစီ၊ ဒီဇိုင်းနှင့် ပုံနှိပ်လုပ်ငန်း)
အမှတ်-၁၁၉/၁၂၁၊ ၃၄-လမ်း(အလယ်)
ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
ဖုန်း - ၀၁ - ၂၅၂၆၂၀၊ ၆၆၆၉၄၉။

အုပ်ချုပ် သိန်းသန်းဦး(စာစီ၊ ဒီဇိုင်းနှင့် ပုံနှိပ်လုပ်ငန်း)

ထုတ်ဝေသူ ပြီမြသန်း(၀၁၀၅၂) အသိုင်းအဝိုင်းစာပေ
၃၅၊ ဇွဲစုံရပ်၊ ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖြန့်ချိရေး စာပေထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့
သိမ်ကျောင်းဆောင်
ရွာမပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ အင်းစိန်
ရန်ကုန်မြို့။ ဖုန်း - ၆၄၀၀၇၅

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

တိကမာတိကာ

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်	၁
လေ့လာပုံအစီအစဉ်	၂-၇
မာတိကာ နိဒါန်းဆိုရိုး	၄-၇
တိက်စဉ်ပြုလက်ာ်နှင့် စေတသိက်ယှဉ်ပုံ	၈
သရုပ်ခွဲယေးများ	၉
နှုတ်တက်ဆောင်ရန် ယေးဆိုရိုး	၁၀
ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာဖွဲ့ပုံ	၁၁
တိကမာတိကာ အနက်များ	၁၂-၁၃
ကုသလ၊ဝေဒနာ၊ဝိပါက၊ဥပါဒိန္ဒြတိက် ယေးနှင့်ဆိုရိုး	၁၄-၁၉
ဝိတက္ကတိက်၊ ဝိတိတိက် သစ္စာဖွဲ့ပုံ	၂၀
တိကမာတိကာအနက်နှင့် ယေးများ	၂၁-၂၇
အဓိပ္ပါယ်နှင့် ဒုက်စဉ်ပြုလက်ာ်	၂၈

အဘိဓမ္မ ဒုကမာတိကာ

ဒုကမာတိကာအတွက် ညွှန်ကြားချက် ယေးများ	၂၉
ဟေတုဇ္ဇေယျက	၃၀-၃၁
ပုဗ္ဗန္တရဒုက်	၃၂-၃၃
ကေနပိပိညေယျဒုက်	၃၃-၃၅
အာသဝဇ္ဇေယျက	၃၆-၃၇
သညောဇနဇ္ဇေယျက	၃၈-၃၉
ဂစ္ဆဇ္ဇေယျက	၄၀-၄၁
နိဝရဏဇ္ဇေယျက	၄၂-၄၃
ပရာမာသဇ္ဇေယျက	၄၄-၄၅
မဟန္တရဒုက်	၄၆-၄၇

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဥပါဒါနဂေါတ္ထက

၄၈-၄၉

ကိလေသဂေါတ္ထက

၅၀-၅၁

ပိဋိဒုက်

၅၂-၅၄

ဓာတုကထာ

ဓာတုကထာဥဒ္ဒေသ

၅၅-၅၇

ခန္ဓာဒိသိုရိုးနှင့် ပထမနယ နိဒ္ဒေသ

၅၈-၆၆

လက္ခဏာအချုပ်နှင့် ၁၄-နယ ဟောပုဒ်ပေါင်း

၆၆-၆၇

ဒုတိယနယ နိဒ္ဒေသ

၆၈-၆၉

တတိယနယ နိဒ္ဒေသ

၇၀-၇၁

စတုတ္ထနယ နိဒ္ဒေသ

၇၂-၇၃

ပဉ္စမနယ နိဒ္ဒေသ

၇၄-၇၅

ဆဋ္ဌနယ နိဒ္ဒေသ

၇၆-၈၁

သတ္တမနယ နိဒ္ဒေသ

၈၂-၈၃

အဋ္ဌမ+ဂုဒ္ဒသမနယ နိဒ္ဒေသ

၈၄-၈၅

နဝမ+ခွဲအသမနယ နိဒ္ဒေသ

၈၆-၈၇

အသမနယ နိဒ္ဒေသ

၈၈-၈၉

ကောအသမနယ နိဒ္ဒေသ

၉၀-၉၁

တေရသမနယ နိဒ္ဒေသ

၉၂-၉၃

သုတ္တန္တိက မာတိကာ

သုတ္တန္တိကမာတိကာ ညွှန်ကြားချက်

၉၄-၉၆

သုတ္တန္တိကမာတိကာ အနက်နှင့် အရကောက်

၉၆-၁၀၇

ဂဏ္ဍိအဓိပ္ပါယ်

၁၀၈-၁၂၀

နိဂမပတ္တနာ

၁၂၁

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

မာတိကာ စာတုကထာလင်္ကာဆောင်

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်

နတ္တာသိဓမ္မဒေသကံ၊ အတ္ထာယ ယုဝသောတုနံ၊
မာတိကာယ သဓာတုယာ၊ ကရိသာမိ သဂ္ဂပတံ၊
(ဇ-ပိုဏ်းဏေး၊ အညိဋ္ဌိ၌ ဖွဲ့အပ်သော သေဏဝပိဂုဏာဏိကာ)

အတံ- ခန္ဓာပဉ္စက သမူဟကို တိလောကဟု နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်၊ အဘိဓမ္မဒေသကံ-အဘိဓမ္မာ ဒေသနာကို သေရာကျနု တောပြတော်မူတတ်သော ဘုရားရှင်ကို၊ အဘိဓမ္မဒေသကံ- အဘိဓမ္မာ၌လာသော အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို သင်ကြားနာယူသူ နောင်လာနောက်သားတို့အား လွယ်လွယ်ကူကူ နည်းယူနိုင်ရန် ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့သော အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ ပခု၊ ယောဇနာ အစပြာသော ကျေးဇူးရှင်အပေါင်းကို၊ (နမာမိ- ဦးညွတ်ရိုကျိုး ရှိခိုးပါ၏။) နတ္တာ- ဦးညွတ်ရိုကျိုး ရှိခိုးပြီး၍၊ ယုဝသောတုနံ- အခြေမပြစ် ပျိုပျစ်နုနယ် စာသင်ငယ်တို့၏၊ အတ္ထာယ- လွယ်လွယ်ကူကူ နည်းယူသင်ကြားနိုင်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ သဓာတုယာ- ကျမ်းကြီး ပဋ္ဌာန်း ကျမ်းဇီဝဆန်းနှင့် ကျမ်းလတ်စာတုကထာ ဆိုရိုးလာသည့် စာတုကထာကျမ်းနှင့် တက္ကမြစ်သော၊ မာတိကာယ- အဓိပမာ မာတိကာကျမ်း၏၊ သဂ္ဂပတံ- သရုပ်အဓိပ္ပါယ် အသွယ်သွယ်ကို၊ ကရိသာမိ- ပေါ်လွင် ထင်ရှား ညွှန်းဇယားဖြင့် ရေးသားတီထွင် ပြုစီရင်ပေအံ့။

ဤစာအုပ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး

ဤစာအုပ်ပါ ညွှန်ကြားချက်နှင့် ဝနပ်ဇယားများအတိုင်း လေ့လာသင်ကြားမှတ်သားပါလျှင် မြန်၊ ကောင်း၊ သက်သာ လွယ်ကူစွာဖြင့် ဖာတိကာ+ဓာတုကထာကျမ်း၏ အရကောက် ဆိုရိုးအားလုံး အသင် စာသင်သားတို့၏ နှလုံးအိမ်ထဲသို့ ရောက်လာမည်မှာ မလွဲပေ။ စာမေးပွဲဆိုင်ရာ ဖာတိကာ+ဓာတုကထာ (ညဏှ) ဘာသာအတွက် အောင်မှတ်ကိုလည်း ကိန်းသေရနိုင်ပေမည်။ စာရေးသူ လက်တွေ့ စစ်သပ်ဖို့ချပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဤစနစ်ဖြင့် (၁၃၄၀-၃) ၂-ကြိမ်မြောက် ဖို့ချခဲ့စဉ်က ဤဘာသာအတွက် အမှတ်ပြည့်ဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် ပထမဇယားတန်း၌ ပထမဂုဏ်ထူးဖြင့် အောင်မြင်သူပေါ်ထွက်ခဲ့ခြင်းက သက်သေခံလျက် ရှိပေသည်။ မိမိထံ စာလိုက်သူ စာသင်သားတိုင်းကပင် ဤဘာသာအတွက် သက်သာစွာဖြင့် အောင်မှတ်ကိန်းသေသည်ဟု မြောက်ကြ ပါသည်။ ဆရာဖြစ်သူက ကြိုတင်ပြင်ဆင်၍ ဖို့ချပါလျှင် အရကောက်စာအုပ် လုံးဝမကိုင်ဘဲနှင့် တပည့်များ ကိစ္စပြီးပါသည်။

မိခင်အေးခင်

ဤစာအုပ်၌ အဓိကကျက်မှတ်ရန် အရကောက်ဇယားများကို လက်ယာဘက်က (များသောအားဖြင့်) ထားပါသည်။ လက်ဝဲဘက်မျက်နှာ၌ အနက်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် အပိုမှတ်သားဖွယ်ရာ ဇယားများကို စီစဉ်ထားပါသည်။ ဓာတုကထာ၌ကား ဆိုခဲ့ပြီးသော အစီအစဉ်အတိုင်း မကျလှပါ။

ဇေယျဇေခင်အဖေအဖေ

ရှေးဦးစွာ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာဇယားများကို မျက်စိထဲ စိတ်ထဲ အမြဲထင်မြင်နေသည့်တိုင် အောင် လေ့လာပါ။ ထို့နောက် တိကဖာတိကာအနက်များကို ကျက်မှတ်ပါ။ လိုအပ်သလောက် အနက်များကို ကြိုတင်ကျက်မှတ်ပေးပြီးမှ တစ်ဖန် ပုဒ်တစ်ခုချင်း၏ အနက်ကိုဆိုပေးပြီးမှ အရကောက်ပိုင်းပါ။ အရကောက်တွင် မည်သည့်ပရမတ်များ ပါဝင်သည်ကို ပြောပြပါ။

ဥပမာ- ကုသလာဓမ္မာအရ ကုသိုလ် ၂၁-သည် စိတ် ပရမတ်၊ စေ-၃၈ သည် စေတသိက်ပရမတ်ဟု ခွဲခြားပြပါ။ မည်သည့်ပရမတ်သည် မည်သည့်ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ ဟုခွဲခြားပြပါ။ ပုဒ်တိုင်းပုဒ်တိုင်း၏ အရတရားတွင်-

- ၁။ စိတ်သည် မည်သည့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဖြစ်သည်။
- ၂။ စေတသိက်သည် မည်သည့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဖြစ်သည်။
- ၃။ ရုပ်သည် မည်သည့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဖြစ်သည်။
- ၄။ နိဗ္ဗာန်သည် မည်သည့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ စိတ်၊ စေ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် ရသော ပရမတ္ထအားလျော်စွာ ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဇယားဖြင့် ထပ်တလဲလဲ လေ့လာပါ။ ခန့်၊ အာ၊ ဓာ၊ သစ် ဇယားတစ်ခုတည်းဖြင့်ပင် ဖာတိကာ+ဓာတုကထာအတွက် ကိစ္စ အားလုံးပြီးပါသည်။ ၎င်းဇယားများကို အမြဲတမ်းအသုံးပြုပါ။

စာတုကထာ လေ့လာသောအခါ စာမျက်နှာ နံပါတ်-၅၇ ဇယားဖြင့်ပင် ကျမ်းတက်ကိစ္စ ပြီးပါစေ၊
“သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ” စသော ဗာတိကာပုဒ်တို့၏ အနက်ကို မကျက်ပါနှင့်ဦး၊ ဒု. တ. ဝ. မ နယ
နိဒ္ဒေသပြီးမှ ကျက်မှတ်ပါ။ (သို့မှသာ လွယ်ကူမည်။)

ထို့နောက် စာမျက်နှာ ၅၉-၆၀-၆၁-၆၂-၆၃-၆၄-၆၅- တို့၌လာသော သရုပ်တရားကိုယ် ဇယားတို့ကို
ကျေညက်အောင် လေ့လာပါ။ ဒုတိယနယနိဒ္ဒေသ စသည်တို့၌--

- ၁။ ဥဒါန်းစဉ်ဂါထာ၊
- ၂။ အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်၊
- ၃။ ယေစွဲ ဥပဒေသဆောင်ပုဒ်။

ဤသုံးချက် သဘောကျရုံမျှဖြင့် ကိစ္စပြီး၏။ ဇယားကို နည်းမှီရုံမျှ အသုံးပြုပါ။ ဥဒါန်းစဉ်ဂါထာ၏အနက်
သဘောပေါက်လျှင် ကျမ်းတက်ကိစ္စလည်း ပြီး၏။ ဥဒါန်းစဉ်ဂါထာ၌လာသော ပုဒ်တို့ကို အဋ္ဌန္တရဗာတိကာဆိုင်ရာ
ဗာဟိရဗာတိကာဆိုင်ရာ ခွဲခြားမှတ်သားပြီး ကျမ်းတက်ပါ။

ဇေားဇူးရှင်များ

ဤစာအုပ်ပါ နည်းဥပဒေနှင့် ဝနပ်ဇယားများကား ကျေးဇူးရှင် သင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာ
အသီးသီးတို့ထံမှ စာတွေ့လက်တွေ့ ရရှိထားသောနည်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းနည်းဝနပ်များကို စုပေါင်းပြီး
စာသင်သားများနှင့် သင့်လျော်အောင် ဆက်စပ်မွမ်းမံပြင်ဆင်၍ မိမိက တင်ပြပေးခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
သင်၊ မြင်၊ ကြား ဆရာအပေါင်းတို့အား ဤစာအုပ်ဖြင့် လေးမြတ်ကော်ရော် ပူဇော်ပါသည်။

ခန့်ကြားလွှာ

ထေရ်ကျော်ငါးရာ၊ ရဟန္တာဝသီ၊ သမ္ပိဒါဉာဏ်ရ၊ သံယံနုတို့၊ ဘုရားမိန့်ရွတ်၊ ပိဋကတ်ကို၊ မွတ်မွတ်ဖြူစွေ။
ပေထက်ရေး၍၊ ဆေးလေးကြပ်ကြပ်၊ အထပ်တစ်ရာ၊ တည်းဖြတ်ပါလည်း၊ အက္ခရာပုဒ်ဆွေ၊ မှားယွင်းသေး၏၊ ညစ်ကြေးစပ်ယှဉ်၊
ပုထုလှည့်သာ၊ ငါတို့မှာကား။ မမှားဘယ်သို့၊ ရိုလေဖြူလိမ့်၊ ယွင်းချိုအက္ခရာ၊ ပျက်ယိုရာ၌၊ ပညာကြီးရှင်၊ ငြမ်းကောင်းဆင်သို့၊
ပြင်စေသတည်း။ (ဥတေနဇူ)

၁၃၄၉-ခုနှစ်
နတ်ဇော်လဆန်း ၁၄-ရက်
(၄-၁၂-၈၇) သောကြာနေ့

အရှင်တိလောကာဘိဝံသ
ဘကျီတီဒုဋ်၊ ဘာသုဇေ သီရိဝေဇု ဓမ္မာဒရိယ၊
ဓမ္မာဒရိယ၊ ဓမ္မာဒရိယ
ဓမ္မာပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
အင်းစိန်မြို့။

မာတိကာနိဒါန်းဆိုရိုး

မာတရံ ပမုခံ ကတွာ၊ တဿာ ပညာယ တေဇသာ။

အဘိဓမ္မေ ကထာ မဂ္ဂံ၊ ဒေဝိနံ သမ္ပဝတ္တယိ။

ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့် အညီ ဤကမ္ဘာမှ ပြန်၍ရေသည်ရှိသော် ကမ္ဘာတစ်သိန်း အလွန်ရှိသော လေးသင်္ချေထက်၌ သုမေဓာရသေ့ဖြစ်၍ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရင်း၌ ကိုယ်တော်အထီးတည်း နိဗ္ဗာန်ထုကို ယူတော်မူသည်ရှိသော် ရအပ်သော အားအစွမ်းကို မြင်တော်မူသော ယောက်ျားမြတ်ဖြစ်လျက် “တစ်ယောက်ထီးတည်း ကူးသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအလျဉ်းမှ ထုတ်၍ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ တင်အံ့” ဟု ကြံတော်မူသဖြင့်-

ကာမောဃ၊ ဘဝေါဃ၊ ဒိဋ္ဌောဃ၊ အဝိဇ္ဇောဃ တည်းဟူသော ဩဃလေးပါး၌ နှစ်မွန်းပျောပါးကုန်သော ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သနားကြင်နာတော်မူလှသည်ဖြစ်၍ လက်တော်သို့ ရောက်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ရမ်းသာကို စွန့်သဖြင့် သုမေဓာရင်ရသေ့ အဖြစ်မှသည် ဝေဿန္တရာမင်း အဖြစ်တိုင်အောင် မရေတွက်နိုင်သော ဘဝတို့၌-

- ၁။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ဆင်၊ မြင်း အစရှိသော အပဝတ္ထုတို့ကို လှူခြင်းတည်းဟူသော ဒါနဝါရမီ၊
- ၂။ ခြေ၊ လက်၊ နား၊ နှာခေါင်း အစရှိသည်တို့ကို လှူခြင်းတည်းဟူသော ဒါနဥပဝါရမီ၊
- ၃။ ကိုယ်၊ အသက်ကို လှူခြင်းတည်းဟူသော ဒါနဝရစက္ကဝါရမီ၊ အစရှိသော ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို လည်းကောင်း၊

အလွန်မြို့နှိုင်းခဲစွာသော--

- ၁။ ပဒေသရာဇ် ကေရာဇ်ကြာမင်းတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရတနာတို့ကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော ဒနဝရိစ္ဆာ၊
  - ၂။ သား သမီးကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော ဝုတ္တဝရိစ္ဆာ၊
  - ၃။ မယားကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော ဘရီဇဝရိစ္ဆာ၊
  - ၄။ ခြေ၊ လက်၊ နား၊ နှာခေါင်း အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော အင်္ဂဝရိစ္ဆာ၊
  - ၅။ ကိုယ် အသက်ကို စွန့်ခြင်းတည်းဟူသော ဇီဝိဇဝရိစ္ဆာ၊
- ဤစွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဖြည့်စွန့်တော်မူပြီး၍-

မြတ်စွာဘုရားသည်-

- (က) အာဟိန္ဒိယံ (ခ) အာဟိဗျူဟံ နှင့် (ဂ) အာဟိဗုဒ္ဓိယံ (ဃ) အာဟိဗြုဒ္ဓိယံ (င) အာဟိဗြုဒ္ဓိယံ ဟု ဟစ်ဟစ် ခေါ်ဝေါ်ပြီးသော နိဗ္ဗာန်ရမ်းသာကို ရွေးသနည်း။
- ပိုမို သုံးသပ်တို့ကို ဖော်ပြ၍ ရွေး ခြင်းကြီးငါးပါးကိုလည်း ဖော်ပြပါ။
- ရွေး ခြင်းကြီးငါးပါးသည် ဒါနပရိယတ္တိ အာဟိဗြုဒ္ဓိယံ ဟု ဟစ်ဟစ် ခေါ်ဝေါ်ပါသည်။

တုသိတာနတ်ပြည်၌ ယေဝယေဝအပည်ရှိသော နတ်သားဖြစ်၍ နတ်တကာတို့ထက် အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း အစရှိသော အကြောင်းတို့ဖြင့် လွန်မြတ်လျက် တုသိတာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် လေးထောင်၊ ယာမာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် ရှစ်ထောင်၊ တာဝတိံသာနတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် တစ်သောင်းခြောက်ထောင်၊ ဝတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် အနှစ် သုံးသောင်းနှစ်ထောင်၊ လူတို့၏အရေအတွက်အားဖြင့် ငါးဆယ့်ခုနစ်ကုဋေ အနှစ်ခြောက်သန်းကာလပတ်လုံး နတ်တို့၏ ဝည်းပိမ်ကို ခံစားတော်မူပြီး၍ နတ်တို့၏ ဝည်းပိမ်ကိုခံစားတော်မူပြီးသော အခန်း၌ “အလောင်းမင်း ဘုရားဖြစ်အံ့သောအခါ တန်ပါပြီ လောကသုံးပါး၌ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးရာ လှူပြည်သို့ ဆင်း၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူပါ” တု တစ်သောင်းသော ဝကြာဝဠာတိုက်မှလာ၍ နတ်၊ ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့သည် တောင်းပန်အပ်သည်ဖြစ်၍ - - -

ဏဏ၊ ဒီဝ၊ ဒေဝ၊ ဣဏ၊ စာဏ၊ ဗုဒ္ဓိဗ္ဗိဒ္ဓိ တည်းဟူသော ကြည်ခြင်းကြီးငါးပါးတို့ဖြင့် ကြည်တော်မူပြီး၍ ငါဆိုလပြည်နေ အာသမ္ဘိနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်လျက် မဟာသမ္ပတမင်းမှစ၍ အာသမ္ဘိန္ဒူတ္တိယမင်းမျိုး၌ ကပိလဝတ်ပြည်ကြီးရှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ မင်္ဂလာမဟာအေဝိ မယ်တော်မာယာဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေပြီး၍ ဆယ်လစေ့သဖြင့် ကဆုန်လပြည့် ဝိသာခါနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်လျက် ဇွားတော်မူ၍ တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ်မြောက်သောအခါ မင်းဆက်တကာ မော်ဘူသော ရုဗ္ဗ၊ ဘုဏ၊ ဘုရုဗ္ဗ တည်းဟူသော ရွှေနန်းဆုံးဆောင်၌ ယသော်ရောအမှုရှိသော ရွှေအဆင်းနှင့် တူသော မောင်းမအပေါင်း လေးသောင်းခြံရံလျက် နတ်တို့၏ဝည်းပိမ်နှင့်တူသော မင်း၏ဝည်းပိမ်ကို ခံစားစဉ် ဘုဒ္ဓိ၊ ဘုဏ၊ ဘုဏေ၊ ရုဗ္ဗနိုး တည်းဟူသော နိမိတ်ကြီးလေးပါးထင်သဖြင့် -

(အရဏကံ စဒုပိဏ္ဍိ ဘုဏ၊ ဘုဒ္ဓိ-ဗု အညိုဒေသင်္ဂါ ဗိဏ္ဏ၊ ဣဝိ၊ မာယာဒီဝေ- ဗုဏေ အထိ-ဒု-ဒကံ ဇော မုဂ်သိဉ္စိ ကုဗျာန်စိန္တံပုဂ္ဂံ)

ထိုဝည်းပိမ်ကို စွန့်၍ ရတနန်းပြုတော်မူလျက် ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ဒုက္ကရဝရိယာကျင့်တော်မူပြီး၍ - အပေါလညောင်ပင်ရင်း၌ သုဇာတာအပည်ရှိသော သုဇောသမီးသည် လူအပ်သော နို့ဗမာဆွမ်းကို ခံလျက် နေရဉ္ဇရခြင်နား၌ (၄၉-ထုပ် မေထုထိဇ္ဇေဇ္ဇေ) ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ -

ဘုရားအလောင်း နောက်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သော (ဂ) နတ်တို့ (ခ) နတ်သားအပင် (ဂ) အခြားနတ်တို့ထက် ဘာလွန်သော အကြောင်းများ (ဖ) ဘုံထိုက်ထက်ထက်မတို့ကို ခေါ်ပြန်ပါ။

ဘုရားအလောင်း နောက်ဆုံး ဖိုဏ်းနွေအပင် (ဂ) ဂြိုဟ်ဂြိုဟ်ထက် ဂြိုဟ်ခြင်းကြီးများ (ခ) ဖိုဏ်းနွေအပင် နေနှင့် နေနှင့်ကွတ်တို့ကို ခေါ်ပြန်၍ (ဂ) ဖြည့်သော မယ်ထော်မင်းတို့ကို (ဖ) ဖြည့်ကြကောင်း ဖိုဏ်းနွေအပင်။

ဗုဒ္ဓိပြည် နေ့ရက်နှင့် နေ့ချင်းကွတ်တို့ကို ခေါ်ပြန် ဖြည့်သည့် အပူပိုက် ဖြည့်သော မင်းအပင်တို့ကို ခံစားသည့်ဂြိုဟ်ထက်ကောင်း အထက်ကြောင့် ထိုမင်းအပင်တို့ကို နေ့၌ ရတနန်းပြုသည့်ဂြိုဟ်ထက်ကောင်း ဖြည့်ကြကောင်း ချာရ ဝေယျာရဋ္ဌိသည့်ဂြိုဟ်ထက်ကောင်း ခေါ်ပြန်ပါ။

ဘုရားဖြစ်ဖို့ နေ့ဆုံးသုံးဆောင်ရာ၌ (ဂ) ဖြည့်သည့်အပင် (ခ) ဖြည့်သူ ဂျာဏ်သော (ဂ) ဖြည့်သည့်အပင် (ဖ) ဖြည့်သည့်အပင်ကို ဘုရားအော်ပူပါသဖြင့်။

ညချမ်းသောအခါ နတ်တို့သည် စိရင်အပ်သောလမ်းဖြင့် မဟာမောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ကြွတော်မူ၍ -

တောင်အရပ်က ဝင်းအံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီးစောင်းထောင်ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍၊
အနောက်အရပ်က ဝင်းအံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီးစောင်းထောင်ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍ မြောက်အရပ်က
ဝင်းအံ့ဟု ရပ်တော်မူသည်ရှိသော် မြေကြီးစောင်းထောင်ရှိသောကြောင့် မဝင်မူ၍၊ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်က
ရပ်လျက် (တစ်နည်းလည်း) အရှေ့အရပ်က ရပ်လျက် -

သုဒ္ဓိယဝေဓသည် လျှာအပ်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ကြပြန်သောအခါ ရတနာခုနှစ်ပါးဖြည့်ပြီးသော အပရာ
ဇိတပလ္လင်ပေါက်၍ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူစဉ်-

နေမဝင်မီ ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို အောင်တော်မူလျက် ပုရိမယာမိ၌ ဝုဇ္ဇေဒီဝါဒသုတေသန၊ မဇ္ဈိမယာမိ၌
ဒိဋ္ဌိမဇ္ဈိမ၊ ပဋိမယာမိ၌ အာပတုမဇ္ဈိမ ကို ရတော်မူ၍ လောကသုံးပါး၌ အတုမရှိသော သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့
ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ ဆောင်တော်မူလျက်-

ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ ခုနှစ်ထောင်ကျော်သောကာလ သာဝတ္ထိပြည်၏အနီး ကဏ္ဍအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်
စောင့်သည် စိုက်အပ်သော သရက်ပင်၏အရင်း၌ တိတ္ထိတို့ကို နှိပ်နင်းခြင်းငှါ ရေ၊မီးအစုံအစုံ အစရှိသော
တန်ဖိုးပြာဋိဟာတို့ကို ပြတော်မူသောအဆုံး၌ သုံးပင်သားစုန်းသဖြင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ကြွဟော်မူ၍
ပင်လယ်ကသပ်ပင်၏အရင်း ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္ပလာကျောက်နေရာထက်၌ နေမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်စွာ
နေတော်မူလျက်--

မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော သန္တုညိတနတ်သားကို အကြီးအမှူးပြု၍ တစ်သောင်းသော စကြာဝဠာတိုက်မှ
တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေးလာကုန်သော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့အား အစွမ်းသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော သဗ္ဗညုတ
ဉာဏ်တော်ဖြင့် လူ၊ နတ်၊ နိဗ္ဗာန် သုံးတန်ချမ်းသာ ပေးတတ်စွာသော အဘိဓမ္မာဒေသနာမြတ်ကို ငါတွင်သုံးလ
ပတ်လုံး တောတော်မူ၏။

- ဘုရားအောင်ဆော်သည် မည်သည့်အနီး မည်သည့်ပင်ဖြင့် စောစီးပွဲတိုင်၍ ကြွရောက်ပါသနည်း။
- စောစီးပွဲတိုင်၍ ဝင်းသားအခါ အသက်နှစ်ကြိမ် အသက်ဆယ်မှဆယ်၊ မယ်နှင့် အသက်ဆယ်မှ ဝင်ပါသနည်း။
- သားအခါ အသက်ငါးဆယ် ဖြည့် မိမိပေါက်ထာပါသနည်း။
- ဘုရားဖြစ်သည် ၎င်း အသက်နှစ် အသက်ဉာဏ်မှားကို ဖျိပါသနည်း။
- မြတ်စွာဘုရား တန်ခိုးပြုရာ ပြုရာ၌ - (က) အသက်ကထ (ခ) အသက်အရပ် (ဂ) အသက် အကျိုးတို့ မည်သို့သော တန်ခိုးပြုရာ ပြုပါသနည်း။
- အဘိဓမ္မာမောဓိ ဘဝတိံသာကြွရာ၌ - (က) မည်သည့်အနီး (ခ) မည်သို့ မည်သည့် (ဂ) မည်သည့်နေရာ၌ (ဃ) မည်သို့ နေထိုင်လျက် (င) မည်သို့တို့အား ဟောပါသနည်း။
- ထိုသို့ ဟောရာ၌- (က) မည်သို့ သဘောတော်ဖြင့် (ခ) မည်သည့် ဉာဏ်ဖြင့် (ဂ) မည်သို့သော သောနာကို (ဃ) မည်သို့ဟော အောင် ဟောပါသနည်း။

အရှင်တိဇောကာဘိဝံသ (အင်းစိန်)

ထိုငါတွင်း သုံးလပတ်လုံး ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်မြတ်သည်လည်း ဝိတ္ထာရ နယ၊ သင်္ခေပနယ၊ နာတိဝိတ္ထာရ နာတိသင်္ခေပနယအားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နတ်အပေါင်းတို့အား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော် သည် အလွန်ကျယ်လွန်းသောကြောင့် ဝိတ္ထာရနယ မည်၏။

ဝန္ဒကူးတော၌ နေတော်မူသောအခါ အရှင်သာရိပုတြာအား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် အလွန်ကျယ်လွန်းသောကြောင့် ဘင်္ဂဝနယ မည်၏။

အရှင်သာရိပုတြာသည် လင်းနို့သားဖြစ်ပွားသော ငါးရာသော ရဟန်းတို့အား ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်သည် မကျဉ်းမကျယ်လွန်းသောကြောင့် ဘူဝိဝိတ္ထာရ ဘူဝိသင်္ခေပနယ မည်၏။

ပါရမီသုံးဆယ်၊ စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး၊ ဝရိယသုံးပါးတည်းဟူသော အဓိကမနိဒါန်း၊ ဒေသနာနိဒါန်း နှစ်ပါး နှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ဒုရေနိဒါန်း၊ အဝိဒုရေနိဒါန်း၊ သန္တိကေနိဒါန်းတည်းဟူသော နိဒါန်းသုံးပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။

ထိုနိဒါန်းသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်သည် ပကရဏပရိစ္ဆေဒအားဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီ ကျမ်း၊ ဝိသင်းကျမ်း၊ ဓာတုကထာကျမ်း၊ ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၊ ကထာဝတ္ထုကျမ်း၊ ယဓိတ်ကျမ်း၊ ပဌာန်းကျမ်း ဟူ၍ ခုနှစ်ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုခုနှစ်ပါးတို့တွင် ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌လည်း ကဏ္ဍအားဖြင့် ဝိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ရူပကဏ္ဍ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ ဟူ၍ လေးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ဝိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုဝိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၌လည်း မာတိကာ၊ ပဒဘာလနိဒါန်းဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် မာတိကာ ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုမာတိကာ၌လည်း တိကမာတိကာ၊ ဒုကမာတိကာအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် တိကမာတိကာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ထိုတိကမာတိကာ၌လည်း ကုသလတိက်၊ ဝေဒနာတိက် အစရှိသောအားဖြင့် ၂၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂၂-ပါးတို့တွင် ကုသလတိက်ကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

မာတိကာနိဒါန်းပြီး၏။

အဘယ်ဒေသနာသည် အဘယ်ကြောင့် ဝိတ္ထာရနယ စသည် မည်ပါသနည်း။
 နိဒါန်း နှစ်ပါး သုံးပါးတို့ကို ဖော်ပြ၍ အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ထဲ ပကရဏပရိစ္ဆေဒနှင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၏ ကဏ္ဍကြီး လေးခုတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

မာတိကာ- အိန္ဒြေပုဂ္ဂိုလ်သောကြောင့် မာတိကာမည်သည်။ (အိမ်သည် ဘားကို ဖြစ်သောသို့ မာတိကာမည် နိဒ္ဒေသကို ဖြစ်သောအားဖြင့် အိန္ဒြေပုဂ္ဂိုလ်သည်) တစ်နည်း- ရေမြောင်းနှင့်ပုဂ္ဂိုလ်သောကြောင့် မာတိကာမည်သည်။ (ရေမြောင်းသည် ဝယ်၊ ဖန်၊ မျောင်း စသည်တို့ကို သက်ဝင်သောသို့ မာတိကာမည်လည်း နိဒ္ဒေသကို အနက်အားဖြင့် သက်ဝင်တတ်သောအားဖြင့် ရေမြောင်းနှင့်ပုဂ္ဂိုလ်သည်) ယုတ္တထာဝရတို့ကို သုံး (၂၆) ရှု၍ ဇောတုပေးကြောင်း မာတိကာဖြစ်သောကြောင့် ထိက (ဒုက) မာတိကာမည်သည်။

မာတိကာ+ဓာတုကထာလက်စောင်

ကျက်မှတ်ရန် တိုက်စဉ်ပြုလက်

ကု, ဝေမှာ ပိ, ဥဇကလို့ သံ,တက်နှင့် ပိ,ဒ,တေ။
 အာ, သေက်တွင် ပ နှစ်ခု၊ ဟောမှုမသွေ။
 ဟိ, မိ, မ, ဥပ္ပန္နေး တိနှစ်ထွေ အင်ဒွေး။
 သ,တစ်တန် ဗာပိတိက်ကို၊ ခဲကြိတ်လို့ တွေး။ ။

စေတသိက်ယှဉ် မှတ်သားဖွယ်

စေတသိက်ယှဉ်ပုံ ဇယားကိုကြည့်လျှင် အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ၌ ၂၇-ပါး၊ သောဘနဆိုင်ရာ၌ ၃၈-ပါး ယှဉ်ကြောင်း တွေ့ရပေမည်။

“စုဒ္ဓသာ ကုသလေသွေဝ၊ သောဘနေသွေဝ သောဘနာ” နှင့်အညီ အကု စေ ၁၄-ပါးသည် အကု- ၁၂ ၌သာယှဉ်၍ သောဘန စေ ၂၅-ပါးသည်လည်း သောဘနပိတ် ၅၉-၌သာ ယှဉ်ကြောင်းကိုလည်း သတိပြုပါ။ အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ၌ လောတြိ, ဒေါတုက, ပိပိကိစ္ဆာတို့ ယှဉ်ရာပိတ် ပါ, မပါ သတိပြု၍ ၂၇-ပါးမှ နုတ်ယူပါ။

သောဘနဆိုင်ရာ၌ ပိရတိနှင့် အပ္ပမညာတို့ ယှဉ်ရာပိတ် ပါ, မပါ သတိပြု၍ ၃၈-ပါးမှ နုတ်ယူပါ။ ဤသည်ကို သတိပြုမိလျှင် အရကောက်များ၌ ပါရှိသော ကြံ့သောစေတသိက်နှင့် ကြွင်း (ယှဉ်)သော စေတသိက် သင်္ချာများ အလွယ်နှင့် မှတ်မိပါလိမ့်မည်။

စေတသိက်ယှဉ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်ဇယား

ပိတ်-၈၉	စေတသိက်-၅၂				
	အည	၁၃	အကု ၁၄	သောဘန ၂၅	ပေါင်း
အကု ၁၂	■	■	■		၂၇
အဟိတ် ၁၈	ဆန္ဒကြံ့	၁၂			၁၂
သောဘန ၅၉/၉၁	အည	၁၃		■	၃၈

အရှင်တိဇောကာဘိဝံသ (အင်းစိန်)

အာရုံပြု သရုပ်ပြုဇယား (သင်္ဂဟလာ အတိုင်း)

(နေ့ပါ ညပါ အာရုံပြုနှင့် သက်ဆိုင်သမျှ ဤဇယားဖြင့်ပင် ကိစ္စပြီး၏)

အညွှန်း		အာရမ္မဏိကပိတ်	အာရုံ
ပဉ္စမိသ ပိတ္တိတ္တ	တေရသ ရုပ် ပစ္စည်း ထို့တူ	စက်-ဒွေ/သော-ဃာ-ဇိ-ကာ	ပစ္စယုန် ရူပါရုံ သဒ္ဒ-ဂစ္ဆ-ရသ-ဗောဋ္ဌဗ္ဗ
		မနောဓာတ်-၃	ပစ္စယုန် ပဉ္စာရုံ
ကာယ၊ မဟာဂ္ဂုတ်၊ ဝိပုတ်၊ ပညတ်၊ ပရမတ် အနောကန် ၃-မိ	ဓမ္မ ရူပါ၊ နှစ် ရူပါ၊ နှစ် အနောကန် ၄-မိ	သန္တိ-၃၊ မဟာဝိ-၈၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်	ကာမစိတ်-၅၄၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈
		အကု-၁၂၊ မဟာကု ကြိမိတ်-၈၊	ကိ-၈၁၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ ပညတ်
		မဟာ ကုသံ-၄၊ ကုဘိဉ်	(အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဝိလ်ကြံ)
		မနောဗ္ဗူ၊ မဟာကြိသံ-၄၊ ကြိဘိဉ်	စိတ်-၈၇၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်
ဆိ မိတ္တာနိ မဟာဂ္ဂုတ်	တိက်မူ ဆပုတ်	ဝိညာဏဉ္စာယတနစိတ်-၃	(အတိတ်အဗ္ဗတ္တ) အာကာ စိတ်-၃
	ဆဓာ အဗ္ဗတ်	နေဝသညာ-စိတ်-၃	(အတိတ်အဗ္ဗတ္တ) အာကိဉ် စိတ်-၃
ကောဝိသတိ ဖေါဟာရေ	ပဉ္စမိ သုံးတန်	ရူပ ပထမ ဈာန်စိတ်-၃	၂၅-ပါးသော ပညတ်
	ဆယ့်လေး ကိုးလိ	ရူပဒုဈာန်-၃၊ တ.ဈာန်-၃၊ စ.ဈာန်-၃	၁၄-ပါးသော ပညတ်
	ဆယ့်နှစ် သုံးပင်	ရူပ ပဉ္စမဈာန်စိတ်-၃	၁၂-ပါးသော ပညတ်
		အာကာသာနန္ဓာယတနစိတ်-၃	ကောင်းကင် ပညတ်
	အဗ္ဗတ်-ဗဟိဒ် ဝိပုတ်	အာကိဉ္စညာယတနစိတ်-၃	နတ္ထိဘောပညတ် (ကာလဝိပုတ်)
အဋ္ဌ နိဗ္ဗာနဂေါစရေ	လောကုတ္တရာစိတ်-၈	နိဗ္ဗာန် (ဗဟိဒ္ဓ ကာလဝိပုတ်)	

* ၂၅-ပါးသော ပညတ်စသည်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဘာဝနာဘေးအတိုင်း သိပါ။

၂၅-ပါးသော ပညတ်။ ။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အသုဘ ၁၀-ပါး၊ ကာယဂတာသတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ဆံ အစရှိသော ကာယအစုပညတ်၊ အာနာပါနဿတိ၏ အာရုံဖြစ်သော ထွက်သက်ဝင်သက်ပညတ်၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ ဟူသော ဗြဟ္မဝိဟာရတရား သုံးပါး၏ အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါပညတ်။

၁၄-ပါးသော ပညတ်။ ။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အာနာပါနဿတိ၊ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ ----- သတ္တဝါပညတ်။

၁၂-ပါးသော ပညတ်။ ။ ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အာနာပါနဿတိ၊ ဥပေက္ခာ ဟူသော ----- သတ္တဝါပညတ်။

မာတိကာ+ဓာတုကထာလက်စောင်

ရုပ် ၂၀-ပါး ဇယား (သင်္ကြိုဟ်လာအတိုင်း)

စူရင်းအစဉ်		သရုပ်အစဉ်
သြဋ္ဌာရုံက	ဘူတရုပ်	ပထဝီ (အာပေါ) တေဇော- ဝါယော (စတုရ)
	ပသာဒရုပ်	စက္ခု-သောတ-ဃာန-ဇိဝှိ-ကာယပသာဒ (ကမ္မဇကောန်)
	ဇေါဝရရုပ်	ဂူပ-သဒ္ဒ-ဂန္ဓ-ရသ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗ(ပ-တေ-ဝါ)(စတုရ)
နိမ္မိန္ဒရုပ်-၁၀	ဘာဝရုပ်	ဣတ္ထိန္ဒြေ-ပုရိသိန္ဒြေ (ကမ္မဇကောန်)
	ဏဒယရုပ်	ဗဒယဝတ္ထု ။
	ဇိဝှိဏရုပ်	ဇိဝှိတိန္ဒြေ ။
	အာဏာရုပ်	ကဗဠိကာရအာဏာရ (စတုရ)
အနိမ္မိန္ဒရုပ်-၁၀	ဝဋီဇ္ဈဒရုပ်	အာကာသဓာတ် ။
	ဝိညတ်ရုပ်	ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်(ဝိတ္တဇကောန်)
	ဝိကာရရုပ်	ဂူပဿ လဟုတာ-မုဒုတာ- ကမ္မညတာ (တိရ) ဝိညတ်-၂
	လက္ခဏရုပ်	ဥပဓယ-သန္တတိ-ဇရတာ-အနိစ္စတာ

သုခုမရုပ် သောဠဿ- ဆိုရိုး ဆိုရည် အပေါ်ယံအားနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ။ တစ်ပါးထက်ပိုလျှင် သရုပ်အမည်ဖြင့် ဆိုရန်၊ သရုပ်တစ်ပါးတည်းဖြစ်လျှင် မူရင်းအမည်ဖြင့်ဆိုရန်၊ ဥပမာ- မူရင်းအမည်များကို ဖျဉ်းပြထားသည်။

“အာပေါ, ဣတ္ထိန္ဒြေ, ပုရိသိန္ဒြေ, ဏဒယရုပ်, ဇိဝှိဏရုပ်, အာဏာရုပ်, ဝဋီဇ္ဈဒရုပ်, ကာယဝိညတ်, ဝစီဝိညတ်, ဂူပဿ, လဟုတာ, စက္ခုဏ, ဣန္ဒြဏ, ဥပဓယ, သန္တတိ, ဇရတာ, အနိစ္စတာအားဖြင့် ဘုဒ္ဓရုပ် ယောဠဿ”။

ခန့်, အာ, တာတ်, သတ္တ ဇယားဆိုရိုး (နှုတ်တက်ဆောင်ရန်)

ခန္ဓာ ၅-ပါး ရုပ်အဋ္ဌဝိသသည် ဂူပကွမ္ဘာမည်၏။ ဝေဒနာဝေတသိက်သည် ဝေဒနာကွမ္ဘာမည်၏။ သညာဝေတသိက်သည် သညာကွမ္ဘာမည်၏။ ဝေဒနာ, သညာမှကြွင်းသော ဝေတသိက် ၅၀-သည် သင်္ခါရကွမ္ဘာမည်၏။ စိတ်တစ်ခု ယုတ်ကိုးဆယ်သည် ဝိညာဏကွမ္ဘာမည်၏။ (နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာတူသော အရေအတွက်မှလွတ်၏။)

အာယတန ၁၂-ပါး ရုပ်အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခယတနမည်၏။ (ပ)ကာယပသာဒသည် ကာယာယတနမည်၏။ ဂူပါရုံသည် ဂူပါယတနမည်၏။ (ပ)ရသာရုံသည် ရသာယတနမည်၏။ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယောဟုဆို အပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနမည်၏။ စိတ်တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်သည် မနာယတနမည်၏။ အာပေါ (ပ)အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ်သောဠဿ, ဝေတသိက် ဒွေပညာသ, နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။

တာတ် ၁၈-ပါး စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်မည်၏။(ပ)ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မည်၏။ (ပ)ကာယဝိညာဉ်ဒွေသည် ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း, သမ္ပင်္ဂါရဝဇ္ဇန်းဒွေသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသောစိတ် ၇၆-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ အာပေါ(ပ)နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်။

ထိကမာထိကာအနက်

ကုသလတိတ် ၀။ ကုသလာ ဓမ္မာ၊
                  ၃။ အကုသလာ ဓမ္မာ၊
                  တ။ အဗျာကတာ ဓမ္မာ။

ဓမ္မဗေဒ- အနုဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာ- အပြစ်မရှိခြင်း ကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ=နိဿတ္တနိဇ္ဈိဝသဘာဝ- သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့ သည်၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ-ရှိကုန်၏။

အဓမ္မဗေဒ-သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာ- အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း မကောင်းသောအကျိုးကို ပေးခြင်း လက္ခဏာရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

အဗျာကဓမ္မာ- ကုသလာကုသလာဘာဝေန အကထိတာ အညဘာဝေန ကထိတာ- ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အပြစ်အားဖြင့်ကား မဟောကြားအပ်ကုန် တစ်ပါးသော အပြစ်အားဖြင့်သာ ဟောကြားအပ် ကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

ဝေဒနာတိတ် ၀။ သုခါယ ဝေဒနာယ သပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊
                  ၃။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ၊
                  တ။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ။

ဓမ္မဇီဓ- သုခဖြစ်သော၊ ဝေဒနာဓ- ဝေဒနာနှင့်၊ ဓမ္မဓမ္မဇ္ဇာ- အညီအညွတ် ကျေပျီဒ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

ဒုဓမ္မာဓ-ဒုက္ခဖြစ်သော(ပ)

အဒုဓမ္မဓမ္မဇီဓ- ဒုက္ခလည်းမဟုတ် သုခလည်းမဟုတ်သော၊ ဝ-ဒုက္ခမှလည်းတစ်ပါး သုခမှလည်း တစ်ပါးသော(ပ)

ဝိပါကတိတ် ၀။ ဝိပါကာ ဓမ္မာ၊
                  ၃။ ဝိပါက ဓမ္မဓမ္မာ၊
                  တ။ နေဝဝိပါက နဝိပါက ဓမ္မဓမ္မာ။

ဝိဇီဓာ- အချင်းချင်းထူးကုန်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်ကုန်သော။

ဝိခါဓ ဓမ္မဓမ္မာ- အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်းသဘောရှိကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်၊ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)

ဧနဝဝိဇီဓ နုဝိဇီဓ ဓမ္မဓမ္မာ- အချင်းချင်းထူးကုန်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးလည်း မဟုတ်၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသည်လည်းမဟုတ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်းမဟုတ် ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်၊ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)။

ဥပါဒိန္ဒတိတ်   ပ။ ဥပါဒိန္ဒပါဒိနိယာ ဝေဿာ၊
                              ဒု။ အနုပါဒိန္ဒပါဒိနိယာ ဝေဿာ၊
                              တ။ အနုပါဒိန္ဒ အနုပါဒိနိယာ ဝေဿာ။

ဥပါဒိန္ဒါဒိနိဗ္ဗာ- အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အပြစ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒိနိတို့၏ အစီးအပွားဖြစ်ကုန်သော။

အနုဥပါဒိန္ဒါဒိနိဗ္ဗာ- အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အပြစ်ဖြင့် မယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥပါဒိနိတို့၏ အစီးအပွားသာ ဖြစ်ကုန်သော။

အနုဥပါဒိန္ဒ အနုဥပါဒိနိဗ္ဗာ- အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏ အပြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည်လည်းမဟုတ်၊ ဥပါဒိနိတို့၏ အစီးအပွားလည်း မဟုတ်ကုန်သော။

သံကိလိဋ္ဌတိတ်   ပ။ သံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိကာ ဝေဿာ၊
                              ဒု။ အသံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိကာ ဝေဿာ၊
                              တ။ အသံကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကာ ဝေဿာ။

သံသိဇိဇိဋ္ဌ သံသိဇေသိဇာ- ပူပန်စေတတ်နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ်နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့ကို ရခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်သော။

အသံသိဇိဇိဋ္ဌ သံသိဇေသိဇာ- ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်သည် မဟုတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပူပန်စေတတ်၊ နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့ကို ရခြင်းငှာသာ ထိုက်ကုန်သော။

အသံသိဇိဇိဋ္ဌ အသံသိဇေသိဇာ- ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့သည် ပူပန်စေအပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်လည်းမဟုတ်၊ ပူပန်စေတတ် နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေသာတို့ကို ရခြင်းငှာ ထိုက်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။

ဝိတက္ကတိတ်   ပ။ သဝိတက္က သဝိစာရာ ဝေဿာ၊
                              ဒု။ အဝိတက္က ဝိစာရမတ္တာ ဝေဿာ၊
                              တ။ အဝိတက္က အဝိစာရာ ဝေဿာ။

သဝိစာတ္တာ သဝိစာရာ- ဝိတက်နှင့်လည်းတကွ၊ ဝိစာရနှင့်လည်း တကွဖြစ်ကုန်သော။

အဝိစာတ္တာ ဝိစာရမတ္တာ- ဝိတက်ကား မရှိ၊ ဝိစာရမျှသာ ရှိကုန်သော။

အဝိစာတ္တာ အဝိစာရာ- ဝိတက်လည်း မရှိ၊ ဝိစာရလည်း မရှိကုန်သော။

မာတိကာ+ဇာတုကာထာလက်စောင်

တိုက်	ပဒ	အဘိဓမ္မေဓမ္မ	ခန့်	အ	ဇာ	သစ်	သစ္စဝိပုတ်	တိုက်ပုတ်
ကုသလ	ပ	ကုသိုလ်စိတ်-၂၁၊ ဝေ-၃၈	၄	၂	၂	၂	၂၉	
	ဒု	အကုသိုလ်စိတ်-၁၂၊ ဝေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	တ	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ- ၃၈၊ ရုပ်- ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂	၃၇	

ကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသော ပထမပုဒ်အရကား- ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခု၊ ဝေတသိက် ၃၈-ခု ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ဝေတသိက် ၃၈-ခုတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော ဝေတသိက် ၃၆-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခုသည် မနာယတန၊ ဝေတသိက် ၃၈-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ကုသိုလ်စိတ် ၂၁-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဝေတသိက် ၃၈-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီကုသိုလ် ၁၇-ခု၊ ဝေတသိက် ၃၈-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဓိတ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဇီယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ရ-ပါး။ သကင်္ခါရိမဂ် ၈-ပါး၊ ရ-ပါး။ အနာဂါမိမဂ် ၈-ပါး၊ ရ-ပါး။ အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ရ-ပါးသည် ဖဋ္ဌသစ္စာ၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသော ဒုတိယပုဒ်အရကား- အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ ဝေတသိက် ၂၇-ခု ရ၏။ ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ဝေတသိက် ၂၇-တို့တွင် ဝေဒနာသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာမှကြွင်းသော ဝေတသိက် ၂၅-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၄-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုသည် မနာယတန၊ ဝေတသိက် ၂၇-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဝေတသိက် ၂၇-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ခု၊ လောဘကြည်သော ဝေတသိက် ၂၆-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အဗျာတတာ ဓမ္မာ ဟူသော တတိယပုဒ်၏ အရကား- ဝိပါက်ဝိတ် ၃၆-ခု၊ ကြိယာဝိတ် ၂၀၊
စေတသိက် ၃၈-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခု၊ နိဗ္ဗာန် ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ရုပ် ၂၈-ခုသည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ စေတသိက် ၃၈-ခုတို့တွင် ဝေဒနာသည်
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ၃၆-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊
ဝိပါက်ဝိတ် ၃၆-ခု၊ ကြိယာဝိတ် ၂၀-သည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။
ဤသို့လျှင် ၅-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ရုပ်အဋ္ဌဝိသတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုယတန၊ သောတပသာဒသည်
သောတာယတန၊ ဗာနပသာဒသည် ဗာနာယတန၊ ဇိဝှိပသာဒသည် ဇိဝှိယတန၊ ကာယပသာဒသည် ကာယာ
ယတန၊ ရူပါရုံသည် ရူပါယတန၊ သဒ္ဓါရုံသည် သဒ္ဓါယတန၊ ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတန၊ ရသာရုံသည် ရသာယတန၊
ပထဝီ၊ တေဇော၊ ငါယောဟု ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ ဝိပါက်ဝိတ် ၃၆-ခု၊ ကြိယာဝိတ်
၂၀-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၃၈-ခု အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ တဒယရုပ်၊ ဇိဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊
ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ ဝစီဝညာဏ်၊ ရူပဿ လဟုတာ၊ မုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိ၊ ဇေတာ၊
အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် ၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၁၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ရုပ် ၂၈-ခုတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်၊ -----ပထဝီ၊ တေဇော၊ ငါယောဟု
ဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ -----ကာယဝိညာဉ်ဒွေ
သည် ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ ပဉ္စဂ္ဂရာဇဂ္ဂန်း၊ သမ္ပင်္ဂါရဒွေသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသော ဝိပါက်ဝိတ် ၂၄-ခု၊
ကြိယာဝိတ် ၁၉-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၃၈-ခု၊ အာပေါ၊-----အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ်
၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၁၈-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီဝိပါက် ၃၂-ခု၊ ကြိယာဝိတ် ၂၀၊ စေတသိက် ၃၅-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခု သည်
ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ၊ ပိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။
ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

{ ကုသလ - စက်ဆုပ်ရွယ် အကုသိုလ်တရားတို့ကို တာဒ်ပဟာန်အားဖြင့် တုန်လှုပ်စေတတ်၊ ဝိက္ခမ္ဘနု
ပဟာန်အားဖြင့် မြင်းစွာတုန်လှုပ်စေတတ်၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ကုသလ
ပည်သည်။

(ဇနိနုညိ) စက်ဆုပ်ရွယ် အခြင်းအရာအားဖြင့် သတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌ ကိန်းတတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို
ဖြတ်တောက်တတ်သောကြောင့် ကုသလပည်သည်။ (ဇနိနုညိ) စက်ဆုပ်ရွယ် အကုသိုလ်တရားတို့ကို နည်းပါးအောင်၊
ကုန်ဆုံးအောင် ပြုတတ်သော ဉာဏ်သည် ယူအပ်ခြင်းစေအပ်သောကြောင့် ကုသလပည်သည်။ (ဇနိနုညိ) သမန်ပြက်တို့သည်
နှစ်ဘက်အပို၌ဖြစ်သော လက်အရပ်ကို ဖြတ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပြီး၊ မဖြစ်သေးအားဖြင့် နှစ်ဖွဲ့ဖြစ်သော ကိလေသာအသင်းပင်း
ကို ဖြတ်တတ်သောကြောင့် ကုသလပည်သည်။ } (အဘိ-၄-၁၊ ၈၁)

မာတိကာ+ဇေယျကထာလင်္ကာစာစောင်

တိုက်	ပဒ	အဘိဓမ္မာ	ခန့်	အာ	စာ	သစ်	သစ္စာပိုမုတ်	တိုက်မုတ်
ဝေဒနာ	ပ	သုခသဟဂုတ်-၆၃(ဝေ-ဒေဝတုက်-ဝိစိကြည်)ဝေ-၄၆	၃	၂	၃	၃	၂၀/၃၆	သုခဝေ-၆၃၊ ဒုက္ခဝေ-၃
	ဒု	ဒုက္ခသဟဂုတ်-၃၊ (ဝေ-ဝိ-လောဟိ-ဝိစိကြည်) ဝေ-၂၁	၃	၂	၃	၁		ဥပေက္ခာဝေ-၅၅
	တ	ဥပေက္ခာသဟဂုတ်-၅၅(ဝေ-ဝိ-ဒေဝတုက်ကြည့်) ဝေ-၄၆	၃	၂	၇	၃	၂၆/၃၃	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

သုခီယ ဝေဒနာယ သပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ-အရ သုခသဟဂုတ် ၆၃-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ဒေသ၊ ဣဿာ၊ ဖစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္ဆ၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ၄၆-ခု ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၄၆-ခုတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ၄၅-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၃-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၄၆-ခုသည် ဓမ္မာယတန ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်သည် ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ ကြွင်းသော သုခသဟဂုတ်စိတ် ၆၂-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၄၆-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီသုခသဟဂုတ်စိတ် ၃၁-ခု၊ လောဘကြည့်သော စေတသိက် ၄၅-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်သုခသဟဂုတ်စိတ် ၁၆-ခုရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဗျာဓိ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဗျာဓိယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ တုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး— အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော မဂ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဝိလိပ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၆-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။ (ဝေဒနာ လျော့သည်)

ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ-အရ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ဝိတိ၊ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ ဝိစိကိစ္ဆာကြည့်သော စေတသိက် ၂၁-ခု ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၂၁-ခုတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက် ၂၀-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၂၁-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် ဒုက္ခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်သည် ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ နေသမူဒွေသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၂-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ် ၃-ခု၊ စေတသိက် ၂-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဤသို့လျှင် ၁-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ-အရ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခု၊ ဝေဒနာ၊ပိတိ၊အေသ၊ ဣဿာ၊ ပစ္စရိယ၊ ကုက္ကုစ္စကြဉ်သော စေတသိက် ၄၆-ခု ရ၏။

ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် စေတသိက် ၄၆-ခုတို့တွင် သညာသည် သညာက္ခန္ဓာ၊ သညာမှကြွင်းသော စေတသိက် ၄၅-ခုသည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

အာယတနအားဖြင့် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိက် ၄၆-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး ဖြစ်သတည်း။

ဓာတ်အားဖြင့် စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေသည် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတဝိညာဉ်ဒွေသည် သောတဝိညာဏဓာတ်၊ ဃာနဝိညာဉ်ဒွေသည် ဃာနဝိညာဏဓာတ်၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်ဒွေသည် ဇိဝှိဝိညာဏဓာတ်၊ ပဉ္စဒါရဝဂ္ဂန်း၊ သမ္ပင်္ဂိုဠ်ဒွေသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄၄-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိက် ၄၆-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၇-ပါး ဖြစ်သတည်း။

သစ္စာအားဖြင့် လောကီဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄၇-ခု၊ လောဘကြဉ်သော စေတသိက် ၄၅-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဓိတ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဇီယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၇-ပါး -----အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၆-ခု၊ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၃-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏၊ ဤသို့လျှင် ၃-ပါး ဖြစ်သတည်း။

(ဥပေက္ခာ၌ ဝေဒနာ၊ ပိတိ၊ ဝိစာရ၊ ပိတိ ၄-ပါးလျော့၍ လောကုတ္တရာပေက္ခာ၌ စေတသိက်-၃၂-ပါးသာ ဖြစ်၏၊ ယင်းနှင့် ဆိုင်သည့် မဂ္ဂင် ၇-ပါး၊ ဣတ္ထိလျှင် ၂၅-ပါး၊ မဂ်စိတ်စုံတစ်ပါးလျှင် ဣတ္ထိလျှင် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၅+၁= ၂၆)

တိက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဇာ	သစ်	သစ္စဝိပုတ်	တိကံပုတ်
ဓမ္မ ဉာဏ်	ပ	လောကီဝိ-၃၂၊ စေ-၃၅၊ ကမ္မဇရုပ်-၂၀	၅	၁၁	၁၇	၁		
	ဒီ	အကု-၁၂၊ လောကီကု-၁၇၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၅၂ ဝိတ္တဇရုပ်-၁၇၊ ဥတုဇရုပ်-၁၅၊ အာဟာရဇရုပ်-၁၄	၅	၇	၈	၂		
	တ	လောကုတ်- ၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ဥပါဒိန္နုပါဒိနိယာ- အရ-လောကီဝိပါကံ ၃၂-ခု၊ စေတသိကံ ၃၅-ခု၊ ကမ္မဇရုပ် ၂၀၊ ရ၏။
ထိုတရားတို့သည် ခန္ဓာအားဖြင့် ကမ္မဇရုပ် ၂၀-သည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ စေတသိကံ ၃၅-ခုတို့တွင် ဝေဒနာသည် -
-- လောကီဝိပါကံ ၃၂-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၊ ဤသို့လျှင် ၅-ပါး။

အာယတနအားဖြင့် ကမ္မဇရုပ် ၂၀-တို့တွင် စက္ခုပသာဒသည်--ကာယာယတန၊ ရူပါရုံသည်
ရူပါယတန၊ (ဆဒ္ဒဓရ) ဂန္ဓာရုံသည် ဂန္ဓာယတန၊ ရသာရုံသည် ရသာယတန၊ ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော
ဟုဆိုအပ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ လောကီဝိပါကံဝိတ် ၃၂-ခုသည် မနာယတန၊ စေတသိကံ
၃၅-ခု အာပေါ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဟဒယရုပ်၊ ဝိဝိတရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ဥပဓယ၊ သန္တတိအားဖြင့်
(တစ်နည်းကား) ဇရတာ၊ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် ၉-ခု ၁၁-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၁၁-ပါး။

ဓာတ်အားဖြင့် စက္ခုပသာဒသည်--ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဇွေသည်--ကာယဝိညာဏဓာတ်၊
သမ္ပင်္ဂါန္တိန္ဒြေဇွေသည် မနောဓာတ်၊ ကြွင်းသော လောကီဝိပါကံဝိတ် ၂၀-သည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊ စေတသိကံ
၃၅-ခုသည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၁၇-ပါး။ သစ္စာအားဖြင့်--၁-ပါး။

အနုပါဒိန္နုပါဒိနိယာ- အရ အာယတနအားဖြင့် တိဇရုပ်တို့တွင် ရူပါရုံသည် ရူပါယတန၊ သဒ္ဓါရုံသည်
--ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ အကုသိုလ်ဝိတ် ၁၂-ခု၊ လောကီကုသိုလ်ဝိတ် ၁၇-ခု၊ ကြိယာဝိတ် ၂၀-သည် မနာယတန၊
စေတသိကံ ၅၂- ခု၊ အာပေါ၊ အာဟာရရုပ်၊ ပရိစ္ဆေဒရုပ်၊ ကာယဝိညာတ်၊ ဝစိဝိညာတ်၊ ရူပဿ လဟုတာ၊
ပုဒုတာ၊ ကမ္မညတာ၊ ဥပဓယ၊ သန္တတိအားဖြင့် (တစ်နည်းကား) ဇရတာ၊ အနိစ္စတာအားဖြင့် သုခုမရုပ် ၁၀-ခု၊
၁၂-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဤသို့လျှင် ၇-ပါး။

(တိဇရုပ်တွင် ထမ္မဇေတန်ဖြစ်သော ဝဏား ဩဠာရိဇရုပ် ၅-ခု၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၊ ဖဒေဏ၊ ဝိဝိတ ဟူသော သုခုမရုပ် ၄-ခု ဧရ)
အနုပါဒိန္နု အနုပါဒိနိယာ-အရ ဓာတ်အားဖြင့် လောကုတ္တရာဝိတ် ၈-ခုသည် မနောဝိညာဏဓာတ်၊
စေတသိကံ ၃၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မဓာတ်၊ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး။

သစ္စာအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ်ဝိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ-- သမ္မာသမာဓိဟု
ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး --အရဟတ္တမဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါးသည် ပဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော
မဂ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခု၊ ဝိလ် ဝိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။ ဤသို့လျှင် ၂-ပါး
ဖြစ်သတည်း။

- ပီတိတိတ် ပ။ ပီတိသဟဂတာ ဓမ္မာ၊ ဒု။ သုခသဟဂတာ ဓမ္မာ၊ တ။ ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဓမ္မာ။
- ပီတိသတဂတာ- ပီတိနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊
- ငါ-ပီတိနှင့် ကျေပျံ့အစရှိသော အစွမ်းဖြင့် နှိုးနှောကုန်သော၊
- ငါ- ပီတိနှင့် ကျေပျံ့အစရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော။
- သုခသတဂတာ- သုခဝေဒနာနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ (ပ)
- ဥပေက္ခာသတဂတာ- ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ (ပ)

ပီတက္ကတိက် သစ္စာဖွဲ့ပုံ

ပ။ လောကီ သဝိတက္ကသဝိစာရဗိတ် ၄၇-ခု၊ (လောဘကြည့်) ဝေ-၄၉ သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မင်္ဂသဝိတက္က သဝိစာရဗိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာငါတ-—သောတာမင် ၇-ပါး-— မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်း မင်္ဂတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဗိုလ်မိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၅-ခုသည် သစ္စာဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။

ဒု။ ကိ ဒုဈာန်ဗိတ် ၃-ခု၊ ဝေ-၃၃၊ ကိ ပိတက်-၄၇ ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ မင်္ဂဒုဈာန်ဗိတ် ၄-ခု၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာငါတ-— ၇-ပါးသည်လည်းကောင်း၊ မင်္ဂ ပ ဈာန်ဗိတ် ၄-ခု၌ရှိ ပိတက် ဝေ တည်းဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင် ဟုဆိုအပ်သော သောတာမင် ၁-ပါး-—အရ မင်္ဂ ၁-ပါးသည်လည်းကောင်း မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်း မင်္ဂတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဗိုလ်မိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၅-ခုသည်လည်းကောင်း၊ ဗိုလ် ပ ဈာန်ဗိတ် ၄-ခု၌ရှိသော ပိတက် ဝေ ၄-ခုသည်လည်းကောင်း သစ္စာပီတိတိတ်။

တ။ ကိ အဝိတက္က အဝိစာရ-၃၊ ဝေ-၃၃၊ ကိ ပိစာရ-၃၊ ရုပ်-၂၈ သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာ၊ မင်္ဂ အဝိတက္က အဝိစာရ-၁၂ ၌ရှိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာငါတ-— ၇-ပါး မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသည် လည်းကောင်း၊ လောကုတ် ဒု ဈာန်ဗိတ် ၈-ခု၌ရှိသော ပိစာရဝေတသိက် ၈-ခုသည်လည်းကောင်း သစ္စာပီတိတိတ်။

ပီတိတိက် ပ-ပဒ သစ္စာဖွဲ့ပုံ

လောကီပီတိသဟဂတ်- ၂၇၊ (လောဘကြည့်)ဝေ-၄၅သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘ သည် သမုဒယသစ္စာ၊ မင်္ဂပီတိသဟဂတ် ၁၂-ခု၌ရှိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ-—သမ္မာသမာဓိ ဟုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမင် ၈-ပါး ၇-ပါး-—အရဟတ္တမင် ၈-ပါး ၇-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်း မင်္ဂတ္တုပ္ပါဒ် ၂၈-ခု၊ ဗိုလ်မိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၆-ခုသည် သစ္စာပီတိတိတ်။

ပီတိတိက် တိက်မုတ် - သုခသဟဂတ် ကာယပိညာဉ်၊ စတုတ္ထဈာန် ၁၁-ခု၌ရှိသော သုခဝေဒနာ ၁၂-ခု၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၅၅-ခု၊ ဒုက္ခသဟဂတ်ဗိတ် ၃-ခု၊ ဝေတသိက် ၂၂-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခု၊ နိဗ္ဗာန်။

အရှင်တိလောကာဘိဝံသ (အင်းစိန်)

တိုက်	ပဒ	အဘိဓမ္မာပေ	ခန့်	အာ	စာ	သစ်	သစ္စမိပုတ်	တိုက်ပုတ်
ကုသလ	ပ	ကုသိုလ်စိတ်-၂၁၊ ဝေ-၃၈	၄	၂	၂	၂	၂၉	
	ဒု	အကုသိုလ်စိတ်-၁၂၊ ဝေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	တ	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၁၊ ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂	၃၇	
ဝေဒနာ	ပ	သုခသဟဂုတ်-၆၃၊ (ဝေ-အိစတုက်-ဝိစိကြည်) ဝေ-၄၆	၃	၂	၃	၃	၂၈/၃၆	သုခဝေ-၆၃၊ ဒုက္ခ
	ဒု	ဒုက္ခသဟဂုတ်-၃၊ (ဝေ-ဝိ-လောကြိ-ဝိစိကြည်) ဝေ-၂၁	၃	၂	၃	၁		ဝေ-၃၂ ပေက္ခာဝေ
	တ	ဥပေက္ခာသဟဂုတ်-၅၅၊ (ဝေ-ဝိ-အိစတုက်) ဝေ-၄၆	၃	၂	၇	၃	၂၆/၃၃	၅၅၊ ရုပ် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဝိပါက	ပ	ဝိပါကစိတ်-၃၆၊ ဝေ-၃၈	၄	၂	၈	၁	၃၇	
	ဒု	အကု-၁၂၊ ကု-၂၁၊ ဝေ-၅၂	၄	၂	၂	၃	၂၉	
	တ	ကြိ-၂၁၊ ဝေ-၃၅၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၃	၂		
ဥပိဋ္ဌိ	ပ	လောကီ ဝိ-၃၂၊ ဝေ-၃၅၊ ကမ္မရုပ်-၂၀	၅	၁၁	၁၇	၁		
	ဒု	အကု-၁၂၊ လောကီ ကု-၁၇၊ ကြိ-၂၁၊ ဝေ-၅၂၊ ဝိတ္တရုပ်-၁၇၊ ဥတုရုပ်-၁၅၊ အာဟာရရုပ်-၁၄	၅	၇	၈	၂		
	တ	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
သံကိလိဋ္ဌ/ဟိန	ပ	အကု-၁၂၊ ဝေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	ဒု	ကိ ကု-၁၇၊ ကိ ဝိ-၃၂၊ ကြိ-၂၁၊ ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
	တ	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ဝိတက္က	ပ	သဝိတက္က သဝိစာရ-၅၅၊ (တက်-စာ-ကြည်) ဝေ-၅၀	၄	၂	၃	၃	၂၈/၃၅	သဝိတက္က
	ဒု	ဒုဗျာန်-၁၁၊ (တက်-စာ-ကြည်) ဝေ-၃၆ သဝိတက္က သဝိစာရ-၅၅ ရှိ ဝိတက်ဝေ-၅၅	၄	၂	၂	၂	၂၈/၃၅ ဝိတက်-၄	သဝိစာရ ၅၅-၅၅ရှိသော
	တ	အဝိတက္ကအဝိစာရ-၅၅၊ (တက်-စာ-ကြည်) ဝေ-၃၆ ဒုဗျာန်-၁၁ ရှိ ဝိစာရဝေ-၁၁၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၇	၃	၂၈/၃၅ စာ-၈	ဝိစာရဝေ-၅၅
ဝိတိ	ပ	ဝိတိသဟဂုတ်-၅၁၊ (ဝိ-အိစတုက်-ဝိစိကြည်) ဝေ-၄၆	၄	၂	၂	၃	၂၈/၃၆	သုခကာစိဋ်-၈-ဇာန်
	ဒု	သုခသဟဂုတ် ၆၃၊ (ဝေ-အိစတုက်-ဝိစိကြည်) ဝေ-၄၆	၃	၂	၃	၃	၂၈/၃၆	၁၁-ရှိ သုခဝေ-၁၂
	တ	ဥပေက္ခာသဟဂုတ်-၅၅၊ (ဝေ-ဝိ-အိစတုက်ကြည်) ဝေ-၄၆	၃	၂	၇	၃	၂၆/၃၃	ဥပေက္ခာဝေ- ၅၅၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်-၃၊ ဝေ-၂၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိ

တိုက်အမည်ရုံး၊ ပရမတ္ထတရား သုံးစုပြု၍ ဟောကြားရာ ဟောကြားကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် တိုက် (တိုက်)ပည်၏။
 ဓမ္မ - မိမိသဘောကို ဆောင်တတ်. အကြောင်းတရားတို့သည် ဆောင်အပ်, ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့်
 ဆောင်ရွက်မှတ်သားအပ်သောကြောင့် ဓမ္မပည်သည်။ (အဘိ-၄-၁၊ ၈၁)

မာတိကာ+ဓာတုကထာလက်ခေါင်း

ဒဿနုတိတ် ၀။ ဒဿနေနု ဝောတန္ဒာ ဓမ္မာ။ ဒု။ ဘာဝနာယ ဝောတန္ဒာ။ တ။ နေဝ ဒဿနေနု နု ဘာဝနာယ ဝောတန္ဒာ။
 ဒဿနေနု ပတာတဗ္ဗာ- သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်သော။
 ဘာဝနာယ ပတာတဗ္ဗာ- အထက်မဂ်သုံးခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သော။
 နေဝ ဒဿနေနု နု ဘာဝနာယ ပတာတဗ္ဗာ- သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်ကုန်သည်လည်း
 မဟုတ်၊ အထက်သုံးခုသည် ပယ်အပ်ကုန်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။
 မှတ်ချက်- အရကောက် ခန္ဓာသည် ဖွဲ့ရာ၌ အကြွင်းမဲ့ပယ်၊ တနုကရပယ် အကုသိုလ်စိတ်များကို ပေါင်း၍
 အကုသိုလ်စိတ် ၁၁-ခုသည်ဖြင့် ဆိုရမည်။

ဒဿနုထေတု- ၀။ဒဿနေနု ဝောတန္ဒာထေတုတာ ဓမ္မာ။ ဒု။ ဘာဝနာယ ဝောတန္ဒာထေတုတာ။ တ။ နေဝ ဒဿနေနု နုဘာဝနာယ ဝောတန္ဒာထေတုတာ။
 ဒဿနေနု ပတာတဗ္ဗာထေတုတာ- သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိကုန်သော။
 ဘာဝနာယ ပတာတဗ္ဗာထေတုတာ- အထက်မဂ်သုံးခုသည်-----။
 နေဝ (ပ) ဟေတုကာ- သောတာပတ္တိမဂ်သည် -----တိတ်ရှိသည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။

အာဝယင်္ဂါပိတိတ် ပ။ အာဝယင်္ဂါပိနော ဓမ္မာ။ ဒု။ အပဝယင်္ဂါပိနော ဓမ္မာ။
 တ။ နေဝါဝယင်္ဂါပိ နာပဝယင်္ဂါပိနော ဓမ္မာ။
 အာဝယင်္ဂါပိနော- စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေသို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။
 အပဝယင်္ဂါပိနော- ခိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်ကုန်သော
 နေဝါဝယင်္ဂါပိ နာပဝယင်္ဂါပိနော- စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေသို့ ရောက်ကြောင်းလည်းမဟုတ်၊ ခိဗ္ဗာန်သို့
 ရောက်ကြောင်းလည်း မဟုတ်ကုန်သော။

သေက္ခာတိတ် ပ။ သေက္ခာ ဓမ္မာ။ ဒု။ အသေက္ခာ ဓမ္မာ။ တ။ နေဝသေက္ခာ နာသေက္ခာ ဓမ္မာ။
 သေက္ခာ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော။
 အသေက္ခာ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော။
 နေဝသေက္ခာ နာသေက္ခာ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ ဥစ္စာလည်း မဟုတ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏
 ဥစ္စာလည်း မဟုတ်ကုန်သော။

ဒဿနု - ခိဗ္ဗာန်ကို ဆုံးရှုံးခြင်းပင်ဖြစ်ပြီး သောတာပတ္တိမဂ်သည် ဒဿနု ဖြစ်သည်။
 ဘာဝနာ - သောတာပတ္တိမဂ် ပြီးသည့်နောက် ဘုရားထံသို့ ပြန်ရောက်ခြင်း ဖြစ်ပြီး ဖြစ်သော်လည်း အစွမ်းရှိသည့် ဘာဝနာ ဖြစ်သည်။
 (အထိ-၄၊ ၁။ ၈၅/ ၆)
 မာတိကာဘာဝနာသို့ - သောတာပတ္တိမဂ် ဖြစ်သည့် ဖြစ်သော်လည်း ဘုရားထံသို့ ပြန်ရောက်ခြင်း အပာဏာ(အပိတ်ပိတ်) ထို့ကြောင့် ပထမဆုံး
 မိမိ၏စွယ်စုံဖြင့် ဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ဖြစ်သော်လည်း ဘုရားထံသို့ ပြန်ရောက်ခြင်း ထို့ကြောင့် ဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ဖြစ်သော်လည်း
 အစပုဂ္ဂိုလ် - ကံကုသိုလ်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သော သောတာပတ္တိမဂ် ဖြစ်သော်လည်း အစပုဂ္ဂိုလ်သည် ဖြစ်သောကြောင့်
 အစပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ (အထိ-၄ ၁။ ၈၆)

တိက	ပဒ	အဘိဓမ္မာပုဒ္ဓ	ခန့်	အာ	စာ	သစ်	ပိပုတ်	တိက်မှတ်
သောန	ပ	သောမဂ် အကြွင်းမရှိပယ်-ဒိဋ္ဌိသံ-မှ၊ ဝိစိ-ခ၊(ဟန,အေတေတက်ကြည့်) ဝေ-၂၂၊ သောမဂ် တနုကရပယ် အပါယဂမနိယဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဝိ-မှ အေဒွေး (ဒိဋ္ဌိ,ဝိစိကြည့်) ဝေ-၂၅	၄	၂	၂	၂		
	ဒ	သကမဂ် တနုကရပယ် ရုန့်ရင်း ဒိဋ္ဌိဝိ-မှ အေဒွေး အနာမဂ် အကြွင်းမရှိပယ် ကာမရာဂနှင့်သပ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဝိ-မှ အေဒွေး (ဒိဋ္ဌိ,ဝိစိကြည့်) ဝေ-၂၅၊ အရတတ္တမဂ် အကြွင်းမရှိပယ် ရူပ,အရူပရာဂနှင့် သပ္ပယုတ်ဖြစ်- ဒိဋ္ဌိဝိ-မှ ဥဒ္ဓစ္စ(ဒိဋ္ဌိ, အေတေတက်, ဝိစိကြည့်) ဝေ-၂၁	၄	၂	၂	၂		
	တ	ကု-၂၁၊ ဝိ-ပုဏိ၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၀၊ ရုဂ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၃	၂၉/၃၇	
ယတနစာသေး	ပ	သောမဂ် အကြွင်းမရှိပယ်-(ဟန,အေတေတက်,ဝိစိကိစ္ဆာသတဂုတ်၌ ဖောတကြည့်) ဝေ-၂၂၊ သောမဂ် တနုကရပယ်-	၄	၂	၂	၂		
	ဒ	သကမဂ်- အနာမဂ်- အရတတ္တမဂ်- (ဒိဋ္ဌိ, အေတေတက်, ဝိစိ, ဥဒ္ဓစ္စသတဂုတ်၌ ဖောတကြည့်) ဝေ-၂၁	၄	၂	၂	၂		
	တ	ကု-၂၁၊ ဝိ-ပုဏိ၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၀၊ ဖောဒွေ၌ ဖောတ၊ရုဂ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၃	၂၉/၃၇	
ဗျာဓာသေး	ပ	အကု-၁၂၊ ကိကု-၁၇၊ ဝေ-၅၂	၄	၂	၂	၂		
	ဒ	မဂ်စိတ်-မှ ဝေ-၃၆	၄	၂	၂	၁	၂၉	
	တ	ဝိ-ပုဏိ၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၀၊ ရုဂ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၂	၃၇	
ယော	ပ	(အရတတ္တဖိုလ်ကြည့်) လောကုတ္တရာစိတ်-၇၊ ဝေ-၃၆	၄	၂	၂	၁	၂၉/၃၇	
	ဒ	အရတတ္တဖိုလ်-ခ၊ ဝေ-၃၆	၄	၂	၂		၃၇	
	တ	လောကီစိတ်-၁၁၊ ဝေ-၅၂၊ ရုဂ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၃		
ပွရိတ္တိ	ပ	ကာမစိတ်-၅၄၊ ဝေ-၅၂၊ ရုဂ်-၂၁	၅	၁၂	၁၀	၂		
	ဒ	မတဏှတ်-၂၇၊ ဝေ-၃၅	၄	၂	၂	၁		
	တ	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ပရိတ္တတိက်

ပ။ ပရိတ္တာ ဓမ္မာ။ ဒ။ မတဂ္ဂတာ ဓမ္မာ။ တ။ အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ။

ပရိတ္တာ- နည်းသောအာနုဘော်ရှိကုန်သော ။

မတဂ္ဂတာ- မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော၊ ငါ့ မြတ်ကုန်သော ရှာနုလာဘ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ်ကုန်သော။

အပ္ပမာဏာ- နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော။

မာတိကာ+ခေတုကထာလက်စောင်

ပရိတ္တာရပ္ပဏတိတ်၊ ပရိတ္တာရပ္ပဏာ- ပရိတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ ငါ- ပရိတ္တတရားကို အာရုံပြုကုန်သော။ မတဂ္ဂတာရပ္ပဏာ- မဟဂ္ဂတရား ----- အပ္ပမာဏာရပ္ပဏာ- အပ္ပမာဏတရား -----

အရကောက်ဆိုရိုး- မြ - ပရိတ္တတရားကို မြသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော

ခိုက်- ပရိတ္တတရားကို အာရုံပြုခိုက်

မှတ်ချက်- အာရပ္ပဏတိတ်များ အရကောက် ခန္ဓာသည်ပွဲရာ၌ ကေန်, အနေကန်ပေါ်ငြိ၍ ပရိတ္တာရပ္ပဏတိတ် ၅၆-သည်ဖြင့် ဆိုရမည်။

တိနုတိတ်   ပ။ တိနာ ဓမ္မာ။   အ။ မဇ္ဈိမာ ဓမ္မာ။   တ။ ပဏိတာ ဓမ္မာ။

တိနာ- ယုတ်ကုန်သော။ မဇ္ဈိမာ- အလတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ငါ- အယုတ်, အမြတ်တို့၏ အလယ်၌

ဖြစ်ကုန်သော။ ပဏိတာ- မြတ်ကုန်သော။

ပိစ္ဆတ္တတိက်   ပ။ ပိစ္ဆတ္တနိယတာ ဓမ္မာ။   အ။ သပ္ပတ္တနိယတာ ဓမ္မာ။   တ။ အနိယတာ ဓမ္မာ။

ပိစ္ဆတ္တနိယတာ- ဖောက်ပြန်သော သဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ရုတိ၏အခြားပွဲ၌ အကျိုးပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မြကုန်သော။ သပ္ပတ္တနိယတာ- မဖောက်မပြန်သော သဘောရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ မိမိ၏အခြားပွဲ၌ အကျိုးပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မြကုန်သော။ အနိယတာ- နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် မမြကုန်သော။

အရကောက်ဆိုရိုး- ပ- နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော -----

မာတုဃာတက, ပိတုဃာတက, အရဟန္တဃာတက, လောဟိတုပ္ပါဒက, သံဃဒေဝဒက တည်းဟူသော ပဉ္စာနန္တရိယကံ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော -----

တ- နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတသပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု သတ္တမဇော၊ မာတုဃာတက, ပိတုဃာတက, အရဟန္တဃာတက, လောဟိတုပ္ပါဒက, သံဃဒေဝဒက တည်းဟူသော ပဉ္စာနန္တရိယကံ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ဒေါသမူဒွေး သတ္တမဇောမှ တစ်ပါး အကု -၁၂ -----

ပဏ္ဍိရပ္ပဏတိတ်

ပ။ ပဏ္ဍိရပ္ပဏာ ဓမ္မာ။   အ။ မဂ္ဂဟေတုကာ ဓမ္မာ။   တ။ မဂ္ဂိပတိနော ဓမ္မာ။

ပဏ္ဍိရပ္ပဏာ- မဂ္ဂလျှင်အာရုံရှိကုန်သော၊ ငါ-မဂ္ဂကို အာရုံပြုကုန်သော။

မဂ္ဂဟေတုကာ- မဂ္ဂဟုဆိုအပ်သော အကြောင်းရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

တနည်းကား-မဂ္ဂဟေတုကာ- မဂ္ဂနှင့်ယှဉ်သော တိတ်ရှိကုန်သော။ ။ ။

တနည်းကား-မဂ္ဂဟေတုကာ- မဂ္ဂ၌တည်သော တိတ်ရှိကုန်သော။ ။ ။

မဂ္ဂိပတိနော- မဂ္ဂဟုဆိုအပ်သော အာရပ္ပဏာပိပတိ ပစ္စည်းရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

တနည်းကား- မဂ္ဂိပတိနော- မဂ္ဂဟုဆိုအပ်သော သတဇာတာပိပတိ ပစ္စည်းရှိကုန်သော၊ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

တနည်းကား-မဂ္ဂိပတိနော- မဂ္ဂလျှင် သတဇာတာပိပတိ ပစ္စည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

တိက	ပဒ	အဘိဓမ္မာပုဗ္ဗ	ခန့်	အာ	စာ	သစ်	ပိပုတ်	တိကံပုတ်
ပရိတ္တာရမ္မဏ	ပ	မြ-- ဒွေပဉ္စ ဘဝမနောဓာတ်-၃၊ သန္တိ-၃၊ ဟာသိ-၁၊ မဟာ ဝိ-၈၊ စေ-၃၃ ခိုက်- အကု-၁၂၊ မနောန္တိမဟာကု-ကြိ-၈၊ အဘိဝိ-၂ (အပ္ပကြည့်) စေ-၅၀	၄	၂	၀	၂		ပညတ်မြ အာကာ-၃၊ အဘိဝိ-၃၊ အဘိဝိ-၂၊ ဟာသိ-၅၊ စေ-၃၅၊ မြ-၂၊ ခိုက်-၂၊ အကု-၁၂၊ မနောန္တိမဟာကု-ကြိ-၈၊ အဘိဝိ-၂ (အပ္ပကြည့်) စေ-၅၀
	၇	မြ-- ဝိညာ-၃၊ နေဝ-၃၊ စေ-၃၀ ခိုက်- အကု-၁၂----- (တိ, အပ္ပကြည့်) စေ-၄၇	၄	၂	၂	၂		
	၈	မြ-- လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ ခိုက်- မနောန္တိမဟာကု-ကြိသံ-၄၊ အဘိဝိ-၂ (တိ, အပ္ပကြည့်) စေ-၃၃*	၄	၂	၂	၂	၂၉ ၃၇	
ပိဋတ္တိ	ပ	နိယတပိစ္ဆ- ဒိဋ္ဌိသံ-၄ သတ္တမဇော(မာနုဒေဝတုက်)ပိဋိကြည့်)စေ-၂၃၊ ပဉ္စာနန္တရိယကံ- ဒေန္တေ သတ္တမဇော(ပိလောတိ)ပိဋိကြည့်)စေ-၂၂	၄	၂	၂	၂		
	၇	မဂ်-၄ စေ-၃၆	၄	၂	၂	၀	၂၉	
	၈	(နိယတပိစ္ဆ- ဒိဋ္ဌိသံ-၄ သတ္တမဇောပဉ္စာနန္တရိယကံ-ဒေန္တေ သတ္တမဇော ပုတပါး)အကု-၁၂၊ ကိကု-၁၇၊ ပိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၀၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၃	၃၇	
ပုဂ္ဂိုလ်ဇာတ	ပ	သောမဂ်ကို အာရုံပြုသော သော-၏ မနောန္တိမဟာကုသံ-၄ ကုဘိဋ္ဌိ၊ သော-သက မဂ်နှစ်ပါးကို အာရုံပြုသော သက၏--- သော-သက-အနာ မဂ်သုံးပါးကို အာရုံပြုသော အနာ၏--- မဂ် ၄-ပါးကို အာရုံပြုသော ရတနာ၏ မနောန္တိမဟာကြိသံ-၄ကြိဘိဋ္ဌိ၊ (ပိရတိ, အပ္ပပညာကြည့်) စေ-၃၃	၄	၂	၂	၀		မဂ်ကို အာရုံပြုစေ အကု-၂ မနောန္တိဟာသိ၊ အဘိဝိ-၁၇၊ မဟာကုဋိ-၄၊ မဟာပိ-၈၊ မဟာကြိဋိ-၄၊ အဘိဝိ-၂၊ ဟာသိ-၅၊ ရူ-၁၅၊ အရု-၁၂၊ ခိုက်-၅၊ စေ-၅၂၊ မဂ်ကို အာရုံပြုမိဂ် မနောန္တိ မဟာကုသံ-၄၊ အဘိဝိ-၂၊ စေ-၃၆၊ ရုပ်-၂၀၊ နိဗ္ဗာန်
	၇	ပ-ဃောဇနာ မဂ်ပိတ်-၄ (မဂ္ဂင် ဝ-ပါးကြည့်) စေ-၂၀ ဒု-ဃောဇနာ ၊ စေ-၃၆* တ-ဃောဇနာ ၊ (အမောတကြည့်) စေ-၃၅	၄	၂	၂	၀	၂၉	
	၈	ပ-ဃောဇနာ သော-မဂ်ကို အလေးအမြတ်အားဖြင့် အာရုံပြုသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသံ-၄ သက-မဂ်ကို--- သက-၏ မဟာကုသံ-၄ အနာ-မဂ်ကို--- အနာ-၏ မဟာကုသံ-၄ အရတတ္တမဂ်ကို--- ရတနာ၏ မဟာကြိသံ-၄ (ပိရတိ, အပ္ပပညာကြည့်) စေ-၃၃ ဒု-ဃောဇနာ မဂ်ပိတ်-၄ (ပိနိယတပိဋိစိတ် ပိနိယကြည့်) စေ-၃၅ (ပိသံတပိဋိစိတ် ပိသံသကြည့်) စေ-၃၅ တ-ဃောဇနာ အဝိပတိတပိဋိစိတ် ပိနိယ, ပိသံသ(လှည့်ရ၏)	၄	၂	၂	၂	၂၉	

* ပရိတ္တာရမ္မဏတိကံ တတိယပုဒ်အရှည် (အပ္ပကြည့်) စေ-၃၆၊ (အရကောက်)
 * မဂ္ဂတေတုကာ အရ - ဒုဃောဇနာနည်း၌ မဂ်ပိတ်-၄ (အလောဘ, အဒေသကြည့်) စေ-၃၄ (အရကောက်)
 ဆောင်း ၊ ဗာ, ပိ, အရတိ၊ လောတိတိ၊ သောဒံ နန္တရိ၊

ဥပ္ပန္နတိတ်   ပ။ ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။   ဒု။ အနုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။   တ။ ဥပ္ပါဒိနော ဓမ္မာ။
 ဥပ္ပန္နာ- ဥပါဒိ၊ ငို၊ ဘင် ဟုဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်ကုန်သော။
 အနုပ္ပန္နာ- ဥပါဒိ၊ ငို၊ ဘင် ဟုဆိုအပ်သော ခဏသုံးပါးသို့ ရောက်ပြီးလည်းမဟုတ် ရောက်ဆဲလည်း
 မဟုတ်ကုန်သော။

ဥပ္ပါဒိနော- ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစ်စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့ဖြစ်ကုန်သော။

အတိတတိတ်   ပ။ အတိတာ ဓမ္မာ။   ဒု။ အနာဂတာ ဓမ္မာ။   တ။ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။
 အတိတာ- အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော။   အနာဂတာ- အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သော။
 ပစ္စုပ္ပန္နာ- ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။

အတိတာရမ္မဏတိတ် ပ။ အတိတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။   ဒု။ အနာဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။   တ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
 အတိတာရမ္မဏာ- အတိတ်တရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ ဝါ-အတိတ်တရားကို အာရုံပြုကုန်သော။
 အနာဂတာရမ္မဏာ- အနာဂတ်တရား-----။   ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ- ပစ္စုပ္ပန်တရား-----။

အဇ္ဈတ္တတိတ်   ပ။ အဇ္ဈတ္တာ ဓမ္မာ။   ဒု။ ဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ။   တ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဓမ္မာ။
 အဇ္ဈတ္တာ- အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဗဟိဒ္ဓါ- ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော။
 အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ- အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော။

အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိတ် ပ။ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။   ဒု။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ။   တ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ ဓမ္မာ။
 အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ- အဇ္ဈတ္တတရားလျှင် အာရုံရှိကုန်သော၊ ဝါ-အဇ္ဈတ္တတရားကို အာရုံပြုကုန်သော။
 ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ- ဗဟိဒ္ဓတရားလျှင်-----။   အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ- အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓတရားနှစ်ပါး-----။

သနိဒဿနတိတ်   ပ။ သနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ။   ဒု။ အနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ။
 တ။ အနိဒဿန အပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ။

သနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ- မြင်ခြင်းနှင့်လည်းတကွ ထိပါးခြင်းနှင့်လည်းတကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-
 မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်လည်းတကွ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်လည်းတကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ-မြင်အပ်သည်
 နှင့်လည်းတကွ ထိပါးတတ်သည်နှင့်လည်းတကွ ဖြစ်ကုန်သော။

အနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ- မြင်ခြင်းမရှိ ထိပါးခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်
 မရှိ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- မြင်အပ်သည်မရှိ ထိပါးတတ်သည်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်
 သော။

အနိဒဿန အပ္ပဋိဃာ- မြင်ခြင်းလည်းမရှိ ထိပါးခြင်းလည်းမရှိကုန်သော၊ ဝါ-မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်
 လည်းမရှိ ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်လည်းမရှိကုန်သော၊ ဝါ-မြင်အပ်သည်လည်းမရှိ ထိပါးတတ်သည်လည်း
 မရှိကုန်သော။

တိုက်	ပဒ	အဘိဇယေအမျိုးအစား	ခန့်	အာ	ဇာ	သစ်	ပိပုတ်	တိုက်ပုတ်
ဥပုဇ္ဈိ	ပ	ပဗ္ဗုပ္ပန်ဖြစ်သော စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၀	၃	၂၉/၃၇	နိဗ္ဗာန်
	ဒ	အနာဂတ်ဖြစ်သော အတု-၁၂၊ ကု-၂၊ ကြိ-၂၊ ဝေ-၅၂၊ စိတ္တဇ-၁၇၊ ဥတုဇ-၁၅၊ အာဟာရဇ-၁၄	၅	၇	၀	၃	၂၉	
	တ	အနာဂတ်ဖြစ်သော ဝိ-၃၆၊ ဝေ-၃၀၊ ကမ္မဇ-၂၀	၅	၁၁	၁၇	၁	၃၇	
အဝိတ	ပ	အတိတ်ဖြစ်သော စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၀	၃	၂၉/၃၇	နိဗ္ဗာန်
	ဒ	အနာဂတ်ဖြစ်သော ။ ။ ။	၅	၁၂	၁၀	၃	၂	
	တ	ပဗ္ဗုပ္ပန်ဖြစ်သော ။ ။ ။	၅	၁၂	၁၀	၃	၂	
အဝိတာရဗျူဟ	ပ	မြဲ-ဝိညာ-၃၊ နေဝ-၃၊ ဝေ-၃၀၊ ခိုက်-မနောန္တ၊ ကာမဇော-၂၉၊ ရုံ-၁၊ အဘိဉ်-၂ (တိ၊ အပ္ပကြဉ်)ဝေ-၄၇	၄	၂	၂	၂	ပညတ်မြဲ- ပညတ်ခိုက်- အပ္ပမာဏမြဲ- အပ္ပမာဏခိုက်- ရုပ်-၂၊ နိဗ္ဗာန်	
	ဒ	ခိုက်-မနောန္တ၊ ကာမဇော-၂၉၊ ရုံ-၁၊ အဘိဉ်-၂ (အပ္ပကြဉ်)ဝေ-၅၀	၄	၂	၂	၂		
	တ	မြဲ-ဒွေပဉ္စ-၁၀၊ မနောဓာတ်-၃၊ (ဆန္ဒ၊ ဝိတိ၊ ဝိရိကြဉ်) အည-၁၀၊ ခိုက်-မနောန္တ၊ ကာမဇော-၂၉၊ ရုံ-၁၊ အဘိဉ်-၂ (အပ္ပကြဉ်)ဝေ-၅၀	၄	၂	၀	၂		
အပ္ပတ္တိ	ပ	အဗ္ဗတ္တသန္တာန်ဖြစ်သော စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၀	၃	၂၉/၃၇	
	ဒ	ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်- စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၀၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၄	၂	
	တ	အဗ္ဗတ္တဗဟိဒ္ဓသန္တာန် ၂-ပါးဖြစ်- စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၀	၃	၂၉/၃၇	
အပ္ပတ္တိရူပဗျူဟ	ပ	မြဲ-ဝိညာ-၃၊ နေဝ-၃၊ ဝေ-၃၀၊ ခိုက်-ကာမ-၅၄၊ အဘိဉ်-၂ (ဣဿာ၊ အပ္ပကြဉ်)ဝေ-၄၉	၄	၂	၀	၂	အဘိဉ်-၃၊ ဝေ-၃၀၊ ထိုအဘိဉ် နတ္ထိတောပညတ်ကို အာရုံပြုခိုက် အကု-၁၂၊ နေဗ္ဗိယာယကု-၂၊ အဘိဉ်-၂ (တိ၊ အပ္ပကြဉ်) ဝေ-၄၅၊ ရုပ်-၂၊ နိဗ္ဗာန်	
	ဒ	မြဲ-(အဘိဉ် ၂-ပုတပါး) ၅-၁၅၊ အာကာ-၃၊ လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၀၊ ခိုက်-ကာမ-၅၄၊ အဘိဉ် ၂ (ပစ္ဆိမိကြဉ်)ဝေ-၅၁	၄	၂	၀	၃		၂၉/၃၇
	တ	ခိုက်-ကာမ-၅၄၊ အဘိဉ်-၂ (ဣဿာ၊ အပ္ပကြဉ်)ဝေ-၄၀	၄	၂	၀	၂		
သဒ္ဓိဿာန	ပ	ရူပါရုံ	၁	၁	၁	၁		
	ဒ	(ရူပါရုံကြဉ်) ဩဠာရိကရုပ်-၁၁	၁	၉	၉	၁		
	တ	စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ သုခုမရုပ်-၁၆၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၂	၀	၄	၂၉/၃၇	

နိဗ္ဗာန်ထိက်ပုတ် ထုတ်ရသော ထိက်- ဥပုဇ္ဈိ အဝိတ အားဖြင့် ၂တိုက်၊ သစ္စာပရသော ထိက်ပုဒ်- အသေက္ခာ ၁ပုဒ်၊ သစ္စာယေပါးလုံးရသော ထိက်ပုဒ် - ဗဟိဒ္ဓိ အနိဿာန အပ္ပဗိယာ အားဖြင့် ၂ပုဒ်၊ ခန့်၊ အာ၊ ဇာတ်၊ သစ္စာ အားလုံးရသော ထိက်ပုဒ် - ဗဟိဒ္ဓိ ၁ပုဒ်

မာတိကာ+ဓာတုကထာလက်စောင်

အာဒိလဒ္ဒနာပထိကံ

အစဉ်တည်သော (ကုသလ)သဒ္ဒါဖြင့် (ကုသလတိက်ဟူ၍) ရအပ်သော အမည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အာဒိလဒ္ဒနာပထိကံမည်၏။ (ဝေဒရာစံစိမ္မိ ကြမ်းစာ ၂၁-စံစိ)

သဗ္ဗလဒ္ဒနာပထိကံ

သုံးပုဒ်လုံး၌တည်သော (ဝေဒနာ) သဒ္ဒါဖြင့် (ဝေဒနာတိက်ဟူ၍) ရအပ်သော အမည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သဗ္ဗလဒ္ဒနာပထိကံမည်၏။ (ဝေဒရာစံစိ ၁-စံစိ)

သပ္ပဒေသထိကံ, နိပ္ပဒေသထိကံ

ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သပ္ပဒေသတိက်မည်၏။
ကြွင်းသော ပရမတ္ထတရား မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် နိပ္ပဒေသတိက်မည်၏။

သပ္ပဒေသထိကံများ

ဆောင်း ။ ဝေ, ဝိတက်, ဝိ၊ ဥပ္ပန်, တိ၊ လေးလီ အာရပ်၊ ဤကိုးတန်း၊ မှတ်ရန် သပ္ပဒေသာ။
(ဝေဒနာ, ပိတက္က, ပီတိ, ဥပ္ပန္န, အဘိဘာနှင့် ဖရိတ္တာရမ္မဏ, ဖရိန္ဒရမ္မဏ, အဘိဘာရမ္မဏ, အဗ္ဗတ္တရမ္မဏဟူသော အာရမ္မဏ ၄-တိက် ပေါင်း သပ္ပဒေသ ၉-တိက် ကြွင်း ၁၃-တိက်သည် နိပ္ပဒေသ)
နာမ်တရားကိုသာ ကောက်ရသောထိကံ- ဝေဒနာ,ပီတိ ၂-တိက်နှင့် အာရမ္မဏ ၄-တိက် ပေါင်း ၆-တိက်။

မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါး ၇-ပါး

မဂ် ပထမဈာန်၌ယှဉ်သော (သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပ, သမ္မာဇီတ, သမ္မာကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝ, သမ္မာ ဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ) ဤ ၈-ပါးကို မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးဟု ခေါ်သည်။
မဂ် ဒုတိယဈာန် စသည်၌ ဝိတက်မယှဉ်ခြင်းကြောင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်မှ တပါးသော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၇-ပါးကို မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၇-ပါးဟု ခေါ်သည်။

တိကမာတိကာ ပြီး၏။

ဒုကမာတိကာ (ဒုကံစဉ်)

(ဆောင်း) တေ, စူဠာ, အာသဝနှင့်၊ သံယောဓ, ဝစ္ဆာ။
ဩသာ, ယောဇီနှင့်၊ နိ, ပရာ, မတန်နှော၊ တောတဲ့ ဥပါ။
တိလေသာ၊ နောက်မှာ ပိဋိ။
ဆယ့်သုံး သင်္ချေနှင့်၊ ဒုကံစဉ်ရေ မှန်မလွဲအောင် ခဲပါ သတိ။

ဒုကမာတိကာညွှန်ကြားချက်

မှတ်ချက်	ပ-ဒုက		ဒု-ဒုက		တ-ဒုက		ဟေတုဂေါဇ္ဈကမိဿကဒုဂ်များ တွဲစပ်ပုံ ပဒများ
	ဟေတု ဓမ္မာ	န ဟေတု ဓမ္မာ	သဟေတုကာ	အဟေတုကာ	ဟေတုသပ္ပယုတ္တာ	ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ	
ဇော	→		*				ဟေတု ဝေဝ ဓမ္မာ သဟေတုကာ ဝ
		*	←				သဟေတုကာ ဝေဝ ဓမ္မာ န ဝ ဟေတု
။	→				*		ဟေတု ဝေဝ ဓမ္မာ ဟေတုသပ္ပယုတ္တာ ဝ
		*			←		ဟေတုသပ္ပယုတ္တာ ဝေဝ ဓမ္မာ န ဝ ဟေတု
။		→	*				န ဟေတု ခေါ် ပန ဓမ္မာ သဟေတုကာမိ
		→		*			န ဟေတု ခေါ် ပန ဓမ္မာ အဟေတုကာမိ
သပ္ပဝ ဌ	→			*			ဟေတု ဝေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာ ဝ
		*		←			အဟေတုကာ ဝေဝ ဓမ္မာ န ဝ ဟေတု
။	→				*		ဟေတု ဝေဝ ဓမ္မာ ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ ဝ
		*			←		ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ ဝေဝ ဓမ္မာ န ဝ ဟေတု
အတိ ဌ		→			*		န ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုသပ္ပယုတ္တာမိ
		→			*		န ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာမိ
။	→		*				ဟေတု ဓမ္မာ သဟေတုကာမိ
	→			*			ဟေတု ဓမ္မာ အဟေတုကာမိ
အတိ မူလဋီကာ	→				*		ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုသပ္ပယုတ္တာမိ
	→				*		ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာမိ
အတိ အနုဋီကာ	*		←				သဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ
	*		←				သဟေတုကာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ
။	*			←			အဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ
	*			←			အဟေတုကာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ
။	*				←		ဟေတုသပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ
	*				←		ဟေတုသပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ
။	*					←	ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ
	*					←	ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ

* ငေါဇ္ဈကတိုင်း၌ ပထမ ၃-ဒုဂ်သာ မူရင်းဖြစ်၏။ မိဿကဒုဂ်များကား မူရင်း ၃-ဒုဂ်ကို ၂-ဒုဂ်တွဲစပ်ထားခြင်းဖြစ်၏။
 ၂-ဒုဂ်ရှိ ၄-ပဒမှ ၃-ပဒကို ယူ၍ မိဿကဒုဂ်တွဲစပ်ထားသဖြင့် ကြွင်းကျန်သော ၁-ပဒသည် ဒုဂ်မှတ်ဖြစ်၏။ ။
 * ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မလာဘဲ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဖြစ်သည့် ထုတ်ပြန်အပ်သော ဒုဂ်များကို သန္တုဒုဂ် ဟုခေါ်သည်။
 န ဟေတု ခေါ် ပန ဓမ္မာ-၌ ခေါ် ပန-သန္တုဒုဂ် မှတ်အပ်သော ဒုဂ်များကို အတိရေကဒုဂ် ဟုခေါ်သည်။ ။

ဟေတုဂေါဇ္ဈက မိဿကဒုကံများ

၁	ဟေတု ဝေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာ ဝ	ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတု	သဟေတုက ဓမ္မ
	အဟေတုကာ ဝေဝ ဓမ္မာ န ဝ ဟေတု	အတိတ်-၁၈(ဆန္ဒကြည့်)အည-၁၂၇၆-၂၈၆နိဗ္ဗာန်	
၂	ဟေတု ဝေဝ ဓမ္မာ ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ ဝ	ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတု	ဟေတုသမ္ပယုတ္တဓမ္မ
	ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ ဝေဝ ဓမ္မာ န ဝ ဟေတု	အတိတ်-၁၈(ဆန္ဒကြည့်)အည-၁၂၇၆-၂၈၆နိဗ္ဗာန်	
၃	န ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တပိ	သတိတ်စိတ် ၇၁(ဟိတ် ၆-ပါးကြည့်)၈၀-၄၆	ဟိတ် ၆-ပါး
	န ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုပိပ္ပယုတ္တပိ	အတိတ်-၁၈(ဆန္ဒကြည့်)အည-၁၂၇၆-၂၈၆နိဗ္ဗာန်	
၄	ဟေတု ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ	(ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတုကြည့်) ဟိတ်-၆-ပါး	နဟေတု ဓမ္မ
	ဟေတု ဓမ္မာ အဟေတုကာပိ	ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတု	
၅	ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တပိ	(ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတုကြည့်) ဟိတ်-၆-ပါး	၊
	ဟေတု ဓမ္မာ ဟေတုပိပ္ပယုတ္တပိ	ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတု	
၆	သဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ	(ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတုကြည့်) ဟိတ်-၆-ပါး	အဟေတုက ဓမ္မ
	သဟေတုကာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ	သတိတ်စိတ် ၇၁(ဟိတ် ၆-ပါးကြည့်)၈၀-၄၆	
၇	အဟေတုကာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ	ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတု	သဟေတုက ဓမ္မ
	အဟေတုကာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ	အတိတ်-၁၈(ဆန္ဒကြည့်)အည-၁၂၇၆-၂၈၆နိဗ္ဗာန်	
၈	ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ	(ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတုကြည့်) ဟိတ်-၆-ပါး	အဟေတုက ဓမ္မ
	ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ	သတိတ်စိတ် ၇၁(ဟိတ် ၆-ပါးကြည့်)၈၀-၄၆	
၉	ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ ဟေတုပိ	ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတု	သဟေတုက ဓမ္မ
	ဟေတုပိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ န ဟေတုပိ	အတိတ်-၁၈(ဆန္ဒကြည့်)အည-၁၂၇၆-၂၈၆နိဗ္ဗာန်	

မှတ်ချက်။ ။ ဒုကံပုတ်များကို တရားသရုပ် အပြည့်အစုံ မဖော်ဘဲ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ညွှန်ပြထားပါသည်။

အနက်အဓိပ္ပါယ် ယထူးခြားသည့် ထပ်ဟောရခြင်းအကြောင်း

ဒေသနာပိလာသေဒု ပန တထာ ဗုဒ္ဓန္တံ ငါ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေဒု ဝုတ္တာ။
(ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ ဒေသနာပိလာသကြောင့် ထပ်ဟောရသည် ဟုလို။ ပု-၆)

ဇေတုတနဉ်း ဒုကံ ။ ။ ဇေတုက၌ ပါဝင်သော ဒုကံတို့သည် သဒ္ဓါ၊ အနက်အားဖြင့် အချင်းချင်း ဆက်သွယ်မှုရှိကြ၏။
ပုဂ္ဂန္တရ-ဝသော ဒုကံ၌ပါဝင်သော ဒုကံတို့ကား အချင်းချင်း ဆက်သွယ်မှုမရှိကြဘဲ တသီး
တခြားစီ ဖြစ်ကြ၏။ ဤသို့ ထူးခြားသည်။

ဟောတုဂေါဗ္ဗက			သင်္ဂဟိတ					ဒုဂ်မှတ်
ဒုက	ပဒ	အဘိဇျေပဗ္ဗ	ခန	အာ	ဇာ	သင်္ဂ	ပိမှတ်	
ဟော	ဟောတု	လော၊ ဒေါ၊ ဟေ အလော၊ အဒေါ၊ အဟေ တိတ် ၆-ပါး	၁	၁	၁	၃	၂ ၃	
	နဟောတု	စိတ်-၈၉(တိတ် ၆-ပါးကြည့်) ဝေ-၄၆၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၅ ၃၄	
သဟောတု	သဟောတုကာ	သတိတ် ၇၃(မောဒ္ဓေ၌ မောဟကြည့်)ဝေ-၅၂	၄	၂	၂	၃	၂၉/၃၇	
	အဟောတုကာ	အတိတ် ၁၈(ဆန္ဒကြည့်)အည ၁၂မော၌ မောဟ၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂		
ဟောဗြဟ္မ	ဟောတုသပ္ပယုတ္တာ	(သဟောတုကဓမ္မ)						
	ဟောတုပိပ္ပယုတ္တာ	(အဟောတုကဓမ္မ)						
ဟောဗြဟ္မ	ဟောတု ဝေဝ ဓမ္မာ သဟောတုကာ ဝ	(မောဒ္ဓေ၌ မောဟကြည့်) တိတ် ၆-ပါး	၁	၁	၁	၃	၂ ၃	ဓမ္မ သဟောတု
	သဟောတုကာ ဝေဝ ဓမ္မာ န ဝ ဟောတု	သတိတ် ၇၃(တိတ် ၆-ပါးကြည့်) ဝေ-၄၆	၄	၂	၂	၂	၂၅ ၃၄	
ဟောဗြဟ္မ	ဟောတု ဝေဝ ဓမ္မာ ဟောတုသပ္ပယုတ္တာ ဝ	(မောဒ္ဓေ၌ မောဟကြည့်) တိတ် ၆-ပါး	၁	၁	၁	၃	၂ ၃	ဓမ္မ ဟောတု
	ဟောတုသပ္ပယုတ္တာ ဝေဝ ဓမ္မာ န ဝ ဟောတု	သတိတ် ၇၃(တိတ် ၆-ပါးကြည့်) ဝေ-၄၆	၄	၂	၂	၂	၂၅ ၃၄	
ဟောဗြဟ္မ	နဟောတုခေါပန ဓမ္မာ သဟောတုကာပိ	သတိတ် ၇၃(တိတ် ၆-ပါးကြည့်) ဝေ-၄၆	၄	၂	၂	၂	၂၅ ၃၄	ဓမ္မ ဟောတု
	န ဟောတု ခေါ ပန ဓမ္မာ အဟောတုကာပိ	အတိတ် ၁၈ (ဆန္ဒကြည့်) အည ၁၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၂		

ဟောတုဂေါဗ္ဗကအနက်

- ၁၊ (၁) ဟောတု- တိတ်မည်ကုန်သော။
- (၃) န ဟောတု- တိတ် မမည်ကုန်သော ထ- တိတ်မှ တပါးကုန်သော။
- ၂၊ (၁) သဟောတုကာ- သပ္ပယုတ်တိတ် ရှိကုန်သော။
- (၃) အဟောတုကာ- သပ္ပယုတ်တိတ် မရှိကုန်သော။
- ၃၊ (၁) ဟောတုသပ္ပယုတ္တာ- တိတ်နှင့် ယှဉ်ကုန်သော။
- (၃) ဟောတုပိပ္ပယုတ္တာ- တိတ်နှင့် မယှဉ်ကုန်သော။

ဟောတုဒုဂ် သစ္စာစွဲပုံ (၁) လောကီသတိတ်စိတ် ၆၃-ခု၌ရှိသော (လောဘကြည့်) တိတ် ၅-ပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိ အဟောတုဝေဝသိက်တည်းဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စင် ဟုဆိုအပ်သော သောတာပန် ၁-ပါး-မဂ္ဂသစ္စာ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိ- အလောဘ၊ အဒေါသ၊ ဗိုလ်စိတ် ၄-ခု၌ရှိ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အဟောတုသည် သစ္စာပိမှတ်။

စူဠနိဒ္ဒါ

- သပ္ပတ္တယဒုဂ် (၁) သပ္ပတ္တယာ- ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းလေးပါးတို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။
- (၃) အပ္ပတ္တယာ- ကံ, စိတ် ။ပ။ အကြောင်းလေးပါး မရှိကုန်သော။
- သင်္ခတဒုဂ် (၁) သင်္ခတာ- ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရ တည်းဟူသော အကြောင်းလေးပါးတို့သည် ပေါင်း၍ ပြုပြင်အပ်ကုန်သော။
- (၃) အသင်္ခတာ- ကံ,စိတ် ။ပ။ ပေါင်း၍ မပြုပြင်အပ်ကုန်သော။
- သနိဒ္ဓိဒုဂ် (၁) သနိဒ္ဓိဒုဂ်- မြင်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ငါ-မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော၊ ငါ- မြင်အပ်သည်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။
- (၃) အနိဒ္ဓိဒုဂ်- မြင်ခြင်း မရှိကုန်သော၊ ငါ-ကုန်သော၊ ငါ-ကုန်သော။
- သပ္ပဋိထဒုဂ် (၁) သပ္ပဋိထာ- ထိပါးခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ငါ- ထိပါးတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော ငါ- ထိပါးတတ်သည်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။
- ရူပိဒုဂ် (၁) ရူပိဒုဂ်- ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘော ရှိကုန်သော။
- (၃) အရူပိဒုဂ်- ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘော မရှိကုန်သော။
- လောကီယဒုဂ် (၁) လောကီယာ- ပျက်တတ်, ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲ- ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရ လောက၌ အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပျက်တတ်, ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲ ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရလောက၌ ယှဉ်ကုန်သော။
- (၃) လောကုတ္တရာ- ပျက်တတ်, ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲ- ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရ လောက၌ အကျုံးမဝင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပျက်တတ်, ဖြစ်တတ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲ ဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရလောကမှ ထွက်မြောက်ကုန်သော။
- ကေနုပိဋညယဒုဂ် (၁) ကေနုပိ ဝိညေယျာ-စက္ခုပိညာဉ် အစရှိသော တစ်စုံတစ်ခုသောစိတ်သည် သိအပ် ကုန်သော။
- (၃) ကေနုပိ န ဝိညေယျာ- စက္ခုပိညာဉ် ။ပ။ မသိအပ်ကုန်သော။

ဗဟုဝင်ဖြင့် ဟောရကြောင်း “အပ္ပတ္တယာ အသင်္ခတာ” တိ ဗဟုဝင်နိဒ္ဓိသော အဝိနိစ္ဆိ တတ္ထ ပရိစ္ဆေဒ ဒဿနဝသေန မာတိကာဌပနမတ္တတော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။
(မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော အနက်ကို ပိုင်းခြား၍ ပြခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် မာတိကာထားကာမျှ ဖြစ်သောကြောင့် ဗဟုဝင်ဖြင့် ဟောရသည်။ မူလဒီကာ)

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာပုဒ်	သင်္ဂဟိတ					ဒုကံပုတ်
			စန်	အာ	ဇာ	သင်္ဂ	ပိပုတ်	
သပ္ပတ္တယ	သပ္ပတ္တယာ	မိတ်- ဓဇ၊ ဝေ- ၅၂၊ ရှင်- ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
	အပ္ပတ္တယာ	နိဗ္ဗာန်		၁	၁	၁		
သင်္ဂဟ	သင်္ဂဟာ	မိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရှင်- ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
	အသင်္ဂဟာ	နိဗ္ဗာန်		၁	၁	၁		
သနိဒ္ဓသနာ	သနိဒ္ဓသနာ	ရူပီရုံ	၁	၁	၁	၁		
	အနိဒ္ဓသနာ	မိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ (ရူပီရုံကြည့်) ရှင်- ၂၇၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၁	၁၇	၄	၂၉/၃၇	
သပ္ပဋိဇာ	သပ္ပဋိဇာ	ဩဇာရိကရှင်- ၁၂	၁	၁၀	၁၀	၁		
	အပ္ပဋိဇာ	မိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ သုဗုဒ္ဓရှင်- ၁၆၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၂	၈	၄	၂၉/၃၇	
ရှုပိ	ရှုပိနော	ရှင်- ၂၈	၁	၁၁	၁၁	၁		
	အရှုပိနော	မိတ်- ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၈	၄	၂၉/၃၇	
လောကိယ	လောကိယာ	လောကိ-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရှင်- ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	လောကုတ္တရာ	လောကုတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ကောနဓိ ပိညေယျ	ကောနဓိ ပိညေယျာ	ဝက္ခပိညာဉ်အစရှိသော တစ်စုံတစ်ခုသော မိတ်သည် သိအပ်သော မိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရှင်- ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်						
	ကောနဓိ န ပိညေယျာ	ဝက္ခပိညာဉ်အစရှိသော တစ်စုံတစ်ခုသော မိတ်သည် မသိအပ်သော မိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂၊ ရှင်- ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်						

ဒုကံစဉ်း သ၊ သင်္ဂ၊ သနိ၊ သပ္ပဋိ၊ ရှုပိ၊ လောကိ၊ ကော

စုန္ဒရ-အဓိပ္ပါယ်

စုန္ဒ + အန္တရ + ဒုတ = မဟန္တရဒုကံအောက် ငယ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ တေတု
 ဂေါဇ္ဈက၊ အာသဝဂေါဇ္ဈကတို့၏ အကြား၌ ထားအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ စုန္ဒန္တရဒုကံမည်၏။

ကောနဓိ ပိညေယျဒုကံ မှတ်ချက်

အဋ္ဌကထာနည်း၌ ကတ္တား(အာရမ္မဏိက) တု၊ ကံ(အာရုံ) ပြား အမြစ်ဖြင့် ကောက်သည်၊
 မူလဒီကာနည်း၌ ကတ္တား(အာရမ္မဏိက) ပြား၊ ကံ(အာရုံ) တု အမြစ်ဖြင့် ကောက်သည်။

ဋီကာနည်း ကေနပီပိညေယျဒုဂ်အရကောက်

ပဒ	တတ္ထား(အာရမ္မဏိတ)	တံ(အာရုံ)
ပ	စက္ခုပိညာဉ်ဒွေသည် သိအပ်သော	ရှုပါရုံ
ဒ	သောတ-စသောစိတ်သည် မသိအပ်သော	။
ပ-ဒ	(သောတ-ဃာန-ဇိဝှိတို့ကိုလည်း ဆိုပါ	သဒ္ဓ-ဂန္ဓ-ရသတို့ကိုကောက်ပါ)
ပ	ကာယပိညာဉ်ဒွေသည် သိအပ်သော	ဗောဓဗ္ဗဇာရုံ
ဒ	စက္ခု-စသောစိတ်သည် မသိအပ်သော	။
ပ	မနောဓာတ်သုံးခုသည် သိအပ်	ပညာရုံ
ဒ	ပဈာန် စသည် မသိ	။
ပ	တဒါရုံ သ၊ တသိကျွမ်း သိအပ်	ကာမစိတ်-၅၄၊ စေ-၅၂၊ ရှင်-၂၈
ဒ	ပဈာန် စသည် မသိ	။
ပ	အကု-၁၂၊ မဟာကုပိဋ်-၄၊ မဟာကြိ ပိဋ်-၄၊ သိအပ်	ကိ-၈၁၊ စေ-၅၂၊ ရှင်-၂၈
ဒ	ပဈာန် စသည် မသိ	။
ပ	မဟာကုသံ-၄၊ ကုဘိဉ် သိအပ်	(အရဟတ္တမဂ်/ပိလ်ကြဉ်) စိတ်-၈၇၊ စေ-၅၂၊ ရှင်-၂၈၊ နိ
ဒ	ပဈာန် စသည် မသိ	။
ပ	မနောဒွါရာ၊ မဟာကြိသံ-၄ ကြိဘိဉ် သိအပ်	စိတ်-၈၉၊ စေ-၅၂၊ ရှင် ၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဒ	ပဈာန် စသည် မသိ	။
ပ	ဝိညာ ကု-ဝိ သိအပ်	အာကာ ကု၊ စေ-၃၀
ဒ	စက္ခု-စသည် မသိ	။
ပ	ဝိညာ ကြိ သိအပ်	အာကာ ကု-ကြိ၊ စေ-၃၀
ဒ	စက္ခု-စသည် မသိ	။
ပ	နေဝ ကု ဝိ သိအပ်	အာကိဉ် ကု၊ စေ-၃၀
ဒ	စက္ခု-စသည် မသိ	။
ပ	နေဝ ကြိ သိအပ်	အာကိဉ် ကု-ကြိ၊ စေ-၃၀
ဒ	စက္ခု-စသည် မသိ	။
ပ	လောကုတ်-၈ သိအပ်	နိဗ္ဗာန်
ဒ	အကုသိုလ်စိတ် စသည်သည် မသိအပ်	။

အဋ္ဌကထာနည်း ကေနစိမိညွှန်အရကောက်

ပဒ	ကတ္တား(အာရမ္မဏိက)	တိ(အာရုံ)	ခန့်	အာ	ဇာ	သဝိ
ပ	ကျွမိညာဉ်သည် သိအပ်သော	ရူပါရုံ	၁	၁	၁	၁
ဒု	။ သိအပ်သော	စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂ (ရူပါရုံကြည့်) ရုပ်-၂၇၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၁	၁၇	၄
ပ	သော၊ဃာ၊ဝိ၊ကာ-ပိဋ သိအပ်	—ဟေဋ္ဌဗ္ဗာရုံ	၁	၁	၁	၁
ဒု	။ သိအပ်	စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂ (ဟေဋ္ဌဗ္ဗာရုံကြည့်) ရုပ်-၂၅၊ နိ	၅	၁၁	၁၇	၄
ပ	မနောဓာတ် ၃-ခုသည် သိအပ်	ရူပါရုံ—ဟေဋ္ဌဗ္ဗာရုံ (ပဉ္စာရုံ)	၁	၅	၅	၁
ဒု	။ သိအပ်	စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂ (ဇေဝရရုပ် ၇-ကြည့်) ရုပ်-၂၁၊ နိ	၅	၇	၁၃	၄
ပ	သန္တိ-၃၊ မဟာဝိ-၈၊ ဗာယိ- သိအပ်	ကာမစိတ်-၅၄၊ ဝေ-၅၂ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂
ဒု	။ သိအပ်	မဟာဇ္ဇတ်လောကုတ္တရာ-၃၅၊ ဝေ-၃၈၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၃
ပ	အကု-၁၂၊ မဟာကု- ကြိ စိတ်-၈ သိအပ်	လောကီ စိတ်-၈၊ ဝေ-၅၂ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂
ဒု	။ သိအပ်	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂
ပ	မဟာကုသံ-၄၊ ကုဘိဉ် သိအပ်	(အရ-မဂ်/ပိုလ်ကြည့်) စိတ်-၈၊ ဝေ-၅၂ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄
ဒု	။ သိအပ်	အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တပိုလ်၊ ဝေ-၃၆၊	၄	၂	၂	၁
ပ	ပိညာ-၃ သိအပ်	အာကာသာနဉ္စာယတန ကု၊ ကြိ၊ ဝေ-၃၀	၄	၂	၂	၁
ဒု	။ သိအပ်	(အာကာ ကု၊ ကြိ ကြည့်) စိတ်-၈၊ ဝေ-၅၂ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄
ပ	နေဝ-၃ သိအပ်	အာကိဉ္စာယတန ကု၊ ကြိ၊ ဝေ-၃၀	၄	၂	၂	၁
ဒု	။ သိအပ်	(အာကိဉ် ကု၊ ကြိကြည့်) စိတ်-၈၊ ဝေ-၅၂ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄
ပ	လောကုတ်-၈ သိအပ်	နိဗ္ဗာန်		၁	၁	၁
ဒု	။ သိအပ်	စိတ်-ဓဇ၊ ဝေ-၅၂ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၃

အာသဝဂေါဇ္ဈကအတွက် အနက်

(ပ) အာသဝါ- အာသဝပည်ကုန်သော၊ ဝါ-ဘုံအားဖြင့် ဘဝင်တိုင်အောင်၊ ဓမ္မအားဖြင့် ငေါ်ကြဘူ တိုင်အောင် ယိုပီးတတ်ကုန်သော၊ ဝါ- ကြာမြင့်စွာ ထုံအပ်သော အရက်နှင့် တူကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)။

(ဒု) နော အာသဝါ- အာသဝ မပည်ကုန်သော၊ ဝါ-ဘုံအားဖြင့်—မယိုပီးတတ်ကုန်သော၊ ဝါ- ကြာမြင့်စွာ(ပ) မတူကုန်သော၊ ဝါ- ကြာမြင့်စွာ (ပ)နှင့် တူသည်မတုတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)။

အာသဝ (သြဃ, ယောဂ) မိဿကဒုဂ်များ

မှတ်ချက်	ပ-ဒုဂ်		ဒု-ဒုဂ်		တ-ဒုဂ်		တရားကိုယ် အရကောတ်
	အာသဝိ ဗျာ	ဗော အာသဝိ	သာသဝိ	အနာသဝိ	အာသဝေသယုတ္တ	အာသဝဝိပ္ပယုတ္တ	
ဇေ	→		*				လော, ဒိဋ္ဌိ, ယော-တုဆိုအပ်သော အာသဝတရားကိုယ် ၃-ပါး
		*	←				လောကီ-ဓာ (အာသဝ ၃-ကြိမ်) ဝေ-၄၉၊ ရှင်-၂၈
-	→				*		လောဘမှ ဝ-၌ရှိ လော, ဒိဋ္ဌိ, ယော တု-အာသဝ-၃
		*			←		အက-၁၂ (အာသဝ ၃-ကြိမ်) ဝေ-၂၄
-			*			←	ကိတု-၁ရကိဝိ-၃, ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၀၊ အိ-မောဒွေ၌ ယောတ၊ ရှင်-၂၈
				*		←	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
သဒ္ဓဝ	→					*	အိသမုဒ္ဓေ ယောတမုဒ္ဓေ၌ ယောတ
		*				←	ကု-၂၁၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၀၊ ရှင်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
အတိ ရေက		→	*				လောကီပိတ်-၈၊ (အာသဝ ၃-ကြိမ်) ဝေ-၄၉၊ ရှင်-၂၈
		→		*			လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
-	→				*		လောဘမှ ဝ-၌ရှိ-အာသဝတရားကိုယ်-၃
	→					*	အိသမုဒ္ဓေ ယောတမုဒ္ဓေ၌ ယောတ
-		→			*		အက-၁၂ (အာသဝ ၃-ကြိမ်) ဝေ-၂၄
		→				*	ကု-၂၁၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၀၊ ရှင်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
-			→		*		အက-၁၂ (အိ-မောဒွေ၌ ယောတကြိမ်) ဝေ-၂၄
			→			*	ကိတု-၁ရကိဝိ-၃, ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၀၊ အိ-မောဒွေ၌ ယောတ၊ ရှင်-၂၈
-	*		←				လော, ဒိဋ္ဌိ, ယော တုဆိုအပ်သော အာသဝတရားကိုယ်-၃
		*	←				လောကီ- ဓာ (အာသဝတရားကိုယ် ၃-ကြိမ်) ဝေ-၄၉၊ ရှင်-၂၈
-	*				←		လောဘမှ-ဝ-၌ရှိ-အာသဝတရားကိုယ် - ၃
		*			←		အက-၁၂ (အာသဝ ၃-ကြိမ်) ဝေ-၂၄
-	*					←	အိသမုဒ္ဓေ ယောတမုဒ္ဓေ၌ ယောတ
		*				←	ကု-၂၁၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၀၊ ရှင်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

အာသဝ (ဩယ, ယောဂ) ဂေါဇ္ဈက

ဒုက	ပဒ	အဘိဇေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဇာ	သစ်	ဝိမှတ်	ဒုက်မှတ်
အာသဝ	အာသင်္ဂါ	လော, ဒိဋ္ဌိ, မောတုဆိုအပ်-အာသဝ-၃	၁	၁	၁	၂		
	နော အာသင်္ဂါ	ဝိတ်-ဓမ္မ(အာသဝ ၃-ကြဉ်)စေ-၄၉၊ ရုပ်-၂၀၊ နိ	၅	၁၂	၁၀	၂	၂၉/၃၇	
သာသဝ	သာသင်္ဂါ	လောကီ-ဝေ၊ စေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၈	၂		
	အနာသင်္ဂါ	လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာ	အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာ	အကု-၁၂၊ (ဒေါ-မော-ဒွေ၌ မောတုကြဉ်)စေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာ	ကု-၂၀၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၀ ဒေါ, မောဒွေ၌ မောတု၊ ရုပ်-၂၀၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၂	၂၉/၃၇	
အာသဝသာသဝ	အာသင်္ဂါ စေဝ ဓမ္မာ သာသင်္ဂါ စ	—အာသဝ တရားကိုယ် ၃	၁	၁	၁	၂		ဓမ္မ အနာသဝ
	သာသင်္ဂါ စေဝ ဓမ္မာ နော စ အာသင်္ဂါ	လောကီ-ဝေ၊ (အာသဝ တရားကိုယ် ၃-ကြဉ်) စေ-၄၉၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၀	၁		
အာသဝ	အာသင်္ဂါ စေဝ ဓမ္မာ အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာစ	လောဘာမူ ဝ-၌ရှိ —အာသဝတရားကိုယ်- ၃	၁	၁	၁	၂		ဓမ္မ အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာ
	အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာစေဝ ဓမ္မာ နော စ အာသင်္ဂါ	အကု-၁၂၊ (အာသဝ ၃-ကြဉ်) စေ-၂၄	၄	၂	၂	၁		
အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာ	အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာ ခေါ် ပန ဓမ္မာ သာသင်္ဂါပိ	ကိကု-၁၇၊ ကိဝိ-၃၂၊ ကြိ-၂၀၊ စေ-၃၀ ဒေါ, မောဒွေ၌ မောတု၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၀	၁		ဓမ္မ အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာ
	အာသဝဝိပဗ္ဗယုတ္တာ ခေါ် ပန ဓမ္မာ အနာသင်္ဂါပိ	လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

အာသဝနှင့် ယှဉ်/မယှဉ် အာသဝ

ယှဉ်ရာစိတ်	ယှဉ်သော အာသဝ
ဒိဋ္ဌိ သံ-၄၌	လော, ဒိဋ္ဌိ, မော
ဒိဋ္ဌိ ဝိ-၄၌	လော, x မော
ဒေါ ဒွေ၌	x x မော
မော ဒွေ၌	x x မော

* ဒေါ- ဒွေ, မော- ဒွေတို့၌ မောတုသည်
မိမိတစ်ပါးတည်းသာဖြစ်၍ ယှဉ်ဘက် အာသဝမရှိ။

မှတ်ချက်။ ။

ဤ အာသဝဂေါဇ္ဈကမှစ၍ ဂေါဇ္ဈကတိုင်းသည် အကုသိုလ်များ
ဖြစ်သည်။ အကုသိုလ်၏ အာရုံသည် လောကီဖြစ်၍ အာရုံအက်
ဖြစ်သည့်ဒုတိယဒုက်တိုင်း လောကီ, လောကုတ္တရာဓမ္မကိုသာ
ကောက်ရသည်။

သညောနေပိဿကဒုဂ်များ

မှတ်ချက်	ပ-ဒုဂ်		ဒု-ဒုဂ်		တ-ဒုဂ်		တရားကိုယ် အရကောက်
	သညောနောဓော	ဓော သညောနော	သညောနေိယာ	အသညောနေိယာ	သညောနေိယတ္တိ	သညောနေိယတ္တိ	
သဒ္ဓိ	→					*	ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောတ
		*				←	ကု-၂၀၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
အဘိရေက		→	*				လောကီ-၈၁ (သံ-၈-ကြည့်) ဝေ-၄၄၊ ရုပ်-၂၀
		→		*			လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
"	→				*		(ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောတကြည့်) သံယောဇဉ်တရားကိုယ်-၈
	→					*	ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောတ
"		→			*		အကု-၁၂ (သံ-၈-ကြည့်) ဝေ-၁၉
		→				*	ကု-၂၀၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
"			→		*		အကု-၁၂ (ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောတကြည့်) ဝေ-၂၇
			→			*	ကိကု-၁၇၊ ကိဝိ-၃၂၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၈၊ ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောတ၊ ရုပ်-၂၀
"	*		←				သံယောဇဉ်တရားကိုယ်-၈
		*	←				လောကီ-၈၁ (သံ-၈-ကြည့်) ဝေ-၄၄၊ ရုပ်-၂၀
"	*				←		(ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောတကြည့်) သံယောဇဉ်တရားကိုယ်-၈
		*				←	အကု-၁၂ (သံ-၈-ကြည့်) ဝေ-၁၉
"	*					←	ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၌ မောတ
		*				←	ကု-၂၀၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

(ဆောင်) လော, အေ, ဟ, ဒိဋ္ဌိ, ဝိ, ဣသံ, မစ်, ဗော၊ ရှစ်တော သိဝမ်၊

သုတ္တန် ဥဒ္ဓစ္စ၊ ပေါင်း နဝ၊ မှတ်ကြ သံယောဇဉ်။

သံယောဇဉ်သည် အဘိဓမ္မာနည်း၊ သုတ္တန်နည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ အဘိဓမ္မာနည်း၌ တရားကိုယ် ရှစ်ပါးရ၏။ သုတ္တန်နည်း၌ တရားကိုယ်ခုနှစ်ပါးရ၏။ အဘိဓမ္မာနည်း ရှစ်ပါးတွင် သုတ္တန်နည်းမှ (အဘိဓမ္မာ နည်းနှင့် မတူသော) ဥဒ္ဓစ္စကိုထည့်၍ ပေါင်းလျှင် ကိုးပါးဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် သင်္ဂြိုဟ်၌ “နဝ သညောနော မတာ” ဟုဆိုသည်။ ဤ မာတိကာ အရကောက်၌ကား အဘိဓမ္မာနည်း ရှစ်ပါးသာ လိုအပ်၏။

သညောနေ ဂေါဇ္ဈက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေပုဒ္ဓ	ခန့်	အာ	ဇာ	သင်	ပိမုတ်	ဒုဂ်မုတ်
သညောနေ	သညောနော	လော၊ဒေါ၊မာ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိ၊ ဣသ်၊ မင်၊ မော-ဝ	၁	၁	၁	၂		
	နော သညောနော	ဝိတ်-ဂဗြ(သံ-ဝ-ကြဉ်)ဝေ-၄၄၊ ရုပ်-၂၀၊ နိ	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
သညောနေိယာ	သညောနေိယာ	ကိ-ဝေ၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အသညောနေိယာ	လောကုတ်-ဝေ၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
သညောနေသပ္ပယုတ္တာ	သညောနေသပ္ပယုတ္တာ	အကု-၁၂၊(ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟကြဉ်) ဝေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	သညောနေဝိပ္ပယုတ္တာ ဝ	ကု-၂၊ဝိ-၃၆၊ကြိ-၂၀၊ဝေ-၃၈ ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟ၊ ရုပ်-၂၀၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
သညောနေသညောနေိယာ	သညောနော ဝေဝ ဓမ္မာ သညောနေိယာ ဝ	—သံယောဇဉ်တရားကိုယ် - ဝ	၁	၁	၁	၂		အသညောနေိယာ
	သညောနေိယာ ဝေဝ ဓမ္မာ နော ဝ သညောနော	ကိ-ဝေ၊ (သံ-ဝ-ကြဉ်) ဝေ-၄၄၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၈	၁		
သညောနေသညောနေိယာ	သညောနော ဝေဝ ဓမ္မာ သညောနေသပ္ပယုတ္တာ ဝ	(ဥဒ္ဓစ္စ၌ မောဟကြဉ်) သံယောဇဉ်-ဝ	၁	၁	၁	၂		သညောနေိယာ
	သညောနေသပ္ပယုတ္တာဝေဝ ဓမ္မာ နော ဝ သညောနော	အကု-၁၂၊ (သံ ဝ-ကြဉ်) ဝေ-၁၉	၄	၂	၂	၁		
သညောနေဝိပ္ပယုတ္တာ	သညောနေဝိပ္ပယုတ္တာ ဒေါ ပန ဓမ္မာ သညောနေိယာပိ	ကိကု-၁၊ကိဝိ-၃၂၊ကြိ-၂၀၊ဝေ-၃၈ ဥဒ္ဓစ္စ၌ မော၊ ရုပ်-၂၀	၅	၁၂	၁၈	၁		သညောနေဝိပ္ပယုတ္တာ
	သညော—ဓမ္မာ အသညောနေိယာပိ	လောကုတ် -ဝေ၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

သံယောဇဉ်နှင့် ယှဉ်/မယှဉ် သံယောဇဉ်

ယှဉ်ရာစိတ်	ယှဉ်သော သံယောဇဉ်
လောဘာမူ (ဒိဋ္ဌိသံ-၄၅၅ ဒိဋ္ဌိ ဝိ-၄၅၅)	လော၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မော လော၊ မာ၊ မော
ဒေါ-ဒွေ၅၅	ဒေါ၊ ဣသ်၊ မင်၊ မော
ဝိဝိကိတ္ထသတဂုတ်၅၅	ဝိဝိ၊ မော
ဥဒ္ဓစ္စသတဂုတ်၅၅	မော

* ဥဒ္ဓစ္စသတဂုတ်စိတ်၅၅ မောဟသည်
ဝိဝိတင်ပါးတည်းသာ မြင်၍
ယှဉ်ဖက်အဖော် သံယောဇဉ် မရှိ။

ဂန္ထဂေါဇ္ဇက မိဿကဒုဂ်များ

မှတ်ချက်	ပ-ဒုဂ်		ဒု-ဒုဂ်		တ-ဒုဂ်		တရားကိုယ် အရကောက်
	ဂန္ထ ဝေဋ	ဇော ဂန္ထ	ဂန္ထိယာ	အဂန္ထိယာ	ဂန္ထပုပ္ဖတ္တာ	ဂန္ထိပုပ္ဖတ္တာ	
ငါ	→		*				လော, ဒေါ, ဒိဋ္ဌတုဆိုအပ်သော ဂန္ထတရားကိုယ်-၃
		*	↑				လောကီ-ဝေ(ဂန္ထ-၃-ကြည့်)ဝေ-၄၉၊ရုပ်-၂၀
"	→				*		ဒိဋ္ဌသံ-၄ ၌ လော,ဒိ တု—ဂန္ထတရားကိုယ်-၂
		*			←		လော-ဝါဒေါဒ္ဓေါ (ဂန္ထ-၃-ပိမိကြည့်) ဝေ-၂၃
"			*			←	မောဒ္ဓေါ ကိကျ၊ ကိ ပိ ကြိ (လောတြိဒေါတုကိထိပိဒ္ဓိကြည့်) ဝေ-၄၃၊ ဒိဋ္ဌပိ-၄၅ လော၊ ဒေါဒ္ဓေ၌ ဒေါ ရုပ်-၂၀
				*		←	လောကုတ်-ဝါဝေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်
သတ္တဝ	→				*		ဒိဋ္ဌပိ-၄၅ လော၊ဒေါဒ္ဓေါ-ဒေါ တု—ဂန္ထတရားကိုယ်-၂
		*				←	မောဒ္ဓေါကျပိကြိ(လောတြိဒေါတုကိထိပိဒ္ဓိကြည့်) ဝေ-၄၃၊ရုပ်-၂၀၊နိဗ္ဗာန်
အတိ ရော	→	*					ကီ-ဝေ(ဂန္ထ-၃-ကြည့်)ဝေ-၄၉၊ ရုပ်-၂၀
	→		*				လောကုတ်-ဝါဝေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်
"	→				*		လော-ဝါဒေါ-၂(ဂန္ထ-၃-ပိမိကြည့်) ဝေ-၂၃
	→					*	မောဒ္ဓေါကျပိကြိ(လောတြိဒေါတုကိထိပိဒ္ဓိကြည့်) ဝေ-၄၃၊ ရုပ်၊နိဗ္ဗာန်
"	→				*		ဒိဋ္ဌသံ-၄၅ လော, ဒိဋ္ဌတု—ဂန္ထ-၂
	→					*	ဒိဋ္ဌပိ-၄၅ လော, ဒေါဒ္ဓေ၌-ဒေါ တု—ဂန္ထ-၂
"	*		←				ဂန္ထတရားကိုယ်-၃-ပါး
		*	←				လောကီ-ဝေ(ဂန္ထ-၃-ကြည့်)ဝေ-၄၉၊ရုပ်-၂၀
"	*				←		ဒိဋ္ဌသံ-၄၅ လော, ဒိဋ္ဌ တု—တရားကိုယ်-၂
		*			←		လော-ဝါဒေါဒ္ဓေါ(ဂန္ထ-၃၊ ပိမိကြည့်)ဝေ-၂၃
"	*				←		ဒိဋ္ဌပိ-၄၅ လော, ဒေါဒ္ဓေ၌ ဒေါ တု—ဂန္ထတရားကိုယ်-၂
		*			←		မောဒ္ဓေါကျပိကြိ(လောတြိဒေါတုကိထိပိဒ္ဓိကြည့်) ဝေ-၄၃၊ရုပ်၊နိဗ္ဗာန်

ဂန္ထဂေါဇ္ဈက

ခုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ပိမုတ်	ဒုက်မုတ်
ဂန္ထ	ဂန္ထာ	လော၊အေ၊ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော ဂန္ထ-၃	၁	၁	၁	၂		
	နော ဂန္ထာ	ပိတ်-၈၉၊(ဂန္ထ ၃-ကြည့်)ဝေ-၄၉၊ ရုပ်-၂၈၊ နိ	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
ဂန္ထနိယ	ဂန္ထနိယာ	လောကီ-၈၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အဂန္ထနိယာ	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ဂန္ထသမ္ပယုတ္တ	ဂန္ထသမ္ပယုတ္တာ	လော-၂၊ အေ-၂၊ (ဒိဋ္ဌိပိ ငှ-၌ လောဘ၊ အေဒွေ၌ အေသ၊ ပိပိကြည့်) ဝေ-၂၅	၄	၂	၂	၂		
	ဂန္ထပိပ္ပယုတ္တာ	မောဒွေ၊ ကု ၂၊ပိ ၃၆၊ ကြိ ၂၊ (လောတြိ၊အေဝတုက်၊ထိန၊မိဒ္ဓကြည့်) ဝေ-၄၇၊ ဒိဋ္ဌိပိ ငှ-၌ လော၊ အေဒွေ၌ အေ၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
ဂန္ထနိယ	ဂန္ထာ ဝေဝ မ္ဗော ဂန္ထနိယာ ဝ	---ဂန္ထတရားကိုယ် ၃	၁	၁	၁	၂		မ္ဗော အဂန္ထနိယ
	ဂန္ထနိယာဝေဝ မ္ဗော နော ဝ ဂန္ထာ	လောကီ ဝ၊(ဂန္ထ ၃-ကြည့်) ဝေ ၄၉၊ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
ဂန္ထသမ္ပယုတ္တ	ဂန္ထာ ဝေဝ မ္ဗော ဂန္ထသမ္ပယုတ္တာ ဝ	ဒိဋ္ဌိသံ ငှ-၅၊ လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော ဂန္ထတရားကိုယ် ၂	၁	၁	၁	၂		မ္ဗော ဂန္ထနိယ
	ဂန္ထသမ္ပယုတ္တာဝေဝ မ္ဗော နော ဝ ဂန္ထာ	လော ဝ၊အေဒွေ၊(ဂန္ထ ၃၊ပိပိကြည့်)ဝေ-၂၃	၄	၂	၂	၁		
ဂန္ထပိပ္ပယုတ္တ	ဂန္ထပိပ္ပယုတ္တာ ခေါပန မ္ဗော ဂန္ထနိယာပိ	မောဒွေ၊ ကိကု ၁၇၊ ကိပိ ၃၂၊ ကြိ ၂၊ (လောတြိ၊အေဝတုက်၊ထိန၊မိဒ္ဓကြည့်)ဝေ ၄၇၊ ဒိဋ္ဌိပိ ငှ-၌ လောဘ၊ အေဒွေ၌ အေသ၊ ရုပ်-၂၈၊	၅	၁၂	၁၈	၂		မ္ဗော ဂန္ထနိယ
	ဂန္ထပိပ္ပယုတ္တာခေါပန မ္ဗော အဂန္ထနိယာပိ	လောကုတ် ၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ဂန္ထနိယ မ္ဗော/မ္ဗော	ယှဉ်ရာပိတ်	ယှဉ်ရာဂန္ထ
	ဒိဋ္ဌိသံ ငှ-၌	လော၊ ဒိဋ္ဌိ
	ဒိဋ္ဌိပိ ငှ-၌	လော
	အေ ဒွေ၌	အေ

* ဒိဋ္ဌိဂတပိပ္ပယုတ်ပိတ် ငှ-၅၌ လောဘ၊
 အေသမ္ပဒွေ၌ အေသ တို့သည်
 ပိပိတင်ပါးတည်းသာဖြစ်၍ ယှဉ်ဖက်အဖော်ဂန္ထ မရှိ။

နိဝရဏဂေါဇ္ဈက မိဿကဒုက်များ

မှတ်ချက်	ပ-ဒုက		ဒု-ဒုက		တ-ဒုက		တရားကိုယ် အရကောက်
	နိဝရဏ ဝဋ္ဋာ	နော နိဝရဏာ	နိဝရဏိယာ	အနိဝရဏိယာ	နိဝရဏသယုတ္တာ	နိဝရဏဝိယုတ္တာ	
ဇါ	→		*				လော၊အေး၊ထိ၊မိဒ်၊ဥဒ်၊ကုက်၊ဝိဝိ၊မော-ဟု-နိ-ကိုယ်-ဝ-ပါး
		*	←				လောကီ-ဝါ(နိဝရဏ ဝ-ကြည့်)ဝေ-၄၄ရုပ်-၂၈
"	→				*		လော၊အေး-နိဝရဏတရားကိုယ်-ဝ
		*			←		အကု-၁၂(နိဝရဏ ဝ-ကြည့်)ဝေ-၁၉
"			*			←	ကိကု-၁၇၊ကိဝိ-၂၂၊ကြိ-၂၀၊ဝေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈
				*		←	လောကုတ်-၈၊ဝေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်
အတိ ရော	→	*					လောကီ-ဝါ(နိ-ဝ-ကြည့်)ဝေ-၄၄ရုပ်-၂၈
	→		*				လောကုတ်-၈၊ဝေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်
"	→				*		အကု-၁၂(နိဝရဏ ဝ-ကြည့်)ဝေ-၁၉
	→					*	ကု-၂၀၊ဝိ-၃၆၊ကြိ-၂၀၊ဝေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈
"			→		*		အကု-၁၂ ဝေ-၂၇၊
			→			*	ကိကု-၁၇၊ ကိဝိ-၂၂၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈
"	*		←				လော၊အေး-နိ-ကိုယ်-ဝ
		*	←				လောကီ-ဝါ (နိဝရဏ ဝ-ကြည့်)ဝေ ၄၄၊ ရုပ်-၂၈
"	*				←		လော၊အေး-နိ-ကိုယ်-ဝ
		*			←		အကု-၁၂(နိဝရဏ ဝ-ကြည့်) ဝေ-၁၉

ဒုကမာတိကာတွင် ဂေါဇ္ဈက ၁၀-ခုနှင့် ဒုက် ၃-ခုရှိ၏။ (ဂုဇ္ဈာရ၊ မဟာနန္ဒရ၊ ပိဋိ)။ ဂေါဇ္ဈက ၁၀-ခုတွင် တေတုဂေါဇ္ဈကမှတစ်ပါး ကျန် ၉-ပါးသော ဂေါဇ္ဈကများသည် သင်္ချိတ်သမုဓုည်ပိုင်း အကုသလသင်္ဂဟလာ အကုသိုလ်တရားများသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကုသိုလ်ဆိုင်ရာ ဂေါဇ္ဈကတိုင်း၌-

၁။ ပထမဒုက်သည် မည်သောတရား။ ၂။ ဒုတိယဒုက်သည် အာရုံဖြစ်သောတရား။ ၃။ တတိယဒုက်သည် ယှဉ်သောတရား ဟု ၃-မျိုးစီရှိသည်။ ထိုတွင် အကုသိုလ်၏ အာရုံတရားကား လောကီတရားသာဖြစ်သည်။

နိဂရုဏ ဂေါဇ္ဈက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေယုဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဓာ	သစ်	ပိမှတ်	ခုက်မှတ်
အိဝရဏ	နိဂရုဏာ	လော - နိဂရုဏတရားကိုယ် - ဝ	၁	၁	၁	၂		
	နော နိဂရုဏာ	ပိတ်-၈၉၊(နိ ဝ-ကြည့်)ဝေ-၄၄၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
နိဂရုဏိယာ	နိဂရုဏိယာ	လောကီ-၈၁၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အနိဂရုဏိယာ	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တာ	နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တာ	အကု-၁၂၊ ဝေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	နိဂရုဏာ ဝေဝ ဓမ္မာ	ကု-၂၊ဝိ-၃၆၊ကြိ-၂၀၊ဝေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
နိဂရုဏ နိဂရုဏိယာ	နိဂရုဏာ ဝေဝ ဓမ္မာ နိဂရုဏိယာ ဝ	-နိဂရုဏ တရားကိုယ်- ဝ	၁	၁	၁	၂		နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တ
	နိဂရုဏိယာ ဝေဝ ဓမ္မာ နော ဝ နိဂရုဏာ	ကိ-၈၁၊(နိ ဝ-ကြည့်)ဝေ-၄၄၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တာ	နိဂရုဏာ ဝေဝ ဓမ္မာ နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တာဝ	-နိဂရုဏ တရားကိုယ်- ဝ	၁	၁	၁	၂		နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တ
	နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တာ ဝေဝ ဓမ္မာ နော ဝ နိဂရုဏာ	အကု-၁၂၊ (နိ ဝ-ကြည့်) ဝေ-၁၉	၄	၂	၂	၁		
နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တာ	နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တာ ခေါ်ပု ဓမ္မာ နိဂရုဏိယာပိ	ကိကု-၁၇၊ ကိဝိ-၃၂၊ ကြိ-၂၀ ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တ
	နိဂရုဏသမ္ပယုတ္တာ- အနိဂရုဏိယာပိ	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ဆောင်း ။ လော၊ ဒေါ၊ ထိ၊ ပိ၊ ဥဒ်၊ ကုက်၊ ပိ၊ ဟေ ထည့် နိဂရုဏိယာ

ပရာမာသဂေါဇ္ဈက မိဿကဒုဂ်များ

မှတ်ချက်	ပ-ဒုဂ်		ဒု-ဒုဂ်		တ-ဒုဂ်		တရားကိုယ် အရကောက်
	ပရာမာသာ ဓမ္မာ	နော ပရာမာသာ	ပရာမဋ္ဌာ	အပရာမဋ္ဌာ	ပရာမာသသမ္ပယုတ္တာ	ပရာမာသပိယုတ္တာ	
အတိရေက	→	*					ကိ-ဝေ၊ (ပရာမာသကြဉ်) စေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈
	→		*				လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
။	→				*		ဒိဋ္ဌသံ-၄၊(ဒိဋ္ဌိမာ၊အေါစတုက်၊ဝိဝိကြဉ်) စေ-၂၀
	→					*	ဒိဋ္ဌဝိ-၄၊ အေါမောဒ္ဓေ၊ကုဝိ၊ကြိ၊(ဒိဋ္ဌိကြဉ်)စေ-၅၁၊ရုပ်-၂၈၊ နိ
။			→			*	ဒိဋ္ဌသံ-၄၊(ဒိဋ္ဌိမာ၊အေါစတုက်၊ဝိဝိကြဉ်) စေ-၂၀
			→			*	ဒိဋ္ဌဝိ-၄၊အေါမောဒ္ဓေ၊ကိကု၊ကိဝိ၊ကြိ၊(ဒိဋ္ဌိကြဉ်)စေ-၅၁၊ရုပ်-၂၈
။	*		↑				ပရာမာသတရားကိုယ် -၁
	*		↑				ကိ-ဝေ၊ (ဒိဋ္ဌိကြဉ်) စေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈

ပရာမာသဂေါဇ္ဈက အနက်များ

- ပရာမာသဒုဂ်** (ပ) ပရာမာသာ- ပရာမာသ မည်ကုန်သော။
 ဝါ- မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်တတ်ကုန်သော၊
- (ဒ) နော ပရာမာသာ- ပရာမာသ မမည်ကုန်သော၊
 ဝါ- မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်တတ်ကုန်သော၊
- ပရာမဋ္ဌဒုဂ်** (ပ) ပရာမဋ္ဌာ- ပရာမာသ၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါ- မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်
 တတ်ကုန်သောတရားတို့သည် မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်အပ်ကုန်သော၊
- (ဒ) အပရာမဋ္ဌာ- ပရာမာသ၏ အာရုံမဟုတ်ကုန်သော၊ ဝါ- မှားသောအားဖြင့်
 သုံးသပ်တတ်ကုန်သော တရားတို့သည် မှားသောအားဖြင့် မသုံးသပ်အပ်
 ကုန်သော။

ပရာမာသ ဂေါဇ္ဈက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓယျေဗ္ဗ	ခန့်	အာ	ဇာ	သင်္ဂ	ပိမုတ်	ခုက်မုတ်
ပရာမာသ	ပရာမာသာ	ဒိဋ္ဌိ ဟုဆိုအပ်သော ပရာမာသ-၁	၁	၁	၁	၁		
	နော ပရာမာသာ	စိတ်-ဂဇ္ဇ(ဒိဋ္ဌိကြည့်)စေ-၅၁၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
ပရာမဋ္ဌာ	ပရာမဋ္ဌာ	ကိ-ဝါစာစေ-၅၂၊ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အပရာမဋ္ဌာ	လောကုတ်-၈၊စေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ပရာမာသ သပ္ပယုတ္တာ	ပရာမာသသပ္ပယုတ္တာ	ဒိဋ္ဌိသံ-၄၊ (ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊အေါတုက်၊ဝိစိကြည့်) စေ-၂၀	၄	၂	၂	၂		ဒိဋ္ဌိ
	ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တာ	ဒိဋ္ဌိဝိ-၄၊ အေါ-မောဒ္ဒေ၊ ကု၊ ဝိ၊ ကြိ (ဒိဋ္ဌိကြည့်)စေ-၅၁၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
ပရာမာသ ပရာမဋ္ဌာ	ပရာမာသာစေဝဗ္ဗော ပရာမဋ္ဌာ စ	ဒိဋ္ဌိ ဟု---ပရာမာသ- ၁	၁	၁	၁	၁		အပရာမဋ္ဌာ
	ပရာမဋ္ဌာ စေဝ ဗ္ဗော နော စ ပရာမာသာ	ကိ-ဝါစာ(ပရာမာသကြည့်)စေ-၅၁၊ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တာ	ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တာ အေါပန ဗ္ဗော ပရာမဋ္ဌာဝိ	ဒိဋ္ဌိဝိ-၄၊ အေါ-မောဒ္ဒေ၊ ကိကု၊ ကိဝိ၊ ကြိ (ဒိဋ္ဌိကြည့်) စေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		ဒိဋ္ဌိ-၄ (ဗာန၊ အေါ-ထုတ် ဝိ-ကြိ) စေ-၂၈၊
	ပရာမာသဝိပ္ပယုတ္တာ အေါပန ဗ္ဗော အပရာမဋ္ဌာဝိ	လောကုတ်-၈၊ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

၅-ဒုက်သာ ရှိရကြောင်း

ပရာမာသမည်သော ဒိဋ္ဌိသည် မိမိတစ်ပါးတည်းသာဖြစ်၍ ယှဉ်ဖက် ပရာမာသ မရှိရကား ပရာမာသလည်းမည်၊ ပရာမာသနှင့်လည်းယှဉ်သောတရားမရှိသောကြောင့် “ပရာမာသ ပရာမာသသပ္ပယုတ္တဒုက်” ကို မဟော၊ ထို့ကြောင့် ပရာမာသဂေါဇ္ဈက၌ ၅-ဒုက်သာရှိရသည်။

မဟန္တရဒုက်အတွက် မုတ်သားရန်

(မဟာ + အန္တရ + ဒုက) ဝုဋ္ဌန္တရဒုက်ထက် ကြီးကျယ် (များပြား)သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရာမာသဂေါဇ္ဈက ဥပါဒါနဂေါဇ္ဈကတို့၏ အကြား၌ ထားအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း မဟန္တရဒုက် မည်၏။

ဒုဂ်စဉ်ဆောင်ပုဒ်။ ရပ်၊ စိ၊ စေ၊ သပ္ပနှင့် သံသဋ္ဌ၊ သပ္ပဋ္ဌာနာ၊
 သဟဘူ၊ နပရိ၊ ဟောလေတိ စဉ်တိုင်းသာ၊
 သံသဋ္ဌ သပ္ပဋ္ဌာ၊ ဘူ၊ နပီထည်ပေ။
 အဇ္ဈတ်ဝယ် ဥပါနှင့် ပါဒိန္နာ ဒုဂ်ပဟတ်ဝယ် ဟောမှတ် ဆယ်လေ။

သာရမ္ပဏဒုဂ် (၁)သာရမ္ပဏာ- အာရုံပြုခြင်းရှိကုန်သော၊ (၃)အနာရမ္ပဏာ- အာရုံပြုခြင်းမရှိကုန်သော၊

စိတ္တသံသဋ္ဌဒုဂ် (၁)စိတ္တသံသဋ္ဌာ-စိတ်နှင့်နှိုးနှောကုန်သော၊ (၃)စိတ္တသံသဋ္ဌာ-စိတ်နှင့် မနှိုးနှောကုန်သော၊

စိတ္တသမုဋ္ဌာဒုဂ် (၁) စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ-စိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော၊ ၂- စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော၊

(၃) နော စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ- မရှိကုန်သော၊ ၃- မဖြစ်ကုန်သော၊

စိတ္တသတဘုဒုဂ် (၁) စိတ္တသတဘုနော- စိတ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊

(၃) နော စိတ္တသတဘုနော- စိတ်နှင့်တကွမဖြစ်ကုန်သော၊

၃- စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊

စိတ္တာနုပရိဝတ္တိဒုဂ် (၁) စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော- စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်ကုန်သော၊

(၃) နော စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော- စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သည်မဟုတ်ကုန်သော၊

စိတ္တသံသဋ္ဌ သမုဋ္ဌာနသတဘုဒုဂ် (၁) စိတ္တသံသဋ္ဌ သမုဋ္ဌာနသတဘုနော-စိတ်နှင့်လည်းနှိုးနှော၊ စိတ်ကြောင့်လည်း
 ဖြစ်၊ စိတ်နှင့်လည်းတကွဖြစ်ကုန်သော၊

(၃) နောစိတ္တသံသဋ္ဌ- စိတ်နှင့်လည်း မနှိုးနှော၊ စိတ်ကြောင့်လည်းမဖြစ်၊ စိတ်နှင့်
 လည်းတကွ မဖြစ်ကုန်သော၊

စိတ္တသံသဋ္ဌ သမုဋ္ဌာနာနုပရိဝတ္တိဒုဂ် (၁) စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနာနုပရိဝတ္တိနော- စိတ်နှင့်လည်းနှိုးနှော၊ စိတ်ကြောင့်
 လည်းဖြစ်၊ စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍လည်းဖြစ်ကုန်သော၊

(၃) နော စိတ္တသံသဋ္ဌ-စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍လည်း မဖြစ်ကုန်သော၊

ဥပါဒိဒုဂ် ဥပါဒိ- ဦး၍သာဖြစ်ကုန်သော၊ နော ဥပါဒိ- ဦး၍သာဖြစ်သည် မဟုတ်ကုန်သော၊

ဥပါဒိန္ဒဒုဂ် (၁) ဥပါဒိန္ဒာ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်အပ်သောကံသည်
 အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်ကုန်သော၊ (၃)အနုပါဒိန္ဒာ- မယူအပ်ကုန်သော၊

စိတ္တပုဒ်အရ သစ္စာဇွဲပုံ လောကီစိတ် ကောသိတိသည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောကုတိစိတ် ၈-ခုသည် သစ္စာ
 ဟူသော အရေအတွက်မှ လွတ်၏။

စေတသိကပုဒ်အရ သစ္စာဇွဲပုံ
 လောကီစိတ် ၈-ခုရှိသော (လောဘကြောင့်) စေ ၅၁-သည် ဒုက္ခသစ္စာ၊ လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ၊
 မဂ်စိတ် ၄-ခုရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပ။ သမ္မာသမာဓိတုဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိ မဂ် ၈-ပါး၊ ၇-ပါး- မဂ္ဂသစ္စာ။
 ကြွင်းသော မဂ်စိတ် ၄-ခုရှိ (မဂ္ဂင် ၈-ပါးကြောင့်) စေ-၂၈၊ ဝိလိစိတ် ၄-ခုရှိ စေ-၃၆ သည် သစ္စာပုဒ်။

မဟန္တရဒက်

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဇာ	သစ်	ပိမုတ်	ဒုက်မုတ်
သာရဗျဏ	သာရဗျဏာ	စိတ်-၈၉၊ ၈၀-၅၂	၄	၂	၈	၃	၂၉/၃၇	
	အာနာရဗျဏာ	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၁	၁၁	၁၁	၂		
စိတ္တ	စိတ္တာ	စိတ်-၈၉	၁	၁	၇	၁	၈	
	နော စိတ္တာ	၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၁၁	၁၁	၄	၂၈/၃၆	
စေတသိကာ	စေတသိကာ	၈၀-၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	အစေတသိကာ	စိတ်-၈၉၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသမ္ပယုတ္တ	စိတ္တသမ္ပယုတ္တာ	၈၀-၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	စိတ်-၈၉
	စိတ္တပိပ္ပယုတ္တာ	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၁	၁၁	၁၁	၂		
စိတ္တသံသဋ္ဌာ	စိတ္တသံသဋ္ဌာ	၈၀-၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	စိတ်-၈၉
	စိတ္တပိသံသဋ္ဌာ	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၁	၁၁	၁၁	၂		
စိတ္တသမ္ပန္နာ	စိတ္တသမ္ပန္နာ	၈၀-၅၂၊ စိတ္တဇရုပ်-၁၇	၄	၆	၆	၃	၂၈/၃၆	
	နော စိတ္တသမ္ပန္နာ	စိတ်-၈၉၊ ကမ္မဇ-၂၈၊ ဥတုဇ-၁၅၊ အာ-၁၄၊ နိ	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသဟဘူ	စိတ္တသဟဘူနော	၈၀-၅၂၊ ပိညတ်-၂	၄	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နော စိတ္တသဟဘူနော	စိတ်-၈၉၊ (ပိညတ်-၂ကြည့်) ရုပ်-၂၆၊ နိ	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော	၈၀-၅၂၊ ပိညတ်-၂	၄	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နော စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ်-၈၉၊ (ပိညတ်-၂ကြည့်) ရုပ်-၂၆၊ နိ	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	၈၀-၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နော စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ်-၈၉၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	၈၀-၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နော စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ်-၈၉၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	၈၀-၅၂	၃	၁	၁	၃	၂၈/၃၆	
	နော စိတ္တသံသဋ္ဌာနုပရိဝတ္တိနော	စိတ်-၈၉၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၂	၁၂	၁၈	၂	၈	
အဗ္ဗတ္တိကာ	အဗ္ဗတ္တိကာ	စိတ်-၈၉၊ ပသာဒရုပ်-၅	၂	၆	၁၂	၁	၈	
	ဇာတိရာ	၈၀-၅၂၊ (ပသာဒရုပ်-၅ကြည့်) ရုပ်-၂၃၊ နိ	၄	၆	၆	၄	၂၈/၃၆	
ဥပါဒါ	ဥပါဒါ	ဥပါဒါရုပ်-၂၄	၁	၁၀	၁၀	၁		
	နော ဥပါဒါ	စိတ်-၈၉၊ ၈၀-၅၂၊ ဘူတရုပ်-၄၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၃	၉	၄	၂၉/၃၇	
ဥပါဒိန္နာ	ဥပါဒိန္နာ	ကိရိ-၃၂၊ ၈၀-၃၅၊ ကမ္မဇရုပ်-၂၀	၅	၁၁	၁၇	၁		
	အနုပါဒိန္နာ	အကု၊ ကု၊ ကြိ၊ ပိလ်-၄၊ ၈၀-၅၂၊ စိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာတာရဇ၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၇	၈	၄	၂၉/၃၇	

မာတိကာ+စာတုကထာလက်စောင်

ဥပါဒ်ဂေါဇ္ဈက မိဿကဒုဂ်များ

မှတ်ချက်	ပ-ဒုက		ဒု-ဒုက		တ-ဒုက		တရားကိုယ် အရကောက်
	ဥပါဒ်စော	နော ဥပါဒ်စော	ဥပါဒ်နိဗ္ဗာ	အနုပါဒ်နိဗ္ဗာ	ဥပါဒ်သိဿပုပ္ဖာ	ဥပါဒ်ဝိပ္ပယုတ္တာ	
ဇော	→		*				လောဘ၊ဒိဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော ဥပါဒ်တရားကိုယ်-၂
		*	←				ကိ-ဝါ(ဥပါဒ် ၂-ကြည့်) စေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၈
ဝ	→				*		ဒိဋ္ဌိသံ ၄-ရှိသော လော၊ ဒိဋ္ဌိ ဟု-ဥပါဒ်တရားကိုယ် ၂
		*			←		လောဘမူ-ဝါ (ဥပါဒ် ၂-ကြည့်) စေ-၂၀
ါ			*			←	အိ-မောဒွေကိကျ၊ကိဝိကြိ(လောတြိကြည့်)စေ-၄၉ ဒိဋ္ဌိဝိ-၄ နှ့် လောဘ၊ ရုပ်-၂၈
				*		←	လောကုတ် ဝါ စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
သဗ္ဗဗ္ဗ	→					*	ဒိဋ္ဌိဝိ-၄ နှ့် လော-ဟု-ဥပါဒ်တရားကိုယ်-၁
		*				←	အိ-မောဒွေကျ၊ဝိကြိ(လောတြိကြည့်)စေ-၄၉၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်
အတိ ရေက	→	*					ကိ-ဝါ(ဥပါဒ် ၂-ကြည့်)စေ-၅၀၊ရုပ်-၂၈
	→		*				လောကုတ်-ဝါစေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်
ါ	→				*		ဒိဋ္ဌိသံ ၄-ရှိ-ဥပါဒ်တရားကိုယ် ၂
	→					*	ဒိဋ္ဌိဝိ ၄-ရှိ လော ဟု-ဥပါဒ်တရားကိုယ် ၁
ါ		→			*		လော-ဝါ(ဥပါဒ်-၂)အိစတုကိဝိကြိ(လောတြိကြည့်) စေ-၂၀
		→				*	အိ-မောဒွေကျ၊ဝိကြိ(လောတြိကြည့်)စေ-၄၉၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်
ါ			→		*		လော-ဝါ(ဒိဋ္ဌိဝိ-၄-နှ့် လော၊အိစတုကိဝိကြိ(လောတြိကြည့်)စေ-၂၂
			→			*	အိ-မောဒွေကိကျ၊ကိဝိကြိ(လောတြိကြည့်)စေ-၄၉ ဒိဋ္ဌိဝိ ၄-နှ့် လောဘ၊ ရုပ်-၂၈
ါ	*		←				-ဥပါဒ်တရားကိုယ် ၂
		*	←				ကိ-ဝါ(ဥပါဒ် ၂-ကြည့်)စေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၈
ါ	*				←		ဒိဋ္ဌိသံ ၄-ရှိ-ဥပါဒ်တရားကိုယ် ၂
		*			←		လော-ဝါ(ဥပါဒ် ၂)အိစတုကိဝိကြိ(လောတြိကြည့်)စေ-၂၀
ါ	*				←		ဒိဋ္ဌိဝိ ၄-ရှိ လော-ဟု-ဥပါဒ်တရားကိုယ် ၁
		*			←		အိ-မောဒွေကျ၊ဝိကြိ(လောတြိကြည့်)စေ-၄၉၊ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

ဥပါဒါန ဂေါဇ္ဈက

ဒုက	ပဒ	အဘိဓေယျဓမ္မ	ခန	အာ	ဓာ	သစ်	ပိမုတ်	ဒုက်မုတ်
ဥပါဒါန	ဥပါဒါနာ	လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိတု--ဥပါဒါနိတရားကိုယ်-၂	၁	၁	၁	၂		
	နော ဥပါဒါနာ	ဝိတ်-၈၉၊ (ဥပါဒါနိ ၂-ကြည့်) ဝေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
ဥပါဒါနိယာ	ဥပါဒါနိယာ	လောကီ-ဂါ၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အနုပါဒါနိယာ	လောကုတ်-ဂါ၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တာ	ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တာ	လော-ဂါ၊ (ဒိဋ္ဌိ ၄-၌ လော၊ အေတုက်၊ ဝိဝိကြည့်) ဝေ-၂၂	၄	၂	၂	၂		
	ဥပါဒါနဝိပွယုတ္တာ	အေ-မောဒ္ဓေ၊ ကု-၂၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ (လောတြိကြည့်) ဝေ-၄၉၊ ဒိဋ္ဌိ-၄၌ လောဘ၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၄	၂၉/၃၇	
ဥပါဒါန ဥပါဒါနိယာ	ဥပါဒါနာ စေဝ ဓမ္မာ ဥပါဒါနိယာ ဝ	---ဥပါဒါနိတရားကိုယ်-၂	၁	၁	၁	၂		အနုပါဒါနိယာဓမ္မ
	ဥပါဒါနိယာ စေဝ ဓမ္မာ နော ဝ ဥပါဒါနာ	ကိ-ဂါ၊ (ဥပါဒါနိ ၂-ကြည့်) ဝေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
ဥပါဒါန ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တာ	ဥပါဒါနာ စေဝ ဓမ္မာ ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တာ ဝ	ဒိဋ္ဌိ သံ-၄၌ ရှိ---ဥပါဒါနိ-၂	၁	၁	၁	၂		ဥပါဒါနဝိပွယုတ္တာဓမ္မ
	ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တာ စေဝ ဓမ္မာ နော ဝ ဥပါဒါနာ	လောဘမူ-ဂါ၊ (ဥပါဒါနိ ၂-ကြည့်) ဝေ-၂၀	၄	၂	၂	၁		
ဥပါဒါနဝိပွယုတ္တာ ဥပါဒါနိယာ	ဥပါဒါနဝိပွယုတ္တာ ခေါပန ဓမ္မာ ဥပါဒါနိယာပိ	အေ မောဒ္ဓေ၊ ကိကု-၁၇၊ ကိဝိ-၃၂၊ ကြိ-၂၀ (လောတြိကြည့်) ဝေ-၄၉။ ဒိဋ္ဌိ ၄-၌ လောဘ၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		ဥပါဒါနသမ္ပယုတ္တာဓမ္မ
	ဥပါဒါနဝိပွယုတ္တာ ခေါပန ဓမ္မာ အနုပါဒါနိယာပိ	လောကုတ် ဂါ၊ ဝေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ဥပါဒါနိနှင့် ယှဉ်/မယှဉ်

ယှဉ်ရာဝိတ်	ယှဉ်သော ဥပါဒါနိ
ဒိဋ္ဌိသံ-၄၌	လော၊ ဒိဋ္ဌိ
ဒိဋ္ဌိ ဝိ-၄၌	လော

* ဒိဋ္ဌိဝိ-၄၌ လောဘ သည်
 မိမိတစ်ပါးတည်းသာဖြစ်၍ ယှဉ်ဘက်အဖော် ဥပါဒါနိမရှိ။

ကိလေသဂေါဇ္ဈက မိဿကဒုကံများ

မှတ်ချက်	ပ-ဒက		ဒ-ဒက		တ-ဒက		စ-ဒက		တရားကိုယ် အရကောတ်
	ကိလေသာ ယော	နော ကိလေသာ	သံကိလေသိကာ	အသံကိလေသိကာ	သံကိလိဋ္ဌာ	အသံကိလိဋ္ဌာ	ကိ-သပ္ပယုတ္တ	ကိ-ပိပ္ပယုတ္တ	
၆	→		*						ကိလေသာတရားကိုယ်-၁၀
		*	←						ကိ-ဝသ(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်) စေ-၄၂ ရုပ်-၂၈
၇	→				*				ကိလေသာတရားကိုယ်-၁၀
		*			←				အကု-၁၂(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်)စေ-၁၇
၈	→						*		ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
		*					←		အကု-၁၂(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်) စေ-၁၇
၉			*					←	ကိကု-၁၇(ကိဝိ-၂၂ကြီး-၂၀၊စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈
			*					←	လောကုတ်-၈၊စေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်
အတိ ရော	→	*							ကိ-ဝသ(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်) စေ-၄၂ ရုပ်-၂၈
	→		*						လောကုတ်-၈၊စေ-၃၆၊ နိဗ္ဗာန်
၁၀	→				*				အကု-၁၂(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်) စေ-၁၇
	→					*			ကု-၂၀၊ဝိ-၃၆၊ကြီး-၂၀၊စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်
၁၁	→						*		အကု-၁၂(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်) စေ-၁၇
	→						*		ကု-၂၀၊ဝိ-၃၆၊ကြီး-၂၀၊စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်
၁၂			→		*				အကု-၁၂ စေ-၂၇
			→		*				ကိကု-၁၇၊ ကိဝိ-၂၂ကြီး-၂၀၊စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈
၁၃			→				*		အကု-၁၂ စေ-၂၇
			→				*		ကိကု-၁၇၊ကိဝိ-၂၂ကြီး-၂၀၊စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈
၁၄	*		←						ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
	*		←						ကိ-ဝသ(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်) စေ-၄၂ရုပ်-၂၈
၁၅	*				←				ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
	*				←				အကု-၁၂(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်) စေ-၁၇
၁၆	*						←		ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀
	*						←		အကု-၁၂(ကိလေသာ ၁၀-ကြည့်) စေ-၁၇

ကိလေသဂေါဇ္ဈက

ခုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာဓမ္မ	ခန့်	အာ	တ	သစ်	ပိမုတ်	ခုက်မှတ်
ကိလေသာ	ကိလေသာ	ကိလေသာ တရားကိုယ်-၁၀	၁	၁	၁	၂		
	နော ကိလေသာ	မိတ်-ဂဗျ(ကိ ၁၀-ကြဉ်)စေ-၄၂၂ရုပ်နိ	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
သံကိလေသိကာ	သံကိလေသိကာ	ကိ-ဂေ၊စေ-၅၂၂ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၂		
	အသံကိလေသိကာ	လောကုတ်-ဂေ၊စေ-၃၆၆နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	
သံကိလိဋ္ဌာ	သံကိလိဋ္ဌာ	အကု-၁၂၊စေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	အသံကိလိဋ္ဌာ	ကုဝိ၊ကြိ၊စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
ကိလေသာသမ္ပယုတ္တိ	ကိလေသာသမ္ပယုတ္တာ	အကု-၁၂၊စေ-၂၇	၄	၂	၂	၂		
	ကိလေသာဝိပဿယုတ္တာ	ကုဝိ၊ကြိ၊စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၈	၃	၂၉/၃၇	
ကိလေသာသံကိလေသိကာ	ကိလေသာ စေဝ ဓမ္မာ သံကိလေသိကာ စ	ကိလေသာတရားကိုယ်- ၁၀	၁	၁	၁	၂		အသံကိလေသိကာ
	သံကိလေသိကာ စေဝ ဓမ္မာ နော စ ကိလေသာ	ကိ-ဂေ၊(ကိ ၁၀-ကြဉ်)စေ-၄၂၂ရုပ် ၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		
ကိလေသာသံကိလိဋ္ဌာ	ကိလေသာ စေဝ ဓမ္မာ သံကိလိဋ္ဌာ စ	ကိလေသာတရားကိုယ်- ၁၀	၁	၁	၁	၂		အသံကိလိဋ္ဌာ
	သံကိလိဋ္ဌာ စေဝ ဓမ္မာ နော စ ကိလေသာ	အကု-၁၂၊(ကိ ၁၀-ကြဉ်)စေ-၁၇	၄	၂	၂	၁		
ကိလေသာကိ-သမ္ပယုတ္တိ	ကိလေသာ စေဝ ဓမ္မာ ကိ-သမ္ပယုတ္တာ စ	ကိလေသာတရားကိုယ်- ၁၀	၁	၁	၁	၂		ကိလေသာ ဝိပဿယုတ္တိ
	ကိ-သမ္ပယုတ္တာ စေဝ ဓမ္မာ နော စ ကိလေသာ	အကု-၁၂၊(ကိ ၁၀-ကြဉ်)စေ-၁၇	၄	၂	၂	၁		
ကိ-ဝိပဿယုတ္တိသံကိလေသိကာ	ကိ-ဝိပဿယုတ္တာ ခေါ်ပန ဓမ္မာ သံကိလေသိကာပိ	ကိကု-၁၇၊ကိဝိပု ၂၊ကြိ-၂၈၊စေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈	၅	၁၂	၁၈	၁		ကိလေသာသမ္ပယုတ္တိ
	ကိ-ဝိပဿယုတ္တာ ခေါ်ပန ဓမ္မာ အသံကိလေသိကာပိ	လောကုတ်-ဂေ၊စေ-၃၆၆နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇	

ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀-ပါး

လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မိမိကိစ္ဆာ၊ ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိနိက၊ အနောက္ကမ္မဟုဆိုအပ်သော ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀-ပါး
ဆောင်း ။ လော၊ ဒေါ၊ မော၊ မာ၊ တစ်ကြိမ်၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မိ၊ ထိ၊ ဥဒ်၊ အ၊ နောက္ကမ္မ၊ ဆယ်ဝ ကိလေသာ။

ပိဋိဒွက်

ဒုက	ပဒ	အဘိဓေယျဓမ္မ	ခန့်	အာ	ဇာ	သစ်	ပိမှတ်
ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ	ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ	သော-မဂ် အကြွင်းမရှိပယ်... ဒိဋ္ဌိသံ-၄၊ ဝိစိ-၁၊ (မာန၊ နေတုကကြည့်) ဝေ-၂၂၊ သော-မဂ် တနုကရပယ် အယိယဂမနိယဖြစ်--- ဒိဋ္ဌိ ၄ နေဒွေ၊ (ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကြည့်) ဝေ-၂၅	၄	၂	၂	၂	
	န ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ	(သော-မဂ်သည် ပယ်အပ်သည်မှတစ်ပါး) အယိယဂမနိယမတုကသော ဒိဋ္ဌိ-၄ နေဒွေ၊ သော-မဂ်သည် စင်စစ် မပယ်အပ်သော ဥဒ္ဓစ္စ-၁၊ ကု-၂၊ ဝိ-၃၊ ကြိ-၂၊ (ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကြည့်) ဝေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၄	၂၉/၃၇
ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ	ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ	သကင်္ခါပိမဂ်-- အနာဂါပိမဂ်-- အရဟတ္တမဂ်--	၄	၂	၂	၂	
	န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗ	(အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ပယ်အပ်သည်မှတစ်ပါး) အယိယဂမနိယဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ-၄ နေဒွေ၊ စင်စစ် မပယ်အပ်သော ဒိဋ္ဌိသံ-၄၊ ဝိစိ-၁၊ ကု-၂၊ ဝိ-၃၊ ကြိ-၂၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၄	
ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုက	ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုက	သော-မဂ် အကြွင်းမရှိပယ် သော-မဂ် တနုကရပယ်	၄	၂	၂	၂	
	န ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုက	သော-မဂ်သည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်မှ-- ဝေ-၅၀ (ဝိစိဋ္ဌိ မော) --နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၄	
ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုက	ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုက	သကင်္ခါပိမဂ်-- အနာဂါပိမဂ်-- အရဟတ္တမဂ် အကြွင်းမရှိပယ် ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂနှင့် သပ္ပယုတ်ခြင် ဒိဋ္ဌိ-၄၊ ဥဒ္ဓစ္စ-၁၊ (ဒိဋ္ဌိ၊ နေတုက၊ ဝိစိ၊ ဥဒ္ဓစ္စ မောဟကြည့်) ဝေ-၂	၄	၂	၂	၂	
	န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုက	(အထက်မဂ် ၃-ခုသည် ပယ်အပ်သော ဟိတ်ရှိသည်မှတစ်ပါး--) အထက်မဂ် ၃-ခုသည် စင်စစ် မပယ်အပ်သော-- ဝေ-၅၂၊ (ဥဒ္ဓစ္စ မော)၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၄	
သဝိတက္က	သဝိတက္က	သဝိတက္က-၅၅၊ (ဝိတက်ကြည့်) ဝေ-၅၁	၄	၂	၃	၃	၂၉/၃၆
	အဝိတက္က	အဝိတက္က-၆၆ (ဝိတက်ကြည့်) ဝေ-၃၇၊ သဝိတက္က-၅၅ ရှိ ဝိတက် ဝေ-၅၅၊ ရုပ်-၂၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၇	၃	၂၉/၃၆
သဝိစာရ	သဝိစာရ	သဝိစာရ-၆၆၊ (ဝိတက်ကြည့်) ဝေ-၅၁	၄	၂	၃	၃	၂၉/၃၆
	အဝိစာရ	အဝိစာရ-၅၅၊ (တက်စာကြည့်) ဝေ-၃၆၊ သဝိစာရ-၆၆ ရှိ ဝိစာရ-၆၆၊ ရုပ်-၂၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၇	၃	၂၉/၃၅ ၁၆
သပ္ပိတိကာ	သပ္ပိတိကာ	ဝိတိသဟဂုတ်-၅၁၊ (ဝိစိတုက၊ ဝိစိကြည့်) ဝေ-၄၆	၄	၂	၂	၃	၂၉/၃၆
	အပ္ပိတိကာ	အပ္ပိတိကာ-၇၀၊ (ဝိတိကြည့်) ဝေ-၅၁၊ ဝိတိသဟဂုတ်-၅၁ ရှိ ဝိတိ-၅၁၊ ရုပ်-၂၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁၂	၁၀	၄	၂၇/၃၇ ဝိ-၂၄

ပိတိသဟဂတာ	ပိတိသဟဂတာ	ပိတိသဟဂတ်-၅၁(ပိ-အိတေတုကံ၊ပိမိကြည့်)ဝေ-၄၆	၄	၂	၂	၃	၂၀/၃၆
	န ပိတိသဟဂတာ	အပိတိကမိတ်-၇၀၊(ပိကြည့်)ဝေ-၅၁၊ ပိတိသဟဂတ်-၅၁ ၌ ပိတိ ဝေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်	၅	၁	၂	၁၈	၄
သုဿဟဂတာ	သုဿဟဂတာ	သုဿဟဂတ်-၆၃၊(ဝေ-အိတေတုကံ-ပိမိကြည့်)ဝေ-၄၆	၃	၂	၃	၃	၂၀/၃၆
	န သုဿဟဂတာ	ဒုက္ခသဟဂတ်-၃၊ဥပေက္ခာသဟဂတ်-၅၅၊(ပိကြည့်)ဝေ-၅၁၊ သုဿဟဂတ်-၆၃၌ သုဓဝေဒနာ-၆၃၊ ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁	၂	၁၈	၄
ဥပေက္ခာသဟဂတာ	ဥပေက္ခာသဟဂတာ	ဥပေက္ခာသဟဂတ်-၅၅၊(ဝေ-ပိ-အိတေတုကံကြည့်)ဝေ-၄၆	၃	၂	၇	၃	၂၆/၃၃
	န ဥပေက္ခာ-	သုဿဟဂတ်-၆၃၊ဒုက္ခသဟဂတ်-၃၊(ပိမိကြည့်)ဝေ-၅၁ ဥပေက္ခာသဟဂတ်-၅၅၌ ဥပေက္ခာ-၅၅၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁	၂	၁၃	၄
ကာမာဝစရာ	ကာမာဝစရာ	ကာမမိတ်-၅၄၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈	၅	၁	၂	၁၈	၂
	န ကာမာဝစရာ	မဟဂ္ဂုတ်လောကုတ္တရာ-၃၅၊ဝေ-၃၈၊နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၃	၂၉/၃၇
ရူပါဝစရာ	ရူပါဝစရာ	ရူပမိတ်-၁၅၊ ဝေ-၃၅	၄	၂	၂	၁	
	န ရူပါဝစရာ	ကာမ-၅၄၊အရူပ-၁၂၊လောကုတ်-၈၊ဝေ-၅၂၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁	၂	၁၈	၄
အရူပါဝစရာ	အရူပါဝစရာ	အရူပမိတ်-၁၂၊ ဝေ-၃၀	၄	၂	၂	၁	
	န အရူပါဝစရာ	ကာမ-၅၄၊ရူပ-၁၅၊လောကုတ်-၈၊ဝေ-၅၂၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁	၂	၁၈	၄
ပရိယာပစ္စာ	ပရိယာပစ္စာ	လောကီ-၈၊ဝေ-၅၂၊ရုပ်-၂၈	၅	၁	၂	၁၈	၂
	အပရိယာပစ္စာ	လောကုတ်-၈၊ဝေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇
နိယျာနိကာ	နိယျာနိကာ	မင်္ဂမိတ်-၄၊ဝေ-၃၆	၄	၂	၂	၁	၂၉
	အနိယျာနိကာ	ကီ-၈၊ပိလ်-၄၊ဝေ-၅၂၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁	၂	၁၈	၃
နိယတ	နိယတ	နိယတမိတ္တဒိဋ္ဌိကံ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိသံ-၄ သတ္တမတေး၊ (မာနုအိတေတုကံ၊ပိမိကြည့်) ဝေ-၂၊ ပဉ္စာနကံ၏- အိန္ဒေ သတ္တမတေး(ပိလောကြိုပိမိကြည့်) ဝေ-၂၊ မင်္ဂမိတ်-၄ ဝေ-၃၆၊	၄	၂	၂	၃	၂၉
	အနိယတ	(နိယတမိတ္တဒိဋ္ဌိကံ၏- ဒိဋ္ဌိသံ-၄ သတ္တမတေး၊ ပဉ္စာနုန္တရိယကံ၏- အိန္ဒေ သတ္တမတေးမှတစ်ပါး) အကု-၁၂၊ကီကု-၁၊ရိပိ-၃၆၊ကြို-၂၊ဝေ-၅၂၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁	၂	၁၈	၃
သတ္တရာ	သတ္တရာ	ကီ-၈၊ဝေ-၅၂၊ရုပ်-၂၈	၅	၁	၂	၁၈	၂
	အနတ္တရာ	လောကုတ်-၈၊ဝေ-၃၆၊နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၂	၂	၂၉/၃၇
သရဏာ	သရဏာ	အကု-၁၂၊ဝေ-၂၇	၄	၂	၂	၂	
	အရဏာ	ကု-၂၊ပိ-၃၆၊ကြို-၂၊ဝေ-၃၈၊ရုပ်-၂၈၊နိဗ္ဗာန်	၅	၁	၂	၁၈	၃

ဒုက်ခဉ်ဆောင်ပုဒ်။ ဒသ်နှင့် တာ၊ ဟော့စိဖြာ ယုက်ပါလို သဝိတာကံ၊ ဝိစာရာ ဟောပြုမှန်စွာ၊
 ပီနစ်ခု၊ သု၊ ဉ၊ ကာ၊ ရှုနှင့် နောက် အရူ၊ ဒုက်ပရိ၊ မုတ်သိ နိယုာ၊
 နိယတာ၊ ဉတ္တရာ ပလ္လံ၊
 သရဏာ နောက်မှာဆွဲပါလို ဆယ်ရှုစိဖြာ ဒုက်ပိဒ်ကို မုတ်သိ အပြု

- ပရိယာပနုဒုက် (၁) ပရိယာပနုာ- ဝဋ်တရား၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော၊
- (၃) အပရိယာပနုာ- ဝဋ်တရား၌ အကျုံးမဝင်ကုန်သော၊
- နိယုာနိကဒုက် (၁) နိယုာနိတာ- ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊
- (၃) အနိယုာနိတာ- ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မဟုတ်ကုန်သော၊
- နိယတဒုက် (၁) နိယတာ- စုတိ၏ အခြားမဲ့၌လည်းကောင်း၊ မိမိ၏အခြားမဲ့၌လည်းကောင်း အကျိုးပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မြဲကုန်သော၊
- (၃) အနိယတာ- နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် မမြဲကုန်သော၊
- သဉ္စတ္တရဒုက် (၁) သဉ္စတ္တရာ- မိမိထက် လွန်မြတ်သောတရား ရှိကုန်သော၊
- (၃) အနုတ္တရာ- မိမိထက် လွန်မြတ်သောတရား မရှိကုန်သော၊
- သရဏဒုက် (၁) သရဏာ- ဝိကြွေးကြောင်းဖြစ်သော ရာဂအစရှိသော ကိလေသာနှင့်တကွဖြစ် ကုန်သော၊
- (၃) အရဏာ- ဝိကြွေးကြောင်းဖြစ်သော ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ မရှိကုန်သော။

ပိဋိဒုက် အဓိပ္ပါယ်

(ပိဋိယံ ငှပ်တာ ဒုကာ ပိဋိဒုကာ)
 အဘိဓမ္မာ ဟတိကာ၏ အဆုံး၌ ထားအပ်သော ဒုက်များဖြစ်သောကြောင့် ပိဋိဒုက် မည်၏။
 သဗ္ဗဒေသ+နိပ္ပဒေသ
 ကိလေသာ ဝေဇ္ဇက နောက်ဆုံး ၄-ဒုက်၊
 ကြွင်းဝေဇ္ဇက ၉-ခုတို့၏ နောက်ဆုံး ၃-ဒုက်စီ ၂၇-ဒုက်၊
 မဟန္တရဒုက်မှ စိတ္တသဗ္ဗယုတ္တဒုက်၊ စိတ္တသံသဋ္ဌဒုက် ၂-ဒုက်၊ ပေါင်း ၃၃-ဒုက်သည် သဗ္ဗဒေသ။
 ကြွင်း ၆၇-ဒုက်သည် နိပ္ပဒေသ။

သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် အရတတ္တမဂ်ဉာဏ် မည်သူက မြတ်သနည်း။
 မဟာကြိယာ ဉာဏသဗ္ဗယုတ်ကို အရကောက်ရသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည် မဇ္ဈိမ၊ သဉ္စတ္တရဓမ္မ ဖြစ်သည်။ အရတတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် ပဏိတ၊ အနုတ္တရဓမ္မဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အရတတ္တမဂ်ဉာဏ်က မြတ်သည်။
 အဘိဓမ္မာ ဒုကမာတိကာ ပြီး၏။

သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော

သင်္ဂဟော-အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ၊ အဘယ်မျှသော အာယတန၊ အဘယ်မျှသော ဓာတ်တို့ဖြင့်
ရေတွက် အပ်သနည်း၊ ဤမျှသော ခန္ဓာ၊ ဤမျှသော အာယတန၊ ဤမျှသော ဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

အသင်္ဂဟော- အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ၊ ---အာယတန၊ ---ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သနည်း။
ဤမျှသော ခန္ဓာ၊ ----အာယတန၊ ----ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်။

သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ

သင်္ဂဟိတေန-စက္ခုယတနအစရှိသည်သည် ခန္ဓာဖြင့်သာ ရေတွက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အသင်္ဂဟိတံ-
အာယတနဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော စက္ခုယတနကြင်သော ရုပ်သတ္တဝီသ အစရှိသည်ကို၊ အသင်္ဂဟိတံ-
အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ၊--- အာယတန၊--- ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ၊---အာယတန၊
----ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်။

(တစ်နည်း) သင်္ဂဟိတေန- စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသည်သည် ခန္ဓာ၊ အာယတနတို့ဖြင့်သာ
ရေတွက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အသင်္ဂဟိတံ-ဓာတ်ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကြင်သော ဆဝိညာဏ
ဓာတ် အစရှိသည်ကို၊ အသင်္ဂဟိတံ- အဘယ်မျှသော---သနည်း။ ဤမျှသော --- အပ်။

အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ

အသင်္ဂဟိတေန- ဝေဒနာက္ခန္ဓာအစရှိသည်သည် ခန္ဓာဖြင့်သာ မရေတွက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ သင်္ဂဟိတံ-
အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်သော သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုဂုဗရပ်သောဠာသ၊ နိဗ္ဗာန် အစရှိသည်ကို၊
သင်္ဂဟိတံ- အဘယ်မျှသော ---သနည်း။ ဤမျှသော---ရေတွက်အပ်၏။

သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ

သင်္ဂဟိတေန- သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်သည် ခန့်-အာ-ဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်သော သမုဒယ
သစ္စာကြင်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ-၄၉-ခု အစရှိသည်သည်၊ သင်္ဂဟိတံ- ခန့်-အာ-ဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်သော
သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်ကို၊ သင်္ဂဟိတံ- အဘယ်မျှသော- သနည်း။ ဤမျှသော--- ရေတွက်အပ်၏။

အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ

အသင်္ဂဟိတေန- ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်သည် ခန့်-အာ-ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော ဝိညာ
ဏက္ခန္ဓာ အစရှိသည်သည်၊ အသင်္ဂဟိတံ- ခန့်-အာ-ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊
သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန် အစရှိသည်ကို၊ အသင်္ဂဟိတံ- အဘယ်မျှသော ---သနည်း။ ဤမျှသော---အပ်။

သပ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါ သပ္ပယောဂေါ- အဘယ်မျှသော ခန္ဓာ၊ အဘယ်မျှသော အာယတန၊ အဘယ်မျှသော
ဓာတ်တို့နှင့် ယှဉ်သနည်း။ ဤမျှသော ခန္ဓာ၊ ---အာယတန၊ ---ဓာတ်တို့နှင့် ယှဉ်၏။ ဝိပ္ပယောဂေါ---မယှဉ်။

ဓာတုကထာ ဥဒ္ဒေသ ကျမ်းစာက

ဝိသင်းကျမ်းကို ဟောတော်မူသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဓာတုကထာကျမ်းကို ဟောတော်မူ၏။ ထို-သည် ဥဒ္ဒေသ၊ နိဒ္ဒေသအားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ဥဒ္ဒေသကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထိုဥဒ္ဒေသသည် မာတိကာမည်၏။ ထိုမာတိကာသည် နယမာတိကာ၊ အဗ္ဘန္တရမာတိကာ၊ နယမုခမာတိကာ၊ လက္ခဏမာတိကာ၊ ဗဟိရမာတိကာအားဖြင့် ၅-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင်- နယမာတိကာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ထို-သည်လည်း ပထမနယမာတိကာ (ပ) ဝုဒ္ဓသမနယမာတိကာအားဖြင့် ၁၄-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ပထမနယမာတိကာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား- သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော ဟူသည်တည်း။ (စသည်ဖြင့် ဟောလေ) ထိုနောင် အဗ္ဘန္တရမာတိကာကို ဟောတော်မူ၏။ ဟောဟန်ကား - ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဒွါဒသာယတနာနိ၊ (စသည်ဖြင့် ဟောလေ)

အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ

အရိယော- မြတ်သော၊ ဝါ- မြူစင်သော၊ ဝါ- ကိလေသာတည်းဟူသော အညစ်အကြေးမရှိသော၊ အဋ္ဌင်္ဂိကော- ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ ဝါ- ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော၊ မဂ္ဂေါ- မင်္ဂလည်းကောင်း။

နယမုခ မာတိကာ

တိဟိ- သုံးပါးကုန်သော ခန့်-အာ-ဓာတ်တို့ဖြင့် သင်္ဂဟော- ရေတွက်အပ်သောနည်းလည်းကောင်း။ တိဟိ- တို့ဖြင့် အသင်္ဂဟော- မရေတွက်အပ်သောနည်းလည်းကောင်း။ ဓတူဟိ- လေးပါးကုန်သော နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့် သမ္ပယောဂေါ- ယှဉ်တတ်သော သဘောလည်းကောင်း။ ဓတူဟိ- တို့နှင့် ဝိပ္ပယောဂေါ- မယှဉ်တတ်သော သဘောလည်းကောင်း။ (ဣတိ ဓတူဟိ ပဒေဟိ နိက္ခိတ္တာ အယံ နယမုခမာတိကာ)

လက္ခဏ မာတိကာ

သဘာဂေါ- သမ္ပယောဂနည်း သင်္ဂဟနည်းတို့နှင့် သင့်တင့်သော လက္ခဏာလည်းကောင်း။ ဝိသဘာဂေါ- မသင့်တင့်သော လက္ခဏာလည်းကောင်း။ (ဣတိ နိက္ခိတ္တာ အယံ လက္ခဏမာတိကာ)

ဗဟိရ မာတိကာ

သဗ္ဗာပိ- အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဓမ္မသင်္ဂဟိ- ဓမ္မသင်္ဂဟိကျမ်း၌ ဟောတော်မူအပ်သော မာတိကာသည်။ ဓာတုကထာယ- ဓာတုကထာကျမ်း၏။ မာတိကာ - မာတိကာတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဆသဋ္ဌိ တိကပဒါနိ ၈- ၆၆-ပါးသော တိက်ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒွေ ဒုကပဒသတာနိ ၈-၂၀၀ သော ဒုက်ပုဒ်တို့ကိုလည်းကောင်း။ သဒ္ဓိဝိတ္တာ- ချုံးရှုံး၊ နိက္ခိတ္တာ- ထားအပ်သော၊ အယံ-ဤ မာတိကာသည်။ ဗဟိရမာတိကာ- ဗဟိရမာတိကာ မည်၏။ (နယ၊ အဗ္ဘန္တရ၊ မုခံ၊ လက္ခဏာ၊ ဗဟိရ၊ ဝါးဝ မာတိကာ)

ဓာတုကထာ

ဗဟိုက	ဖဋ္ဌိတော်		
နယ် ဗဟိုက	ပ-ခုယ	သင်တော အသင်တော	
	ဒု	သင်တော့ အသင်တော်	
	တ	အသင်တော့ သင်တော်	
	ဝ	သင်တော့ သင်တော်	
	ပ	အသင်တော့ အသင်တော်	
	ဆ	သပ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါ	
	သ	သပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ	
	အဋ္ဌပ	ဝိပ္ပယုတ္တေန သပ္ပယုတ္တံ	
	ခုပ	သပ္ပယုတ္တေန သပ္ပယုတ္တံ	
	ဒသပ	ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ	
	ကောဒသပ	သင်တော့ သပ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ	
	နိသပ	သပ္ပယုတ္တေန သင်တော် အသင်တော်	
	တောရသပ	အသင်တော့ သပ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ	
ရဒသပ	ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်တော် အသင်တော်		
အတ္တန္တိ ဗဟိုက	ခန္ဓာဗိဇ္ဇေသ	ပဉ္စက္ခန္ဓာ	၅
		နိသယတနာနိ	၁၂
		အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော	၁၈
		တ္တောဂို သဏ္ဍာနိ	၄
		ဗာဓိသတိဗ္ဗိယာနိ	၂၂
		ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ	၂၈
		တ္တောရော သတိပဋ္ဌာနာ	၁
		တ္တောရော သပ္ပဓာနာ	၁
		တ္တောရော ကုပ္ပိယော	၁
		တ္တောဂို ဓာနာနိ	၁
		ဝောသော အပ္ပမညာယော	၁
		ပဋိဗ္ဗိယာနိ	၁
		ပဉ္စ ဇလနိ	၁
	သတ္တ ဇောဋ္ဌဏီ	၁	
အဂိယော အဋ္ဌဗိကော မဇ္ဈိ	၁		
ဝေဿသတ္တက ရာသိ	ဝေဿာ, ဝေဒနာ, သညာ, ဓောနာ, ဝိဇ္ဇာ, အဓိမောက္ခော, မနုဿိကာရော	၇	
နယပုဝ	တိတိ သင်တော တိတိ အသင်တော		
လက္ခဏ	ဓတုတိ သပ္ပယောဂေါ ဓတုတိ ဝိပ္ပယောဂေါ		
ဗဟိုရ	သပ္ပတိ ဓမ္မသင်္ဂဏိ ဓာတုကထာယ ဗဟိုက	၆၆၂၀၀	
	သမုဟာ ပန ကောသလာ	၃၇၃	

ဣတိ ရဒသတိ ပဒေတိ နိက္ခိတ္တာ အယံ နယဗဟိုက။ (၁၄)

ဣတိ ပဉ္စိသင်္ဂဏေတိ ပဒေတေတိ နိက္ခိတ္တာ အယံ အတ္တန္တိဗဟိုက။ (၁၂၅)

ဧဝေဒေါ = ဝဂ်, အာ, ဓာ, သ၊ ဣနံ, ပ, သ, သမိ၊ ဣနံ, ဓာနံ, ဓာနံ, အင်, ပဉ္စ၊ နိလံ, ဧဝေဒေါ၊ ပဉ္စင် တစ်ဆယ့်ငါး။

၂၂-တိတိတွင် ၁-တိတိလျှင် ၃-ပုဒ်ရှိ၍ (၂၂ × ၃ = ၆၆)။
 နှစ်ပုဒ် ၁၀၀-တွင် ၁-နက်လျှင် ၂-ပုဒ်ရှိ၍ (၁၀၀ × ၂ = ၂၀၀)။

၆၆-ပါးသာ တိဂ်ပုဒ်-
 ၂၀၀-သာ နက်ပုဒ်-

မာတိကာ+ဓာတုကထာလက်စောင်

ပဉ္စက္ခန္ဓာ - တူသော ဟိန္ဒူ ခန္ဓာတို့သည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ—ပ—ဝိညာဏက္ခန္ဓာအားဖြင့် ၅-ပါးတို့တည်း။ ထို-တွင် ရုပ် ၂၈-ခုသည် ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ထို ရူပက္ခန္ဓာကို ရူပက္ခန္ဓာဟူသော- ခန္ဓာ ၁-ပါး၊ ဩဠာရိကာယတန ၁၀-ပါး၊ ဓမ္မာယတနဟူသော အာယတန ၁၁-ပါး၊ ဩဠာရိကဓာတ် ၁၀-ပါး၊ ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၁၁-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ ကြွင်းသော နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ မနာယတန ၁-ပါး၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးတို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်။

ရူပက္ခန္ဓော ကတိတိ သင်္ဂဟိတောတိ?

ရူပက္ခန္ဓော-ကို၊ ကတိတိ- အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတော- ရေတွက်အပ်သည်။ ရူပက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန၊ ကောဒသဟာယတနေတိ၊ ကောဒသဟိ ဓာတုတိ သင်္ဂဟိတော။ ရူပက္ခန္ဓော-ကို၊ ဧကေန- ၁-ပါးသော၊ ခန္ဓေန- ရူပက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ကောဒသဟိ ၁၁-ပါးကုန်သော၊ အာယတနေတိ- ဩဠာရိကာယတန ၁၀-ပါး၊ ဓမ္မာယတနတို့ဖြင့်၊ ကောဒသဟိ ၁၁-ပါးကုန်သော၊ ဓာတုတိ- ၁ သင်္ဂဟိတော- ရေတွက်အပ်၏။

ဝေဒနာစေတသိက်သည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်၏။ ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၁-ပါး၊ ဓမ္မာယတနဟူသော အာယတန ၁-ပါး၊ ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ (ကြွင်းသော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်)။

ဝေဒနာက္ခန္ဓော ကတိတိ သင်္ဂဟိတောတိ? ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန ကောယ ဓာတုယာ သင်္ဂဟိတော။ (အနက်ပေး)

—ပ— စိတ် ၈၉-ခုသည် ဝိညာဏက္ခန္ဓာမည်၏။ ထိုဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၁-ပါး၊ မနာယတနဟူသော အာယတန ၁-ပါး၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၇-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ဝိညာဏက္ခန္ဓော ကတိတိ သင်္ဂဟိတောတိ? ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဧကေန ခန္ဓေန၊ ဧကေနာယတနေန၊ သတ္တဟိ ဓာတုတိ (သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့်) သင်္ဂဟိတော။

ဒွါဒသာယတနာနိ-ဟူသောဟိန္ဒူ အာယတနတို့သည် ဓက္ခာယတန—ပ—ဓမ္မာယတန အားဖြင့် ၁၂-ပါးတို့တည်း။ ထို-တွင် ဓက္ခပုဒ်အရပ်သည် ဓက္ခာယတနမည်၏။ ထိုဓက္ခာယတနကို ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော ခန္ဓာ ၁-ပါး၊ ဓက္ခာယတနဟူသော အာယတန ၁-ပါး၊ ဓက္ခဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ဓက္ခာယတနံ ကတိတိ သင်္ဂဟိတန္တိ? ဓက္ခာယတနံ ဧကေန ခန္ဓေန၊ ဧကေနာယတနေန၊ ကောယဓာတုယာ သင်္ဂဟိတံ။

—ပ— စေတသိက် ၅၂-ခု၊ သုဗုဒ္ဓရုပ် ၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာယတနမည်၏။ ထိုဓမ္မာယတနကို ရူပက္ခန္ဓာ၊ စေတသိက်ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ဓမ္မာယတနဟူသော အာယတန ၁-ပါး၊ ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ ဓမ္မာယတနံ ကတိတိ သင်္ဂဟိတန္တိ? ဓမ္မာယတနံ စတုဟိ ခန္ဓေတိ၊ ဧကေနာယတနေန၊ ကောယ ဓာတုယာ သင်္ဂဟိတံ။ (ဓာတ်လည်း နည်းတူ)

စတ္တာရိ သစ္စာနိ- ဟူသော ဟိန္ဒူ သစ္စာတို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ—ပ—မဂ္ဂသစ္စာအားဖြင့် ၄-ပါးတို့တည်း။

ထို-တွင် လောကီစိတ် ၈၁-ခု၊ လောဘကြောင့်သော စေတသိက် ၅၁-ခု၊ ရုပ် ၂၈-ခုသည် ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။ ထိုဒုက္ခသစ္စာကို ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ မရေတွက်အပ်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် မည်သည်မရှိ။ ဒုက္ခသစ္စံ ကတိတိ သင်္ဂဟိတန္တိ? ဒုက္ခသစ္စံ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေတိ ဒွါဒသာယတနေတိ အဋ္ဌာရသဟိ ဓာတုတိ သင်္ဂဟိတံ။ န ကေတိမိ ခန္ဓေတိ၊ န ကေတိမိ အာယတနေတိ၊ န ကာတိမိ ဓာတုတိ အသင်္ဂဟိတံ။

လောဘစေတသိက်သည် သမုဒယသစ္စာမည်၏။ ထိုသမုဒယသစ္စာကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ (သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၁-ပါး စသည်ဖြင့် ဖော်ဆိုပါလေ။ နောက်၌လည်း ဤကဲ့သို့ ရှေး၍ ရေးမည်)

ဓာတ်သတ်ဖြို့ယာနိ

ဘေး	တရားကိုယ်	သင်္ကေတ		
		ခန့်	အာ	ဇာ
စက္ခုဖြို့ယံ (ဆော, ဣ, ဇီ, ဣဆိဖြို့ထံ)	စက္ခုပသာဒရုပ် (သောတ, ဃာန, ဇိတုံ, ကာယပသာဒရုပ်)	၁	၁	၁
ဣတ္ထိဖြို့ယံ (ပုရိသိဖြို့ယံ)	ဣတ္ထိဘာဝရုပ် (ပုရိသဘာဝရုပ်)	၁	၁	၁
ဇိဝိတိဖြို့ယံ	ရုပ်ဇိဝိတ, နာမ်ဇိဝိတ	၂	၁	၁
မရိဖြို့ယံ	မိတ် ဓဉ	၁	၁	၇
သုမိဖြို့ယံ (ဒုက္ခိဖြို့ယံ)	သုခ(ဒုက္ခ)သတုဂုတ် ကာယပိညာဉ်၌ ဝေဒနာဝေ	၁	၁	၁
သောမနဿိဖြို့ယံ	သောမနဿသတုဂုတ်မိတ် ၆၂-ခု၌ ဝေဒနာဝေ	၁	၁	၁
ဒေါမနဿိဖြို့ယံ	ဒေါသပုဒွေ၌ ဝေဒနာ ဝေ	၁	၁	၁
ဥပေက္ခာဖြို့ယံ	ဥပေက္ခာသတုဂုတ်မိတ် ၅၅-ခု၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာဝေ	၁	၁	၁
သဒ္ဓိဖြို့ယံ (သတိဖြို့ယံ)	သောဘာနမိတ် ၅၉-ခု၌ရှိသော သဒ္ဓါ (သတိ)	၁	၁	၁
ဝိရိယိဖြို့ယံ	(ဒွေပဉ္စ ဝေ၊မနောဓာတ် ဉာဏိ ဉာဏ်) မိတ် ၇၃-ရှိ ဝိရိယ	၁	၁	၁
သမာဓိဖြို့ယံ	(ဝိ၊ဗျဗျ ဝေ၊မနောဓာတ် ဉာဏိ ဉာဏ်)မိတ် ၇၂-ရှိ ဧကဂ္ဂတာ	၁	၁	၁
ပညိဖြို့ယံ	လောကီတိတိတ်မိတ် ၃၉-၌ ပညာ	၁	၁	၁
အနုညာတညာဿာပိတိဖြို့ယံ	သောတာပတ္တိမဂ်၌ ပညာ	၁	၁	၁
အညိဖြို့ယံ	အထက်မဂ် ၃၊ အောက်မိဂ် ၃-၌ ပညာ	၁	၁	၁
အညာတာပိဖြို့ယံ	အရဟတ္တဖိုလ်၌ ပညာ	၁	၁	၁

ဓာတ်သတ်ဖြို့ယာနိဟူသော ပါဠိ ဣန္ဒြေတို့သည် -စက္ခုန္ဒြေ-ပ-အညာတာပိန္ဒြေအားဖြင့် ၂၂-ပါးတို့တည်း။
* ဖေ၊ ဆော, ဣ, ဇီ, ဣဆ, ထိ-ဒုဋံ၊ ဝု, ဇီ ဒု၊ ဝေ-ငါးဝ ဝါ၊ ဆဒ္ဓါ, ဝိရိ၊ ဘထိ, ဘစာ၊ ဝညာ, အဒုဋံ၊
အဋိ ဒုမ်အဋိ၊ ဝေါင်းကျင် ဣန္ဒြိယ ဓာပိသ။

ထို-တွင် စက္ခုပသာဒရုပ်သည် စက္ခုန္ဒြေမည်၏။
ထိုစက္ခုန္ဒြေကို ရူပက္ခန္ဓာ, စက္ခုယတန, စက္ခုဓာတ် ၁-ပါး ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။
စက္ခုဖြို့ယံ ကတိတိ သင်္ကေတန္တို့? ဧကေန ခန္ဓေန, ဧကေနာယတနေန, ဧကာယ ဓာတုယာ သင်္ကေတံ။
(သောတိန္ဒြေ- သေညနည်းတူ)
ဣတ္ထိဘာဝရုပ်သည် ဣတ္ထိန္ဒြေမည်၏။ ထိုဣတ္ထိန္ဒြေကို ရူပက္ခန္ဓာ, ဓမ္မာယတန, ဓမ္မဓာတ်ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။
ရုပ်ဇိဝိတ, နာမ်ဇိဝိတ-သည် ဇိဝိတိန္ဒြေမည်၏။
ထိုဇိဝိတိန္ဒြေကို ရူပက္ခန္ဓာ, သဒ္ဓါရက္ခန္ဓာ-ဟူသော ခန္ဓာ ၂-ပါး၊ ဓမ္မာယတန, ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။
ဇိဝိတိဖြို့ယံ ကတိတိ သင်္ကေတန္တို့? ခန္ဓေတိ ဧကေနာယတနေန ဧကာယ ဓာတုယာ သင်္ကေတံ။(ဖြို့ထပ်ပူဇော်)
သောဠသိဖြို့ယဓမ္မာ ၈ - ပသာဒ, ဘာဝ, ဇိဝိတဟူသော ရုပ်ဣန္ဒြေ တရားကိုယ် ၈၊ ဇိဝိတ, မိတ်, ဝေဒနာ,
သဒ္ဓါ, ဝိရိယ, သတိ, ဧကဂ္ဂတာ, ပညာဟူသော နာမ်ဣန္ဒြေ တရားကိုယ် ၈၊ ပေါင်း ၁၆-ပါး။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အါ

ပိုင်း	အင်္ဂါ-၁၂	ဘေး-၁၈	တရားကိုယ်	သက်တိတ				
				ခန့်	အ	ဇာ		
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်	အဝိဇ္ဇာ	=	သစ္စာ ၄-ပါးကို ဝှံ့လွှမ်းတတ်သော အကု ၁၂-ခု၌ မောဟ	၁	၁	၁		
	သဒ္ဓါရ	=	အကု ၁၂ လောကီကု ၁၇-၌ စေတနာ	၁	၁	၁		
	ဝိညာဏ	=	စိတ် ဝေ	၁	၁	၇		
	နာမရူပ	=	စေ ၅၂ ရုပ် ၂၀	၄	၁၁	၁၁		
	သဠာယတန	=	စိတ် ဝေ၊ ပသာဒရုပ် ၅	၂	၆	၁၂		
	ဝဿ (ဝေဒနာ)	=	စိတ် ဝေ-၌ ဝဿ (ဝေဒနာ)	၁	၁	၁		
	တဏှာ	=	လောဘာမူစိတ် ၈-၌ လောဘာ	၁	၁	၁		
	ဥပါဒါန	=	လောဘာမူ ၈-၌ လောဘာ၊ ဖိတ္တိဂတသပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ခု၌ ဖိတ္တိ	၁	၁	၁		
	ဝေ	ကမ္မဘဝ	ကမ္မဘဝ	အကု ၁၂ လောကီကု ၁၇-၌ စေတနာ	၁	၁	၁	
				ဥပပတ္တိဘဝ	လောကီမိ ၂၂ (ပိရုတိကြ၌) စေ ၃၅၊ ကမ္မရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇
		ဥပပတ္တိဘဝ	ကာမဘဝ	ကာမဝိ ၂၂၊ (ပိရုတိအာပွမညာကြ၌) စေ ၃၃၊ ကမ္မရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇	
			ရူပဘဝ	ရူပဝိ ၅၊ စက္ခုဒွေ သောတဒွေ၊ ဝိညာဏ်၊ သန္တိ ၂၊ (ပိရုတိကြ၌) စေ ၃၅၊ (ဣ-ပု-ဇာ-ဝိ-ကာယကြ၌) ကမ္မရုပ် ၁၅	၅	၅	၀	
			အရူပဘဝ	အရူပဝိပါကံ ၄ စေ ၃၀	၄	၂	၂	
			သညာဘဝ	(နေဝ-ဝိ-ကြ၌) လောကီမိ ၃၁၊ စေ ၃၅၊ ကမ္မရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇	
			အသညာ	ဝိပိတနဝက ကလာပ်ရုပ်	၁	၂	၂	
			နေဝသညာ	နေဝသညာ နာသညာယတန ပါးပါကံ ၁၊ စေ ၃၀	၄	၂	၂	
			ကေဇေါ	ဝိပိတနဝက ကလာပ်ရုပ်	၁	၂	၂	
			တေဇေါ	အရူပဝိပါကံ ၄ စေ ၃၀	၄	၂	၂	
	ပစ္စေဇေါ	ကာမဝိပါကံ ၂၂၊ ရူပဝိပါကံ ၅၊ စေ ၃၅၊ ကမ္မရုပ် ၂၀	၅	၁၁	၁၇			
	ဇာတိ	ဇာတိ	ဇာတိ	ရုပ်၏ ဇာတိ- နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈-တို့၏ ဖြစ်ဆဲ	၂	၁	၁	
				နာမ်၏ ဇာတိ- နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ဖြစ်ဆဲ				
ဇရာမရဏ				ဇရာ	ရုပ်၏ ဇရာ- နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈-တို့၏ ရင့်ဆဲ	၂	၁	၁
					နာမ်၏ ဇရာ- နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ရင့်ဆဲ			
ဇရာမရဏ	မရဏ	ရုပ်၏ မရဏ- နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈-တို့၏ ပျက်ဆဲ	၂	၁	၁			
		နာမ်၏ မရဏ- နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ ပျက်ဆဲ						
နိဗ္ဗာန်	သောကဏ	သောက	အိန္ဒြေပစ္စေဇာ အိန္ဒြေပစ္စေဇာ	၁	၁	၁		
		ပရိဒေဝ	ဝိတ္တဝ ပိယုဗ္ဗာသ သဒ္ဓ	၁	၁	၁		
		ဒုက္ခ	ဒုက္ခသတုဂတ် ကာယဝိညာဉ်၌ ဝေဒနာ	၁	၁	၁		
		အိန္ဒြေပစ္စေဇာ	အိန္ဒြေပစ္စေဇာ ဝေဒနာ	၁	၁	၁		
		ဥပါယာသ	အိန္ဒြေပစ္စေဇာ အိန္ဒြေ	၁	၁	၁		

မာတိကာ+ဓာတုကထာလင်္ကာစောင်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တို့သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် အင်္ဂါအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒိန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ရောမရဏ-အားဖြင့် ၁၂-ပါးတို့တည်း။

ဘေးအားဖြင့်သော်ကား- အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒိန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ရော၊ မရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ အားဖြင့် ၁၈-ပါးတို့တည်း။

ထိုတွင်-

သစ္စာ ၄-ပါးကို ဝိညာဉ်တတ်သော အကုသိုလ်မိတ် ၁၂-ခုရှိသော မောဟစေတသိက်သည် အဝိဇ္ဇာမည်၏။ ထိုအဝိဇ္ဇာကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

အဝိဇ္ဇာ ကတိဟိ သင်္ခါရတတိ? အဝိဇ္ဇာ ဧကေန ခန္ဓေန၊ ဧကေနာယတနေန၊ ဧကောယ ဓာတုယာ သင်္ခါရတိ။

အကုသိုလ်မိတ် ၁၂-ခု၊ လောကီ ကုသိုလ်မိတ် ၁၇-ခုရှိသော စေတနာ စေတသိက်သည် သင်္ခါရမည်၏။

ထိုသင်္ခါရကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ ကတိဟိ သင်္ခါရတတိ? အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ ဧကေန ခန္ဓေန၊ ဧကေနာယတနေန၊ ဧကောယ ဓာတုယာ သင်္ခါရတိ။ (အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ- အဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပဝတ္တု-မြင်ကုန်သော၊ သင်္ခါရ- သင်္ခါရတို့ကို ကတိဟိ- အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် သင်္ခါရတိ- ရေတွက်အပ်ကုန် သနည်း- စသည် အနက်ပေးလေ။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ-စသည် နည်းတူ) (ထူးရုံဖော်ထား ရေးဖွဲ့)

မိတ် ၈၉-ခု၊ ပဿာဒရုပ် ၅-ခုသည် သဠာယတနမည်၏။

ထို သဠာယတနကို ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၂-ပါး၊ စက္ခာယတန၊ သောတာယတန၊ ဗာနာ ယတန၊ ဇိဋ္ဌိယတန၊ ကာယာယတန၊ မနာယတန-ဟူသော အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါး၊ စက္ခုဓာတ်၊ သောတ၊ ဗာန၊ ဇိဋ္ဌိ၊ ကာယဓာတ်၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၊ သောတ၊ ဗာန၊ ဇိဋ္ဌိ၊ ကာယဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏ ဓာတ်ဟူသော အဇ္ဈတ္တိကဓာတ် ၁၂-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ဘဝ-သည် ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝအားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင်

အကုသိုလ်မိတ် ၁၂-ခု၊ လောကီ ကုသိုလ်မိတ် ၁၇-ခုရှိသော စေတနာ စေတသိက်သည် ကမ္မဘဝ- မည်၏။ ထိုကမ္မဘဝကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

(ကမ္မဘဝေါ ကတိဟိ သင်္ခါရတော-စသည် ဆိုလေ)

လောကီပိပါက ၃၂-ခု၊ ဝိရတိကြံသော စေတသိက် ၃၅-ခု၊ ကမ္မရုပ် ၂၀-သည် ဥပပတ္တိဘဝမည်၏။ ထို ဥပပတ္တိဘဝကို ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ သဒ္ဓါယတနကြံသော အာယတန ၁၁-ပါး၊ သဒ္ဓါဓာတ်ကြံသော ဓာတ် ၁၇- ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ (အာရုံ ကမ္မ၊ ဥပပတ္တိ အနည်း ၂-မျိုးနှင့် နာမ်ထံ ဥပပတ္တိ ၉-မျိုး ပူးပေါင်း ဖြစ်သောကြောင့် သာ ၂၀-ပါးဖြစ်၏)

ဥပပတ္တိဘဝေါ ကတိဟိ သင်္ခါရတောတိ? ဥပပတ္တိဘဝေါ ပဉ္စတိ ခန္ဓေတိ ဧကောဒသဟာယတနေတိ သတ္တရသတိ ဓာတုတိ သင်္ခါရတော။

ထို ဥပပတ္တိဘဝသည်လည်း -ကာမဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ-ပ-ပဉ္စဒေါကာရဘဝ အားဖြင့် ၉- ပါး အပြားရှိ၏။ ထိုတွင် -

ကာမိပါက် ၂၃၊ (ဝိရတိ၊ အပ္ပမညာကြည့်သော) စေတသိက် ၃၃၊ ကမ္မဇရုပ် ၂၀- သည် ကာမဘဝ မည်၏။ ထိုကာမဘဝကို ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ သန္တတိယတနကြည့်သော အာယတန ၁၁-ပါး၊ သဒ္ဓတတ်ကြည့်သော ဓာတ် ၁၇-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ရူပပိပါက် ၅-ခု၊ စက္ခုပိညာဉ်ခွေ၊ သောတပိညာဉ်ခွေ၊ သမ္ပဋိဋ္ဌိဋ္ဌိဋ္ဌိခွေ၊ သန္တိရဏ ၃-ခု၊ (ဝိရတိကြည့်သော) စေတသိက် ၃၅-ခု၊ (ဣတ္ထိဘော၊ ပုဗ္ဗော၊ ဃာန၊ ဇိဉ္ဇ၊ ကာယ-ကြည့်သော) ကမ္မဇရုပ် ၁၅-ခုသည် ရူပဘဝမည်၏။

ထို ရူပဘဝကို ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ စက္ခယတန၊ သောတာယတန၊ ရူပါယတန၊ မနာယတန၊ ဓမ္မာယတန ဟူသော အာယတန ၅-ပါး၊ စက္ခုဓာတ်၊ သောတဓာတ်၊ ရူပဓာတ်၊ စက္ခုပိညာဏဓာတ်၊ သောတပိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်၊ မနောပိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၈-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

မရေတွက်အပ်သော ခန္ဓာမည်သည် မရှိ၊ ကြွင်းသော အာယတန ၇-ပါး၊ ဓာတ် ၁၀-ပါးတို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်။ (ဇေယျ၊ သော၊ ဝူ၊ ရုပ် ဆုံးဝေနှင့်၊ သေးဝေပိတိဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်၊ ဝှစ်ဓာတ် ၅-အဝ)

ရူပဘဝက ကတိဟိ သင်္ကတိတောတိ? ရူပဘဝက ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ပဉ္စဟာယတနေဟိ အဋ္ဌဟိ ဓာတူဟိ သင်္ကတိတော။ ကတိဟိ အသင်္ကတိတောတိ? န ကေဟိပိ ခန္ဓေဟိ သတ္တဟာယတနေဟိ အသဟိ ဓာတူဟိ အသင်္ကတိတော။

အရူပဘဝကို နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ မနာယတန၊ ဓမ္မာယတန-ဟူသော အာယတန ၂-ပါး၊ မနောပိညာဏ ဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၂-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ဝိပိတနဝက ကလာပ်ရုပ်သည် အသညာဘဝမည်၏။ ထို အသညာဘဝကို ရူပက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၁-ပါး၊ ရူပါယတန၊ ဓမ္မာယတန-ဟူသော အာယတန ၂-ပါး၊ ရူပဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၂-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ (ဝူ၊ ဓိမ် နှစ်ဝ၊ အသည၊ ဓမ္မိဏ္ဍိ အာ-နှင့် ဓာတ်)

ဇာတိ- သည် ရုပ်၏ ဇာတိ၊ နာမ်၏ ဇာတိအားဖြင့် ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် နိပ္ပန္နရုပ် ၁၈-ခုတို့၏ မြစ်ဆဲသည် ရုပ်၏ ဇာတိမည်၏။ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ မြစ်ဆဲသည် နာမ်၏ ဇာတိမည်၏။ ထိုဇာတိကို ရူပက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၂-ပါး၊ ဓမ္မာယတနဟူသော အာယတန ၁-ပါး၊ ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၁-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ (ဇရာ၊ ဇရုဏုဉ်းထူ)

ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်း အစရှိသော အကြောင်းကြောင့် ဝိကြောမြည်တမ်းသော အခြင်းအရာအား ဖြင့် မြစ်သော ဝိတ္တဇ ဝိပလ္လာသ သဒ္ဓသည် ပရိဒေဝ မည်၏။ ထိုပရိဒေဝကို ရူပက္ခန္ဓာ၊ သန္တတိယတန၊ သဒ္ဓတတ် ဓာတ် ၁-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

ဉာတိဗျဿန အစရှိသည်တို့ဖြင့် တွေ့သောသူအား လွန်စွာမြစ်သော စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်းသည် နှိပ်စက် အပ်သည်ဖြစ်၍ မြင်းစွာပင်ပန်းခြင်း၏ အစွမ်းပြုခြင်းဖြစ်သော အေးသမုဒ္ဓေအံ့ရှိသော အေးသစေတသိက်သည် ဉာတိဗျဿန မည်၏။ ထို ဉာတိဗျဿန-ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ- ဟူသော ပါဠိ၌ သတိပဋ္ဌာန်သည် ကိစ္စအားဖြင့် ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဝိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်တို့ ၄-ပါး အပြားရှိ၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် လောကုတ္တရာဗိတ် ၈-ခု၌ရှိသော သတိစေတသိက်သာတည်း။

ထို သတိပဋ္ဌာန်ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ကတိတိ သင်္ဂဟိတာတိ? ဧကေန ခန္ဓေန - - - သင်္ဂဟိတာ။

စတ္တာရော သမ္ပပ္ပဓာနာ- ဟူသော ပါဠိ၌ သမ္ပပ္ပဓာန်သည် ကိစ္စအားဖြင့် မြစ်ကုန်ပြီးသော အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပယ်ခြင်း၊ လုံ့လပြုခြင်း - - ပ - - လုံ့လပြုခြင်းဟု ၄-ပါး အပြားရှိ၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် လောကုတ္တရာဗိတ် ၈-ခု၌ရှိသော ဝိရိယစေတသိက်သာတည်း။ ထိုသမ္ပပ္ပဓာန်ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ - - -

စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပေါဒါ - ဟူသော ပါဠိ၌ ဣဒ္ဓိပေါဒါသည် ဆန္ဒိဒ္ဓိပေါဒါ၊ ဝိရိယိဒ္ဓိပေါဒါ၊ ဝိတ္တိဒ္ဓိပေါဒါ၊ ဝိမံသိဒ္ဓိပေါဒါ အားဖြင့် ၄-ပါး။ တရားကိုယ်အားဖြင့် လောကုတ္တရာဗိတ် ၈-ခု၌ရှိသော ဆန္ဒစေတသိက်သည် ဆန္ဒိဒ္ဓိပေါဒါ မည်၏။ လောကုတ္တရာဗိတ် ၈-ခု၌ရှိသော ဝိရိယစေတသိက်သည် ဝိရိယိဒ္ဓိပေါဒါ မည်၏။ လောကုတ္တရာဗိတ် ၈-ခုသည် ဝိတ္တိဒ္ဓိပေါဒါ မည်၏။ လောကုတ္တရာဗိတ် ၈-ခု၌ရှိသော ပညာစေတသိက်သည် ဝိမံသိဒ္ဓိပေါဒါမည်၏။

ထိုဣဒ္ဓိပေါဒါကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၂-ပါး။ မနာယတန၊ ဓမ္မာယတနဟူသော အာယတန ၂-ပါး။ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၂-ပါးတို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

စတ္တာရိ ဈာနာနိ- ဟူသော ပါဠိ၌ ဈာန်သည် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန် အားဖြင့် ၄-ပါးတို့တည်း။ ထို ၄-ပါးတို့တွင် ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ဝိတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ တည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးသည် ပထမဈာန် မည်၏။ ဝိတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာတည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၃-ပါးသည် ဒုတိယဈာန်မည်၏။ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာတည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးသည် တတိယဈာန်မည်၏။ ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာ တည်းဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးသည် စတုတ္ထဈာန်မည်၏။

ထိုဈာန်ကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၂-ပါး။ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။

စတာသော အပ္ပမညာယော- ဟူသော ပါဠိ၌ အပ္ပမညာသည် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ အားဖြင့် ၄-ပါးတို့တည်း။ ထိုတွင် ရူပါဝစရ ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၌ရှိသော အင်္ဂါသေစေတသိက်သည် မေတ္တာမည်၏။ ကရုဏာစေတသိက်သည် ကရုဏာမည်၏။ မုဒိတာစေတသိက်သည် မုဒိတာမည်၏။ ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန်၌ရှိသော တဩမဗ္ဗတ္တတာစေတသိက်သည် ဥပေက္ခာမည်၏။

- * သဒ္ဓါ၊ ဝီရိ၊ သတိ၊ သမာ၊ ပညာ ပါ။ ငါးဖြာ ဣန် နှင့် ဗိုလ်။
- * သတိ၊ ဓမ္မ၊ ဝီရိယ၊ ဝိတိ၊ ပဿန္တိ၊ သမာ၊ ဥပေက္ခာ၊ သတ္တာ သမ္မောဇ္ဈင်။
- * ဒိဋ္ဌိ၊ သင်္ဂ၊ ငါတ၊ ကမ္ပံ၊ အာနုဋ်၊ ငါယာ၊ သတိ၊ သမာပိ၊ ရှစ်သိ သမ္မာပဂ္ဂင်ယျာ။

အရှင်တိဇလာကာဘိဝံသ (အင်းစိန်)

မူရ်	ဘော		တရားကိုယ်	သင်္ဂဟိတ		
				ခန့်	အာ	ဇာ
စက္ကလေ သတ်ပဋ္ဌာန	ကာယာနုပဿနာ သတ်ပဋ္ဌာန		လောကုတ် ခေတ္တ သတိ	၁	၁	၁
	ဝေဒနာ ၊					
	ဝိတ္တာ ၊					
	ဓမ္မာ ၊					
စက္ကလေ သမ္ပုတနာ	မြစ်ခြူးကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ခြင်းငှါ လုံ့လပြုခြင်း		လောကုတ် ခေတ္တ ဝိရိယ	၁	၁	၁
	မမြင်သေးသော ၊ မမြင်စေခြင်းငှါ လုံ့လ ၊					
	ကုသိုလ်တရားတို့ကို မြင်စေခြင်းငှါ လုံ့လ ၊					
	မြစ်ခြူးကုန်သော ၊ လွန်စွာပွားစေခြင်းငှါ လုံ့လ ၊					
စက္ကလေ ကုမ္ဘိန္ဒြိယ	ဆန္ဒိန္ဒြိယ	လောကုတ် ခေတ္တ	J	J	J	
	ဝိရိယိန္ဒြိယ	ဝိရိယ				
	ဝိတ္တိန္ဒြိယ	လောကုတ်စိတ် ခေ-ခု				
	ဝိသိသိန္ဒြိယ	လောကုတ် ခေတ္တ ပညာ				
စက္ကလေ ဇနာနာ	ပထမဇနာ	တက်-တ-ဝိ-သု-ဓ တည်းတုသော ဇနာအင်္ဂါ ၅-ပါး	J	၁	၁	
	ဒုတိယဇနာ	ဝိ-သု-ဓ ၊ ၊ ၃-ပါး				
	တတိယဇနာ	သု-ဓ ၊ ၊ ၂-ပါး				
	စတုတ္ထဇနာ	ဥပေက္ခာ-ဓ ၊ ၊ ၂-ပါး				
စတသော အပ္ပမညာယော	မေတ္တာ	ရူပံဝေရ ပ-ဒု-တ-စတုတ္ထဇနာ၌	၁	၁	၁	
	ကရုဏာ	ကရုဏာ				
	မုဒိတာ	မုဒိတာ				
	ဥပေက္ခာ	ရူပံဝေရ ပဉ္စမဇနာ၌ တကြံမရွတ္တတာ				
တ္ထုတ္တိ	သဒ္ဓါဖြင့်-ပညိဖြင့်အားဖြင့် ၅-ပါး	လောကုတ် ခေတ္တ သဒ္ဓါ-ဝိရိယ-သတိ-ကေဂ္ဂတာ-ပညာ	၁	၁	၁	
ဇလ	သဒ္ဓါစိုလ်-ပညာစိုလ်အားဖြင့် ၅-ပါး	၂	၁	၁	၁	
ဇောဇိုင်	သတိ, ဓမ္မဝိဇယ, ဝိရိယ, ဝီရိယ, ပဿဒ္ဓိ သဟာမိ, ဥပေက္ခာဇောဇိုင် ၇-ပါး	လောကုတ် ခေတ္တ သတိ-ပညာ-ဝိရိယ-ဝီရိယ-ကာယ/ ဝိတ္တုပဿဒ္ဓိ-ကေဂ္ဂတာ-တကြံမရွတ္တတာ	၁	၁	၁	
မုဂ္ဂ	သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာသမာဓိ ခေ-ပါး	လောကုတ် ခေတ္တ ပညာ-ဝီရိယ-သမာဓိ- သမ္မာကမ္မန္တ-သမ္မာအာရိ-ဝိရိယ-သတိ-ကေဂ္ဂတာ	၁	၁	၁	
စဿသတ္တက ရုသ်	ဓဿ	စိတ် ခဏ-၌	ဓဿ	၁	၁	၁
	ဝေဒနာ	၂	ဝေဒနာ	၁	၁	၁
	သညာ	၂	သညာ	၁	၁	၁
	ဝေတနာ	၂	ဝေတနာ	၁	၁	၁
	ဝိတ္တု	စိတ် ခဏ		၁	၁	၇
	အဓိမောက္ခ	(ဧဒုပဉ္စ ၁၀၊ ဝိစိကြဋ္ဌိ) စိတ် ၇၀-၌ အဓိမောက္ခ		၁	၁	၁
	မနုဿိကာရ	စိတ် ခဏ-၌	မနုဿိကာရ	၁	၁	၁

နိဒ္ဒေသ ဟောပုံများ

ပထမနယ နိဒ္ဒေသ၌ ဥဒ္ဒေသဆိုရိုးဇယား ကျက်မှတ်ရင်းနှင့် တစ်ခါတည်း ပါဠိပိ အနက်ပေးပါလေ။
ဥပမာ - စက္ခုပသာဒရုပ်သည် စက္ခုန္တေပည်၏ ထို-ကို ရူပက္ခန္ဓာဟူသော ခန္ဓာ ၁-ပါး၊ စက္ခယတန
ဟူသော အာယတန ၁-ပါး၊ စက္ခုဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၁-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ ကြွင်းသော ခန္ဓာ ၄-ပါး
အာယတန ၁၁-ပါး၊ ဓာတ် ၁၃-ပါးတို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်။ ဤသို့ ဥဒ္ဒေသ ဆိုရိုးကျက်မှတ်ပြီးလျှင် - - -

စက္ခုန္တေပည် ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ ကတိဟိ ဓာတူဟိ သင်္ဂဟိတံ၊ စက္ခုန္တေပည်- ကို၊
ဧကေန- တစ်ပါးသော၊ ခန္ဓေန- ရူပက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ဧကေန-သော၊ အာယတနေန- စက္ခယတနဖြင့်၊ ဧကာယ-
သော၊ ဓာတုယာ- စက္ခုဓာတ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ- ရေတွက်အပ်၏။

ကတိဟိ အသင်္ဂဟိတံ၊ စတူဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ- နာမက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ ဧကာဒသဟိ- ကုန်သော၊
အာယတနေဟိ- စက္ခယတနကြည့်သော အာယတနတို့ဖြင့်၊ သတ္တရသဟိ- ကုန်သော၊ ဓာတူဟိ- စက္ခုဓာတ်
ကြည့်သော ဓာတ်တို့ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတံ- မရေတွက်အပ်။

ဤသို့ ပါဠိ အနက် ဆက်၍ဆိုပါစေ၊ သို့မဟုတ် နေအခါ ဥဒ္ဒေသ ဆိုရိုးကျက်၍ ညအခါ နိဒ္ဒေသ
အတွက် ပါဠိအနက်ဆိုလျှင် ပို၍ကောင်း၏။ တသင်္ဃားများကား ဥဒ္ဒေသ ဆိုရိုးသာ နေ့စဉ်ဥတ်အံထားဖို့သာလို၏။
နိဒ္ဒေသ ပါဠိအနက်ကို နေ့စဉ်ပြန်ထားဖို့မလိုပါ။

ဒုက္ခသစ္စာကဲ့သို့သော ပုဒ်များ၌ (မရေတွက်အပ်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် အကြွင်းမရှိ၍)
“န ဧကဟိပိ ခန္ဓေဟိ၊ န ဧကဟိပိ အာယတနေဟိ၊ န ဧကဟိပိ ဓာတူဟိ အသင်္ဂဟိတံ” ဟုဆိုပါ။

နိဗ္ဗာန်ပါလျှင် “အသင်္ဂဟိတံ ခန္ဓတော ဌပေတွာ” ဟုဆိုပါ။

ဒုတိယနယ နိဒ္ဒေသ စသည်တို့၌ ဟောပုဒ်၏ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကို အလျင်မှတ်၍ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊
အာယတနသင်္ဂဟေန၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန တို့၌ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကို ဖော်ပါ။ ကတ္တားပြန်သော နယတို့၌
လည်း ဒုတိယကတ္တား၏ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်ကိုပင် နောက်တစ်ပြန် ခန္ဓသင်္ဂဟေန စသည်အရ ဖော်ပြပါ။

ဒုတိယနယမှ ပဉ္စမနယအထိ- ဒု-မှာ ခန့်တူ၊ ခန့် အာ တူ နှင့်၊ တ-မှ ခန့်ကွဲ၊ သုံးကွဲ ပဉ္စ၊
လက္ခဏာအချုပ် ။ ။ သုံးစ အတူ၊ စတုမူ၊ မှတ်ယူလက္ခဏ အချုပ်ပြု။

၁၄-နယ၌ ဟောသော ပုဒ်ပေါင်းပြု ဂါထာ

- ၁။ ဒုမိ ရတ္ထိ နဋ္ဌာ တမိ၊ စမိ ဓူတာ သမံရာ ပေ၊
ဒေဝရာ ဆ နိမက္ခာ ဝါ၊ သတ္ထိ သမိ ပိရာဏိံ ဌ။
- ၂။ နဝါရိယာ ဒသာဒိသု၊ ကမာ ဆ စ နဝေသ္မိဝ။
တေ နဂ္ဂိယာ ဘက္ခိလာ ဩ၊ သမူတာ ပန ဧကောသလာ။ (ယာအစိအနုစိအစွမိ ဝါထာ)

၁၄-နယနှင့် ဟောပုဒ်ပေါင်း

နယများ		ပ	ဒု	တ	စ+စ	ပဉ္စ	ဆ+ဒ	သတ္တပ	အဋ္ဌ+ ဝုဒ္ဓိသ	နဝ+ အသ	တေဂသ	
အတ္တန္တိ မာတိကာ	ခန္ဓာ	၅	။	ဝေ-၃		၅	၅	နာမ-၄	၅	၄	၅-၁	
	အာယတန	၁၂	။	ဩဠာ-၁၀		၁၂	၁၁	မန-၁	၁၁	၁	ဓမ္မ-၁	
	ဓာတ်	၁၈	။	ဩ+ဝိဠာ-၁၇		၁၈	၁၇	ဝိညာ-၇	၁၇	၇	ဓမ္မ-၁	
	သစ္စာ	၄	။		သ-နိ-မ	သ-မ	သ-နိ-မ	၃		၄	သ+မ	
					၃	၂	၃				၂	
	ဣန္ဒြေ	၂၂	။	ရုပ်- ၇	၁၆	၁၅	၂၂	၂၁	မန-ဥ-၂	၂၁	၁၄	ဣ-ဗု-၆
	ပဋိစ္စ	၂၈	။	၃	၁၄	၁၁	၂၃	၁၉	ဝိဇ္ဇာ+စ+ဝေ-၃	၂၃	၁၂	၉
	သတိပဋ္ဌာနာဒိဇ	။			အရှင် စိတ်ဩဠာ	၁၁	၁၆	၁၆	၇	၁၆	၁၆	ဣန္ဒ-၁
မဿသတ္တက	၇	။		၁၄								
မာယိ၇ မာတိကာ	တိက	၆၆	။	၂		၄၃	၄၇	၃	၆၄	၈	၄၁	
	ဂေါဗ္ဗက	၁၂၂	။		၃၀	၃၀	၇၂	၇၂	၁၁၂	၄၃	၄၂	
	ဝုဠန္တီ	၁၄	။	၂	၂		၇	၆	၇		၃	
	မဟန္တီ	၂၈	။	၁	၈		၁၈	၁၃	၇	၁၄	၇	၁၀
	ဝိဋ္ဌိဒက	၃၆	။				၁၈	၁၈/၂၀	၃	၃၀	၆	၁၈
	သမူဟာ ပန ကောသလာ	၃၇၁		၄၂	၉၀	၆၉	၂၅၇	၂၄၈/ ၂၅၀	၃၇	၃၂၄	၁၂၀	၁၃၀

၁။ ဒုမိ-ဒုတိယနယ၌၊ ရုပ္ပါ- ၄၂-ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ဟောအပ်ကုန်၏။ တမိ- တတိယနယ၌၊ နဋ္ဌ-
 ၉၀-သော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ စမိ- စတုတ္ထနယ၌၊ ဣတာ- ၆၉-ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ ပေ- ပဉ္စမနယ၌၊
 သမာရာ- ၂၅၇-ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ ဆ-ဆဋ္ဌနယ၌၊ ဝါ- အဋ္ဌကထာ၌ လာသောနည်းဖြင့်၊ ဒေဝရာ- ၂၄၈-
 ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ ဝါ- ဒိကာ၌ လာသောနည်းဖြင့်၊ နိမက္ခာ-၂၅၀-သော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ သမိ-
 သတ္တမနယ၌၊ သဂ္ဂါ-၃၇-ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ အဋ္ဌ- အဋ္ဌမနယ၌၊ ဝိရာဂါ-၃၂၄-ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။

၂။ နဝ- နဝမနယ၌၊ အရိယာ- ၁၂၀-သော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ ဒသဒီသု-ဒသပ,ကောဒသပ,
 ဒ္ဓိဒသမနယတို့၌၊ ကမာ- အဝဉ်အတိုင်း၊ ဆ စ နဝေသိဝ- ဆဋ္ဌ, စတုတ္ထ, နဝမနယတို့၌ ကဲ့သို့၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။
 တေ-တေဂသမနယ၌၊ နဂ္ဂိယာ-၁၃၀-သော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ ဩ-အဆုံးဖြစ်သော ဝုဒ္ဓသမနယ၌၊ ဘက္ခိယာ-
 ၃၂၄-ပုဒ်တို့ကို၊ ဝုတ္တာ-ကုန်၏။ သမူဟာ ပန- ပဋ္ဌမနယ၌ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဒ်အပေါင်းတို့သည်ကား၊ ကောသလာ-
 ၃၇၁-ပုဒ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ (ပုဂံသင်္ချာနည်း စာမျက်နှာ ၁၂၀-တွင် ။)

ဒုတိယနယ နိဒ္ဒေသ
 (ဆင်တိတေန အဆင်တိတံ)

ဥဒါန်းစဉ် (အသာယတနာ သတ္တရသ တတုယော၊ သတ္တိန္ဒြိယာ အသညာဘာဝေါ ကေဝေါကာရဘာဝေါ ပရိဒေဝေါ) သနိဒဿနသပ္ပဋိယံ အနိဒဿနံ၊ ပုနဒေဝ သပ္ပဋိယံ ဥပါဒါတိ။

(အကျဉ်းဆောင်) စ, တော, စ, ဣ, အ, အ, သ, ဥ။

ယေစွဲ ဥပဒေသ စိတ်လည်းတမျိုး၊ ရုပ်တမျိုး၊ တောတို့ ဒုတိယာ။
 ရုပ်ကိုတောမှ၊ စန္ဒာတူ၊ စိတ်မှတတ်သာ တွဲ။
 ဩဋ္ဌာရိတာ၊ တောသောအခါ၊ သေသာ ရုပ်တုန်စွဲ။
 ရုပ် သုခုမာ၊ တောသောအခါ၊ ဩဋ္ဌာရိတကိုသာ စွဲ။
 သုခု, ဩဋ္ဌာ, ရောသောအခါ၊ ဩဋ္ဌာကြွင်းကို စွဲ။
 သတ္တဝိညာဏ်၊ တောတိုပြန်၊ ကြွင်း ဆပ်ညာဏ် အတုန်စွဲ။

ဒုတိယနယ ဇယား

သင်္ဂဟိတေန		အသင်္ဂဟိတံ							
ဟောပုံ	ယေ ဓမ္မာ	သင်္ဂဟိတာ		အသင်္ဂဟိတာ		ပုဂ္ဂ	အသင်္ဂဟိတာ		
		ခန	အာ	အာ	စာ		ခန္ဓေဟိ	အာ-ဟိ	စာ-ဟိ
စ	ကြဉ် ရုပ်-၂၇	၇		စ	စ	ကတိဟိတောနာနာတိ ကတိဟိတောနာနာတိ ကတိဟိတောနာနာတိ ကတိဟိတောနာနာတိ ကတိဟိတောနာနာတိ ကတိဟိတောနာနာတိ ကတိဟိတောနာနာတိ ကတိဟိတောနာနာတိ	၄	၂	၀
တော	ကြဉ် ရုပ်-၂၅	၇		တော	တော		၄	၂	၀
စ	ကြဉ် ဆင်ညာဏဓာတ်	၈၆		ပု	စ		၄	၁၁	၁၂
ဣ	ဩဋ္ဌာရိကရုပ် ၁၂	၇		ဓမ္မ	ဓမ္မ		၄	၂	၀
အ	(ရူပါရုံကြဉ်) ဩဋ္ဌာရိကရုပ် ၁၁	၇		ရူ-ဓမ္မ	ရူ-ဓမ္မ		၄	၃	၉
အ	ရူပါရုံ- သုခုမရုပ် ၁၆	၇		ဩဇ	ဩဇ		၄	၁၀	၁၆
သ	သုခုမရုပ် ၁၆	၇		၁၁	၁၀		၄	၁၁	၁၇
ဥ	ပ-တော-၀ ဖတာဘုတ် ၃	၇		ဩဇ	ဩဇ		၄	၁၁	၁၇

ဒုတိယနယ ဟောနည်းပြ ပါဠိ

ကောယတနေန ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ အာယတနသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ တတုသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ တော ဓမ္မာ ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟယတနေဟိ ကတိဟိ တတုဟိ အသင်္ဂဟိတာ၊ တော ဓမ္မာ စတုဟိ ခန္ဓေဟိ နိကာယတနေဟိ အဋ္ဌဟိ တတုဟိ အသင်္ဂဟိတာ။

တတိယနယ

ဥဒါန်းစဉ်တို့အနက်- တယော-သုံးပါးကုန်သော၊ ခန္ဓာ- ဝေတသိက်ခန္ဓာတို့သည်လည်းကောင်း၊ တထာ- ထို့အတူ သုံးပါးကုန်သော၊ သစ္စာ-သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်လည်းကောင်း၊ သောဠသ- ကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာနိ ၈- ပသာဒိန္ဒြေ၊ မနိန္ဒြေကြင်သော ဣန္ဒြေတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာကာရ- ပဋိစ္စသပုပ္ပါန်၌၊ ဝုဒ္ဓသ- ကုန်သော၊ ပဒါနိ- ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ပရိဒေဝ-၄-ပုဒ်ကြင်သော ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပရိ- ပဋိစ္စသပုပ္ပါန်မှ အထက်၌၊ ဝုဒ္ဓသ-ကုန်သော၊ ပဒါနိ- ဣဒ္ဓိပါဒ၊ မိတ္တ-၂-ကြင်သော ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒသသု-ကုန်သော၊ ဂေါဠ ကေသု- ဂေါဠ ကတိ၌၊ သမတိသ- အပ္ပာသုံးဆယ်သော၊ ပဒါ- တရားကိုယ်သာ ရကောင်းသော ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ အထ-ထိုမျိုး၊ ဝုဒ္ဓန္တရဒကာ- မှ၊ ဒုဝေ- အပ္ပစ္စယ၊ အသင်္ခတ ၂-ပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ မဟန္တရ- မဟန္တရဒကာမှ၊ အဋ္ဌ-ကုန်သော၊ ပဒါ- ဝေတသိက်ကိုသာ ရကောင်းသောပုဒ်၊ ဝေတသိက်နှင့်တကွ ဝိညာတ်ဒွေကို ရသောပုဒ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤကိုးဆယ်သော ပုဒ်တို့ကို၊ ဣဝ-ဤတတိယနယ၌၊ ဝုတ္တာ- ဟောအပ်ကုန်၏။

တတိယနယ၌ ဓမ္မာယတနတွင် ပါဝင်သော -

ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုခမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် ဤ ၅-မျိုးကိုသာ မူတည်၍ ဟောသည်။

ဤ ၅-မျိုးထည်းမှ ၁-မျိုးကို ဟောပုဒ်လုပ်လျှင် ကျန် ၄-မျိုးကို ယေ-စွဲ၊ ၂-မျိုးကို ဟောပုဒ်လုပ်လျှင် ကျန် ၃-မျိုး၊ ၃-မျိုးကို ဟောပုဒ်လုပ်လျှင် ကျန် ၂-မျိုး၊ ၄-မျိုးကို ဟောပုဒ်လုပ်လျှင် ကျန် ၁-မျိုးကိုသာ ယေ-စွဲပါလေ။

တောပုံနည်းပြ အနက်- ဝေဒနာက္ခန္ဓေန-ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်၊ ယေ ဓမ္မာ- အကြင် သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုခမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန- ဝေဒနာက္ခန္ဓာဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာ- မရေတွက် အပ်ကုန်၊ အာယတနသင်္ဂဟေန-ဓမ္မာယတနဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ- ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ ဓာတုသင်္ဂဟေန- ဓမ္မဓာတ် ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ ရေတွက်အပ်ကုန်၏။ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ သင်္ဂဟိတာတိ၊ တေ ဓမ္မာ - ထို သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုခမရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကို၊ အသင်္ဂဟိ- နိဗ္ဗာန်ကို၊ ခန္ဓတော- ခန္ဓာဟူသော အရေအတွက်မှ၊ ထပပေတွာ- ထား၍၊ တိတိ- သုံးပါးကုန်သော၊ ခန္ဓေတိ- ရူပက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်၊ ဧကေန- တစ်ပါးသော၊ အာယတနေေန- ဓမ္မာယတနဖြင့်၊ ဧကာယ- တစ်ပါးသော၊ ဓာတုယာ- ဓမ္မဓာတ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ- ရေတွက်အပ်ကုန်၏။

ဝါဠိနည်းပြ ဝေဒနာက္ခန္ဓေန ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသင်္ဂဟေန အသင်္ဂဟိတာ၊ အာယတနသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ။ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ ခန္ဓေတိ ကတိတာယတနေတိ ကတိတိ ဓာတုတိ သင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ အသင်္ဂဟိ ခန္ဓတော ဌပေတွာ တိတိ ခန္ဓေတိ ဧကေနာယတနေေန ဧကာယ ဓာတုယာ သင်္ဂဟိတာ။

စိတ္တသဟာဇ္ဈာပိ ဓမ္မေဟိ-၌ တေ ဓမ္မာ ဧကတိစိ ခန္ဓေတိ အသင်္ဂဟိတာ၊ ဟုဆို။

တတိယနယ နိဒ္ဒေသ (အသင်္ခတိဇောန သင်္ခတိဇာ)

ဥဒါန်းစဉ်   **အဗ္ဗန္တရဗာစိကာ-** (တယော ခန္ဓာ တထာ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြိယာနိ ဝ သောဠသ၊
 ပဒါနိ ပစ္စယာကာရေ၊ ဝုဒ္ဓသူပရိ ဝုဒ္ဓသ။)
ဗာစိရဗာစိကာ-   သမတိ သ ပဒါ တောန္တိ၊ ဂေါဠ ကေသု ဒသသ္မထ။
 ဒုဝေ ဝုဠန္တရုကာ၊ အဋ္ဌ တောန္တိ၊ မဟန္တရာတိ။

အကျဉ်းအောင်   **ဝေ-သဉ်-သင်-နိ-ဣ-ဝိ-ဣ-ဝေ-ဝိ-**
ယေစွဲဥပဒေသ   { နည်းတတိယ၊ တောဝုဒ်ပြု၊ ဓမ္မာယတန တစ်စိတ်ထဲ၊ ခန္ဓာပတူရာ ရှာ၍စွဲ၊
 ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ သုစုပရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ရရာ၊ တောသောအင်္ဂါ၊
 ရှင်းတို့ရှင်းသာ လည်၍စွဲ၊ နည်း တတိယ ပခက်ခဲ။

တတိယနယ ဇယား

အသက်ပါစောန				သက်ပါစိတ်							
ဟောပုံ	အထားတူပုံ	ယေ မျော	အသက်ပါစာ	သက်ပါစာ			ပုစ္ဆာ	သက်ပါစာ			
			ခန္ဓာ	အာ	ဇာ	အသင်္ခတံ		ခန္ဓေဟိ	အာ-ဟိ	ဇာတုဟိ	
ဝေ	၁၁	သဉ်-သင်-သု-နိ	ဝေ	ဓမ္မ	ဓမ္မ	? - ခန္ဓေဟိ ခန္ဓေဟိ ခန္ဓေဟိ ခန္ဓေဟိ ခန္ဓေဟိ ခန္ဓေဟိ ခန္ဓေဟိ ခန္ဓေဟိ	။	၃	၁	၁	
သဉ်	၂	ဝေ-သင်-သု-နိ	သဉ်	။	။		။	။	။	။	
သင်	၅၉	ဝေ-သဉ်-သု-နိ	သင်	။	။		။	။	။	။	
နိ	၃	ဝေ-သဉ်-သင်-သု	ခန္ဓာဟူသော	။	။		×	၄	။	။	
ဣ	၂	ဝေ-သဉ်-သင်-နိ	ဂ္ဂ	။	။		။	၃	။	။	
ဝိ	၄	ဝေ-သဉ်-နိ	ဂ္ဂ-သင်	။	။		။	၂	။	။	
ရာ	၁	သဉ်-သု-နိ	ဝေ-သင်	။	။		။	၂	။	။	
ဝေ	၆	သု-နိ	ဝေ-သဉ်-သင်	။	။		။	၁	။	။	
ဝိ	၂	နိ	ဂ္ဂ ဝေ-ခန္ဓာ	။	။		။	×	။	။	

အကျဉ်းအောင်ပုံ	ဟောပုံ	အထားတူပုံ
ဝေ	ဝေဒနာက္ခန္ဓေန	၁၁
သဉ်	သညာက္ခန္ဓေန	၂
သင်	သင်္ခါရက္ခန္ဓေန	၅၉
နိ	နိရောဓသေဝေန	၃
ဣ	ဣန္ဒြိယန္ဒြိယေန	၂

အကျဉ်းအောင်ပုံ	ဟောပုံ	အထားတူပုံ
ဝိ	ဝိဝိတိန္ဒြိယေန	၄
ရာ	ရာနေန	၁
ဝေ	ဝေထသိထေထိ ခန္ဓေထိ	၆
ဝိ	ဝိက္ခယထက္ခထိ ခန္ဓေထိ	၂

စတုတ္ထနယ

ဥဒါန်းစဉ်ငါထာ အနတ်- ဒွေ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ သစ္စာ- သပုဒယ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပန္နရသ- ၁၅-ပါးကုန်သော၊ ဣန္ဒြိယာ- ပသာဒိန္ဒြေ၊ ဝိပိတိန္ဒြေ၊ မနိန္ဒြေ-ကြဉ်သော ဣန္ဒြေတို့လည်းကောင်း၊ ကောဒသ-ကုန်သော၊ ပဋိဂ္ဂပဒါ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်စိတ်တစ်အေသ ရသော ပဋိဂ္ဂသပုပ္ဖါဒ်ပုဒ်တို့လည်းကောင်း၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ ဥဒ္ဓိန္ဒြ- ကောဒသ- ၁၁-ပါးကုန်သော၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္ပပ္ပဓာန်၊ အပ္ပမညာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ဝိညာ၊ ဗောဇ္ဇင်၊ မဂ္ဂင်၊ ဝဿ၊ ဝေတနာ၊ အဝိမောက္ခ၊ မနုဿိကာရတို့လည်းကောင်း၊ ဟိသပိခံ- သုံးဆယ်အပြားရှိသော၊ ဂေါတ္ထ ကပဒံ-တရားကိုယ် သာ ရကောင်းသော ဂေါတ္ထ ကပဒံလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤ ၆၉-ပုဒ်တို့ကို စတုတ္ထနယ၌ ဟောအပ်ကုန်၏။

ဤစတုတ္ထနယ၌- ဝေဒနာတစ်စိတ်၊ သင်္ခါရတစ်စိတ်၊ သုခုမရုပ်တစ်စိတ်၊ သဒ္ဓတစ်စိတ်ရသောပုဒ်ကို ဟောသည်။ ဝေဒနာတစ်စိတ်ကို ဟောပုဒ်လုပ်လျှင် ကြွင်းသော ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရတစ်စိတ်ကို ဟောလျှင် ကြွင်းသော သင်္ခါရ၊ သုခုမရုပ်တစ်စိတ်ကို ဟောလျှင် ကြွင်းသောသုခုမရုပ်၊ သဒ္ဓတစ်စိတ်ကို ဟောလျှင် ကြွင်းသော သဒ္ဓတို့ကို ယေ-စွဲ၍ မူလ ဟောရင်းဖြစ်သော တရားကို ဒုတိယ ယေ-စွဲပါ။

- ဟောပုဒ်နှင့် ယေ မွှာ-အရသည် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် ၃-မျိုးလုံးတူသည်။ ဥပမာ-
- ဟောပုဒ်က ဝေဒနာဖြစ်လျှင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ မွှာယတန၊ မွှာဓာတ်၊
- ဟောပုဒ်က သင်္ခါရဖြစ်လျှင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ မွှာယတန၊ မွှာဓာတ်၊
- ဟောပုဒ်က သုခုမရုပ်ဖြစ်လျှင် ရူပက္ခန္ဓာ၊ မွှာယတန၊ မွှာဓာတ်၊
- ဟောပုဒ်က သဒ္ဓဖြစ်လျှင် ရူပက္ခန္ဓာ၊ သဒ္ဓိယတန၊ သဒ္ဓဓာတ်၊

စတု၊ ပဉ္စ၊ သတိ၊ နဝ၊ ဒသ တက္ကားပြန် -နှင့်အညီ -

စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ သတ္တမ၊ နဝမ၊ ဒသမ- နယတို့၌ ကက္ကား ၂-ပြန်ဟောသည်။

ဟောပုဒ်ပြု အနက်- သမုဒယသစ္စေန-သည်။ ယေ မွှာ- အကြင် သမုဒယသစ္စာကြဉ်သော သင်္ခါရ က္ခန္ဓာ ၄၉-ခုတို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန- သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် အာယတနသင်္ဂဟေန- မွှာယတန- ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် ဓာတုသင်္ဂဟေန- မွှာဓာတ်ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် သင်္ဂဟိတာ- ရေတွက်အပ် ကုန်၏။ တေတိ မွှေတိ- ထို (သမုဒယသစ္စာကြဉ်သော) သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ခုတို့သည်။ ယေ မွှာ- အကြင် သမုဒယသစ္စာတို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန- သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် အာယတနသင်္ဂဟေန- မွှာယတန ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် ဓာတုသင်္ဂဟေန- မွှာဓာတ်ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် သင်္ဂဟိတာ- ရေတွက်အပ် ကုန်၏။ တေ မွှာ ကတိတိ သင်္ဂဟိတာတိ၊ ဧကေန- သော၊ ခန္ဓေန- သင်္ခါရက္ခန္ဓာဖြင့်၊ ဧကေနာယတနေန ကောယ ဓာတုယာ သင်္ဂဟိတာ။

ပရိဒေဝေန- ပရိဒေဝသည်။ ငါ- ပရိဒေဝ ဝိတ္တဇ ဝိပလ္လာသ သဒ္ဓသည်။ ယေ မွှာ- အကြင် အပရိဒေဝ ဝိတ္တဇသဒ္ဓ၊ ဥတုလသဒ္ဓတို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန- ရူပက္ခန္ဓာဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် အာယတန သင်္ဂဟေန- သဒ္ဓိယတနဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် ဓာတုသင်္ဂဟေန- သဒ္ဓဓာတ်ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့်-----

စတုတ္ထ (ကောဒသမ) နယနိဒ္ဒေသ

ဗတုတ္ထ- သင်တိဇေန သင်တိဇံ၊ ကောဒသမ- သင်တိဇေန သဒ္ဓဇုတ္တံ ဝိဒ္ဓဇုတ္တံ
ဥဒါန်းဝင် (ဒွေ သတ္တ ပစ္စုရသိန္ဓိယာ၊ ကောဒသ ပဋိဂ္ဂပဒါ။
 ဥဒ္ဓံ ပုန ကောဒသ၊) ဂေါတ္ထက ပဒပေတ္တ တိသဝိတတိ။

အကျဉ်းဆောင် သ-ပ-တ္တ-သု-ပ။

ယေဂ္ဂဥပဒေသ ဝေဒနာ၊ သင်္ခါရ၊ သုဂ္ဂပဗ္ဗင်္ဂ၊ သဒ္ဓ တစ်ပိတ်ရရာ၊ တောသောအင်္ဂါ၊ အကြွင်းတိုသော
 ရှေ့ယေဂ္ဂ၊ တောရင်းတိုကား နောက်ယေဂ္ဂ။

ကတ္တားပြန်သော နယများ- စတု, ပဉ္စ၊ သတ်, နဝ၊ ဒသ ကတ္တားပြန်။

စတုတ္ထနယ ယော

သင်္ဂဟိတေန					သင်္ဂဟိတံ								
ဟောပုံ	ယေ မ္ဗော	သင်္ဂဟိတ			ဧတိ ဧတေ	ယေ မ္ဗော	သင်္ဂဟိတ			ပုတ္တ	ဧတိ	အ-ဇနိ	ဧတယ
		ခနံ	အာ	ဇာ			ခနံ	အာ	ဇာ				
သ	-ကြင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉	သင်	ဓမ္မ	ဓမ္မ	←	သမုဒယသတ္တ	သင်	ဓမ္မ	ဓမ္မ	ပစ္စုရသိန္ဓိယာ ပဒပေတ္တ တိသဝိတ	၁	၁	၁
ပ	။ ၅၀	။	။	။	←	မဂ္ဂသတ္တ	။	။	။		။	။	။
တ္တ	-ကြင် သုဂ္ဂပရင် ၁၅	ဂ္ဂ	။	။	←	က္ကတ္တိန္ဒြေ	ဂ္ဂ	။	။		။	။	။
သု	-ကြင် ဝေဒနိန္ဒြေ ၄	ဝေ	။	။	←	သုဝိန္ဒြေ	ဝေ	။	။		။	။	။
ပ	အပရိဒေဝဝိတ္တလသဒ္ဓ ဥတုလသဒ္ဓ	ဂ္ဂ	သဒ္ဓါ	သဒ္ဓ	←	ပရိဒေဝဝိတ္တလ ဝိပလ္လာသ သဒ္ဓ	ဂ္ဂ	သဒ္ဓါ	သဒ္ဓ		။	။	။

သဒ္ဓ- ၃-မျိုး ၁။ ပရိဒေဝ ဝိတ္တလ ဝိပလ္လာသ သဒ္ဓ၊ ၂။ အပရိဒေဝ ဝိတ္တလသဒ္ဓ၊ ၃။ ဥတုလသဒ္ဓ၊

ပိဋိနည်းပြ သမုဒယသစ္စေန ယေ မ္ဗော ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ အာယတန သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊

ဓာတုသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ မ္ဗော ခန္ဓသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊

အာယတန သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ တေ မ္ဗော ကတိဟိ ခန္ဓေဟိ ကတိဟာယတနေဟိ

ကတိဟိ ဓာတုဟိ သင်္ဂဟိတာတိ၊ တေ မ္ဗော ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန ကောယ ဓာတုယာ သင်္ဂဟိတာ။

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	ဧတပုဒ်	သတ္တ	က္ကန္တိ	ပဋိဂ္ဂ	ဥဒ္ဓံ	ဂေါတ္ထက	အဏာဏုပုဒ်ပေါင်း
ဓ	သမုဒယသစ္စေန	၁	၃	၅	၄	၃၀	၄၃
စ	မဂ္ဂသစ္စေန	၁	၅	၂	၇		၁၅
ဇ	က္ကတ္တိန္ဒြေယေန		၂				၂
ဇု	သုဝိန္ဒြေယေန		၅	၃			၈
ဝ	ပရိဒေဝေန						၁

မာတိကာ+ဓာတုကထာလက်စောင်

ပဉ္စမနယ

ဥဒါန်းစဉ်ဂါထာ အနက်- သဗ္ဗေ ခန္ဓာ- ခန္ဓာ အားလုံးတို့၎င်း၊ တထာယတန ဓာတုယော-ထို့အတူ အာယတန၊ ဓာတ်အားလုံးတို့၎င်း၊ သစ္စတော- သစ္စာမှ၊ တယော- သမုဒယ၊ နိရောဓ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့၎င်း၊ ဣန္ဒြိယာနိပိ သဗ္ဗာနိ- ဣန္ဒြိယအားလုံးတို့၎င်း၊ ပဋိစ္စတော- ပဋိစ္စသပျဉ်းမှ၊ တေဝိသတိ- ဥပပတ္တိတဝ၊ ကမမာဝ၊ ရူပာဝ၊ သညာာဝ၊ ပဉ္စဝေါကာရာဝကြံသော ၂၃-ပုဒ်တို့၎င်း၊ ပရတော- နောက်၌၊ သောဠသပဒါ- သတိပဋ္ဌာန် အစရှိသော ပုဒ်တို့၎င်း၊ တေဝတ္တာလိသင်္ကံ တိကေ- နာမက္ခန္ဓာ တစ်စိတ်ကိုသာ ရသောပုဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ကိုသာ ရသောပုဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး နိဗ္ဗာန်ကို ရသောပုဒ်၊ ရုပ်တစ်စိတ်ကို ရသောပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော ၄၃-ပါး သော တိက်ပုဒ်တို့၎င်း၊ ဂေါဠကေ သတ္တတိ ဒွေ ဝ- တိက်ကဲ့သို့ ၇၂- ပါးသော ဂေါဠကပုဒ်တို့၎င်း၊ သတ္တ ဝုဠန္တရေ ပဒါ- ဝုဠန္တရဒက်၌ အပ္ပပ္ပယ၊ အသင်္ခတ၊ သနိဒဿန၊ သပ္ပဋိဗ၊ ရူပိ၊ အရူပိ၊ လောကုတ္တရာအားဖြင့် ၇-ပုဒ်တို့၎င်း၊ မဟန္တရေ၌၊ ဝုတ္တာ- ဟောအပ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌာရသ-ကုန်သော၊ ပဒါ- နာမက္ခန္ဓာတစ်စိတ်၊ ရုပ်တစ်စိတ်ကိုသာ ရသောပုဒ်တို့၎င်း၊ တတော ပရ- ထိုမှနောက်ဖြစ်သော ပိဋိဒက်၌၊ အဋ္ဌာရသေဝ- ကုန်သော၊ ပဒါ ဝ- နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးကိုသာ ရသောပုဒ်၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး နိဗ္ဗာန်ရသောပုဒ်တို့၎င်း၊ ဣတိ- ဤ ၂၅၇-ပုဒ် တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏။ သေသာ- ကြွင်းသော ၁၁၄-ပုဒ်တို့ကို၊ ဣဓ န ဘာသိတာ- ဤ၌ မဟောအပ်ကုန်။

ဤ ပဉ္စမနယ၌-

ဩဠာရိကရုပ်၊ သုခုမရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ စိတ်၊ နိဗ္ဗာန်-

ဤ ၇-မျိုးထည်းမှ ဟောပုဒ်နှင့် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်မတူရာကို ရှာ၍ ယေ ဓမ္မာ-အရ ယူပါ။ ဩဠာရိက၊ သုခုမရုပ် ၂-မျိုးလုံးရလျှင် ရုပ် ဟုသာ သာမညဆိုပါ။ ကတ္တာပြန် နယဖြစ်၍ ယင်း ယေ ဓမ္မာ- အရတရားသည်ပင် နောက်တပြန်ဟောပုဒ် တေဟိ ဓမ္မေဟိ- အရ ဖြစ်သည်။ ယင်း တပြန် ဒုတိယဟောပုဒ် တေဟိ ဓမ္မေဟိ-အရနှင့် ခန့်၊ အာ၊ ဓာတ် မတူရာကိုလည်း ဖော်ပြပါ ၇-မျိုးထည်းမှပင် ထုတ်ယူပါ။ ယင်း ၇-မျိုးထည်းမှ ခန့်၊ အာ၊ ဓာတ် မတူရာကို ရှာလျှင် အောက်ပါအတိုင်း လေးအုပ်စု ရနိုင်သည်။ ထုတ်ပုံနမူနာ-

ပထမ/ဒုတိယ ဟောပုဒ်	ခန့်၊ အာ၊ ဓာ ဓမ္မာသော တဌာ
၁ ဩဠာရိကရုပ်	ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ စိတ်၊ နိဗ္ဗာန်။
၂ သုခုမရုပ် (သို့) ရုပ် ၂၈-ခု	စိတ်။
၃ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန်	ဩဠာရိကရုပ်၊ စိတ်။
၄ စိတ်	ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ နိဗ္ဗာန်။

- ဆောင်း * ဩဠာဟောလျှင်၊ စွဲဖို့ပင်၊ ဝေ၊ သဉ်၊ သင်၊ စိတ်၊ နိ။
 * သုခု၊ ရုပ်ကုန်၊ ဟောလေတုံ၊ စွဲပုံ စိတ်သာတည်း။
 * ဝေ၊ သဉ်၊ သင်၊ နိ၊ ဟောလေဘိ၊ မှတ်သိ ဩဠာ၊ စိတ်။
 * စိတ်ကို ဟောလေ၊ ကြွင်းကုန်ပေ၊ ရုပ်၊ ဝေ၊ သဉ်၊ သင်၊ နိ။

ပဉ္စမနယ နိဒ္ဒေသ (အလင်္ဂဗိဝေဒန အလင်္ဂဗိဝံ)

ဥဒါန်းစဉ်(သဗ္ဗေ ခန္ဓာ တထာယတန၊ ဓာတုယော သဝ္ဂတော တယော။
 ဣန္ဒြိယာနိပိ သဗ္ဗာနိ၊ တေဝိသတိ ပဋိဂ္ဂတော။
 ပရတော သောဠသ ပဒါ၊ တေဝတ္တာလိသကံ တိကေ။
 ဇေဝ္ဗကေ သတ္တတိ ဒွေ စ၊ သတ္တ ဝုဠန္တရေ ပဒါ။
 ဖဟန္တရေ ပဒါ ဝုတ္တာ၊ အဋ္ဌာရသ တတော ပရံ။
 အဋ္ဌာရသေဝ ဉာတဗ္ဗ၊ သေသာ ဣဓ န ဘာသိတာတိ။

ဤ ဝုဇ္ဇနယ ဥဒါန်းစဉ်ပါကာကုတ် ပိဋိတော်၌ ဣဉ္ဇ နှောထာန-သေဉ်ဖြို ကောသုနယကောင်း ထမ်း၊ အဂ္ဂထာ၌ သဗ္ဗ ဒုနာ-သေဉ်ဖြိုဖြို အခြား ဝံပထမိန္ဒြိယ ခြင်္သေ့မှ အဆုံး၌ ဝုဇ္ဇ နှောထာန-သေဉ်ဖြို ကောသု-တု ဆိုသည်၊ အဂ္ဂထာ၌ ဣ ဣဉ္ဇကောင်း ထမ်း၊ သဗ္ဗ ဒုနာ-သေဉ်ဖြိုထာ ထမ်း။

အကျဉ်းဆောင် ၅- ၀- ၀- ၀- ၁- အ။

ယေစွံ ဥပဒေသ ဩဠာ-သုခ၊ နှစ်ဝုဇ္ဇယ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ-သင်္ခါရ၊ စိတ္တ-နိဗ္ဗာန်၊ ဝုဇ္ဇတန်၊ တောရန် ဝုဇ္ဇပ၊ ခန်-အာ မတု၊ ဓာတ်မတု၊ စွဲယု ယေနှစ်ဝ။

ပဉ္စမနယ ဇယား

အသက်ဟိတောန					အသက်ဟိတံ							
စကား	ယေ ဓမ္မာ	အသက်ဟိတာ			ပုစ္ဆာ	အသက်ဟိတာ			ပုစ္ဆာ	အနိမိ	အ-နိမိ	ဓာယာ
		ခန်	အာ	ဓာ		ခန်	အာ	ဓာ				
၅	စိတ် ဓဉ္ဇ				←	ရုပ်၊ ဝေသေဉ်၊ သင်၊ နိ			? ဝုဇ္ဇ နှောထာ၌ ဝေဒနာ	၁	၁	၇
၀	ဩဠာ ၁၂၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ				←	ဝေ သေဉ်၊ သင်၊ နိ				၂	၁၁	၁၇
၀	ရုပ်၊ ဝေ သေဉ်၊ သင်၊ နိ				←	စိတ် ဓဉ္ဇ				၄	၁၁	၁၁
၀	ဝေသေဉ်၊ သင်၊ စိတ်၊ နိ				←	ဩဠာ ၁၂				၄	၂	၀
၁	ဝေသေဉ်၊ သင်၊ နိ				←	ဩဠာ ၁၂၊ ဩဏက္ခန္ဓာ				၃	၁	၁
၁	ဩဠာ ၁၂				←	ဝေသေဉ်၊ သင်၊ စိတ်၊ နိ				၁	၁၀	၁၀

အကျဉ်းဆောင်စုခို	ထောစုခို	အားထုစုခို
၅	ရူပက္ခန္ဓာ	၂၂
၀	ဝေဒနာက္ခန္ဓာ	၀၂
၀	ဝိညာဏက္ခန္ဓာ	၁၃
၀	စက္ခယတနေန	၃၀
၀	သဠာယတနေန	၂
၁	အရူပဘဝနေ	၁၀၈

ဖိဋ္ဌိနည်းဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာ ယေ ဓမ္မာ ခန္ဓသက်ဟောန အသက်ဟိတာ၊ အာယတနသက်ဟောန အသက်ဟိတာ၊ ဓာတုသက်ဟောန အသက်ဟိတာ၊ တေဟိ ဓမ္မတိ ယေဓမ္မာ ခန္ဓသက်ဟောန အသက်ဟိတာ၊ အာယတနသက်ဟောန အသက်ဟိတာ၊ ဓာတုသက်ဟောန အသက်ဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ခန္ဓေတိ... အသက်ဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ ဧကေန ခန္ဓေန ဧကေနာယတနေန သတ္တဟိ ဓာတုဟိ အသက်ဟိတာ။

ဤ ပဉ္စမနယ၌ ဩဠာရိက၊ သုဗုဒ္ဓ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ စိတ္တ၊ နိဗ္ဗာန် ဤ ၇-ခုကို မှတ်ပြီးလျှင် တောပုဒ်နှင့် ခန်၊ အာ၊ ဓာတ် မတုသော တရားကို ထို ၇-မျိုးအတွင်း၌သာ ရှာ၍ ယေဓမ္မာအရ စွဲယု တစ်ခန် ကတ္တာပြန်၍ တောပုဒ်လုပ်ရာ၌လည်း နည်းတူပင်။

ဆဋ္ဌ(ဒသမ) နယ နိဒ္ဒေသ

ဆဋ္ဌ - သမ္ပယောဂါ ပိပ္ပယောဂါ၊ ဒသမ - ပိပ္ပယုတ္တေန ပိပ္ပယုတ္တံ

ဥဒါန်းစဉ်

(ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မေတတု၊ ဒုက္ခသစ္စန္ဓ ဝိဝိတံ။
သဋ္ဌာယတနံ နာမရူပံ၊ စတ္တာရော စ မဟာဘင်္ဂါ။
ဇာတိ ရော စ မရဏံ) တိကေသွေကုနဝိသတိ။
ဂေါတ္ထကေသု စ ပညာသ၊ အဋ္ဌ ဝုဋ္ဌန္တရေ ပဒါ။
မဟန္တရေ ပန္နရသ၊ အဋ္ဌာရသ တတော ပရေ။
တေဝိသ ပဒသတံ ဧတံ၊ သပ္ပယောဂေ န လတ္တတိတိ။

သမ္ပယုတ် ပိပ္ပယုတ် လက္ခဏာ

နာမက္ခန္ဓာ၊ ချင်းချင်းရ၊ မှတ်ကြသပ္ပယုတ်။
သပ္ပယောဂ၊ လက္ခဏာလေး၊ ညီတိုရေ၊ သိရေးသပ္ပယုတ်။
နိဗ္ဗာန်နှင့် နာမ်၊ ရုပ်နှင့် နာမ်၊ ဧကန် ပိပ္ပယုတ်။
မိတ်ဇာတ် ခုနှစ်၊ ချင်းချင်းဖြစ်၊ စင်စစ် ပိပ္ပယုတ်။
နိဗ္ဗာန်နှင့် ရုပ်၊ ရုပ်ချင်းရုပ်၊ သပ္ပယုတ် ပိပ္ပယုတ်မဆိုရာ။
ဘုံ-ကာ-ဇာတ်-သန်၊ ဤလေးတန်၊ မှတ်ရန် ဝိပ် အချုပ်။

သမ္ပယုတ် ပိပ္ပယုတ်ရှာနည်း အချုပ်

က အုပ်စု (နာမက္ခန္ဓာ)	ခ အုပ်စု
မိတ် + ဧတေသိက် (ဗေ,ဆဋ္ဌိ,ဆင်)	ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်

သပ္ပယုတ်- က-အုပ်စုဖြစ်သည့် နာမက္ခန္ဓာအချင်းချင်းသာ သပ္ပယောဂလက္ခဏာနှင့် ညီလျှင် သပ္ပယုတ် ရနိုင်သည်။ မိတ်၏ သပ္ပယုတ်ကား ဧတေသိက်၊ ဧတေသိက်၏ သပ္ပယုတ်ကား မိတ်။

ပိပ္ပယုတ်- က-အုပ်စု မိတ်ဧတေသိက်၏ ပိပ္ပယုတ်ကား ခ- အုပ်စု ရုပ် နိဗ္ဗာန်၊ ခ-အုပ်စု ရုပ်နိဗ္ဗာန်၏ ပိပ္ပယုတ်ကား က- အုပ်စု မိတ်, ဧတေသိက်။
ပိညာဏဇာတ်အချင်းချင်းလည်း ပိပ္ပယုတ်ဖြစ်သေးသည်။
(ဝိညာဏဇာတ်ပိပ္ပယုတ်သည် ခန့်,အ-နှင့် ဧဆိုင်၊ ဧထုပိပ္ပယုတ်နှင့်သာ ဆိုင်)

သမ္ပယုတ် မရှိသော ပုဒ်များ

တောပုဒ်သည် က-အုပ်စု နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံး သော်လည်းကောင်း, ခ-အုပ်စု ရုပ်, နိဗ္ဗာန်သော် လည်းကောင်း, နာမက္ခန္ဓာနှင့် ရုပ်, နိဗ္ဗာန် ရောနေသော်လည်းကောင်း သပ္ပယုတ်မရှိ၊ နုတ္တိ အပြေထုတ်။
* ရုပ်နှင့် နိဗ္ဗာန်၊ နာမ်ခန့် လေးဝါ တောလေတော၊ မရ သပ္ပယုတ် နုတ္တိထုတ်။

ပိပ္ပယုတ်ဘက်၌ နတ္ထိမဂ္ဂိ

သပ္ပယုတ်ဘက် “နတ္ထိ” ဟု ထုတ်ရသကဲ့သို့ ပိပ္ပယုတ်ဘက်၌ “နတ္ထိ” ထုတ်ရရှိ ထုံးစံမရှိ၊ အကြောင်းကား— ပိပ္ပယုတ်မရကောင်းသော တရားမျိုးကို ဤဆဋ္ဌနယ၌ ဟောပုဒ် အပြစ်ဖြင့် မဟောသောကြောင့်တည်း။ ဤဆဋ္ဌနယ၌ ခန့်-အာ-ဓာတ် ပိပ္ပယုတ်ဖြစ်မှ ဟောသည်။ ယုတ်စွာအဆုံး ဓာတ်တစ်ပါးလောက်မျှ ပိပ္ပယုတ်မပြင်လျှင် မဟောတူလို။

ကေတိမိ

ကေတိမိ-တူသည် တစ်ချို့တစ်ဝက်ဟု ဆိုလိုသည်။
 ကေတိမိ-ကို ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်ထည်း၌သာ များသောအားဖြင့် ထုတ်လေ့ရှိသည်။
 ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌- ၁။ ဝေတသိက်၊
 ၂။ သုဉ္စရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်-ဟု ၂-အုပ်စု ပါနေခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။
 ဟောပုဒ်က သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်စိတ်ဖြစ်လျှင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုပါ “ကေတိမိ” ထုတ်ပါ။
 သင်္ခါရက္ခန္ဓာတစ်စိတ်မဟုတ်လျှင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ကေတိမိ မထုတ်ရ။
 * တစ်စိတ်သင်္ခါ၊ တောလေရာ၊ သင်္ဠိ၊ တေတိမိ။

တောပုဒ်	ကေတိမိ		
	သပ္ပယုတ်	ပိပ္ပယုတ်	
	(သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌	ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော	
	အကျုံးဝင်သော စေတသိတ်	စေတသိတ်-၅၂	သုဉ္စရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်
နာမ် ထပ်စိတ်ဖြစ်လျှင်	။		။ ။
ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်လျှင်	ဓမ္မိ	။	
ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် နာမ်ဗျောလျှင်	ဓမ္မိ		ဓမ္မိ

သင်္ချာသရုပ် ဟောပုဒ်တူ နယများ

ဝတုတ္တနှင့်	ကောဒသမ နယသည် သင်္ချာသရုပ် ဟောပုဒ်အားဖြင့် တူသည်။
ဆဋ္ဌနှင့်	ဒသမ ။ ။
နဝမနှင့်	ဒွိဒသမ ။ ။
အဋ္ဌမနှင့်	ရဒ္ဒသမ ။ ။

* ၀-၆, ဆ-အ နဝနှင့် ဒွါ၊ အဋ္ဌ-ရဒ္ဒါ၊ သင်္ချာတောပုဒ် အတူထုတ်။

ဆဋ္ဌနယ

ရူပက္ခန္ဓာကို တောပုဒ်လုပ်ရာ၌ ရုပ်နှင့် သပ္ပယုတ် မရှိ၍၊ ရူပက္ခန္ဓော ကတိတိ သပ္ပယုတ္တောတိ နတ္ထိ-တုထုတ်၊ ရူပက္ခန္ဓော-ရူပက္ခန္ဓာသည်၊ ကတိတိ-အဘယ်မျှလောက်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့နှင့် သပ္ပယုတ္တော-ယှဉ်သနည်း။ နတ္ထိ-မရှိ။

ရုပ်၏ ဝိပ္ပယုတ်သည် ဝိတ်၊ ဝေတသိက်ဖြစ်၍ ထို ဝိတ်၊ ဝေတသိက်ကို ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ် ဖွဲ့လျှင် အပြည့်အဝ အနေဖြင့် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ မနာယတန၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့တည်း။ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မ ဓာတ်သည် အပြည့်အဝ မဟုတ်၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော ဝေတသိက် ၅၂-ခု နှင့်သာ ဝိပ္ပယုတ် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်-

ဝေတုဟိ-လေးပါးကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့် ဧကေန-တစ်ပါးသော၊ အာယတနေန-မနာ ယတနနှင့် သတ္တဟိ-ခုနှစ်ပါးကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တော-မယှဉ်။ ဧကေန-သော၊ အာယတနေန-ဓမ္မာယတနနှင့် ဧကာယ-သော၊ ဓာတုယာ-ဓမ္မဓာတ်နှင့်၊ ဧကဟိဝိ-ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော ဝေတသိက် ၅၂-ခုဟု ဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တော။

ဝေဒနာနှင့် သပ္ပယုတ်သည် ဝိတ်-ရဉ္စ၊ ဝေဒနာကြ၍ ဝေတသိက် ၅၁-ခုဖြစ်၍၊ ဝေဒနာကြ၍ နာမက္ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ မနာယတန၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့သည် အပြည့်အဝ သပ္ပယုတ်မဟုတ်၊ ဝေတသိက် ၅၁-ခုသည် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် တစ်ဝိတ်တစ်ဒေသ။

ဝေဒနာနှင့် ဝိပ္ပယုတ်သည် ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၍ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ဩဠာရိကယတန၊ ဩဠာရိကဓာတ်တို့သည် အပြည့်အဝ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော သုခုမရုပ် ၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန် အချို့။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာနှင့် သပ္ပယုတ်သည် ဝေတသိက်ဖြစ်၍ ဝေတသိက်ခန္ဓာ ၃-ပါးသာ အပြည့်ရသည်။ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော ဝေတသိက် ၅၂-ခုကား တစ်ဝိတ်သာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာနှင့် ဝိပ္ပယုတ် ကား ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် ဖြစ်သည်။

ဝက္ခူဝိညာဏဓာတ်နှင့် သပ္ပယုတ်ကား သဗ္ဗဝိတ္တသာဓာရဏဝေတသိက် ၇-ခုဖြစ်၍ ဝေတသိက် ခန္ဓာ အပြည့်နှင့် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော သဗ္ဗဝိတ္တသာဓာရဏဝေတသိက် ၇-ခုဟုဆိုအပ်သော အချို့ ဝိပ္ပယုတ်ကား နှစ်နှင့် ရိုးရိုး ဝိပ္ပယုတ်သည် ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်။

ဝိတ်ဓာတ် ခုနှစ်၊ ဆွင်းဆွင်းဖြစ်၊ စင်စစ် ဝိပ္ပယုတ်-နှင့် အညီ ဝက္ခူဝိညာဏဓာတ်ကြ၍သော သဝိညာဏဓာတ်နှင့်လည်း ဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သေးသည်။ (ဖင်းဆိဗ္ဗာဏဓာတ်သည့် ဒန့်၊ အ-နှင့် ဧဆိုင်၊ ဧထုဝိဗ္ဗေထံနှင့်အဆိုင်)

သဖုဒယသစ္စာ-တူသော လောဘ-နှင့် သပ္ပယုတ်ကား လောဘာမူဝိတ် ၈-ခု၊ လောဘကြ၍သော ဝေတသိက် ၂၁-ခုဖြစ်သည်။ ဟောပုဒ်သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တစ်ဝိတ်ဖြစ်၍ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပါ ဧကဟိဝိ-ထုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဝေ၊ သဉ်၊ ဝိဉ်-တူသော နာမက္ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ မနာယတန၊ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် သပ္ပယုတ် အပြည့်။

အရှင်တိလောကာဘိဝံသ (အင်္ဂုဏ်)

ဆဋ္ဌနယ ယော

အကျဉ်းစာ	အလား	ဟောနာမ	သမ္ပယုတ္တော					ဝိပ္ပယုတ္တော				
			အနွယ်	အာ-ဟိ	ဇာတိ	ကောဟိဝိ		အနွယ်	အာ-ဟိ	ဇာတိ	ကောဟိဝိ	
						သင်္ဂါ	မွှေးယတနု ဓမ္မဓာတ်				မွှေးယတနု ဓမ္မဓာတ်	မွှေးယတနု ဓမ္မဓာတ်
၅	၄၃	ရူပက္ခန္ဓော							၄	၁	၇	၈၀-၅၂
၈	၆	ဝေဒနာက္ခန္ဓော	၃	၁	၇		။	၈၀-၅၁	၁	၁၀	၁၀	သုခုမ-နိဗ္ဗာန်
၈	၆	ဝိညာဏက္ခန္ဓော	၃				။	၈၀-၅၂	၁	၁၀	၁၀	။
၈	၇	စက္ခုဝိညာဏဓာတု	၃				။	၈၀-၇	၁	၁၀	၁၆	။
သ	၅၃	သမုဒယသစ္စံ	၃	၁	၁	။	။	၈၀-၂၁	၁	၁၀	၁၆	။
သ	၇	သုဝိနိဗ္ဗိယံ	၃	၁	၁		။	၈၀-၆	၁	၁၀	၁၆	။
ဥ	၁	ဥပေက္ခိနိဗ္ဗိယံ	၃	၁	၆		။	၈၀-၄၆	၁	၁၀	၁၁	။
၈	၄	ဖဿော	၃	၁	၇	။	။	၈၀-၅၁	၁	၁၀	၁၀	။
၅	၁	ရူပဘဝေါ									၃	
အ	၄၆	အရူပဘဝေါ							၁	၁၀	၁၆	။
ဣ	၁	ဣန္ဒြိယါဒေါ	၂			။	။	၈၀-၃၃	၁	၁၀	၁၆	။
ဈ	၁	ဈာန်	၂	၁	၁	။	။	၈၀-၃၃	၁	၁၀	၁၆	။
အ	၁	အဝိပောက္ခော	၃	၁	၂	။	။	၈၀-၅၀	၁	၁၀	၁၅	။
သ	၄	သုခိယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ	၁				။	သု-၈၀-၆၃	၁	၁၀	၁၅	။
အ	၃	အဒုက္ခသုခိယံ---	၁				။	ဥ-၈၀-၅၅	၁	၁၀	၁၁	။
ဝိ	၇	ဝိပါကာ ဓမ္မာ							၁	၁၀	၁၀	။
နေ	၄	နေဝိပါက-----ဓမ္မ ဓမ္မာ									၅	
အ	၂၆	အနုပါဒိန္န အနုပါဒိနိယာ ဓမ္မာ									၆	
သ	၃	သဝိတက္ကသဝိဓာရာ ဓမ္မာ				။	။	တက်-ဓာ	၁	၁၀	၁၅	။
အ	၁၇	အဝိတက္ကဝိဓာရာဓမ္မာ				။	။	ဓာ	၁	၁၀	၁၆	။
အ	၃	အဝိတက္ကအဝိဓာရာ ဓမ္မာ									၁	
စေ	၆	စေတသိကာ ဓမ္မာ	၁	၁	၇				၁	၁၀	၁၀	။

အမိမောက္ခသည် ပိပိကိစ္ဆာသဟဂုတ်၊ နွေပွဲညာဉ်ကြည့် ဝိတ် ၇၈-ခု၊ အမိမောက္ခ၊ ပိပိကိစ္ဆာကြည့် ဝေတသိက် ၅၀-တို့နှင့် ယှဉ်သည်။ ဝေ၊ သဉ်၊ ဝိဉ် တူသော နာမက္ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ မနာယတန၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါးတို့နှင့် သပ္ပယုတ်၊ သင်၊ ဝေ၊ ဝေဉ် အကျိုးဝင်သော ဝေ ၅၀-နှင့် အချို့သပ္ပယုတ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပဉ္စဝိညာဏ ဓာတ်တို့နှင့် ဝိပွယုတ်။ (ဖင်းစူးဝိညာဏဓာတ်သည် ခန့်အားနှင့်ဆိုင်၊ ဧတုပိပုထုတ်နှင့်သာ ဆိုင်)

သုဇိယ ဝေဒနာယ သပ္ပယုတ္တဓမ္မသည် သုခဝေဒနာ ၆၃-ခုနှင့် ယှဉ်သည်။ ၎င်းသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အပြည့်၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ် တစ်ဝိတ်။

(ဖောရ်ခိုဉ် ဖာယိညာဏဓာတ်၊ နောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါး ဝိစင်၍ ဣင်း ဖုဝိညာဏဓာတ်နှင့် ဧတုပိပုထုတ်)

အဒုတပသုဇိယ ဝေဒနာယ သပ္ပယုတ္တဓမ္မသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၆၃-ခုနှင့် ယှဉ်သည်။ ဟော ပုဒ်၌ ကာယဝိညာဏဓာတ်မှ တပါး ဆဝိညာဏဓာတ်ပါသည်။

ဝိပါကာ ဓမ္မာ-၌ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံးပါ၍ သပ္ပယုတ် မရှိ၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်သာ ဝိပွယုတ်ဖြစ်သည်။ ဝိပါကာ ဓမ္မာ-တွင် ဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါးလုံး ပါနေ၍ ဓာတုဝိပွယုတ် မရှိ။

ဧဝံ ဝိပါတ နုပိပါတဓမ္မဓမ္မာ-၌ ရုပ်၊ နာမ် ရောနေ၍ ရိုးရိုး သပ္ပယုတ် ဝိပွယုတ် မရှိ၊ ဟောပုဒ် ကြိယာဝိတ်၌ မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါးသာပါ၍ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်နှင့်သာ ဓာတုဝိပွယုတ်။

အနုပါဒိန္ဒရအနုပါဒိနိယာ ဓမ္မာ-၌လည်း လောကုတ္တရာနာမ်နှင့် နိဗ္ဗာန် ရောနေ၍ ရိုးရိုး သပ္ပယုတ်၊ ဝိပွယုတ် မရှိ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှ တပါးသော ဆ ဝိညာဏဓာတ်နှင့်သာ ဓာတုဝိပွယုတ်။

သဝိတက္ကသဝိစာရာ ဓမ္မာ-သည် ဝိတက်၊ ဝိစာရနှင့်သာ ကေတိဝိ သပ္ပယုတ်ဖြစ်သည်။ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်မှ တပါးသော ဆ ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်သာ ဝိပွယုတ်ဖြစ်သည်။

အဝိတက္ကဝိစာရဗတ္တာ ဓမ္မာ-သည် ဝိစာရနှင့်သာ ကေတိဝိသပ္ပယုတ်ဖြစ်သည်။ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ မနော ဝိညာဏဓာတ်မှ တပါးသော ဆ ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် ဝိပွယုတ်ဖြစ်သည်။

အဝိတက္ကအဝိစာရာ ဓမ္မာ-၌ ရုပ်၊ နာမ် ရောနေ၍ ရိုးရိုး သပ္ပယုတ်၊ ဝိပွယုတ် မရှိ၊ မနောဓာတ် ၁-ပါးနှင့်သာ ဓာတုဝိပွယုတ်ဖြစ်သည်။

ဝေတသိကာ ဓမ္မာ-သည် ဝိတ် ၈၉-ခုနှင့်သပ္ပယုတ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝိပွယုတ်ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤဆဋ္ဌနယ သေချာစွာ နားလည်လျှင် အထက်နယများ အခက်အခဲမရှိနိုင်တော့၊ ထို့ကြောင့် ဤဆဋ္ဌနယကို သေချာနားလည်အောင် ကြိုးစားပါ။
အဋ္ဌမ၊ ဒသမ၊ စုဒ္ဒသမနယတို့၌ ကား- ဘုံ၊ ကာ၊ ဇာတ်၊ သန်-တူသောဝိပွယုတ် ၄-မျိုး သတိထားဖို့ လိုအပ်သေးသည်။

သတ္တမနယ

ဝေဒနာက္ခန္ဓန-ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် မိတ် ရ၉-ခု၊ ဝေဒနာကြင်သော စေတသိက် ၅၁-ခုတို့သည်။ သပ္ပယုတ္တာ-ယှဉ်ကုန်၏။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ-ထို မိတ် ရ၉-ခု၊ စေတသိက် ၅၂-ခုတို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ရုပ် ၂၈-ခု၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ-မယှဉ်ကုန်။

ဝက္ခူပိညာဏဓာတုယာ-နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် သဗ္ဗဝိညာဏဓာတုစေတသိက် ၇-ခုတို့သည်။ သပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ- ထို ဝက္ခူပိညာဏဓာတ် ဝိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် ဝက္ခူပိညာဏဓာတ်ကြင်သော ဆ ဝိညာဏဓာတ် ဝိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ် ၂၈-ခု၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်။

တေ ဓမ္မာ ကတိတိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ။

ကေဟိမိ- တစ်စုံတစ်ခုကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-တို့နှင့် န ဝိပ္ပယုတ္တာ-ဝိပ္ပယုတ်မပြင်ကုန်၊ န ကေဟိမိ အာယတနေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ကောယ၊ ဓာတုယာ-ဝက္ခူပိညာဏဓာတ်နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တာ။

အဓိမောက္ခေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် အဓိမောက္ခဖြစ်သောမိတ် ၇၈-ခု၊ အဓိမောက္ခ၊ ဝိမိကိစ္ဆာ ကြင်သော စေတသိက် ၅၀-တို့သည်။ သပ္ပယုတ္တာ-ယှဉ်ကုန်၏။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ- ထို အဓိမောက္ခဖြစ်သောမိတ် ၇၈-ခု၊ ဝိမိကိစ္ဆာကြင်သော စေတသိက် ၅၁-ခုတို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် နွေပဉ္စပိညာဉ် ၁၀, ဝိမိကိစ္ဆာသဟ ဂုတ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ် ၂၈-ခု, နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ။

တေ ဓမ္မာ ကတိတိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ န ကေဟိမိ ခန္ဓေဟိ, န ကေဟိမိ အာယတနေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ကောယ-သော၊ ဓာတုယာ-မနောဓာတ်နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တာ။

သဝိတက္ကသဝိစာရေဟိ ဓမ္မေဟိ- သဝိတက္ကသဝိစာရမိတ် ၅၅-ခု, ဝိတက်, ဝိစာရကြင်သော စေတသိက် ၅၀-တို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ဝိတက်,ဝိစာရတို့သည်။ သပ္ပယုတ္တာ-ယှဉ်ကုန်၏။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ- ထို သဝိတက္ကသဝိစာရ ဝိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် သဝိတက္ကသဝိစာရ ဝိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်။

တေ ဓမ္မာ ကတိတိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ န ကေဟိမိ ခန္ဓေဟိ, န ကေဟိမိ အာယတနေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ကောယ-သော၊ ဓာတုယာ-မနောဓာတ်နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တာ။

ဥပေက္ခာဗျူဟေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် ဥပေက္ခာဝေဒနာကြင်သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ သည်။ သပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ- ထို ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, အေမနဿသဟဂုတ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည်။ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ န ကေဟိမိ ခန္ဓေဟိ, န ကေဟိမိ အာယတနေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ပဉ္စဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတုတိ- ဝက္ခူပိညာဏဓာတ်, သောတ, ဃာန, ဝိဂ္ဂိပိညာဏဓာတ်, မနောဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တာ။

သတ္တမနယ နိဒ္ဒေသ
(လခဗ္ဗသုတ္တေန ဝိဂ္ဂုသုတ္တံ)

ဥဒါန်းစဉ် (ခန္ဓာ စတုရော အာယတနဉ္စ မေကံ၊ (နားထွနာ ၄၊ နှောထနာ)
တတူသု သတ္တ ဒွေဝိ ဝ ဣန္ဒြိယတော၊ (သတ္တဝိညာဏစာယ်၊ ဓနိန္ဒြိ၊ ဥထေတိန္ဒြိ)
တယော ပဋိဂ္ဂ တထရိဝ ဗဿပဉ္စယ၊ (ပိဉ်၊ စသ်၊ ဝေ-၃၊ စသ်၊ ဝေ၊ သဉ်၊ ဝေ၊ စိတ္တ-၅)
အဘိဗုဒ္ဓနာ မနသိ) တိကေသု တိကေ၊ (အစိစောတ္တ၊ နေသိတာရ၊ ဝေဒနာထိတ် တ၊ ပိတက္ကထိတ် စ၊ ပိထိထိတ် တ)
သတ္တန္တရာ ဒွေ ဝ မနေန ယုတ္တာ၊ (မက္ခန္ဓထိန္ဒြိ ပိထိသော ဝှိ၊ စေသိထိသော ဝှိ၊ စေသိထိန္ဒြိ ပိတ္တဝေပိသောဝှိ)
ပိတက္က ပိတရဏာ ဥပေက္ခကာယ စာတိ၊ (သပိတက္ကဝေဒ၊ သပိတရဝေဒ၊ ဥပေက္ခာသထဝေဒ)

အမျိုးအစား	အမျိုးအစား	သတ္တမနယ ယော				ပိပ္ပယုတ္တာ				
		ဟောပုဒ်	ယေ ဓမ္မာ သပ္ပယုတ္တာ	ပိတရဏာ (ပိတရဏာ) ဝေဒနာ	ယေ ဓမ္မာ ပိပ္ပယုတ္တာ	ပိပ္ပယုတ္တာ (ပိပ္ပယုတ္တာ) ဝေဒနာ	ပိပ္ပယုတ္တာ	ပိပ္ပယုတ္တာ	ပိပ္ပယုတ္တာ	ကောဟိပိ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဇာတ်
ဝေ	၂၂	ဝေဒနာက္ခန္ဓေန	ပိတ် ဇေ၊ ဝေ ၅၁		ပိတရဏာ (ပိတရဏာ) ဝေဒနာ		ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်	၄	၁	၇
ဝိ		ဝိညာဏက္ခန္ဓေန	ဝေ ၅၂	။		၄	၁	၇	။	
ဝ	၁၁	က္ခေပိညာဏ တတူယာ	သဗ္ဗပိတ္တ-ဝေ-၇	စ ပိညာ-ပိတ္တပျိဒ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်				၁		
အ		အဘိဗောဓက္ခေန	ပိတ် ၇၈၊ ဝေ ၅၁	ဒွေပဉ္စ၊ ပိပိ၊ ရုပ်၊ နိ				၁		
သ		သပိတက္က သပိတရေဟိ	တက်၊ စာ	အပိတက္ကအပိတရ ပိတ္တပျိဒ်၊ ရုပ်၊ နိ				၁		
ဥ	၄	ဥပေက္ခိန္ဒြိယေန	(ဥ-ဝေ ကြဉ်) ဥပေက္ခာပိတ္တပျိဒ်	သု၊ ဒု၊ သော၊ ဒေါ- ပိတ္တပျိဒ်၊ ရုပ်၊ နိ				၅		
အ		အနုက္ခမသုဒါယ ဝေဒနာယ-ဓမ္မေဟိ	ဥပေက္ခာဝေဒနာ	။				၅		

ဤသတ္တမနယ၌ ဝေပုဒ်ပြထားသော “ဝေ-ဝ-ဥ” ၃-ခုသာ အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်ဖြစ်၏။ “ဝိ-အ-သ-အ” ၄-ပုဒ်ကား ပါဠိတော်၌ သင်္ချာတူအဖြစ်လာသော်လည်း ယေ-တေ အစွဲထူး၍ ထည့်ပြထားသည်။

ဟောပုဒ်နှင့် သပ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားများကို ရှေ့ယေ’စွဲ၍ “တေဟိ ဓမ္မေဟိ” အရ ဟောပုဒ်နှင့် တက္က ယေ ဓမ္မာ-အရ တရားတို့ကို တော်ပြု၍ အနက်ပေးလေ။

ယေ ဓမ္မာ-အရ တရားတို့သာ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်စသည်နှင့် ပိပ္ပယုတ္တဖြစ်ကြသည်မဟုတ်သေး။ ဟောပုဒ် တရားနှင့်ပါ ပိပ္ပယုတ္တဖြစ်သေးဟု သိစေလိုသောကြောင့် “တေ ဓမ္မာ” ဖြင့် ဟောပုဒ်အရ တရားကိုပါ ယူရသည်။

အဋ္ဌမနယ

ရူပတွစ္ဆေန-ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင်နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ- ယှဉ်ကုန်၊
တေ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ကတိတိ- ကုန်သော ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ- ယှဉ်ကုန်သနည်း။
နတ္ထိ- မရှိကုန်။

ဝေဒနာတွစ္ဆေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် ရုပ် ၂၈-ခု၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေ ဓမ္မာ
ကတိတိ သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ။

စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ-နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကြင်သော ဆဝိညာဏဓာတ်
ဝိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ။

ဒုက္ခသစ္စေန- နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် လောကုတ္တရာဗိတ် ၈-ခု၊ ဝေတသိက် ၃၆-ခုတို့သည်
ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ။(ဃောထီနှင့် ဃောဏုတ္တဏုထီ၊ ဃောသီထံ အချင်းချင်း ဇာထိဝိဂ္ဂယုထံ၊
(* နိဗ္ဗာန်နှင့် ရုပ်၊ ရုပ်ချင်း ရုပ်၊ သစ္စယုထံ၊ ဝိဂ္ဂယုထံ အဆိုတု)

သမုဒယသစ္စေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် အေသပူ၊ မောဟပူ၊ ကုသိုလ်၊ ဝိပါက်၊ ကြိယာ ဝိတ္တုပ္ပါဒ်၊
ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ။ (ဇာတိ ဝိပ္ပယုတ်)

ဥပေက္ခိန္ဒြိယေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် သုခ၊ ဒုက္ခ၊ သောမနဿ၊ အေမနဿသဟရတ် ဝိတ္တုပ္ပါဒ်၊
ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ သမ္ပယုတ္တာတိ နတ္ထိ။ (ဝေဒနာဓာတ်)

ဥပပတ္တိဘဝေန- နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိလ်၊ ကြိယာ ဝိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်
(ဥပပတ္တိဘဝ-၌ ရုပ်၊ နှစ် ဖောဒေ၌ မိုးမိုး သစ္စယုထံ၊ ဝိဂ္ဂယုထံ ဧရ၊ ဃောထီဝိပါထီနှင့်သာ ဇာထိဝိဂ္ဂယုထံ)

တာမဘာဝေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝဟူသော ဗိတ်၊ ဝေတသိက်၊ ကုသိုလ်၊
အကုသိုလ်၊ ဝိလ်၊ ကြိယာ ဝိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ (ရူ၊ အရူ၊ ဖိုလ်ထီနှင့် ချစ်ဝိဂ္ဂယုထံ၊ တု၊ အတု၊ ဩ-ထီနှင့် ဇာထိဝိဂ္ဂယုထံ)

ပရိတ္တာရမ္မဏေတိ ဓမ္မေတိ- ပရိတ္တာရမ္မဏဓမ္မတို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ- အကြင် မဟာဂုတာရမ္မဏ၊
အပ္ပမာဏာရမ္မဏ၊ပညတ္တာရမ္မဏတရား၊ ရုပ်၊နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ (ဃောထီ၌ နှစ်ဏှုဿာ ထီ၌ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်လည်း ဝိဂ္ဂယုထံဖြစ်သည့်၊
(* နိဗ္ဗာန် နှင့် နှစ်၊ ရုပ် နှင့် နှစ်၊ ဃောန် ဝိဂ္ဂယုထံ)

ဤ အဋ္ဌမနယ၌ ဝိပ္ပယုတ် ၄-ပါး ပြင်သင့်သော ဥဒါန်းစဉ်ငါထာပါ ၄၇-ပုဒ်တို့ကို မဟောအပ်ကုန်။

အဋ္ဌမ+စုဒ္ဒသမ နယ နိဒ္ဒေသ

အဋ္ဌမ - ဝိဇ္ဇေယျဇာနိ သစ္စသုဇ္ဇာနိ၊ **စုဒ္ဒသမ** - ဝိဇ္ဇေယျဇာနိ သင်္ခါဝိတံ အသင်္ခါဝိတံ
 ဥဒါနိစဉ် (ပမ္မာယတနံ ဝပ္ပတတု၊ အထ ဝိပိတံ နာမရူပံ။
 သဋ္ဌာယတနံ ဇာတိ ဇရာ မတံ။ ဒွေ ဝ တိကေ န လဗ္ဘရေ။
 ပဌမန္တရေ သတ္တ ဝ၊ ဂေါဝ္လကေ ဒသ အပရန္တေ။
 စုဒ္ဒသ ဆ ဝ မတ္ထကေ၊ ဣစ္စေတေ သတ္တဝတ္တာလိသ ပမ္မာ။
 သမုဇ္ဈေ ဒေ န လဗ္ဘန္တိ၊ မောဃပုဏ္ဏ ကေန ဇာတိ။

အဋ္ဌမ+စုဒ္ဒသမ နယ ဇေယျ

အကျဉ်းစာ	အလား	အဋ္ဌမ+စုဒ္ဒသမ နယဏိရ		အဋ္ဌမ-သာ သမ္ပယုတ္တာ	စုဒ္ဒသမ-သာ		
		ဟောပုဒ်	ယေ ဓမ္မာ ဝိပုယုတ္တာ		သင်္ခါဝိတံ		
					ခန့်	အာ	ဇာ
ရ	၀၂	ရူပက္ခန္ဓေန	နာမက္ခန္ဓာ-၄	ပဋိပတ္တိ ဝိပဿနာ နိဗ္ဗာန်	၄	၂	၀
ဝေ	၂၃	ဝေဒနာက္ခန္ဓေန	ရုပ် ၂၀၊ နိဗ္ဗာန်		၁	၁၁	၁၁
ဝ	၁၁	ဝက္ခယိညာဏဓာတုယာ	ဆ ဝိညာဏဓာတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်		၅	၁၂	၁၇
ဒ	၆၂	ဒက္ခသစ္စေန	လောကုတ် ၈၊ ဝေ-၃၆		၄	၂	၂
သ	၁၃၁	သမုဒယသစ္စေန	ဒေါ-မော-ကု-ဝိ-ကြိ-စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်		၅	၁၂	၁၇
ဥ	၅	ဥပေက္ခိန္ဒိယေန	သု-ဒု-သော-ဒေါ-သတဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ် ၂၀၊ နိဗ္ဗာန်		၅	၁၂	၁၇
ဥ	၆	ဥပပတ္တိဘဝေန	ကု-အကု-ဝိလ်-ကြိ-စိတ္တုပ္ပါဒ်		၄	၂	၃
ကာ	၁	ကာမဘဝေန	ရူပဘဝ, အရူပဘဝ ဟုဆိုအပ်သော ဝိတ်-ဝေ-ကု-အကု-ဝိလ်-ကြိ-စိတ္တုပ္ပါဒ်		၄	၂	၅
ပ	၃	ပရိတ္တာရမ္ပဏေတိ ဓမ္မေတိ	ပဟင်-အပ္ပမာ-ပညတ္တာရမ္ပဏဓာတု။ ရုပ်-၂၀၊ နိဗ္ဗာန်*		၅	၁၂	၁၂
[၂၂၄] အကျဉ်းစာ စာအုပ်များ၌ 'ရုပ် ၂၀၊ နိဗ္ဗာန်' ထုတ်နေသည်။					ကြွင်း →		

ဝိပုယုတ် ၄-မျိုး

- ၁။ ခုနိဝိဇ္ဇေယျဇာနိ = ကာမ, ရူပ, အရူပ, လောကုတ္တရာတို့၊
- ၂။ ခေတိဝိဇ္ဇေယျဇာနိ = ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိပါက်, ကြိယာ, သတိတ်, အတိတ်ဇာတ်၊
- ၃။ ဓာဓာဓိဝိဇ္ဇေယျဇာနိ = အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်၊
- ၄။ ဓန္ဒာနုဝိဇ္ဇေယျဇာနိ = မိမိ, သူတစ်ပါး (အဗျတ္တ, ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်)။

နဝမ နယ

တောသောပုဒ်ပေါင်း- နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ မနာယတန ၁၊ သတ္တဝိညာဏဓာတ် ၇-ပါး၊ သမုဒယ၊ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂၊ မနိန္ဒြေ အဝ အညာတာဝိန္ဒြေ အဆုံးရှိသော ဣန္ဒြေ ၁၄-ပါး၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ ဗဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ၊ သောက၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ အားဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၂-ပုဒ်၊ သတိပဋ္ဌာန် အဝ မနသိကာရ အဆုံးရှိသော ၁၆-ပုဒ်၊ ဝေဒနာတိက် ၃-ပုဒ်၊ ဝိတက္ကတိက် ၂၊ ၃-ပုဒ်၊ ဝိတိတိက် ၃-ပုဒ်၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ထိုက်သော ငေါဗ္ဗ ကဒုဂ်ပုဒ် ၄-ပုဒ်၊ စိတ် ရသောပုဒ်၊ စေတသိက် ရသောပုဒ် အားဖြင့် မဟန္တရူပင် ၇-ပုဒ်၊ ဝိဋ္ဌိဒုဂ်၌ သဝိတက္က၊ သဝိစာရ၊ သဝိတိက၊ ဝိတိသဟဂတ၊ သုခသဟဂတ၊ ဥပေက္ခာ သဟဂတ အားဖြင့် ၆-ပုဒ်၊ ပေါင်း ၁၂၀။

အနုတ်ပေးနည်းပြ- ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် စိတ် ၈၉-ခု၊ ဝေဒနာကြည့်သော စေတ သိက် ၅၁-ခုတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ-ထို စိတ် ၈၉-ခု၊ ဝေဒနာကြည့်သော စေတသိက် ၅၁-ခုတို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။ တေ ဓမ္မာ-ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့ သည်၊ ကတိဟိ သမ္ပယုတ္တာဟိ၊ တေ ဓမ္မာ-ထို ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့သည်၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-သင့်၊ သင်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့် ဧကေန-သော၊ အာယတနေန-မနာယတနနှင့် သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ တတုဟိ- ဝိညာဏ ကက္ခန္ဓာတို့နှင့် သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။ ဧကေန-သော၊ အာယတနေန-ဓမ္မာယတနနှင့် ဧကာယ-သော၊ တတုယာ- ဓမ္မဓာတ်နှင့်၊ ဧကဟိဝိ-ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော ဝေဒနာကြည့်သော စေတသိက် ၅၁-ခုဟုဆို အပ်သော အချို့တို့နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။

သမုဒယသစ္စေနှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် လောဘမူပိတ် ၈-ခု၊ လောဘကြည့်သော စေတသိက် ၂၁-ခုတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။

သုခိန္ဒြေယေန-အကြင် သုခသဟဂုတ်ကာယဝိညာဉ်၊ ဝေဒနာကြည့်သော သဗ္ဗဝိတ္တသာဓာရဏ စေတ သိက် ၆-ခုတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။

ဥပေတိန္ဒြေယေနနှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၅၅-ခု၊ ဝေဒနာ၊ ဝိတိ၊ ဒေါတုက် ကြည့်သော စေတသိက် ၄၆-ခုတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။

ဗဿေနနှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် စိတ် ၈၉-ခု၊ ဗဿ ကြည့်သော စေတသိက် ၅၁-ခုတို့သည်၊ သမ္ပ ယုတ္တာ-ကုန်၏။

ဓမ္မာနေနှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာ ၃၅-ခု၊ ဓမ္မာနင်တရားကိုယ် ၅-ပါးကြည့်သော စေတသိက် ၃၃-ခုတို့သည်၊ သမ္ပယုတ္တာ-ကုန်၏။

နဝမ+ဒွါဒသမ နယ နိဒ္ဒေသ

ဥဒါန်းစဉ် (အရူပက္ခန္ဓာ ဝတ္ထာရော၊ မနာယတနမေဝ စ၊
ဝိညာဏဓာတုယော သတ္တာ၊ ဒွေ သစ္စာ စုဒ္ဒသိန္ဒြေယာ၊

ဥဒါန်စဉ် အဆက် - ပစ္စယေ နိဿ ပဿိ တတော ဥပရိ သောဠဿ။
 တိကေသု အဋ္ဌ ဝေဠိကော၊ တောစတ္တာလိသပေစ စ။
 မဟန္တိဂ္ဂုတေ သတ္တု၊ ပဿိ ပိဋ္ဌိကေသု စ။
 နဝယသ ပဒေသတော၊ နိဋ္ဌေသ သင်္ဂတံ ဂတာတိ။

ပုထိုးနံပါတ်	ပုထိုးအမည်	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	သပ္ပယုတ္တ				နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
				ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ		
၁	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၂	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၃	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၄	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၅	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၆	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၇	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၈	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၉	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၀	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၁	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၂	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၃	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၄	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၅	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၆	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၇	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၈	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၁၉	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ
၂၀	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	နဝယ နိဿ	ခရ် အာ	စာ	သင်္ဂ	ကျောပိဋိ	နိဿယ-သ	နိဿယ-သ

* စက္ခုပိဋိပုဂံလောကသင်္ဂဟ အကျဉ်းစာအုပ်နှင့် ပေါ်

ဒဿ နယ

အနက်ပေးနည်းပြ။ ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် နာမက္ခန္ဓာ ငှ-ပါးတို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-
ပယျဉ်ကုန်၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ-ထို နာမက္ခန္ဓာ ငှ-ပါးတို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-
ကုန်၊ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ စတုဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့် ဧကေန-သော၊ အာယ
တနေန-မနာယတနနှင့် သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ ဧကေန-သော၊
အာယတနေန-ဓမ္မာယတနနှင့် ကောယ-သော၊ ဓာတုယာ-ဓမ္မဓာတ်နှင့် ကေဟိဝိ-ဓမ္မာယတန, ဓမ္မဓာတ်၌
အကျုံးဝင်သော ဝေတသိက် ၅၂-ခုတုဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ-
ထိုရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် နာမက္ခန္ဓာ ငှ-ပါးတို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ
ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ ဧကေန၊ ခန္ဓေန-ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ဒသဟိ-ကုန်သော၊ အာယတနေဟိ-ဩဠာရိကာယတနတို့နှင့်
ဒသဟိ- ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဩဠာရိကဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ ဧကေနာယတနေန ကောယ ဓာတုယာ
ကေဟိဝိ- ဓမ္မာယတန,ဓမ္မဓာတ်၌ အကျုံးဝင်သော သုခုမရုပ် ၁၆-ခု, နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့်
ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်။

စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ-နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကြဉ်သော ဆဝိညာဏဓာတ်
ဝိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ-ထို-တို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် စက္ခုဝိညာဏ
ဓာတ် ဝိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်။ (ဝိညာဏဓာတ်ဝိဂ္ဂဟဏ် ၁၆, အာဒိန္ဒ နိဗ္ဗိန္ဒ၊ ဓာတ်ဒိန္ဒာ နိဗ္ဗိန္ဒ)

ဥပေက္ခိန္ဒိယေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, အိမနဿသဟဂုတ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ်,
ရုပ်, နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်။ (ဥ-ဒိန္ဒိ ယု, ဒု, ဘော, ဒေါ ထိုသည့် ဓာတုဝိဂ္ဂဟဏ် ၁၆)

ရူပဿဓနေ-နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ကာမာဝ, အရူပဘဝတု ဆိုအပ်သော ဝိတ်, ဝေတသိက်,
ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ဝိလ်, ကြိယာဝိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ-ထို-တို့နှင့် ယေ
ဓမ္မာ- အကြင် ရူပဘဝတို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေ ဓမ္မာ ကတိတိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ န ကေဟိဝိ ခန္ဓေဟိ, န
ကေဟိဝိ အာယတနေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ တိတိ-ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဃာနဝိညာဏဓာတ်, ဝိဂ္ဂဟဏ်ဓာတ်,
ကာယဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်။

အဓိမောက္ခေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် နေပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ ဝိမိကိစ္ဆာသဟဂုတ်ဝိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်,
နိဗ္ဗာန်တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ တေဟိ ဓမ္မေဟိ-တို့နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် အဓိမောက္ခဗြင်သော ဝိတ္တုပ္ပါဒ်
တို့သည်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်။ (အဓိမောက္ခဗိတ္တုပ္ပါဒ် ၁၀၊ ဝိမိ-သဟဂုတ် ဝိတ္တုပ္ပါဒ်ထိုသည့် ၁၆, အာ-ဒိန္ဒိန္ဒ၊ ဓာတ်ဒိန္ဒာ နိဗ္ဗိန္ဒ)

ကောသမနယ

အနက်ပေးနည်းပြ၊ သမုဒယသစ္စေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် သမုဒယသစ္စာကြင်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၄၉-ခုတို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် အာယတနသင်္ဂဟေန-ဓမ္မာယတနဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့်၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန-ဓမ္မာတတ်ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ။

တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ သပ္ပယုတ္တာတိ၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-ဝေ၊ သဉ်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့်၊ ဧကေန-သော၊ အာယတနေန-မနာယတနနှင့်၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်၊ သပ္ပယုတ္တာ၊ ဧကေန-သော၊ ခန္ဓေန-သင်္ခါရက္ခန္ဓာနှင့်၊ ဧကေန-သော၊ အာယတနေန-ဓမ္မာယတနနှင့်၊ ကောယ-သော၊ ဓာတုယာ-ဓမ္မာတတ်နှင့်၊ ကေဟိဝိ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မာတတ်၌ အကျုံးဝင်သော သမုဒယသစ္စာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာဟုဆိုအပ်ကုန်သော အချို့တို့နှင့်၊ သပ္ပယုတ္တာ။

တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ ဧကေန-သော၊ ခန္ဓေန-ရူပက္ခန္ဓာနှင့်၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ အာယ တနေဟိ-ဩဠာရိကာယတနတို့နှင့်၊ ဒသဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဩဠာရိကဓာတ်တို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ-ကုန်၊ ဧကေနာယတနေန ကောယ ဓာတုယာ ကေဟိဝိ-ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မာတတ်၌ အကျုံးဝင်သော သုရုမရုပ် ၁၆-ခု၊ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ။

မဂ္ဂသစ္စေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် မဂ္ဂသစ္စာကြင်သော သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ၅၀-တို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန၊ အာယတနသင်္ဂဟေန၊ ဓာတုသင်္ဂဟေန သင်္ဂဟိတာ၊ တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ သပ္ပယုတ္တာတိ၊ တိဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-ဝေ၊ သဉ်၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့နှင့်၊ ဧကေန-သော၊ အာယတနေန-မနာယတနနှင့်၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်၊ သပ္ပယုတ္တာ၊ ဧကေန ခန္ဓေန၊ ဧကေနာယတနေန၊ ကောယ ဓာတုယာ ကေဟိဝိ- သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မာတတ်၌အကျုံးဝင်သော မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဝေဒနာ၊ သညာဟုဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့်၊ သပ္ပယုတ္တာ။

ကတိဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ ဧကေန ခန္ဓေန-——

ဣတ္ထိန္ဒြိယေန-နှင့် ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ဣတ္ထိန္ဒြေကြင်သော သုရုမရုပ် ၁၅-တို့ကို၊ ခန္ဓသင်္ဂဟေန- ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော ရေတွက်ခြင်းဖြင့် အာယတနသင်္ဂဟေန-ဓမ္မာယတန ဟူသောရေတွက်ခြင်းဖြင့်၊ ဓာတုသင်္ဂ ဟေန-ဓမ္မာတတ် ဟူသောရေတွက်ခြင်းဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ။

တေ ဓမ္မာ ကတိဟိ သပ္ပယုတ္တာတိ၊ နတ္ထိ။

ကတိဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ၊ ဓာတုဟိ-ကုန်သော၊ ခန္ဓေဟိ-နာမက္ခန္ဓာတို့နှင့်၊ ဧကေန-သော၊ အာယတနေန- မနာယတနနှင့်၊ သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဝိညာဏဓာတ်တို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ဧကေနာယတနေန၊ ကောယ ဓာတုယာ၊ ကေဟိဝိ-ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မာတတ်၌အကျုံးဝင်သော ဝေတသိက် ၅၂-ခုဟုဆိုအပ်သော အချို့တို့နှင့်၊ ဝိပ္ပယုတ္တာ။

တောရသမာဓိနိဒ္ဒေသ (အသင်္ဂဟိတောန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပဿန္တိ)

ဥပါနိဝေဉ် (ဂူပဉ္စ ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မဓာတု၊ ဣတ္ထိပုံပံ ဝိပိတံ နာမရူပံ၊
 ဓမ္မ ဘင်္ဂါ ဓာတိ ဂေဝ ဗဒ္ဓါ ရူပံ၊ အနာရဗျဏံ နောဝိတ္တံ ဝိတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ။
 ဝိသံသယံ သမုဒ္ဓာနသတဘု၊ အနုပရိဝတ္တိ ဓာတိရံ ဥပါနိ။
 ဓမ္မ ဝိသယော သေ နယော သုဗုဒ္ဓိတိ။ (ဗျူဟ ဓာပူဏထာဝိဇ္ဇေတံ - ၈၇)

ဘေယျာဓိ	ဘေယျာဓိ	ဥပါနိဝေဉ်				သမ္ပယုတ္တာ				ဝိပဿန္တာ				
		အသင်္ဂဟိတ		ပုဂံဝိသုဒ္ဓိ										
		ခန	အ											
၇	၂၂	ဂူပဉ္စ	ဝိညာဏက္ခန္ဓာ	၇	၁၁	၁၁	၁၁	၁၁	၁၁	၁၁	၁၁	၁၁	၁၁	၁၁
၈	၁၀၀	အဂ္ဂပဘဝေန	ဩဠာရိကရုပ်	၁၂	၅	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂	၂

ဓာတုကာယ ဝေ ဓမ္မာ-အရ (အစွဲ) အချုပ်မှ အဆက် လေ့ကျင့်ရန် နမူနာများ

- ၁။ ဂူပဉ္စ နယ ဓမ္မာ-၌ ပဉ္စမ၊ အဋ္ဌမ၊ အသမ၊ တေရသမ၊ ဝုဒ္ဓသမနယတို့နှင့် အညီ ဝေ-ဝှဲနိုင်သည်။
- ၂။ ဝိညာဏက္ခန္ဓ နယ ဓမ္မာ-၌ ပဉ္စမ၊ သတ္တမ၊ နဝမ၊ အသမ၊ နှိုအသမ၊ ဝုဒ္ဓသမနယတို့နှင့် အညီ ဝေ-ဝှဲနိုင်သည်။ (ဤ ၂-နည်းကို မှီ အစုအဝေးနှင့်)
- ၃။ ဝေဒနာက္ခန္ဓ နယ ဓမ္မာ-၌ တ၊ ပဉ္စ၊ သတ္တမ၊ အဋ္ဌ၊ နဝ၊ အသ၊ နှိုအသ၊ ဝုဒ္ဓသမနယတို့နှင့် အညီ ဝေ-ဝှဲနိုင်သည်။
- ၄။ ဓမ္မာယတန နယ ဓမ္မာ-၌ ၃၊ ပဉ္စ၊ အဋ္ဌ၊ အသ၊ ဝုဒ္ဓသမနယတို့နှင့် အညီ ဝေ-ဝှဲနိုင်သည်။
- ၅။ ဓမ္မာဝိညာဏဓာတု နယ ဓမ္မာ-၌ ၃၊ ပဉ္စ၊ သတ္တမ၊ နဝ၊ အသ၊ နှိုအသ၊ ဝုဒ္ဓသမနယတို့နှင့် အညီ ဝေ-ဝှဲနိုင်သည်။
- ၆။ သမုဒ္ဓယသဗ္ဗေန နယ ဓမ္မာ-၌ တ၊ ဝ၊ ပဉ္စ၊ အဋ္ဌ၊ နဝ၊ အသ၊ နှိုအသ၊ ဝုဒ္ဓသမနယတို့နှင့် အညီ ဝေ-ဝှဲနိုင်သည်။
- ၇။ ဣတ္ထိပုံဗျဏ နယ ဓမ္မာ-၌ ၃၊ တ၊ ဝ၊ ပဉ္စ၊ အဋ္ဌ၊ အသ၊ ဝေရသမ၊ တေရသမ၊ ဝုဒ္ဓသမနယတို့နှင့် အညီ ဝေ-ဝှဲနိုင်သည်။

၁၄-နယနှင့် ပရမတ္တတရား

နယတို့၌	ပရမတ္တတရား				
	မိတ်	စေ	ရုပ်	နိဗ္ဗာန်	
ဝ, ဝဉ္စ, ဆဋ္ဌ, အဋ္ဌ, ဒဿ, ထေရဿ, ဝဋ္ဌဿ	၇	၀	၀	၀	၄-ပါး
တတိယ	၁	၀	၀	၀	၃-ပါး
ဒုတိယ, စတုတ္ထ, ဧကာဒသ	၃	၀	၀	၀	၃-ပါး
သတ္တမ, နဝမ, နှိဒသမ	၃	၀	၀	၀	၂-ပါး

ရှေးဆရာများက တတိယနယ၌ ပရမတ္တ ၄-ပါးဟု ဆိုကြသည်။

* ဝ, ဝဉ္စ, ဆဋ္ဌ, အဋ္ဌ, ဒဿ, ထေရဿ, ဝဋ္ဌဿ၊ စတုတ္ထ, ဒု, ဧ၊ သံဃေ နိဗ္ဗာန်၊ ထိုပြင် သတ္တ၊ နဝမ, ဒါ၊ ဝိတိ, စေ ဘာ၊ ဧကာဒ သာပရမတ္တ။

ဓာတုကထာပြီးခါး

သုတ္တန္တိက ဒုက မာတိကာ ညွှန်ကြားချက်

သုတ္တန္တိက ဒုက မာတိကာ၌ အနက်နှင့် အရကောက်သာ အရေးကြီးသည်။ ခန့်, အာ, ဓာ, သင်ပွဲပုံမှာ မခက်ခဲပါ။ အရကောက် ဓာအုပ်၌လည်း ပထမဆုံး ပိဋကဘဂိဒုကနှင့် အဓိဝေဒနုက, နောက်ဆုံး ဝယေဉာဏ ဒုက ၏ ၃-ဒုကမှာ ခန့်, အာ, ဓာ, သင် ပွဲပြထားသည်။

စာပေးပွဲများ၌ မေးပုံ

၂၀၀၃-ခုနှစ်ထုတ် ပထမပြန် ပြဋ္ဌာန်းချက်၌ ၁-ပုစ္ဆာမေးရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ မေးသောအခါ ပုစ္ဆာ နံပါတ် ၁-၌သာ မေးလေ့ရှိသည်။ မေးပုံမေးနည်းမှာလည်း ဒုကပုဒ်ကို ပါဠိပြင်ဖြစ်စေ, မြန်မာပြင်ဖြစ်စေ ထုတ်ပြန် အရကောက် ခိုင်းလေ့ရှိသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ၌ အလားတူ အခြားသော ပါဠိပုဒ်ပါဠိ မြန်မာဝေါဟာရတို့ပြင်လည်း ခိုင်းယှဉ်၍ မေးတတ် သေးသည်။ မေးပုံမေးနည်းများကို ပုစ္ဆာဟောင်းများ၌ လေ့လာပါ။

အစိုးရစာပေးပွဲ သုတ္တန္တိကမာတိကာ နမူနာ ပုစ္ဆာများ (၇၉-၈၆)။

* သုတ္တန္တိကမာတိကာ၌လာသော ဒိဋ္ဌိအမျိုးအစားတို့ကို ထုတ်ပြန်၍ အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရရှိနိုင်သည့် တရားစုကိုလည်း သာကေဖြင့် ထင်ရှားစေခဲ့ပါ။

(က) မိတ်ဆွေဆိုးယုတ် ဂုဏ်သို့ပုဂ်။ (ခ) မိတ်ဆွေကောင်းလျှင် မိဗ္ဗာန်ဝင်။ (၁၇၇၉)

* ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ ကျိုးနှစ်ခြောက် ကောင်းစွာပြင်သိ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ရှိရမည့်တရားစုနှင့် (က) အဖြူတရား။ (ခ) အမည်းတရား။ (ဂ) အဖြူ အမည်းမှလွတ်သော တရားစုကိုလည်း သုတ္တန္တိက မာတိကာ သာကေဖြင့် ပြေဆိုခဲ့ပါ။ (၁၇၈၀)

အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်နိုင်သောတရားတို့ကို သုတ္တန္တိကမာတိကာနှင့် အညီ ကောက်ပြပါ။

- (က) ဆုံးမခက်သူ၊ (ခ) ဆုံးမလွယ်သူ၊ (ဂ) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ လိမ္မာသူ၊ (ဃ) ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူ၊
- (င) ဧည့်ဝတ်ကျေပွန်သူ၊ (၁၉၈၁)

အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်နိုင်သောတရားများကို သုတ္တန္တိကမာတိကာနှင့်အညီ ကောက်ပြပါ။

- (က) အဆွေခင်ပွန်းယုတ်ကို ဆည်းကပ်သူ၊
- (ခ) ဣန္ဒြေ ၆-ပါး၌ မတောင့်တည်သူ၊
- (ဂ) သည်းခံခြင်းရှိသူ၊
- (ဃ) ကုသိုလ်တရားတို့၌ မရောင့်ရဲသူ၊
- (င) သတိမေ့လျော့သူ၊ (၁၉၈၂)

သုတ္တန္တိကမာတိကာကို (က) အဘယ်အကျိုးငှါ၊ (ခ) အဘယ်အခြင်းအရာဖြင့်၊ (ဂ) အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်က ထားခဲ့သည်ကို ဖြေဆိုပြီးလျှင် (ဃ) သီလနှင့် ပြည့်စုံသူ၏ သန္တာန်၌ ရနိုင်သည့်တရားကို ကောက်ပြပါ။ (၁၉၈၃)

အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်နိုင်သောတရားတို့ကို သုတ္တန္တိကမာတိကာနှင့်အညီ ကောက်ပြပါ။

- (က) ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ ပူပန်သူ၊
- (ခ) ဘဝကို တောင့်တသူ၊
- (ဂ) အာပတ်၌ လိမ္မာသူ၊
- (ဃ) သမာပတ်မှ ထခြင်း၌ လိမ္မာသူ၊ (င) ဆင်ခြင်ခြင်း၌ မတုန်လှုပ်သူ၊ (၁၉၈၄)

အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဖြစ်နိုင်သောတရားတို့ကို သုတ္တန္တိကမာတိကာနှင့်အညီ ကောက်ပြပါ။

- (က) ဆိုဆုံးမလွယ်သူ၊
- (ခ) ဖြောင့်မတ်သူ၊
- (ဂ) ချစ်ဖွယ်သောစကားကို ပြောဆိုတတ်သူ၊
- (ဃ) သီလပျက်စီးသူ၊
- (င) သီလစင်ကြယ်သူ၊ (၁၉၈၅)

* 'သာခလျဉ္စ' ပုဒ်ကို အနက်ယောဇနာပြု၍၊ ဖော်ပြပါ တရားတို့ကိုလည်း သာကေပြု၍ ဖြေဆိုပါ။

- (က) ဝိကာလဘောဇန စသော မကောင်းမှုကိုပြုရန် မရှက်သောတရား။
- (ခ) ပဋိသန္ဓေ၊ အို၊ နာ၊ သေရေးတို့မှ ထိတ်လန့်သောတရား။ (၁၉၈၆) (ဇဏီ)

* ဖော်ပြပါ တရားများကို သာကေနှင့်တကွ မှန်ကန်အောင် ဖြေဆိုပါ။

- (က) မိတ်ဆွေကောင်းရှိသူ၊
- (ခ) လောကဝတ် ကျေပွန်သူ၊ (ဂ) အစားအစာကို ချင့်ချိန် စားသောက်တတ်သူ၊ (၁၉၈၆) (ဇဏီ)

သုတ္တန္တိကမာတိကာ၌ ဟောတော်မူသော ဖော်ပြပါ တရားတို့ကို ကောက်ပြပါ။

(က) မိုးကြိုးစက်နှင့် တူသော တရား။

(ခ) အတူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော အယူ။

(ဂ) ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏ တရားတို့ကြောင့် ထိတ်လန့်ခြင်း။ (၂၀၈၅- ထာယျာပြည့်စုံဖော်ပြချက်)

သုတ္တန္တိကမာတိကာ-ဟူသည် အဘယ်နိကာယ်မှ ထုတ်ဆောင်၍ ဟောကြားတော်မူထားသော ဒေသနာတော်မြတ် ဖြစ်ပါသနည်း?၊ မြေဆိုပြ၍ သမာပတ်မှ ထခြင်း၌ လိမ္မာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် အမှန် တကယ် ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သော ပရမတ္ထကိုလည်း သုတ္တန္တိကမာတိကာ ဒေသနာတော်ပဒ ပါဠိအထောက်ပြ၍ တိကျစွာ ကောက်ပြခဲ့ပါ။ (၂၀၈၅-၃ ဖြစ်ထိုင်းထိုင်း)

နိဒါန်းဆိုရိုး

သုတ္တန္တိကမာတိကာကိုကား အဘိဓမ္မာကိုသင်သော မထေရ်တို့အား သုတ္တန်သို့ရောက်လျှင် မပင်မန်း မိင့်သောငှါ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၌ ဧကနိပါတ်၊ ဒုကနိပါတ်၊ သင်္ဂီတိသုတ်၊ ဒသုတ္တရသုတ် တို့မှပေါင်း၍ တရားစင် သူကြီး ရှင်သာရိပုတ္တရာ ထားတော်မူသည်။

ထို သုတ္တန္တိကမာတိကာကို တစ်ခုသော နိက္ခေပကဏ္ဍ၌သာလျှင် အပြီးရောက်စေ၍အကျယ်ဝေဖန် သည်၊ ကြွင်းသော ဝိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ရူပကဏ္ဍ၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍနှင့်တကွ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းတို့၌ မဝေဖန်။ ကုသလာ ဓမ္မာ-အစ အရဏာ ဓမ္မာ-အဆုံးရှိသော အဘိဓမ္မာ မာတိကာကိုသာ ဝေဖန်သည်။

တရားစင်သူကြီး ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မိမိမှ အသီးထုတ်အပ်သော မိမိဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် မထား။ ဘုရားဟောတော်မူအပ်သော အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်မှ ယူ၍ ထားအပ်သော သုတ္တန္တိကဒုကံသည် ဝိဇ္ဇာဘာဂိဒုကံ ။ပ။ ခယေ ဉာဏ ဒုကံအားဖြင့် ၄၂-ပါးအပြားရှိ၏။

ထို ၄၂-ပါးသော ဒုကံတို့တွင် ဝိဇ္ဇာဘာဂိဒုကံကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။

ဝိဇ္ဇာဘာဂိ

ဝိဇ္ဇာဘာဂိဇနာ-သမ္ပယုတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဝိဇ္ဇာရှင်ပါးသို့ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော၊

(၁)

ငါ- ဝိဇ္ဇာရှင်ပါးအစု၌ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ၊ (သံဝိဇ္ဇန္တိ)။

အဝိဇ္ဇာဘာဂိဇနာ- သမ္ပယုတ်အစွမ်းဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဝံ့လွှမ်းတတ်ကုန်သော မောဟ ၄-ပါးသို့ ဆည်းကပ်တတ်ကုန်သော၊

ငါ- သစ္စာ ၄-ပါးကို ဝံ့လွှမ်းတတ်ကုန်သော မောဟအစု၌ ဖြစ်ကုန်သော။

ဝိဇ္ဇူပမာ

ဝိဇ္ဇူပမာ- လျှပ်စစ်ဥပမာရှိကုန်သော၊ ငါ- လျှပ်စစ်နှင့် တူကုန်သော။

(၂)

ဝဇိရူပမာ- မိုးကြိုးစက်ဥပမာရှိကုန်သော၊ ငါ- နှင့် တူကုန်သော။

ဗာလ

ဗာလ- မိုက်ကုန်သော၊ ငါ- သူမိုက်တို့၌ တည်ကုန်သော။

(၃)

ပဏ္ဍိတာ- ပညာရှိကုန်သော၊ ငါ- ပညာရှိတို့၌ တည်ကုန်သော။

အုပ်စု	အဖွဲ့	အဘိဓမ္မာပုဂ္ဂိုလ်	အဖွဲ့ဝင်
ဝိဇ္ဇာဘာဂ	ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော	ဝိ,မ,ဣ,ပ,ရ,ဝ,သော,အာ-တည်းဟူသော ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါးနှင့်ယှဉ်သော မဟာကုသံ,မှ မဟာကြိသံ,မှ အဘိဉ္ဇ, ၂အရဟတ္တမဂ်,၁(အမောဟကြည့်)၈၈-၃၇	(ယာကုကြိုသ်၊ အဘိဉ္ဇ, ၂ အရဟတ္တမဂ်(စိတ်ပုဂ္ဂိုလ်)) ကုသံပိ-၃၆(ကြိ-၁၆)ခေ-၃၈ ပရိအမောဟ ဒုရိမောဟ ပိဿနာဉာဏ်ကိစ္စပုဂ္ဂိုလ်ကိစ္စ မဟာကုကြိုသ်၊ ခေ-၃၈
	အဝိဇ္ဇာဘာဂိနော	အကု-၁၂ (မောဟကြည့်) ၈၈-၂၆	ရုပ်-၂၈ နိဗ္ဗာန်
ဝိဇ္ဇာပမ	ဝိဇ္ဇာပမာ	အောက်မဂ်စိတ် ၃-ခု၌ရှိသော ပညာ	စိတ် ၈၉(မဂ်,၄-ခုရှိ ပညာကြည့်)
	ဝိရိယပမာ	အရဟတ္တမဂ်၌ရှိသော ပညာ	၈၈-၅၂ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဗာဏ	ဗာဏ	အကု-၁၂ ၈၈-၂၇	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၈၊ ၈၈-၃၈
	ပဏ္ဍိတာ	ကု-၂၈ ၈၈-၃၈	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ကဏှ	ကဏှာ	အကု-၁၂ ၈၈-၂၇	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၈၊ ၈၈-၃၈
	သုက္ကာ	ကု-၂၈ ၈၈-၃၈	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
တပနိယ	တပနိယာ	အကု-၁၂ ၈၈-၂၇	ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၈၊ ၈၈-၃၈
	အတပနိယာ	ကု-၂၈ ၈၈-၃၈	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါး။ ။ ပိပဿနာဉာဏ်၊ မနောမယိဉ္ဇာဉာဏ်၊ ဣဒ္ဓိပိဇ္ဇာဉာဏ်၊ ပရမိတ္တဝိဇာနနဉာဏ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝိသညာဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၊ အာသဝက္ခယဉာဏ် တည်းဟူသော ဝိဇ္ဇာ ၈-ပါး။

ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဓမ္မာအရ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ ၈၈ ၃၇-ခုသည် နက္ခသစ္စာ၊ အရဟတ္တမဂ်စိတ်၌ရှိသော သမ္မာသင်္ကပ္ပ—သမ္မာသမာဓိတု ဆိုအပ်သော အရဟတ္တမဂ် ၇-ပါး ၆-ပါးသည် မဂ္ဂသစ္စာ၊ ကြွင်းသော အရဟတ္တမဂ် ဝိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုသည် သစ္စပိပုဂ္ဂိုလ်။

ဝိဇ္ဇာဘာဂိနုတ်ပုဂ္ဂိုလ်— မဟာကုကြိ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ အဘိညာဉ်ဒွေ၊ အရဟတ္တမဂ်စိတ် မှတပါး ကု-၁၆၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၁၆၊ ၈၈-၃၈၊ မဟာကုကြိဉာဏသမ္ပယုတ်၊အဘိညာဉ်ဒွေ၊ အရဟတ္တမဂ် စိတ်ရှိသော အမောဟ၊ အကု ၁၂-ခု၌ရှိသော မောဟ၊ ပိပဿနာဉာဏ်ကိစ္စ မတင်ပိုက် မဟာကုကြိ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၊ ၈၈-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်။

ကဏှ (၄) ကဏှာ- မည်းညစ်ကုန်သော၊ ငါ-အပါယ်ဆင်းရဲ ဘုန်းနည်းခြင်း ဟုဆိုအပ်သော မည်းညစ်သော ဇာတ်၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။
သုက္ကာ- ပြုစင်ကုန်သော၊ ငါ- သုဂတိချမ်းသာ ဘုန်းကြီးခြင်း ဟုဆိုအပ်သော ပြုစင်သော ဇာတ်၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။

တပနိယ (၅) တပနိယာ-ပတ္တပုန် သံသရာနှစ်ပါး၌ ပူပန်စေတတ် ဆင်းရဲစေတတ်သော အကုသိုလ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။
အတပနိယာ- ပတ္တပုန်—၌ မပူပန်စေတတ် ချမ်းသာစေတတ်သော ကုသိုလ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော။

အဓိဝေန အဓိဝေနာ-သဒ္ဓါဟူ၍သာ အကြီးအမှူးပြု၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါပညတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ငါ-နာမ၊ နာမ
 (၆) ကမ္မ၊ နာမဝေယျ၊ နာမနိရုတ္တိ၊ နာမဗျူဟု၊ နာမာဘိလာပ တည်းဟူသော သဒ္ဓါပညတ်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော၊
 ငါ- အနက်၌ ညွတ်တတ်သော အမည်ဟုဆိုအပ်သော နာမ၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ပြုအပ်သော
 နာမကမ္မ၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ထားအပ်သည်ဟု ဆိုအပ်သော နာမဝေယျ၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍
 ထုတ်၍ဆိုအပ်သော နာမနိရုတ္တိ၊ အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ပြုတတ်သော ငါကျဟု ဆိုအပ်သော နာမဗျူဟု၊
 အနက်၌ ညွတ်သည်ဖြစ်၍ ရှေးရှုဟောတတ်သော သဒ္ဓါဟုဆိုအပ်သော နာမာဘိလာပတည်းဟူသော သဒ္ဓါပညတ်
 ဟုဆိုအပ်ကုန်သော။

အဓိဝေနပထာ-သဒ္ဓါဟူ၍သာ အကြီးအမှူးပြု၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါပညတ်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။

နိရုတ္တိ နိရုတ္တိဓမ္မာ-ထုတ်၍ ဆိုအပ်သော သဒ္ဓါပညတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ်၊ ဝိဝေလည်း
 (၇) မဟုတ်ကုန်သော သဘောတရားတို့သည်၊ ငါ- နာမ၊ နာမကမ္မ ။ပ။ နာမာဘိလာပတည်း ဟူသော
 သဒ္ဓါပညတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ် ။ပ။ တို့သည်၊ ငါ-အနက်၌ ညွတ်တတ်သော အမည်ဟု
 ဆိုအပ်သော နာမ။ပ။ သဘောတရားတို့သည်။

နိရုတ္တိပထာ-ထုတ်၍ ဆိုအပ်ကုန်သော သဒ္ဓါပညတ်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။

ပညတ္တိ ပညတ္တိ ဓမ္မာ-အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော သဒ္ဓါပညတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော သတ္တလည်းမဟုတ်
 (၈) ။ပ။ တို့သည်၊ ငါ-နာမ-တို့သည်၊ ငါ-အနက်၌-တို့သည်။

ပညတ္တိပထာ-အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်သော သဒ္ဓါပညတ်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။

နာမဉ္စ နာမဉ္စ-ညွတ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော တရားသည်လည်း။
 (၉) ငါ-ညွတ်တတ်သောတရားသည်လည်း။ ငါ-ညွတ်စေတတ်သော တရားသည်လည်း။ (အတ္ထိ-ရှိ၏)။
 ဂူပဉ္စ-ဖောက်ပြန်တတ်သော တရားသည်လည်း။
 ငါ-အချမ်းအပူ စသော ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်တတ်သော
 တရားသည်လည်း။ ငါ-အချမ်းအပူ စသော ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့သည် ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့
 ရောက်စေအပ်သော တရားသည်လည်း။ (အတ္ထိ-ရှိ၏)။

ဒုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာစယ	ဒုကံပုတ်
အဓိဝေဓန	အဓိဝေဓနာ	သုဏန္ဒပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်အားတပ်သော သဒ္ဒပညတ်ရ၏။ ထို—ဟူသည် အပိတ်သဒ္ဒါနှင့် မကင်းရကား သပိညတ္တိက ဝဓိဘောဒသဒ္ဒတည်း။ (ရူပက္ခန္ဓာ၊ သဒ္ဒ၊ ဓမ္မာယတန၊ သဒ္ဒ၊ ဓမ္မဓာတ်၊ ဒုက္ခသစ္စာ)	
	အဓိဝေဓန ပထာ	ဝဒန္တ—အတ္ထပညတ်ရ၏။ ထို—ဟူသည် အကြောင်းအနက်နှင့် မကင်းရကား ပိတ်-ဝေ၊ ၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ (၅-၁၂-၁၈-၄)	
နိရတ္တိ	နိရတ္တိ ဓမ္မာ	တု	
	နိရတ္တိ ပထာ	တု	
ပညတ္တိ	ပညတ္တိ ဓမ္မာ	တု	
	ပညတ္တိ ပထာ	တု	
နာမဉ္စ	နာမဉ္စ	ပိတ်-ဝေ၊ ၈၀-၅၂၊ နိဗ္ဗာန်	
	ရူပဉ္စ	ရုပ်-၂	

အရကောကံ

အဓိဝေဓန ဓမ္မာ- ပထမပုဒ်အရ-သုဏန္ဒပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်အားတပ်သော သဒ္ဒပညတ်ရ၏။
 ထိုသဒ္ဒပညတ် ဟူသည် အပိတ်သဒ္ဒါနှင့် မကင်းရကား သပိညတ္တိက ဝဓိဘောဒသဒ္ဒတည်း။
 ရူပက္ခန္ဓာ၊ သဒ္ဒါယတန၊ ဓမ္မာယတန၊ သဒ္ဒဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်၊ ဒုက္ခသစ္စာမည်၏။
 အဓိဝေဓနပထာ ဓမ္မာ- ဒုတိယပုဒ်အရ- ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိဉာဏ်အားတပ်သော အတ္ထပညတ်ရ၏။
 ထိုအတ္ထပညတ် ဟူသည် အကြောင်းအနက်နှင့် မကင်းရကား-
 ပိတ် တစ်ခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက် ငွေပညာသ၊ ရုပ် အဋ္ဌပိသ၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။
 ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာ ၄-ပါး။
 မဂ္ဂင် ၈-ပါးမှ ကြွင်းသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ပိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သစ္စပိမုတ်။

နာမ

နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး သည် မိမိအမည်ကို ပြုတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ညွတ်တတ်သောကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ညွတ်စေတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နာမမည်သည်။
 နိဗ္ဗာန်သည်ကား- မိမိအမည်ကို ပြုတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ညွတ်စေတတ်သောကြောင့်
 လည်းကောင်း နာမမည်သည်။

အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာ စ-သစ္စာလေးပါးကို ဝမ်းလှမ်းတတ်သော မောဟသည်လည်း၊ ငါ-သစ္စာလေးပါးတို့၌ မသိခြင်း
(၁၀) မောဟသည်လည်း၊ ငါ-သိအပ်သည်ကို မသိတတ်သော မောဟသည်လည်း၊ ငါ-မသိအပ်သည်ကို သိတတ်သော မောဟသည်လည်း။

ဘဝတဏှာ စ-ဘဝကိုတောင့်တတ်သော လောဘသည်လည်း၊ ငါ-ဘဝတို့၌ တပ်မက်တတ်သော လောဘသည်လည်း။

ဘဝဒိဋ္ဌိ စ-မြဲသည်၏ အစွမ်းပြိုင်ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း၊ ငါ-မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊
(၁၁) လောကသည်လည်းကောင်း ဖြစ်လတ္တံ့ဟု ဖောက်ပြန်သော အယူသည်လည်း။

ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ စ-မြတ်သည်၏ အစွမ်းပြိုင်ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း၊ ငါ-မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း မဖြစ်လတ္တံ့ဟု ဖောက်ပြန်သောအယူသည်လည်း။

သဿတဒိဋ္ဌိ သဿတဒိဋ္ဌိ စ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း မြစ်ဟု မြစ်သော
(၁၂) မိစ္ဆာအယူသည်လည်း။

ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိ စ-မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း ပြတ်လတ္တံ့ဟု။

အန္တဝါဒိဋ္ဌိ အန္တဝါဒိဋ္ဌိ စ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း အဆုံးရှိ၏ဟု။
(၁၃) အနန္တဝါဒိဋ္ဌိ စ- မိမိကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ လောကသည်လည်းကောင်း အဆုံးမရှိဟု။

ပုဗ္ဗန္တာဒိဋ္ဌိ ပုဗ္ဗန္တာဒိဋ္ဌိ စ- ရှေ့အဖို့သို့ အဝင်လိုက်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း၊
(၁၄) ငါ- ရှေ့အဖို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူသည်လည်း။

အပရန္တာဒိဋ္ဌိ စ-နောက်အဖို့သို့-သည်လည်း၊ ငါ-နောက်အဖို့ကို -သည်လည်း။

အတိရိကဉ္စ ဝက်ဆုပ်အပ်သော ကာယဒုစရိုက်သည်ကို မဝက်ဆုပ်တတ်သောသဘောတရားသည်လည်း၊
(၁၅) ငါ- ရှက်အပ်သော ကာယဒုစရိုက်သည်မှ မရှက်တတ်သော သဘောတရားသည်လည်း။

အနောတ္တပ္ပဉ္စ-လန့်အပ်သော ကာယဒုစရိုက် စသည်မှ မလန့်တတ်သော သဘောတရားသည်လည်း။

ဟိရိ ဟိရိ စ-ဝက်ဆုပ်အပ်သော-ဝက်ဆုပ်တတ်သော-၊ ငါ-ရှက်အပ်သော-ရှက်တတ်သော-။
(၁၆) ဩတ္တပ္ပဉ္စ-လန့်အပ်သော- လန့်တတ်သော သဘောတရားသည်လည်း။

ဒေါဝစဿတာ ဒေါဝစဿတာ စ-ဆိုဆုံးမခက်သော စကားရှိသောသူ၏ အမှု၏ အဖြစ်သည်လည်း။
(၁၇) ဝါပမိတ္တတာ စ-ယုတ်မာသော အဆွေခင်ပွန်းရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဒုက	ပဒ	အဘိဇယေဓမ္မ	ဒုကမှတ်
အဝိဇ္ဇာ	အဝိဇ္ဇာ ၈	သစ္စာ ၄-ပါးကို ခုံးလွှမ်းတတ်သော ဟေတု	မိတ်-၈၉၊(အဝိဇ္ဇာ,ဘဝတဏှာကြည့်)
	ဘဝတဏှာ ၈	ဘဝကို တပ်မက်ဟေသော လောဘာ	၈၀-၅၁၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဘဝဒိဋ္ဌိ	ဘဝဒိဋ္ဌိ ၈	ဘဝဒိဋ္ဌိ	မိတ်-၈၉၊(ဘဝဒိဋ္ဌိ,ဝိဘဝဒိဋ္ဌိကြည့်)
	ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ ၈	ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ	၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
သဿတဒိဋ္ဌိ	သဿတဒိဋ္ဌိ ၈	သဿတဒိဋ္ဌိ	မိတ်-၈၉၊(သဿတဒိဋ္ဌိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကြည့်)
	ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ၈	ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ	၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
အန္တဝါဒိဋ္ဌိ	အန္တဝါဒိဋ္ဌိ ၈	အန္တဝါဒိဋ္ဌိ	မိတ် ၈၉၊(အန္တဝါဒိဋ္ဌိ,အနန္တဝါဒိဋ္ဌိကြည့်)
	အနန္တဝါဒိဋ္ဌိ ၈	အနန္တဝါဒိဋ္ဌိ	၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ပုဗ္ဗန္တာရဒိဋ္ဌိ	ပုဗ္ဗန္တာရဒိဋ္ဌိ ၈	ပုဗ္ဗန္တာရဒိဋ္ဌိ	မိတ်-၈၉၊(ပုဗ္ဗန္တာရဒိဋ္ဌိ,အပရန္တာရဒိဋ္ဌိကြည့်)
	အပရန္တာရဒိဋ္ဌိ ၈	အပရန္တာရဒိဋ္ဌိ	၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
အတိရိကဉ္စ	အတိရိကဉ္စ	အတိရိက	မိတ်-၈၉၊(အတိရိက, အနောတ္တပ္ပကြည့်)
	အနောတ္တပ္ပဉ္စ	အနောတ္တပ္ပ	၈၀-၅၀၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
တိရိ	တိရိ ၈	တိရိ	မိတ်-၈၉၊(တိရိ,ဩတ္တပ္ပကြည့်)
	ဩတ္တပ္ပဉ္စ	ဩတ္တပ္ပ	၈၀-၅၀၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဒေါဝဓဿတာ	ဒေါဝဓဿတာ ၈	* ဘုရားတော်ပူအပ်သော- - မဂ္ဂိမသေပြသောအခါ ဧဝံ-၂ ၈၀-၂၂	(ဘုရားတော်-အခါ ဧဝံ-၂ အဆွေခင်ပွန်းယုတ်-အခါ
	ပိယပိတ္တတာ ၈	အဆွေခင်ပွန်းယုတ်ကို ဆည်းကပ်သောအခါ လော-၈၊ မော-၂ ၈၀-၂၃	လော-၈၊ မော-၂ မှတပါး) မိတ်-၈၉၊ ၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
သောဝဓဿတာ	သောဝဓဿတာ ၈	ဘုရားတော်-ရိုသေစွာ နားထောင်သောအခါ မဟာကု-၈၊ မဟာကြိ-၈ (တိ,အပ္ပကြည့်)၈၀-၃၃	(ဘုရားတော်-အခါ, အဆွေခင်ပွန်းကောင်း-အခါ
	ထဏှာဏမိတ္တတာ ၈	အဆွေခင်ပွန်းကောင်းကို ဆည်းကပ်သောအခါ မဟာကု-၈၊ မဟာကြိ-၈ (တိ,အပ္ပကြည့်)၈၀-၃၃	မဟာကု,ကြိ မှတပါး) မိတ်-၈၉၊ ၈၀-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

* ဘုရားတော်ပူအပ်သောသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ဆိုဆုံးမအပ်သည်ရှိသော် မဂ္ဂိမသေပြသောအခါ ဧဝံ-၂ ၈၀-၂၂။

သောဝဓဿတာ   သောဝဓဿတာ ၈- ဆိုဆုံးမလွယ်သော ၈ကားရှိသောသူ၏ အမှု၏အဖြစ်သည်လည်း။
(၁၈)   တလျှာထပ်ပိတ္တတာ ၈- ကောင်းသောအဆွေခင်ပွန်းရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

အာပတ္တိကုသလတာ အာပတ္တိကုသလတာ ၈- အာပတ်၌လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
(၁၉) အာပတ္တိဂုဋ္ဌာနကုသလတာ ၈- အာပတ်မှထခြင်း၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

သမာပတ္တိကုသလတာ သမာပတ္တိကုသလတာ ၈- ရူပဈာန်, အရူပဈာန်တည်း- တူသော သမာပတ် ၈-ပါး,
(၂၀) သမာပတ် ၉-ပါးတို့၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
သမာပတ္တိဂုဋ္ဌာနကုသလတာ ၈-သမာပတ်မှထခြင်း၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဓာတုကုသလတာ ဓာတုကုသလတာ ၈-တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ဓာတ်တို့၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
(၂၁) မနုဿိကာရကုသလတာ ၈-တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းခြင်း၌ လိမ္မာသော
သူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

အာယတနကုသလတာ အာယတနကုသလတာ ၈-တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အာယတနတို့၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်
(၂၂) သည်လည်း။
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကုသလတာ ၈-တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ လိမ္မာသော
သူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဌာနကုသလတာ ဌာနကုသလတာ ၈-အကြောင်းဟုတ်သည်၌ လိမ္မာသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
(၂၃) အဋ္ဌာနကုသလတာ ၈-အကြောင်းမဟုတ်သည်၌ —သည်လည်း။

အဓုဝေ အဓုဝေ ၈-ပြောင့်မတ်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ဝါ-ပြောင့်မတ်သော စိတ်၏အဖြစ်
(၂၄) သည်လည်း။
မဒ္ဒဓဝေ ၈-နူးညံ့သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ဝါ-နူးညံ့သောစိတ်၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ခန္တိ ခန္တိ ၈- သည်းခံခြင်းသည်လည်း။
(၂၅) ဆောရဂ္ဂဉ္စ-ကောင်းသောအမှု၌ မွေ့လျော်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဌာနကုသလတာဒုက်-အရကောက်ဆိုရိုး

ဌာနကုသလတာ-အရ စက္ခုပသာအသည် စက္ခုပညာ၌ အကြောင်းတည်း။ သရက်စေ့သည် သရက်ပင်၏
အကြောင်းတည်း စသည်ဖြင့် အကြောင်းဟုတ်သည်ကို သိစွမ်းနိုင်သော—

အဋ္ဌာနကုသလတာ-အရ စက္ခုပသာအသည် သောတပိညာ၌ အကြောင်းမဟုတ်၊ သရက်စေ့သည်
ထန်ပင်၏ အကြောင်းမဟုတ် စသည်ဖြင့် အကြောင်းမဟုတ်သည်ကို သိစွမ်းနိုင်သော—

ခုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာ	အနက်
အာပတ္တိ ဣသထတာ	အာပတ္တိ ကုသလတာ ၈	အာပတ်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု သံ-၄ မဟာကြံ သံ ၄-၅ ရှိ ပညာ	(အာပတ်, အာပတ်မှ ထခြင်း ၂-ပါးကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု, ကြံသံ ရှိ ပညာ မှတပါး) ပိတ်-၈၉၊ ၈၉-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန ကုသလတာ ၈	အာပတ်မှထခြင်းကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု သံ, မဟာကြံ သံ ၄-၅ ရှိ ပညာ	
သမာပတ္တိ ဣသထတာ	သမာပတ္တိ ကုသလတာ ၈	သမာပတ်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု သံ-၄၊ မဟာကြံ သံ ၄-၅ ရှိ ပညာ	သမာပတ်, သမာပတ်မှထခြင်း—
	သမာပတ္တိဝုဋ္ဌာန ကုသလတာ ၈	သမာပတ်မှ ထခြင်းကို သိစွမ်း—	
ဓာတု ဣသထတာ	ဓာတု ကုသလတာ ၈	၁၈-ပါးသောဓာတ်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု, ကြံသံ-၄၊ အဘိဋ္ဌ ၂၊ မဂ် ၄-ရှိ ပညာ	(ဓာတ် ၁၈-ပါးကို သိစွမ်းနိုင်, နှလုံးသွင်း နိုင်သော—ပညာ မှတပါး) ပိတ်-၈၉၊ ၈၉-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	မနသိကာရ—	၁၈-ပါးသော ဓာတ်ကို နှလုံးသွင်းနိုင်သော	
အာယတန ဣသထတာ	အာယတန ကုသလတာ ၈	၁၂-ပါးသော အာယတနကို သိစွမ်းနိုင်—	(အာယတန ၁၂-ပါး, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၂- ပါးကို သိစွမ်းနိုင်သော—ပညာ မှတပါး) ပိတ်-၈၉၊ ၈၉-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကုသလတာ ၈	၁၂-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို—	
ဌာန ဣသထတာ	ဌာန ကုသလတာ ၈	အကြောင်းတုတ်သည်ကို သိစွမ်း—မဟာကုသံ ၄ မဟာကြံသံ ၄၊ အဘိဋ္ဌ ၂-၅ ရှိ ပညာ	(အကြောင်းတုတ်သည်, မဟုတ်သည်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကု, ကြံသံ ၄ အဘိဋ္ဌ ၂-ရှိ ပညာ မှတပါး) ပိတ်-၈၉၊ ၈၉-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	အဋ္ဌာန ကုသလတာ ၈	အကြောင်းမဟုတ်သည်ကို သိစွမ်းနိုင်သော—	
အဇ္ဈဝ	အဇ္ဈဝေ ၈	ကာယုဇကတာ, ပိတ္တုဇကတာ	ပိတ် ၈၉၊ (ကာယုဇ, ပိတ္တုဇ၊ ကာယ ပုဒတာ, ပိတ္တုပုဒတာ မှတပါး) ၈၉-၄၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	မဒ္ဒဝေ ၈	ကာယပုဒတာ, ပိတ္တုပုဒတာ	
သန္တိ	သန္တိ ၈	သည်းခံခြင်း အဒေါသပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကု ၈၊ မဟာကြံ ၈၊ ၈၉-၃၈	(သည်းခံခြင်း အဒေါသ, သီလစေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကု, ကြံ မှတပါး) လောကီ ၈၊ ၈၉-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	သောရဗ္ဗဉ္စ	သီလစေတနာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကု ၈၊ မဟာကြံ ၈၊ လောကုတ် ၈၊ (အပ္ပ-ကြံ) ၈၉-၃၆	

သာဓလျှ
(၂၆)

သာဓလျှ- နူးညံ့ပြေပြစ် ချစ်ခွယ်သော စကားရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
ပဋိသန္ဓေရော စ- အာဘိသပဋိသန္ဓေရ၊ ဝပ္ပပဋိသန္ဓေရတို့ဖြင့် ပျူငြိလောကဝတ် အစေ့အစပ်
ပြုခြင်းသည်လည်း။

ဣန္ဒြိယေသု
အဂုတ္တဒ္ဓါရတာ
(၂၇)

ဣန္ဒြိယေသု- ဣန္ဒြေ ၆-ပါးတို့၌၊ အဂုတ္တဒ္ဓါရတာ စ- မစောင့်အပ်သော တံခါးရှိသောသူ၏
အဖြစ်သည်လည်း။ ငါ- တံခါးကို မစောင့်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
ထောစနေ- ဘောလိ၌၊ အမတ္တညူတာ စ- အတိုင်းအရှည်ကို ယဝိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဣန္ဒြိယေသု
ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ
(၂၈)

ဣန္ဒြိယေသု- ဣန္ဒြေ ၆-ပါးတို့၌၊ ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ စ- စောင့်အပ်သော တံခါးရှိသောသူ၏
အဖြစ်သည်လည်း။ ငါ- တံခါးကို စောင့်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ငါ- ပိတ်အပ်သော
တံခါးရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။ ငါ- တံခါးကို ပိတ်သောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
ထောစနေ- ၌၊ မတ္တညူတာ စ- အတိုင်းအရှည်ကို သိသော- သည်လည်း။

ဗုဒ္ဓဿစူ
(၂၉)

ဗုဒ္ဓဿစူ- လွတ်သော သတိရှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။
အထပ္ပညေ- ကောင်းစွာအပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပညာ ယှိသောသူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

သတိသမ္ပညေ
(၃၀)

သတိ စ- အောက်မေ့တတ်သော သတိသည်လည်း။
သမ္ပညေ- ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ပညာသည်လည်း။

ပဋိသင်္ခါနုဗလ
(၃၁)

ပဋိသင်္ခါနုဗလ- ဆင်ခြင်ခြင်း၌ မတုန်လှုပ်သည်ဖြစ်၍ ဆင်ခြင်သော ပညာသည်လည်း။
ဘာဝနာဗလ- ဝိရိယကို အရင်းမူသဖြင့် ဗောဇ္ဈင်ခုနှစ်ပါးကို ပွားစေသောပုဂ္ဂိုလ်အား
ဖြစ်သော မတုန်လှုပ်ခြင်းသည်လည်း။

သမထဝိပဿနာ
(၃၂)

သမထော စ- ဆန့်ကျင်ဘက် အကုသိုလ်တရားတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သော သမာဓိသည်လည်း။
ဝိပဿနာ စ- သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အထူးထူးသော
အခြင်းအရာဖြင့် ရှုတတ်သော ပညာသည်လည်း။

သမထနိမိတ္တ
(၃၃)

သမထနိမိတ္တ- ရှေးသမထသည်ပင် နောက်သမထ၏ အကြောင်းသည်လည်း။
ငါ- နောက်သမထ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးသမထသည်လည်း။
ပဂ္ဂါတနိမိတ္တ- ရှေးလုံ့လသည်ပင် နောက်လုံ့လ၏ အကြောင်းသည်လည်း။
ငါ- နောက်လုံ့လ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးလုံ့လသည်လည်း။

ခုက	ပဒ	အဘိဓမ္မာပုဒ်	ခုက်မှတ်
သာဓက	သာဓကလျှော့	ချစ်ခွယ်သောဝကားကို ဆိုသောအခါ ပဟာကု-ဓ၊ပဟာကြိ-ဓ၊ ဝေ-၃၀	(ချစ်ခွယ်သော—အခါ၊ ပျူငြိလောက ဝတ်—အခါ ပဟာကုကြိ မှတ်ပါး)
	ပဋိသန္ဓေရော ဝ	ပျူငြာလောကဝတ် အစေ့အစပ်ပြုသောအခါ ပဟာကု-ဓ၊ ပဟာကြိ-ဓ၊ ဝေ-၃၀	ဝိတ်-၈၉၊ ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ပျူငြိလောကအဘိဓမ္မာ	ပျူငြိယေသု ဂုတ္တနိရတာ ဝ	လော-၈၊ ဧ-၂၊ ဝေ-၂၆	ကု-၂၁၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၁၊ ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဘောဇနော အပတ္တညုတာ ဝ	လော-၈၊ ဟေ-၂၊ ဝေ-၂၃	
ပျူငြိယေသု ဂုတ္တနိရတာ ဝ	ပဟာကု-ဓ၊ပဟာကြိ-ဓ၊လောကုတ်-ဓ၊ဝေ-၃၀	(ပဟာကုကြိ မှတ်ပါး) လောကိဝိတ်-၆၆၅၊	
	ဘောဇနော ပတ္တညုတာ ဝ	ဘောဇနကို ဆင်ခြင်၍ သုံးဆောင်သောအခါ ပဟာကု-ဓ၊ပဟာကြိ-ဓ၊(တိ၊ အပ္ပကြည့်)ဝေ-၃၃	(ဝိရတိ ကြည့်) ဝေ-၄၉၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ပုဋ္ဌသဒ္ဓ	ပုဋ္ဌသဒ္ဓ	သတိ၏ဆန့်ကျင်ဘက် အကု-၁၂၊ ဝေ-၂၇	ကု-၂၁၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၁၊
	အသပ္ပညော	ပညာ၏ဆန့်ကျင်ဘက် အကု-၁၂၊ ဝေ-၂၇	ဝေ-၃၈၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
* သတိပဋ္ဌာန်	သတိ ဝ	သတိ	ဝိတ်-၈၉၊ (သတိ၊ပညာ ကြည့်)
	သပ္ပညော	ပညာ	ဝေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ပဋိသန္ဓေ	ပဋိသန္ဓေဗလော	ပညာ	အကု-၁၂၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၁၊ (ပညာကြည့်)
	ဘာဝနာဗလော	ကု-၂၁၊ ဝေ-၃၀	ဝေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
* သမာဓိပဋ္ဌာန်	သမထော ဝ	သမ္မာသမာဓိ	ဝိတ်-၈၉၊ (သောဘနဝိတ်၌ရှိ ကေတုတာ၊ ပညာကြည့်) ဝေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
	ဝိပဿနာ ဝ	ပညာ	
သမထစိပိတ္တ	သမထစိပိတ္တ	နောက်နောက်သော သမထ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးရှေးသမထဟုဆိုအပ်သော သမ္မာသမာဓိ	ဝိတ်-၈၉၊ (သမ္မာသမာဓိ၊ သမ္မာဝါယာမ ကြည့်)
	ပဋိတစိပိတ္တ	နောက်နောက်လုံးလုံး— ရှေးရှေးလုံးလုံးဟု ဆိုအပ်သော သမ္မာဝါယာမ	ဝေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

ပုဂ္ဂိုဟာ
(၃၄)

ပဏ္ဍိတော စ-သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက်တတ်သော လုံ့လသည်လည်း။
အဝိက္ခေဇေါ စ-မပျံ့လွင့် တည်ကြည်သော သမာဓိသည်လည်း။

သီလ ပိပတ္တိ
(၃၅)

သီလပိပတ္တိ စ-သီလ၏ ပျက်စီးခြင်းသည်လည်း။
ဒိဋ္ဌိပိပတ္တိ စ-ကောင်းသောအယူ၏ ပျက်စီးခြင်းသည်လည်း။

သီလ သပ္ပဒါ
(၃၆)

သီလသပ္ပဒါ စ-သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း။
ဒိဋ္ဌိသပ္ပဒါ စ-အယူပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းသည်လည်း။

သီလ ဝိသုဒ္ဓိ
(၃၇)

သီလဝိသုဒ္ဓိ စ-သီလ၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းသည်လည်း။
ဝါ-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော သီလသည်လည်း။
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ စ-အယူ၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းသည်လည်း။
ဝါ-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော အယူသည်လည်း။

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဇေါ ပန
(၃၈)

ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဇေါ ပန-အယူ၏ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်းသည်လည်း။
ဝါ-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော အယူသည်လည်း။
ယထာဒိဋ္ဌိထာ စ ပဓာနံ-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော ဉာဏ်အားလျော်သော လုံ့လသည်လည်း။

သံဝေဓနိယဌာန
(၃၉)

သံဝေဓနိယေသု ဌာနေသု-ထိတ်လန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏတည်း
ဟူသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ဝါ-အကြောင်းတို့မှ၊ သံဝေဓဇေါ စ-ထိတ်လန့်ခြင်းသည်လည်း။
သံဝိဂ္ဂထာ-ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏတို့မှ ထိတ်လန့်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ယောနိသော ပဓာနဉ္စ-
အသင့်အားဖြင့် လုံ့လပြုခြင်းသည်လည်း။

အသန္နုဒ္ဓိတာ ကုသလဓမ္မ
(၄၀)

ကုသလေသု ဓမ္မေသု-ကုသိုလ်တရားတို့၌၊ အသန္နုဒ္ဓိတာ စ-မရောင့်ရဲသောသူ၏အဖြစ်သည်လည်း။
ပဓာနုဒ္ဓိ-ကုသိုလ်တရားကို ပွားစေခြင်းအကျိုးကို အားထုတ်ခြင်း၌၊ အပ္ပဋိတိတာ စ-မဆုတ်နစ်သော
သူ၏ အဖြစ်သည်လည်း။

ဝိဇ္ဇာ
(၄၁)

ဝိဇ္ဇာ စ-မောဟကို ဖျက်ဆီး၍ ထင်စွာပြုတတ်သော ပညာသည်လည်း။
ဝိပုတ္တိ စ-ဆန့်ကျင်ဘက် နိဝရဏတို့မှ ကောင်းစွာလွတ်သော သမာပတ်ရှုပါးသည်လည်း။
ဝါ-အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့မှ စင်စစ်လွတ်သော နိဗ္ဗာန်သည်လည်း။

ဓယေဉာဏ
(၄၂)

ဓယေ- ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အရိယာမဂ် ၄-ခု၌၊ ဉာဏံ- ဉာဏ်သည်၊
(အတ္ထိ-ရှိ၏)။
အနုပ္ပဇာ- ထိုထိုသို့သောမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့၏ မဖြစ်ခြင်းအဆုံးရှိသော အရိယာ
ဝိုက် ၄-ခု၌၊ ဉာဏံ- ဉာဏ်သည်၊ (အတ္ထိ-ရှိ၏)။

ခုက	ပဒ	အဘိဓမ္မေပု	ဒုကံပုတ်
ပုဂ္ဂိုလ်	ပုဂ္ဂိုလော ဝ	သမ္မာဝါယာပ	ဝိတ်-၈၉၊ (သမ္မာဝါယာပ၊ သမ္မာသမာဓိကြံ၍)
	အဝိက္ခေပေါ ဝ	သမ္မာသမာဓိ	ဝေ-၅၀၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
သီလဝိပဏ္ဍိ	သီလဝိပတ္တိ ဝ	အကု-၁၂၊ ဝေ-၂၇	ကု-၂၁၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၃၈
	ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ ဝ	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
သီလသမ္ပဒါ	သီလသမ္ပဒါ ဝ	မဟာကု-၈၊ မဟာကြိ-၈၊ ဝေ-၃၈	အကု-၁၂၊ အဝိတိတ်-၁၈၊ မဟာဝိ-၈၊ မဟာဂ္ဂတလောကုတ်-၃၅၊ (ဝဉာဏ်)
	ဒိဋ္ဌိ--	သမ္မာဒိဋ္ဌိ	ဝေ-၅၁၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
သီလဝိသုဒ္ဓိ	သီလဝိသုဒ္ဓိ ဝ	လောကုတ်-၈၊ ဝေ-၃၆	ကိ-၈၁၊
	ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဝ	ကမ္မဿကတဉာဏ်၊ သစ္စာနုလောမိက ဟုဆိုအပ် ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်	(ဏဗ္ဗ-ဉာဏ်၊ သစ္စာနု ဟုဆိုအပ် ဝိ-ဉာဏ်ကြံ၍) ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ခေါ် ပန	ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ခေါ် ပန	ကမ္မဿကတဉာဏ်၊ သစ္စာနုလောမိက ဟုဆိုအပ် ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်	ဝိတ်-၈၉၊ (နှစ်ပုဒ်အရ ဉာဏ်၊ ဝိရိယ ကြည့်)
	ယထာဒိဋ္ဌိဿ ဝ ပဓာနံ	ထိုဉာဏ်လေးခုနှင့်ယှဉ်သော မဟာကု ကြိုသံ၊ လောကုတ် ၈-ရှိ ဝိရိယ	ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
သံဝေဇနိယ	သံဝေဇနိယေသု ဌာနေသု သံဝေဇေါ ဝ	ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ဗျာဓိ၊ မရဏတို့မှ ထိတ်လန့်သောအခါ မဟာကု သံ-ရှိ ပညာ	ဝိတ်-၈၉၊ (သံဝေဇပညာ၊ ကု-၂၁၊ ဖိုလ် ၄-ခုရှိ-
	သံဝိဂ္ဂဿ ယောနိသော ပဓာနဉ္စ	ကု-၂၁၊ ဖိုလ် ၄-ခုရှိ သမ္မာဝါယာပ	သမ္မာဝါယာပကြည့်) ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
အာသန္နဋီကာ ဟုသလဓမ္မ	ကုသလေသု ဓမ္မေသု အသန္နဋီကာ ဝ	ကု-၂၁၊ ဝေ-၃၈	အကု-၁၂၊ ဝိ-၃၆၊ ကြိ-၂၀၊ ဝေ-၅၂
	ပဓာနသို့ အပ္ပုဋိဝိနိတာ ဝ	ကု ၂၁-ရှိ သမ္မာဝါယာပ	ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်
ဝိဇ္ဇာ	ဝိဇ္ဇာ ဝ	ပုဗ္ဗေနိဝိသဉာဏ်၊ စုတုပပါတဉာဏ်၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်	ကာမ-၅၄၊ မဟာ ဝိ-၉၊ လောကုတ် ၈၊
	ဝိပုတ္တိ ဝ	မဟာ ကု-၉၊ ကြိ-၉၊ ဝေ-၃၅၊ နိဗ္ဗာန်	(ဝိဇ္ဇာ ၃-ကြည့်) ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈
ခယ ဉာဏ	ခယ ဉာဏံ	မဂ်စိတ် ၄-၌ရှိ ပညာ	ဝိတ်-၈၉၊ (မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကြည့်)
	အနုပ္ပါဒေ ဉာဏံ	ဖိုလ်စိတ် ၄-၌ရှိ ပညာ	ဝေ-၅၂၊ ရုပ်-၂၈၊ နိဗ္ဗာန်

ခယ ဉာဏဒုကံ- ခန္ဓာ စသည်စွဲ၌ ပ-၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မဂ္ဂသစ္စာ။
 ဒု-၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၊ သစ္စဝိပုတ်။

**နောက်ဆင်းတွဲ
ဓမ္မဋီ အဓိဋ္ဌာန် တဏှာ**

ဟောစု ၄-မျိုး

- ၁။ ဟောတုဟောတု- တိတ် ၆-ပါး။
- ၂။ ဥတ္တမဟောတု- ကုသိုလ်, အကုသိုလ်။
- ၃။ ပစ္စယဟောတု- အကြောင်းပစ္စည်းတရားအားလုံး။
- ၄။ သာဓာရဏဟောတု- အဓိဋ္ဌာ ဝသည်။

လိုအပ်သောဟောစု

ဟောတုဇနိစ္ဆက ဟောတုဗ္ဗောအရ- ဟောတုဟောတုကိုသာ လိုအပ်သည်။

ဟောစု ပလျော့ကြောင်း

လောဘမူ, ဒေါသမူနှင့်ယှဉ်သော မောဟရိုနေသောကြောင့် မောဟမူခွင့် မောဟကြဉ်သော်လည်း ဝေတသိက် မလျော့ပါ။

သဟောတုကဒုကံ၌ လိုအပ်သော ဟိတ်

သဟောတုက၌ သမ္ပယောဂဟိတ်ကိုသာ လိုအပ်သည်။ ဇနကဟိတ်ကို မလိုအပ်။ အကယ်၍ ဇနကဟိတ်ကို လိုအပ်လျှင် အဟိတ်စိတ္တရုပ်တို့လည်း သဟောတုကမည်နိုင်သည်။

ထပ်ဟောရကြောင်း

တောတုသပ္ပယုတ္တဒုကံသည် သဟောတုကဒုကံနှင့် သဘောတုသော်လည်း ဒေသနာပိလာသ၊ ဝေနေယျဇ္ဈာသယကြောင့် တစ်နည်း- တရားကိုယ် မထူးသော်လည်း ပုဒ်အနက်ထူးသောကြောင့် ထပ်၍ ဟောသည်။

ဗဟုဂုဏ် ဟောရကြောင်း

အပ္ပပ္ပယာ၊ အသင်္ခတာတို့အရ နိဗ္ဗာန်တစ်ခုတည်းဖြစ်သော်လည်း မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော အနက်အပိုင်းအခြားရှိသည်ကို ပြသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် မာတိကာထားကာဖွဲ့ဖြစ်သောကြောင့် အပ္ပပ္ပယာ၊ အသင်္ခတာ-ဟု ဗဟုဂုဏ်ဖြင့် ဟောသည်။

တစ်နည်း- ဗဟုဂုဏ်ဒေသနာအယဉ်၌ ကျသောကြောင့် ဗဟုဂုဏ်ဖြင့် ဟောသည်။

သနိဒဿန-ဒုကံ၌ကား အတိတ်၊ အနာဂတ်-စသော အပြားကို၌ သနိဒဿနာ-ဟု ဗဟုဂုဏ်ဖြင့် ဟောသည်။

ကေနပိဝိညေယျဒုကံ

ကေနပိဝိညေယျဒုကံ၌ ဝိညေယျ အရ-ဓမ္မပြားသောကြောင့် ဒုကံဖြစ်သည်။ (အဋ္ဌကထာအလို) မူလဒီကာဆရာကား ကေနပိအရ- ဝိညာဉ်ပြားသောကြောင့် ဒုကံဖြစ်သည်-ဟု ဆိုသည်။

သာသဝ-၌ သ-သဒ္ဓါ

သာသဝ-၌ သ-သဒ္ဓါသည် သဟ-သဒ္ဓါ၏ ကာရိယဖြစ်၍ တကွဖြစ်ခြင်း အနက်ကိုဟောသည်။ တကွဖြစ်သည်ဆိုသော်လည်း သပ္ပယုတ်အားဖြင့် တကွဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အာရမ္မဏအားဖြင့် တကွဖြစ်သည်ကိုသာ ဆိုသောကြောင့် အာသဝသပ္ပယုတ္တဒုကံနှင့် အရမတူဘဲ အာရုံပြုထိုက်သမျှအားလုံးကို ကောက်ရသည်။

အာသဝသပ္ပယုတ္တဒုကံ

ဒေါသမူဒွေ၊ ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတုသည် တစ်ပါးတည်းဖြစ်၍ ယှဉ်ဘက်အာသဝ မရှိသောကြောင့် ဒေါသမူဒွေ၊ ဟေတုမူဒွေ၌ ဟေတုကို ကြည့်ရသည်။

အသဝဗိပ္ပယုတ္တ သာသဝဒကံ

တောတုဂေါစ္ဆက အဆုံးဒုက်ကဲ့သို့ အာသဝီ ခေါ် ပန ဓမ္မာ သာသဝီပိ၊ အနာသဝီပိ- ဟု တောတော်မူသင့်သော်လည်း သပ္ပယုတ်အားဖြင့် သာသဝဗေဒြပ်၊ အာရုံ၊ အာရမ္မဏိကဖြစ်၍ ဝိပ္ပယုတ်အားဖြင့် သာသဝဗေဒြပ်သည်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် အာသဝဗိပ္ပယုတ္တာ ခေါ် ပန ဓမ္မာ သာသဝီပိ၊ အနာသဝီပိ ဟု တောတော်မူသည်။

သံယောဇဉ်တရားကိုယ် ၈-ပါး၊ ၉-ပါး

သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ သုတ္တန်နည်း၊ အဘိဓမ္မာနည်း၊ ၂-နည်းကို ပေါင်း၍ ၈၀ သံယောဇနာ မဟာ-သံယောဇဉ်တရားကိုယ် ၉-ပါးဟု ဆိုသည်။ ဤသံယောဇနဂေါစ္ဆက၌ကား အဘိဓမ္မာနည်းသို့လိုက်၍ ဥဒ္ဒစ္စကို ချန်လှပ်ကာ သံယောဇဉ်တရားကိုယ် ၈-ပါးသာ တောရသည်။

ဗဟုဂံ ခေါ်ကြောင်း

ဒိဋ္ဌိစေတသိက် တစ်ခုတည်းဖြစ်သော်လည်း အတိတ်စသည်ကို ခဲ့၍ ပရာမာသာ ဓမ္မာ-ဟု ဗဟုဂံဖြင့် တောရသည်။

ပရာမာသဂေါစ္ဆက ၅-ဒုက်

ပရာမာသတရားကိုယ်သည် တစ်ပါးတည်းဖြစ်၍ ယှဉ်ဘက်ပရာမာသမရှိသောကြောင့် ပရာမာသလည်းမည် ပရာမာသနှင့်လည်း ယှဉ်သောတရားမရှိနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ပရာမာသ ပရာမာသသပ္ပယုတ္တ ဒုက်ကို တောတော်မူ၊ ထို့ကြောင့် ပရာမာသဂေါစ္ဆက၌ ၅-ဒုက်သာ ရှိရသည်။

ဝိတ္တဇရပ်နှင့် ဝိတ္တသံသဋ္ဌ

ဝိတ္တဇရပ်သည်လည်း ဝိတ္တသံသဋ္ဌဖြစ်ကောင်းရကား ဝိတ္တသံသဋ္ဌအရာတွင် ပါဝင်သင့်သော်လည်း တကွ ဖြစ်ကာမျှကို သံသဋ္ဌမဆိုလို၊ အထူးကိုသိနိုင်သည့်ဖြစ်၍ ရောယှက်သည်ကိုသာ၊ ဝါ-ဧကုပ္ပါဒေသော လက္ခဏာ ၄-ပါးနှင့် ညီညွတ်သည်ကိုသာ သံသဋ္ဌဆိုလိုသောကြောင့် ဝိတ္တသံသဋ္ဌအရ ဝိတ္တဇရပ်ကို မကောက်။

အဗ္ဗတ္တိကဒုက္ခံ လိုအပ်သော အဗ္ဗတ္တ

- ၁။ ဂေါစရဗ္ဗတ္တ (အာရုံသာမည)
- ၂။ နိယကဗ္ဗတ္တ (မိမိသန္တာနှင့်ဖြစ်သော တရားအားလုံး)
- ၃။ အဗ္ဗတ္တဗ္ဗတ္တ (စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိတုံ၊ ကာယ၊ မန)
- ၄။ ဝိသယဗ္ဗတ္တ (ဖလသမာပတ်)။

အဗ္ဗတ္တိကဒုက္ခံ အဗ္ဗတ္တဗ္ဗတ္တကို လိုအပ်သောကြောင့် စိတ်-ရူ၊ ပဿာဒရုပ်- ၅-ခုကို ကောက်ရသည်။
အဗ္ဗတ္တတိက်ံကား- နိယကဗ္ဗတ္တကို ရည်ရွယ်၍ မိမိသန္တာနှင့် စိတ်၊ ဝေတသိက်၊ ရုပ် အားလုံးကို ကောက်ရသည်။ ဤသို့ အဗ္ဗတ္တတိက်ံနှင့် အဗ္ဗတ္တိကဒုက္ခံ ထူးပါသည်။

အပါယဂမနိယ ဖြစ်,မဖြစ်

အပါယ်ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်သော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၊ အိသမူဒ္ဓေသည် အပါယဂမနိယ။
အပါယ် ပဋိသန္ဓေကို မဖြစ်စေသော ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ် ၄-ခု၊ အိသမူဒ္ဓေသည် အပါယဂမနိယမဖြစ်။

ရူပဘုံ၌ဖြစ်သောရုပ်

ကာမတဏှာ၏ ကျင်လည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ရူပဘုံ၌ဖြစ်စေကာမူ ရုပ်မှန်သမျှကို ကာမဝစရဒုက္ခံ၌ သာ ကောက်ရသည်။ ရူပါဝစရဒုက္ခံ၌ မကောက်ရ။

နိယျာနိက, အနိယျာနိက

ဝဋ္ဋမူလကို စင်စစ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့် မဂ် ၄-ခုကိုသာ နိယျာနိကအရ ကောက်ရသည်။
ဝဋ္ဋမူလကို စင်စစ် မဖြတ်တတ်သော ပဋိပဿဒိဋ္ဌိယာ ဖြစ်သောကြောင့် ဗိုလ် ၄-ခုကို အနိယျာနိက အရ၌ သွင်းရသည်။

လွန်မြောက်တတ်, လွန်မြောက်အပ်

လွန်မြောက်တတ် ပယ်စွန့်တတ်သောတရားကား လောကုတ္တရာတရား။
လွန်မြောက်အပ် ပယ်စွန့်အပ်သောတရားကား လောကီတရား။

ဓာတုကထာ

မိမိသဘောကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ခန္ဓာအစ, အရုဏအဆုံးရှိသော တရားတို့သည် ဓာတုမည် သည်။ ဓာတုမည်သော ခန္ဓာအစ အရုဏအဆုံးရှိသော တရားတို့ကို ဟောရာဟောကြောင်း ကျွမ်းခြင်သောကြောင့် ဓာတုကထာမည်သည်။

ဓာတုကထာကျွမ်း၍ ဓာတ်ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်။ ခန္ဓာ, အာယတနတို့ကိုလည်း ဟောသေးသည်။ သို့သော် ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်သုံးမျိုးတွင် ဓာတ်သာ များသောအပြားရှိခြင်းကြောင့် မဟာမိသယမြင်ရကား ဓာတ်မြင့်သာ မှတ်၍ အလုံးစုံသော ကျွမ်းအစိတ်ကို ဓာတုကထာ-ဟု ဆိုရသည်။

သင်္ကဟိတံ-ပုဒ်ကို နှစ်ထပ်ယောဇနာရပုံ

သင်္ကဟိတေန သင်္ကဟိတံ သင်္ကဟိတံ- ဟု ဟောတော်မူအပ်လျက် တတိယသင်္ကဟိတပုဒ်ကို ချေ၍ ဟောထားသောကြောင့် သင်္ကဟိတပုဒ်ကို ဖော်၍ အနက်ပေးသည်။

တစ်နည်း- အာဂုတ္တိနည်း, သိလေသနည်း, ပဒိပနည်း, တန္တုနည်း, ဘိန္ဒုသတ္တိသပဝေတနည်း အားဖြင့် သင်္ကဟိတံ-ပုဒ်ကိုပင် နှစ်ထပ်ယောဇနာရသည်။

နာ-ဝိဘတ်အနက်

- (က) ဒုတိယ, တတိယ, ဧကဒသမ, န္ဒါဒသမ, တေရသမ, ဝုဒ္ဓသမ နယတိ၌ တတိယာ နာ-ဝိဘတ်သည် (ဝိသေသနေ ဝ-သုတ်ဖြင့်) ဝိသေသနအနက်၌ သက်သည်။
- (ခ) စတုတ္ထ, ပဉ္စမနယတိ၌ တတိယာ နာ-ဝိဘတ်သည် (ကတ္တရိ ဝ-သုတ်ဖြင့်) ကတ္တာအနက်၌ သက်သည်။
- (ဂ) သတ္တမ, အဋ္ဌမ, နဝမ, ဒသမ နယတိ၌ တတိယာ နာ-ဝိဘတ်သည် (သဟာဒိယောဂေ ဝ-သုတ်ဖြင့်) သဟတ္ထ (ငါ) သဟာဒိယောဂတ္ထ အနက်၌ သက်သည်။
(သပ္ပယုတ္တ, ဝိပ္ပယုတ္တ-တူသော သဟာဒိနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် သဟာဒိယောဂတ္ထ၌ သက်သည် ဟူရိ)

၁၄-ပဒ

အက္ခရာသမုဟပုဒ်၊ ပဒသမုဟပုဒ်နှစ်မျိုးတွင် ပဒသမုဟပုဒ်မျိုးဖြစ်သောကြောင့် သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော စသည် ငါကျကို နယမာတိကာ၌ ၁၄-ပဒ ဟု ဆိုသည်။

သင်္ဂဟ ၄-မျိုး

- ၁။ ဇာတိသင်္ဂဟ- ဇာတ်တူအပေါင်း၊
  - ၂။ သဗ္ဗာတိသင်္ဂဟ- ဖြစ်ရာတူအပေါင်း၊
  - ၃။ ကြိယာသင်္ဂဟ- ကြိယာတူအပေါင်း၊
  - ၄။ ဂဏနသင်္ဂဟ- အရေအတွက်တူအပေါင်း၊
- သင်္ဂဟော- စသည်၌ ဂဏနသင်္ဂဟ-ကို ယူရမည်။

သောက-စသည်ကို သီးခြား အင်္ဂါမယူရကြောင်း

သောကစသည်သည် ဇာတိ၏ မုရုကျိုးမဟုတ်၊ အကျိုးဆက်ပျာသ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဇရာ၊ မရဏလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော နုက္ခ၏အဖြစ်ဖြင့် ဇရာ၊ မရဏ၌ အကျိုးဝင်သောကြောင့်လည်းကောင်း သောက-စသည်ကို သီးခြားအင်္ဂါမယူပါ။

သတိပဋ္ဌာန်-စသည်တို့၏ ဘောဒ

နိဒ္ဒေသပိဋိတော်၌ သတိပဋ္ဌာန်-စသည်တို့၏ ဘောဒ-မလာသော်လည်း ဘောဒပြု၍ ဟောလိုက ဟော နိုင်၏တု ပြလိုသောကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်-စသည်တို့၏ ဘောဒသရုပ်ဖော်၍ အဋ္ဌကထာဆရာ ယူတော်မူသည်။

ဗဿသတ္တကရာသီ-ကို ထပ်ဟောရကြောင်း

အဓိမောက္ခသည် မိမိနှင့်ယှဉ်သော ဝိတ္တုပ္ပုဒ်နှင့်သာ ဆက်ဆံသော်လည်း ဗဿ-စသည်တို့၏ အလုံးစုံ သော ဝိတ္တုပ္ပုဒ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသည်ကို သိစေလိုသောကြောင့် ဗဿသတ္တကရာသီ-ကို သီးခြားထပ်၍ ဟော တော်မူသည်။

သစ္စာကရိုဏ်း မယူရကြောင်း

သစ္စာသည် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကဲ့သို့ သာဓာရဏမဖြစ်ရကား သစ္စာကို ကရိုဏ်းမှု၌ မဟောသင့်သောကြောင့် သစ္စာကို ကရိုဏ်းမှု၌ ဟောတော်မူ။

ဆဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ မဟောရကြောင်း

နာမက္ခန္ဓာသည် ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့နှင့် ဝိပ္ပယုတ်ပြင်သော်လည်း ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည် ဝိမိတို့အချင်းချင်း ဝိပ္ပယုတ်မဖြစ်၊ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးနှင့်သာ ဝိပ္ပယုတ်ပြင်သောကြောင့် ဆဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ-ဟု ဟောတော်မူ။

ဗဟိရမာတိကာကို ပြုရကြောင်း

ခန္ဓာအစရှိသည်တို့ကို ကုသိုလ်စသည်ဖြင့် ဝေတနခြင်းဝိဘာဂကို ပြုလိုသောကြောင့် ဗဟိရမာတိကာကို ထပ်ပြသည်။

ရှေးရှေးပုဒ်ကို မူလိမသွတ်ရကြောင်း

ရှေးရှေးသောပုဒ်နှင့် ယှဉ်စပ်၍ မူလိသွတ်သော်လည်း အထူးမရှိနိုင်သောကြောင့် ရှေးရှေးသောပုဒ်နှင့် ယှဉ်စပ်၍ မူလိမသွတ်ရပါ။

နိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓာဖြင့် မရေတွက်ရကြောင်း

အတိတ်စသော ၁၁-ပါးသော အပြားမရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓာဖြင့် မရေတွက်ရ၊ ထို့ကြောင့် အသင်္ခတံ ခန္ဓတော ဌပေတွာ- ဟု ဟောတော်မူသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ၁၂-ပါးသာ

သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ ဤ ၅-ပါးတို့ကို ရော၊ မရဏနှင့် အနိဋ္ဌလက္ခဏာ တူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဇာတိ၏ အကျိုးဆက်မြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရော၊ မရဏ၌ အကျိုးဝင်သည်ဖြစ်၍ အသိအခြား မရေတွက်ရ၊ ထို့ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ ၁၂-ပါးသာရှိသည်။

ရူပဘဝ၌ မုတ်ချက်

ရူပဘဝအရ၌ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာနှင့် (အာပေါဓတ်ကြည့် ဘူတရုပ် ဟူသော) ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံများ ပါရှိသော်လည်း မိမိတို့၏ အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ဃာန၊ ဒိပ္ပါ၊ ကာယဝိညာဉ်တို့ မရှိ၍ ထို ဂန္ဓစသည်တို့သည် အာရုံအဖြစ်သို့ မရောက်နိုင်ကြသောကြောင့် ၎င်းတို့ကို ဂန္ဓာယတန စသည်မဖွဲ့ရ၊ ဓမ္မသဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်ကြခြင်းကြောင့် ထို ဂန္ဓစသည်ကို ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌သာ သွင်းယူရသည်။

အသညာဘဝရှိ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ

အသညာဘဝ ကေဝေါကာရာဝတိ၌ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗပါရှိသော်လည်း ၎င်းတို့သည် အာရုံကိစ္စလည်း မတမ်း၊ အာရမ္မဏိကလည်း မရှိသောကြောင့် ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့ကို အာယတန၊ ဓာတ် သရုပ်ထုတ်၍ မဟောပါ။

တပြင်တည်း တည်ရှိသော ဝေဟဖိုလ်မြေပွားတို့၏ စက္ခုဝိညာဏ်ပီထိပိတ်အား အာရုံကိစ္စလည်းတပ်သည်။ အာရမ္မဏိကလည်းရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဝဏ္ဏ-ကိုသာ ရူပါယတန၊ ရူပဓာတ်အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ ကျန်သောတရားတို့သည် ဓမ္မ-သဘောပျာသာဖြစ်၍ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်၌ သွင်း၍ ဟောသည်။

နာမ်၏ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏနှင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ

နာမက္ခန္ဓာလေးပါးတို့၏ မြစ်ဆဲ၊ ရင့်ဆဲ၊ ပျက်ဆဲဖြစ်၍ နာမက္ခန္ဓာလေးပါးလုံး မဖွဲ့ရ။ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတို့သည် အဝတ္ထာပျံ့ပြင်၍ ကေန္တပရမတ္ထ မဟုတ်ကုန်ရကား- ဝေဒိယန၊ သဗ္ဗာနန၊ ပိဇာနန ဟူသော ကေန္တပရမတ္ထ ကိစ္စဖြင့် မယူအပ်။ အနေကန္တဖြစ်သော သင်္ခါရကိစ္စဖြင့်သာ ယူအပ်ကောင်းသောကြောင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာသာ ဖွဲ့ရသည်။

ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ တို့၏ အာယတန၊ ဓာတ်

ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ တို့ကို ကေန္တ ပရမတ္ထကိစ္စဖြစ်သော စက္ခာယတန၊ စက္ခုဓာတ်စသည်ဖြင့် မယူအပ်။ နိဿတ္တဋ္ဌအားဖြင့် ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ဖြင့်သာ ရေတွက်အပ်သောကြောင့် စက္ခု စသော အာယတန၊ ဓာတ်တို့ဖြင့် မရေတွက်ပူ၍ ဓမ္မာယတန၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ဖြင့်သာ ရေတွက်ရသည်။

နယများနှင့် ဟောပုဒ်ပေါင်း

*** ၃-မှာ လေးနှစ်၊ တ-ဖြစ် တိုးဆယ်၊ ဝ-ဝယ် ခြောက်တိုး၊ ပဉ္စ-မျိုး၊
တောရိုး နှစ်ရှာငါးဆယ်ခွန်၊ (ဇေယျ နှင့် ဧကားသေ တူ)
နှစ်လေးရှစ် ဌ၊ ဆ နှင့် အ နှစ်ရှာ ငါးဆယ် ငို၊
သုံးခွန် သတ္တ၊ အဋ္ဌ၊ ဝုဒ္ဓ၊ သုံးရှာ နှစ်ဆယ်လေး၊
တစ်ရှာနှစ်ဆယ်၊ န၊ ဒွါ ဆွယ်၊ တေ-ဝယ် တစ်ရှာသုံးဆယ်ခြား။**

ဒု. တ. ဝ. ဗ-နယနှင့် ဟောသောစာများ

- ဒုတိယနယ၌- (က)ခန္ဓာတူ၊ အာယတနကွဲ၊ ဓာတ်ကွဲ တရားမျိုးကိုလည်းကောင်း၊
- (ခ) ခန္ဓာတူ၊ အာယတနတူ၊ ဓာတ်ကွဲ တရားမျိုးကိုလည်းကောင်း ဟောသည်။
- တတိယနယ၌- ခန္ဓာကွဲ၊ အာယတနတူ၊ ဓာတ်တူ တရားမျိုးကို ဟောသည်။
- စတုတ္ထနယ၌- ခန္ဓာတူ၊ အာယတနကွဲ၊ ဓာတ်တူ တရားမျိုးကို ဟောသည်။
- ပဉ္စမနယ၌- ခန္ဓာကွဲ၊ အာယတနကွဲ၊ ဓာတ်ကွဲ တရားမျိုးကို ဟောသည်။

*** ၃-မှာ ခန့်တူ၊ ခန့်၊ အ တူနှင့်၊ တ-မှ ခန့်တွဲ၊ သုံးတွဲ ပဉ္စ၊ သုံးဝ အတူ၊ စတု-မှ၊
မှတ်ယူ လက္ခဏ အချစ်ပြ။**

စတုတ္ထ နယ၌ ကတ္တားပြန်၍ ဟောရကြောင်း

ဒုတိယ၊ တတိယ နယတို့၌ကဲ့သို့ သင်္ကဟိတ၊ အသင်္ကဟိတတို့ဖြင့် အထူးမပူအပ်၊ သင်္ကဟိတသာမန် ဖြစ်၍ ပထမကတ္တားကို ဓမ္မန္တရ ပြုတော်မူလိုသောကြောင့် စတုတ္ထ နယ၌ ကတ္တားပြန်၍ ဟောတော်မူသည်။

ဒု. တ နယတို့၌ ကတ္တားပြန်လျှင် ခ/မရ

ဒုတိယ၊ တတိယ နယတို့၌လည်း ကတ္တားပြန်လျှင် သဘောရသည်ပင် သို့သော် သင်္ကဟိတ၊ အသင်္က ဟိတတို့ဖြင့် အထူးမပူအပ်လေပြီ ဖြစ်၍ နာ-ဝိဘတ်သည် ဝိသေသန အနက်၌ ဖြစ်သည်အားလျော်စွာ ကတ္တား ပြန်၍ ဟောတော်မူပေ။

သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ငါးဆယ်

မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ စသည်သည်သာ မဂ်ကိစ္စတစ်သည်ဖြစ်၍ အခြားသမ္မာဒိဋ္ဌိ စသည်တို့ ကြွင်းကျန်နေသောကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာ၌ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ငါးဆယ်ပင် ယေစွဲရသည်။
သမာဓိမြေ့၌လည်း ဝိစိကိစ္ဆာသဟာဂုတ်၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဉ်-၁၀၊ မနောဓာတ် ၃-ခု၊ သန္တိရဏ ၃-ခုတို့၌ ကေဂ္ဂတာ ကြွင်းကျန်သောကြောင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ငါးဆယ်ပင် စွဲရသည်။
(ပညိန္ဒြေ စသော သရုပ်မကုန်သော ပုဒ်တို့၌လည်း နည်းတူ)

ပဉ္စမ နယ၌ ကတ္တာပြန် ဟောရကြောင်း

ပဉ္စမ နယ၌လည်း အသင်္ဂတိတ သာမန်ဖြစ်၍ ပထမကတ္တာကို ဝေဗ္ဗဒ္ဓါရ ပြုလိုသောကြောင့် ကတ္တာ ပြန်၍ ဟောတော်မူသည်။

ကတ္တာပြန် နယများ

ဝတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ သတ္တမ၊ နဝမ၊ အသမ နယတို့၌ ကတ္တာပြန်၍ ဟောသည်။
* စတု၊ ပဉ္စ၊ သတ်၊ နဝ၊ အသ-ကတ္တာပြန်။

ဂူပက္ခန္ဓော ကတိတိ သမ္ပယုတ္တောတိ နတ္ထိ-ဟု ဟောရကြောင်း

ဂူပက္ခန္ဓာသည် အစိတ်ရုပ်နှင့်လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်လည်းကောင်း၊ နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးနှင့်လည်းကောင်း သမ္ပယုတ် မဖြစ်၊ နိဗ္ဗာန်သည်လည်း ရုပ်နှင့် သမ္ပယုတ် မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် ဂူပက္ခန္ဓော ကတိတိ သမ္ပယုတ္တောတိ နတ္ထိ-ဟု ဟောရသည်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် ရုပ်၊ ရုပ်ချင်း ရုပ်

ကျေပျီဒ-အစရှိသော သဘာဝလက္ခဏာ မရှိသောကြောင့် တစ်နည်း-သမ္ပယုတ်လော-ဟု ယုံမှား ဘွယ်မရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့် ရုပ်၊ ရုပ်ချင်း ရုပ်သည် သမ္ပယုတ်လည်းမဟုတ်၊ ဝိပွယုတ်လည်းမဟုတ်။

ကေဟိမိ ထုတ်ရကြောင်း

သရုပ်သာမညဖြစ်၍ သရုပ်ဝိသေသ ထင်စိင့်သောငှါ ကေတိဝိ-တု တောတော်မူသည်။
တစ်နည်း- တူသောသန္တာန်၊ တူသောကာလ၌ ဖြစ်ထိုက်၍ အစိတ်အထူးမှ ခွဲဝေကောင်းသောကြောင့်
သမ္ပယောဂ၊ ဝိပွယောဂ ရ ရကား ဧကေန-စသည်ဖြင့် ကေတိဝိသမ္ပယုတ် ဝိပွယုတ် ထုတ်ရသည်။

ဟောပုဒ်သင်္ချာတူ နယများ

စတုတ္ထနှင့် ကောဒဿ၊ ဆဋ္ဌနှင့် ဒဿ၊ နဝမနှင့် န္ဒိဒဿ၊ အဋ္ဌမနှင့် ဝုဒ္ဓဿ နယတို့သည် အချင်းချင်း
တော်ပုဒ်သင်္ချာတူကြသည်။

- * စ, ဧ, ဆ, အ နှော နှင့် န္ဒ၊ အဋ္ဌ ဝုဒ္ဓဿ။
သင်္ချာသရုပ်၊ တောပုဒ်ထုတ်၊ မယုတ် တူလှစွ။
- * ဆဋ္ဌမာ, ဒဿနှင့်၊ ကောဒ, စတုတ္ထ၊ န္ဒိဒဿ, နဝမံဇယ်၊ အဋ္ဌမံ, ဝုဒ္ဓေ။
တောရပုဒ် အစညီတယ်၊ နှစ်ခုစီ တွဲစပ်လို့ပြော။

ယေခွဲ တစ်ချက်, နှစ်ချက်

- * ဝနှင့် ဆဋ္ဌ၊ ယေ မရ၊ ပုတ်ကြ မြသေရာ။
နု, တ, အဋ္ဌ, ဧ နှင့် တေ၊ ဝုဒ္ဓေ သတ္တ တစ်ယေပြ။
စတု, ပဋ္ဌ၊ သတ်, နဝ၊ ဒဿ ယေနှစ်ပြာ။

ကေဟိမိထုတ်ရသော နယများ

- * ဆ, သတ်, နဝ၊ ဒဿနှင့်၊ ကောဒ, တေ၊ ဤမြောက်ထွေ၊ ထုတ်လေ ကေတိဝိ။
ဆ, ဧ, တေရ၊ သုံးနယ၊ နှစ်ဝ ကေတိဝိ။

ကတ္တားပြန်နှင့် ကေဟိမိထုတ်ရသော နယများ

- * ကတ္တားပြန် ကေတိ၊ မသွေသိ ပုတ်ပါ။ နှစ်ထွေ၍ ငါတ်မတာ၊ ပုတ်စရာ လွန်ကောင်း။
သတ္တမ, နဝမံ, ဒဿမံ သုံးနယပေါင်း။ ကတ္တားနှင့် ကေတိဝိ၊ မသွေရန် အကြောင်း။

နှစ်ထွေမှန် ရဝကောင်းသာ၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ။
ဝ၊ ပဉ်၊ နော် ထိုနယတို့မှာလ၊ ထုတ်ပါရ ကတ္တုကိုသာ။
ဆဋ္ဌနှင့် ကေအီ၊ တေရပါ ယူတွဲလို့၊ မူတနဲ ကြံဆင်ခြင်း၊ ကေတိစိပင်း။
ပသွေဘိ အဖြေထင်တယ်၊ ထေရ်အရှင် ညွှန်းလိုက်တဲ့လေး။

၁၄-နယနှင့် ပရမတ္ထတရား

ပထမ၊ တတိယ၊ ပဉ္စ၊ ဆဋ္ဌ၊ အဋ္ဌမ၊ ဒသမ၊ တေရသမ၊ စဒ္ဒသမအားဖြင့် ၈-နယတို့၌ ပရမတ္ထတရား ၄-ပါးလုံးဟောသည်။

ဒုတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ကောဒသမအားဖြင့် ဤ ၃-နယတို့၌ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်ဟူသော ပရမတ္ထတရား ၃-ပါးကိုသာ ဟောသည်။

သတ္တမ၊ နဝမ၊ န္ဒဒသမအားဖြင့် ဤ ၃-နယတို့၌ စိတ်၊ စေတသိက်ဟူသော ပရမတ္ထတရား ၂-ပါးကိုသာ ဟောသည်။

သုတ္တန္တိက ဒုက်ခဉ်ဆောင်ပုဒ်

ဝိင်၊ ဝိင်၊ ဗာလ၊ ကဏှ၊ တပါ။	(၁ -- ၅)
အမိ၊ နိရုတ်၊ ပညုတ်၊ နာမာ။	(၆ -- ၉)
အဝိင်၊ ဘဝ၊ သဿ၊ အန္တတိ။	(၁၀ -- ၁၃)
ပုင်၊ အဟိ၊ ဟိရိ၊ ဒေါ၊ သော၊ အာ။	(၁၄ -- ၁၉)
သမာ၊ ဓာတု၊ မှတ်ရှု အာ၊ ဌာ။	(၂၀ -- ၂၃)
အင်၊ ခန့်၊ သာခ၊ နှစ်ဝ ဣန်လာ။	(၂၄ -- ၂၈)
မုဋ္ဌ၊ သတိ၊ ပဋိ၊ သမထဝိပဿနာ။	(၂၉ -- ၃၂)
သမ၊ ပဂ်၊ သုံးချက် သိလသာ။	(၃၃ -- ၃၇)
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၊ သမုတ် သံဝေ။	(၃၈ -- ၃၉)
အသန္တုဋ္ဌိ၊ ဝိင်သိ၊ ခယေ။	(၄၀ -- ၄၂)

သဗ္ဗလဒ္ဓ၊ အာဒိလဒ္ဓနာမဒုက်-

{ နာမ၊ သတိ၊ မှတ်သိ သမထေ။
သုံး သဗ္ဗ၊ ကြွင်းကြ အာဒိ နေ။ }

နိဂမပတ္တနာ

သဒ္ဓိတော မေ ပရဿတ္ထော၊ အဘိဓမ္မတ္ထသဒ္ဓိတော။
အတ္တာဝတံ ဓိပ္ပံ တောတု၊ ဟိဘတံ မေ သုဗောဓိံဒံ။

မေ- တိလောကဟု နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသဒ္ဓိတော- အဘိဓမ္မာရုနစ်ကျမ်းတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သည့် ဟတိကာနှင့် ဓာတုကထာကျမ်းတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့်စပ်ယှဉ်သော၊ ပရဿ- ဟတိကာ ဓာတုကထာ ကျမ်းရွှေစာကို ကောင်းစွာအထူး ဆည်းပူးလေ့ငြား သူတစ်ပါး၏၊ အတ္ထော- အကျိုးစီးပွားကို၊ သဒ္ဓိတော- ကောင်းစွာအထူး ဆည်းပူးအပ်ပေပြီ၊ သုဗောဓိံ- လျှင်စွာခဏ ကြည့်ရှုရှုမြင် မုချပိုင်ပိုင် ကောင်းစွာ သိနိုင်သော၊ မေ- တိလောကဟု နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်၏၊ ဣဒံ ဟိဘတံ- လက်ဆောင်အလား၊ ညွှန်းယောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော ဤကျမ်းစာသည်၊ ဓိပ္ပံ- လျှင်မြန်စွာ၊ အတ္တာဝတံ- အဘိဓမ္မာ ပညာလိုလား အမျိုးသားတို့၏ စီးပွားချမ်းသာ အခြာခြာကို ကောင်းစွာ ရွက်ဆောင်နိုင်သည်၊ တောတု- မုချမသွေ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ကျေးဇူးစကား

ကွန်ပျူတာ စာပိစာရိုက် အစမှ အဆုံးတိုင်အောင် ကူညီပေးသော ဦးဖညိဒီက (အင်္ဂပူ) အားလည်း ကောင်း၊ မောင်အောင်ကျော်စော (ဇော်ဂိုး) အားလည်းကောင်း၊ ကျေးဇူး အထူးတင်ရှိပါကြောင်း ———

ကျမ်းပြုဆရာတော်

